

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

REACT-EU FINANSĒJUMA LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBAS ATVESEĻOŠANAI PĒC COVID-19 KRĪZES IZVĒRTĒJUMS

Neatkarīgi no izmantojamajiem līdzekļiem nevienu daļu no šī dokumenta nedrīkst reproducēt, pārrakstīt vai tulkot kādā citā valodā bez iepriekš saņemtas rakstiskas SIA CSE COE atļaujas.

© SIA CSE COE. Visas tiesības aizsargātas.

Izvērtējumu sagatavojuši:

Daina Beļicka

Marika Berežņika

Dace Krupenko

Iveta Reinholde

Zane Zeibote

Kontaktpersona:

Daina Beļicka

SIA CSE COE

Elizabetes iela 22-30, Rīga, LV-1050

Tālrunis: + 371 29420273

E-pasts: daina.belicka@csecoe.com

Tirdzniecības zīmes:

Visas tekstā izmantotās tirdzniecības zīmes pieder to īpašniekiem un ir izmantotas tikai kā atsauces.

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
ALTUM	AS "Attīstības finanšu institūcija Altum"
BURVIS	Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēma
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DTP2027	Digitālās transformācijas pamatnostādņēs 2021.–2027. gadam
EK	Eiropas Komisija
EKA	Ekonomikas un Kultūras augstskola
EM	Ekonomikas ministrija
EPSR	Eiropas sociālo tiesību pīlārs (tulk. no angļu val. <i>The European Pillar of Social Rights</i>)
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EUA	Eiropas Universitāšu asociācijas
FM	Finanšu ministrija
IAP2027	Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021.–2027. gadam
IT	Informācijas tehnoloģijas
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
JSPA	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra
KM	Kultūras ministrija
KPVIS	Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas
LBTU	Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LM	Labklājības ministrija
LU	Latvijas Universitāte
LU CFI	Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts
MK	Ministru kabinets
MVU	Mazie vidējie uzņēmumi
NEET	Jaunieši, kas nestrādā, neizglītojas vai nepiedalās apmācībās (tulk. no angļu val. <i>Not in Education, Employment, or Training</i>)
NKC	Nacionālais kino centrs
NMPD	Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	Nevalstiskā organizācija
P&I	Pētniecība un inovācija
REACT-EU	Atveseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām (tulk. no angļu val. <i>Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe</i>)
RIS3	Pētniecības un inovāciju stratēģija viedai specializācijai (tulk. No angļu val. <i>Research and Innovation Strategy for Smart Specialization</i>)
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis
SEG	Siltumnīcefekta gāzes
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VARAM	Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija
VISC	Valsts izglītības satura centrs
VM	Veselības ministrija
VSIA	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
ZI	Zinātniskās institūcija

Iekļautās tabulas

1. tabula. 13.1.5. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji (specifiskie pasākuma rādītāji)	16
2. tabula. 14.1.3. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	16
3. tabula. 13.1.2.2. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	20
4. tabula. 13.1.2.1. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	25
5. tabula. 14.1.2. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	30
6. tabula. 14.1.1.2. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	32
7. tabula. 13.1.4. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	37
8. tabula. Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē - uzņēmējdarbības atbalsta jomas	40
9. tabula. Darbības programmā iekļautie mērķi Covid-19 ietekmes mazināšanai	40
10. tabula. Kopējais uzņēmumu apgrozījums (tūkst. EUR) reģionos laika perioda no 2017. gada līdz 2022. gadam.....	41
11. tabula. Nodarbināto personu skaits reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2022. gadam	42
12. tabula. Jaunizveidotu uzņēmumu skaits reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2022. gadam	42
13. tabula. Likvidēto uzņēmumu skaits reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2021. gadam	42
14. tabula. Straujās izaugsmes uzņēmumi rēķinot pēc apgrozījuma pieauguma reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2022. gadam.....	43
15. tabula. 13.1.1.3. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	44
16. tabula. 13.1.1.4. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	45
17. tabula. 13.1.6. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	45
18. tabula. 13.1.3.13 pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	46
19. tabula. 13.1.3.1. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji	50
21. tabula. Secinājumi, balstoties uz izvērtējuma rezultātiem.....	57
22. tabula. Ieteikumi, balstoties uz izvērtējuma rezultātiem	58

Iekļautie attēli

1. attēls. Izvērtējuma teorētiskais ietvars	12
2. attēls. Pasākumā iesaistītās augstskolas reģionālā griezumā (projektu iesniedzēji, sadarbības partneri)	21
3. attēls. Bezdarba līmenis un nodarbināto skaits pirmajā ceturksnī	27
4. attēls. Bezdarbnieku īpatsvara pieaugums 2021. gadā, salīdzinot pret 2020. gadu	28
5. attēls. Jaunieši, kuri nestrādā un nemācās (NEET) sadalījumā pa dzimumiem un to īpatsvars no kopējā jauniešu skaita.....	29
6. attēls. Dalībnieku skaits mācībās, atbilstoši apmācību veidam, pa statistiskajiem reģioniem.....	31
7. attēls. Informācija par projektu rezultātiem sadalījumā pa plānošanas reģioniem*	32
8. attēls. NEET jauniešu iesaiste nodarbinātībā un izglītībā	33
9. attēls. Ietekme uz dažādām tautsaimniecības nozarēm	54

SATURS

Anotācija.....	6
Izvērtējums kopsavilkums	8
Summary	10
1. Izvērtējuma mērķis un metodoloģija	12
1.1. Izvērtējuma mērķis	12
1.2. Izvērtējuma metodoloģija	12
2. Veselības nozare	14
3. Izglītības nozare.....	18
4. Pētniecības nozare	24
5. Nodarbinātības joma	27
6. Kultūras nozare	35
7. Uzņēmējdarbības joma	40
8. Pašvaldību atbalsts	49
9. Reģionālā attīstība.....	52
10. Pašvaldību anketēšanas rezultāti	54
11. Secinājumi un ieteikumi.....	57
1. Pielikums - Izmantoto avotu saraksts	59
2. Pielikums – SAM/ pasākumu apraksti	62

ANOTĀCIJA

Anotācija REACT-EU finansējuma Latvijas tautsaimniecības atveseļošanai pēc Covid-19 krīzes izvērtējums.

<p>Izvērtējuma mērķis, uzdevums un galvenie rezultāti</p> <p>Mērķis ir novērtēt Latvijai piešķirtā REACT-EU finansējuma lietderību, efektivitāti, ietekmi un iekļautību, kā arī to, kā šie resursi palīdzējuši izpildīt jauno īpašo tematisko mērķu uzdevumus, ņemot vērā arī Covid-19 īpašos rādītājus darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība".</p> <p>Uzdevums ir, veicot kvantitatīvu un kvalitatīvu analīzi, noteikt, vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, kāda ir bijusi to ietekme uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību, vienlaikus analizējot vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti.</p>	<p>Evaluation's goal, tasks, and main results</p> <p>The objective is to assess the efficiency, effectiveness, impact and inclusiveness of the REACT-EU funding allocated to Latvia, as well as how these resources have helped to fulfil the objectives of the new specific thematic objectives, taking into account also the specific indicators of Covid-19 in the operational programme "Growth and Employment".</p> <p>The task is to determine, through quantitative and qualitative analysis, whether the supported measures are sufficient and appropriate (effective) in mitigating the consequences of the Covid-19 crisis in Latvia, what impact they have had on the supported target groups and socio-economic development of planning regions, while analysing whether the implementation of measures complies with inclusive aspects.</p>
<p>Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas</p> <p>Veselība, MVU atbalsts, zaļā un digitālā transformācija, nodarbinātība, ekonomika, pasākumi Covid-19 pandēmijas seku mazināšanai.</p>	<p>The main topics covered in the evaluation</p> <p>Health, SME support, green and digital transformation, employment, the economy, measures to mitigate the effects of the Covid-19 pandemic.</p>
<p>Pētījuma pasūtītājs</p> <p>Latvijas Republikas Finanšu ministrija</p>	<p>Client</p> <p>Ministry of Finance of the Republic of Latvia</p>
<p>Pētījuma īstenotājs</p> <p>SIA CSE COE</p>	<p>The performer of the study</p> <p>Ltd CSE COE</p>
<p>Pētījuma īstenošanas gads</p> <p>2024. gads</p>	<p>Year of research implementation</p> <p>2024</p>
<p>Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots</p> <p>17 420 EUR, neieskaitot PVN</p>	<p>Amount of financing of the study and source of funding</p> <p>EUR 17 420 excluding VAT</p>
<p>Pētījuma klasifikācija</p> <p>12.2. Padziļinātas ekspertīzes pētījumi politikas vai tiesiskā regulējuma izstrādei, politikas analīzei un ietekmes novērtēšana.</p>	<p>Classification of the study</p> <p>12.2. In-depth expertise studies for policy or regulatory development, policy analysis and impact assessment.</p>
<p>Politikas joma, nozare</p> <p>2. Budžeta un finanšu politika. 2.1. Ārvalstu finanšu instrumentu apguve. 2.1.1. Eiropas Savienības fondi un citi ārvalstu finanšu instrumenti.</p>	<p>Policy area, sector</p> <p>2. Budget and financial policy. 2.1. Foreign financial instruments investments. 2.1.1. European Union funds and other foreign financial instruments.</p>
<p>Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums (visa Latvija vai noteikts reģions/novads)</p> <p>Visa Latvija.</p>	<p>Geographical coverage of the study (whole Latvia or dedicated region)</p> <p>Latvia.</p>
<p>Pētījuma mērķa grupas</p> <p>Komersanti, ārstniecības iestādes, izglītības iestādes, jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot), kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, bezdarbnieki, profesionālās radošās</p>	<p>Target groups of the study</p> <p>Enterprises, medical treatment institutions, educational institutions, young people aged 15 to 29 years (including) who do not study, work or acquire trade, unemployed persons, professional</p>

organizācijas un profesionālo radošo organizāciju apvienības, biedrības un nodibinājumi, pašvaldības.	creative organisations and associations, associations and foundations of professional creative organisations, local governments.
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida	Methods used in the assessment by type of information acquisition
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze;	1) analysis of legislation or policy planning documents
2) statistikas datu analīze;	2) analysis of statistical data
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze;	3) secondary analysis of existing research data
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze;	4) conducting and analysing in-depth / expert interviews
5) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze.	5) conducting a quantitative survey and data analysis
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms)	Quantitative study methods (if applicable)
1) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits - 23	1) the number of surveyed/interviewed respondents/units - 23
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms)	Qualitative study methods (if applicable)
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits – vairāk nekā 25	1) number of in-depth/expert interviews – more than 25
Izmantotās analīzes grupas (griezumi) Ekonomikas nozares	Analysis groups used (sections) Economic sectors
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija ES fondu stratēģijas departamenta Izvērtēšanas nodaļas vecākais eksperts Jānis Leikučs (tāl. 25413406, e-pasts: janis.leikucs@fm.gov.lv).	Contact information of the client Jānis Leikučs - Senior Expert, evaluation Division, Department of EU Funds Strategy (phone 25413406, email: janis.leikucs@fm.gov.lv).
Pētījuma autori (autortiesību subjekti) Daina Beļicka, Marika Berežņika, Dace Krupenko, Iveta Reinholde, Zane Zeibote	Authors (copyright holders) Daina Beļicka, Marika Berežņika, Dace Krupenko, Iveta Reinholde, Zane Zeibote

IZVĒRTĒJUMS KOPSAVILKUMS

REACT-EU finansējums 220 milj. EUR apmērā, kas tika ieguldīts 15 pasākumu īstenošanā, sniedza nozīmīgu ietekmi **Covid-19 mazināšanā**. Ņemot vērā nepieciešamību ātri reaģēt uz Covid-19 izaicinājumiem, atbalsts tika sasaistīts ar jau esošajiem ES fondu pasākumiem, lai nodrošinātu pēc iespējas operatīvāku pasākumu ieviešanas noteikumu apstiprināšanu un projektu īstenošanu. REACT-EU izvēlētie pasākumi tika veiksmīgi īstenoti ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā, piešķirot tiem papildu finanšu līdzekļus un nepieciešamības gadījumā mainot atbalstāmās aktivitātes, finansējuma apjomu un līdzfinansējuma likmi. Īstenotie pasākumi nosacīti var tikt sadalīti pa nozarēm, tomēr vienlaikus nozares savā starpā ir ļoti saistītas, piemēram, izglītības un kultūras attīstība veicināja reģionu attīstību, veselības iestāžu infrastruktūras projekti veicina uzņēmējdarbību. Īstenotie pasākumi papildināja citas valsts iniciatīvas Covid-19 seku mazināšanai.

Covid-19 ierobežošana

Covid-19 ierobežošanai tika īstenoti projekti **veselības nozarē**, apmēram 60 milj. EUR apmērā, uzlabojot astoņu ārstniecības iestāžu infrastruktūru, nodrošinot gultas vietas Covid-19 pacientiem un motivējot NMPD darbiniekus strādāt izaicinošajos Covid-19 apstākļos un nodrošinot neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem. Ārkārtas situācijā šie bija vissvarīgākie projekti, jo ļāva ierobežot un mazināt Covid-19 pandēmiju. Covid-19 pandēmija tika mazināta arī ar **pētniecības projektiem** vairāk nekā 6,7 milj. EUR apmērā, meklējot jaunus risinājumus cīņai ar pandēmiju, iegūstot komercializējamus risinājumus, kas vērsti uz Covid-19 izplatības ierobežošānu un iedzīvotāju veselības aizsardzību. Šo pasākumu mērķa grupa bija visi iedzīvotāji, un tie deva nozīmīgu ieguldījumu iedzīvotāju veselības uzlabošanā.

Covid-19 seku mazināšana

Izglītība bija viena no tām jomām, kuru visvairāk ietekmēja Covid-19 pandēmija, jo bija nepieciešams pāriet uz jaunu apmācību nodrošināšanas veidu. REACT-EU pasākumi **izglītības jomā** (investīcijas 14,5 milj. EUR) veicināja vispārīgās un augstākās izglītības sistēmu digitalizāciju. Pasākumā, kas bija vērsts uz vispārējās izglītības sistēmas digitalizāciju tika īstenota valsts un pašvaldību dibināto speciālās, vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu (kopā 524 izglītības iestādes) nodrošināšana ar mācību procesam atbilstošām, izmaksu efektīvām un drošām informācijas un komunikācijas tehnoloģijām – portatīvo datoru (25 687 portatīvie datori), panākot tās pieejamību izglītojamiem mācību procesā, lai paaugstinātu mācību efektivitāti un mazinātu nevienlīdzību. Pasākuma mērķa grupa bija skolēni un pedagogi, un pasākums ļāva pāriet uz mācībām attālinātā formā, tādējādi nodrošinot mācību procesa nepārtrauktību pandēmijas laikā. Pasākums ir būtiski paplašinājis mācību pieejamību, īpaši reģionos, ļaujot mērķa grupas dalībniekiem, neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas, iegūt zināšanas un prasmes.

Izglītības jomā atbalsts tika sniegts arī **augstākās izglītības iestādēm** (vairāk nekā 40% no Latvijas augstskolu, kas pārstāvēja 72% no kopējā studentu skaita), lai veicinātu augstākās izglītības studiju procesa un mācību programmu digitalizāciju. Pasākuma mērķa grupa bija augstākās izglītības iestāžu pasniedzēji un studenti. Īstenotie pasākumi ļāva efektīvi turpināt studiju procesu pandēmijas laikā, kā arī ieviest jaunas un inovatīvas metodes un piedāvāt kvalitatīvas studijas tiešsaistes režīmā.

Pasākumi **nodarbinātības jomā** (investīcijas 12,6 milj. EUR apmērā) nodrošināja mērķtiecīgas apmācību programmas, kas iedzīvotājiem palīdzēja attīstīt darba tirgū nepieciešamās prasmes un zināšanas (atbalstu saņēmuši 26 235 pasākuma dalībnieki). Tika īstenoti jau iepriekš plānotie pasākumi citu pasākumu ietvarā, bet vairāk izmantojot digitālās mācību metodes, kā arī mainot apmācību tēmas un paplašinot mērķa grupu. REACT-EU atbalsta mērķa grupām tika nodrošināta individuāla pieeja, kas ņēma vērā katra cilvēka unikālās vajadzības. Atbalstu saņēma arī NEET jaunieši (796 jaunieši jeb 3,0% no kopējā NEET jauniešu skaita 2023. gadā), jo Covid-19 pandēmijas laikā viena no iedzīvotāju grupām, kas visvairāk tika ietekmēta un izolēta, bija NEET jaunieši, kuriem pasākums deva iespēju saņemt nepieciešamo atbalstu, lai varētu veiksmīgi integrēties darba tirgū, uzlabot kvalifikāciju un saņemt palīdzību dažādu saistītu jautājumu risināšanā.

Ar finansējumu vairāk nekā 10 milj. EUR un trim projektu īstenošanas kārtām tika atbalstīti **kultūras jomas** projekti, sniedzot atbalstu kultūras organizāciju regulāro administratīvo izmaksu segšanai, kā arī ieguldot jaunus projektos, piemēram, jaunu kultūras produktu izveide. Pasākuma ietvaros tika īstenoti projekti, nodrošinot profesionālo radošo NVO darbību, veicinot profesionālās mākslas pieejamību Rīgā, Pierīgā, papildu, atbalstot kultūras organizācijas, kas nodrošina profesionālās mākslas pieejamību reģionos, un sniedzot ES ieguldījumu, atbalstot kino nozari. Pasākuma mērķa grupa bija ne tikai kultūras iestādes, bet visa sabiedrība kopumā, jo tika nodrošināti kultūras pasākumi, gan Covid-19 pandēmijas periodā, gan pēc tā.

Pasākumi **uzņēmējdarbības jomā** ar kopējo finansējumu vairāk nekā 60 milj. EUR nodrošināja uzņēmumiem aizdevumus, grantus un nefinanšu atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai. Lielākais atbalsts nodrošināts finansējuma pieejamībai (aizdevumi). Citas atbalsta aktivitātes ietvēra apmācības darbinieku prasmju pilnveidošanai, eksporta veicināšanas aktivitātes, t.sk. jaunu sadarbības partneru piesaistīšanai un jaunu tirdzniecības tīklu izveidei. Uzņēmējdarbību netieši atbalstīja arī citi REACT-EU pasākumi, piemēram, veselības iestāžu būvniecības projekti, daudzdzīvokļu ēku siltināšanas projekti, nodarbināto apmācības un citi pasākumi. Pasākuma mērķa grupa bija ne tikai uzņēmēji un uzņēmumu darbinieki, bet visa sabiedrība kopumā, jo REACT-EU finansējums palīdzēja attīstīt ekonomisko aktivitāti.

Projekti **pašvaldībām** energoefektivitātes paaugstināšanai pašvaldību infrastruktūrā ekonomiskās situācijas uzlabošanai (28 milj. EUR) un **reģionu attīstībai** atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai (29 milj. EUR) veicināja labākas un sakārtotas vides izveidi laikā, kad lielākā daļa darbinieku strādāja attālināti, veicināja Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanu, kā arī uzņēmējdarbību (būvniecību). Mērķa grupa bija visi iedzīvotāji, kam ir iespēja dzīvot sakārtotā vidē.

Šķēršļi pasākumu ieviešanā

Visu pasākumu projektu īstenotāji vēlējās ātrāku pasākumu Ministru kabineta noteikumu apstiprināšanu, lai projektus īstenotu, kad visvairāk tas ir nepieciešams, kā arī lai būtu ilgāks laiks projektu īstenošanai.

Daudzi no īstenotajiem projektiem ietvēra būvniecību, bet Covid-19 pandēmija un Krievijas karš Ukrainā, radīja ekonomisko nestabilitāti, kas būtiski negatīvi ietekmēja būvniecības sektoru. Sankcijas, inflācija, būvniecības cenu ievērojams palielinājums un piegādes ķēžu pārtraukumi izraisīja būvdarbu sadārdzināšanos, tādēļ projektu īstenotājiem bija jāpārskata projekti, t.sk. izmaksas un termiņi.

Projektu ieviešējiem, kas pirmo reizi ieviesa ES finansētos projektus, piemēram, kultūras nozares pārstāvji, izaicinājums bija visu nepieciešamo atskaišu nodrošināšana, nepieciešamība veikt pārbaudes attiecībā uz *de minimis* prasību ievērošanu un strādāt ar KPVIS sistēmu.

Horizontālo prioritāšu ievērošana

Visu projektu īstenošanā tika ņemta vērā horizontālā prioritāte "**vienlīdzīgas iespējas**", kā arī atsevišķos projektos tika veiktas papildu darbības, lai nodrošinātu pieejamību invalīdiem ar kustību traucējumiem un citām iedzīvotāju grupām. Apmācības digitālā vidē arī veicināja šo principi ievērošanu un deva iespējas piedalīties apmācību dalībniekiem no attālākajiem reģioniem.

Horizontālais princips „**ilgtspējīga attīstība**” tika ievērots, izmantojot “zaļā” iepirkuma principus. Daudzi no īstenotajiem projektiem, piemēram, apmācības, apmācību digitalizācija, pētniecība, ēku energoefektivitātes uzlabošanas un citi projekti bija vērsti uz ilgtspējīgu attīstību un ir ilgtermiņa īstenoto projektu ietekme.

Stratēģiskie secinājumi

Ātra un efektīva plānošanas dokumentu un Ministru kabineta noteikumu izstrāde un apstiprināšana ir būtiska krīzes un ārkārtas situācijās, lai gala labuma guvēji saņemēji saņemtu atbalstu pēc iespējas ātrāk un tas atbilstu viņu vajadzībām.

Ņemot vērā projektu īstenošanas ilgumu un būtiskās izmaiņas ārējos faktoros, piemēram, būvniecības izmaksu palielinājums, ģeopolitiskās situācijas izmaiņas un citus faktoros, pasākumu Ministru kabineta noteikumos būtu lietderīgi paredzēt iespējas noteiktās robežās grozīt projekta nosacījumus.

Turpināt samazināt administratīvo slogu gan atbildīgajām iestādēm, gan projekta īstenotājiem attiecībā uz pieprasītās informācijas apjomu. Lai nodrošinātu efektīvāku projektu īstenošanu, jāturpina vienkāršot KPVIS sistēmu, padarot to lietotājiem draudzīgāku, un integrējot datus no citām valsts informācijas sistēmām.

SUMMARY

REACT-EU funding amounting to 220 million EUR and invested in 15 measures, had a significant impact **in mitigating Covid-19 and mitigating the effects of Covid-19**. Considering the need to quickly respond to the challenges of Covid-19, the support was linked to the already existing EU funds measures to ensure the fast approval of the rules for the implementation of the measures and the implementation of the projects as quickly as possible. The measures selected to be linked with for REACT-EU financing were successfully implemented under EU funds programming period 2014-2020. Under REACT-EU additional financial resources were allocated and, if necessary, supported activities changed, the amount of funding changed, and the rate of co-financing changed. The implemented measures can be divided by sectors, however, at the same time, the sectors are closely related to each other, for example, the development of education and culture sector contributed to the development of regions, the infrastructure projects of health institutions promoted entrepreneurship. The implemented measures complemented other state initiatives to mitigate the effects of Covid-19.

Mitigating Covid-19

Health sector projects (amounting to 60 million EUR) were implemented to mitigate Covid-19 by improving the infrastructure of eight medical institutions, providing beds for Covid-19 patients and motivating the employees of the NMPD to work in challenging Covid-19 conditions and providing emergency medical assistance to patients. In the emergency situation, these were the most important projects, as they allowed to mitigate the Covid-19 pandemic. The Covid-19 pandemic was also mitigated by **research projects** (amounting to 6,7 million EUR), looking for new solutions to fight the pandemic, providing solutions aimed at limiting the spread of Covid-19 and protecting the health of the population. The target group of these measures was the entire population, and they made a significant contribution to improving the health of the population.

Mitigating the effects of Covid-19

Education was one of the areas most affected by the Covid-19 pandemic due to the need to move to a new way of providing education. REACT-EU measures **in the field of education** (investment 14,5 million EUR) contributed to the digitalisation of education systems. The education institutions established by the state and municipalities (a total of 524 education institutions) were provided with information and communication technologies - portable computer equipment (25,687 portable computers), to increase learning efficiency and reduce inequality. The target group of the measure was students and teachers, and the measure enabled the transition of learning in a remote form, thus ensuring the continuity of the learning process during the pandemic. The measure has significantly increased the availability of education, especially in the regions, allowing members of the target group, regardless of their geographical location, to acquire knowledge and skills.

Support was also provided to **higher education institutions** (more than 40% of Latvian universities, which represented 72% of the total number of students) to promote the digitalisation of the study process and curricula of higher education. The target group of the measure was professors and students of higher education institutions. The implemented measures made it possible to effectively continue the study process during the pandemic, as well as to introduce new and innovative methods and offer quality studies in online mode.

Measures **in the field of employment** (investments 12,6 million EUR) provided targeted training programs that helped citizens develop the skills and knowledge needed in the labour market (26 235 people received support). The measures were implemented within the framework of previous related measures, but with more use of digital learning methods, as well as changing the training topics and expanding the target group. Target groups of REACT-EU support were provided with an individualized approach that took into account the unique needs of each person. NEET youth also received support (796 participants or 3.0% of the total number of NEET youth in 2023), because during the Covid-19 pandemic, one of the population groups that was most affected and isolated was NEET youth, to whom the measure gave the opportunity to receive the necessary support in order to be able to successfully integrate into the labour market, improve qualifications and receive help in solving various related issues.

With funding of more than 10 million EUR and three rounds of project implementation, **cultural** projects were implemented, providing support to cover the regular maintenance costs of cultural organizations, as well as investing in new projects. Within the framework of the measure, projects were implemented, ensuring participation of professional creative NGOs, promoting the availability of professional art in Riga, Pierīga, additionally, supporting cultural organizations that ensure the availability of professional art in the

regions, and supporting the cinema industry. The target group of the measure was not only cultural institutions, but the entire society, as cultural events were provided both during the Covid-19 pandemic period and after it.

Measures **in the field of entrepreneurship** with total funding of more than 60 million EUR provided companies with loans, grants and non-financial support for business development. The largest support was to provide financing (loans). Other support activities included training to improve the skills of employees, export promotion activities, incl. attracting new cooperation partners and creating new trade networks. Entrepreneurship was also indirectly supported by other REACT-EU measures, such as health institutions construction projects, multi-apartment building construction projects, employee training and other measures. The target group of the measure was not only entrepreneurs and companies' employees, but the entire society, as REACT-EU funding helped to develop economic activity.

Projects for increasing energy efficiency for **municipal infrastructure** (amounting to 28 million EUR) and **for the development of regions** supporting the reconstruction of multi-apartment buildings (amounting to 29 million EUR) contributed to the creation of a better living environment at a time when most employees worked remotely, contributed to the achievement of the goals of the European Green Deal, as well as entrepreneurship (construction). The target group was all residents who have the opportunity to live in an improved living condition.

Obstacles in the implementation of measures

Project implementers of all measures wanted a faster approval of the Cabinet of Ministers regulations to implement the projects when it is most needed, as well as to have a longer period for the project's implementation.

Many of the implemented projects involved construction activities, but Covid-19 pandemic and Russia's war in Ukraine created economic instability that had a significant negative impact on the construction sector. Sanctions, inflation, a significant increase in construction prices and disruptions in supply chains caused construction costs to increase, so project implementers had to revise projects, incl. costs and deadlines.

For project implementers who implemented EU-funded projects for the first time, such as representatives of the cultural sector, the challenge was to provide all the necessary reports, the need to carry out checks regarding compliance with *de minimis* requirements and work with the KPVIS system.

Adherence to horizontal priorities

In the implementation of all projects, the horizontal priority "**equal opportunities**" was respected, as well as additional actions were taken in individual projects to ensure accessibility for disabled people with mobility impairments and other population groups. Training in a digital environment also promoted adherence to these principles and provided opportunities for training participants from more remote regions to participate.

The horizontal principle "**sustainable development**" was followed using "green" procurement principles. Many of the implemented projects, such as trainings, digitalisation of trainings, research, improving the energy efficiency of buildings and other projects, were aimed at sustainable development and have a long-term impact of the implemented projects.

Strategic conclusions

Fast and efficient development and approval of planning documents and Cabinet of Ministers regulations is essential in crisis and emergency situations, so that the beneficiaries receive support as soon as possible and it achieves its initial goal. Considering the duration of project implementation and significant changes in external factors, such as an increase in construction costs, changes in the geopolitical situation and other factors, the Cabinet of Ministers regulations could include the possibility to change the project conditions within certain limits.

It is important to continue to reduce the administrative burden for both responsible authorities and project implementers regarding the amount of information requested. In order to ensure more effective implementation of projects. The administrative burden could be further reduced by simplifying the KPVIS system, making it more user-friendly and integrating data from other state information systems.

1. IZVĒRTĒJUMA MĒRĶIS UN METODOLOĢIJA

1.1. Izvērtējuma mērķis

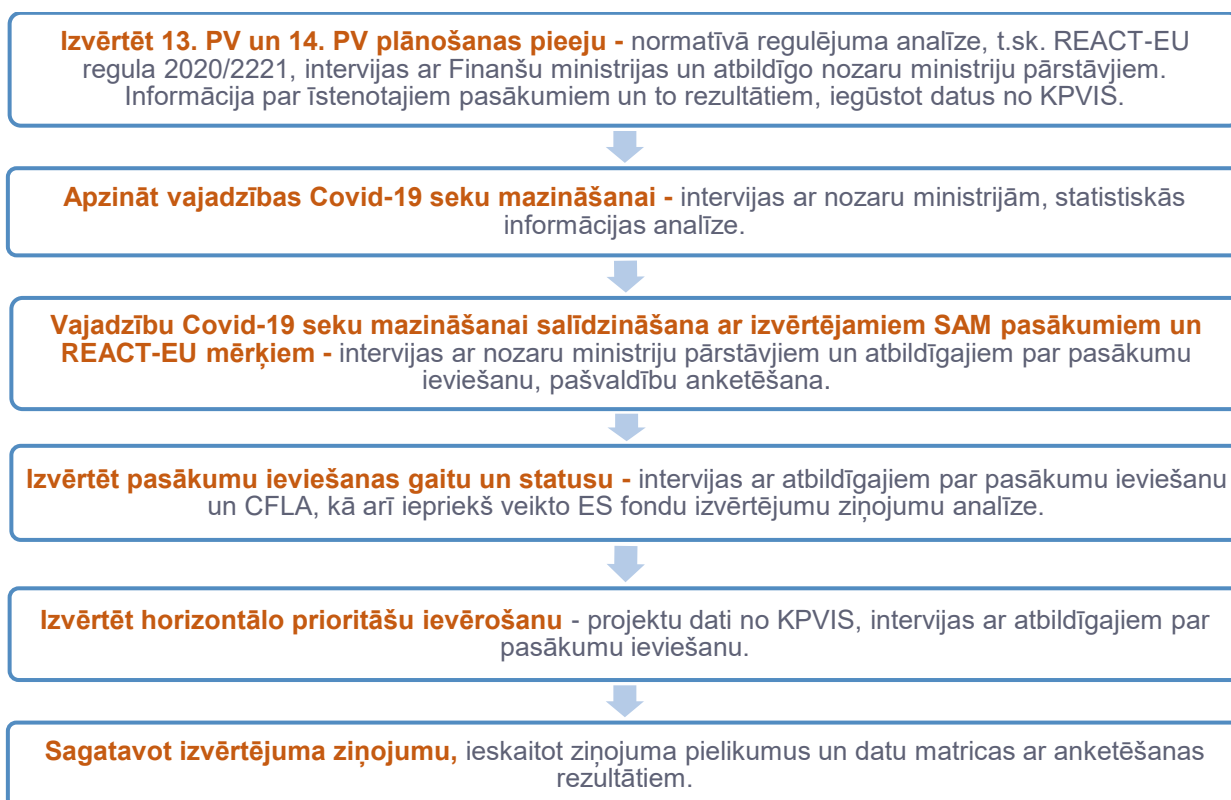
Izvērtējuma mērķis ir novērtēt Latvijai piešķirtā REACT-EU finansējuma lietderību, efektivitāti, ietekmi un iekļautību, kā arī to, kā šie resursi palīdzējuši izpildīt jauno īpašo tematisko mērķu uzdevumus, ņemot vērā Covid-19 īpašos rādītājus darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība". Izvērtējums veikts, ņemot vērā īstenoto pasākumu ietekmi uz dažādām nozarēm, t.sk., veselības nozari, izglītības nozari, pētniecības nozari, nodarbinātību, kultūras jomu, uzņēmējdarbības atbalstu, reģionālo attīstību un atbalstu pašvaldībām.

Izvērtējuma galvenais uzdevums bija - veicot kvantitatīvu un kvalitatīvu analīzi, noteikt, vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi), Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā. Noteikt, kāda ir bijusi īstenoto pasākumu ietekme uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību, vienlaikus analizējot vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti.

1.2. Izvērtējuma metodoloģija

Izvērtējuma metodoloģijas teorētiskais ietvars shematiski attēlots zemāk.

1. attēls. Izvērtējuma teorētiskais ietvars

Datu avots: CSE COE

Izvērtēšanas pieeja

Izvērtējumā tika izmantotas gan **kvantitatīvās, gan kvalitatīvās vērtēšanas metodes**. **Kvantitatīvās metodes** ietvēra KPVIS, CSP un citu statistikas datu analīzi. **Kvalitatīvās metodes** ietvēra intervijas ar nozaru ministrijām, atbildīgajiem par pasākumu ieviešanu, CFLA un projektu īstenotājiem. Pie kvalitatīvām izvērtējuma metodēm pieskaitāma arī literatūras analīze, piemēram, iepriekš veiktie pētījumi un MK noteikumi. Iepriekš veiktie pētījumi pamatā attiecas uz ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda prioritāro virzienu izvērtējumiem, jo lielākā daļa izvērtējamo pasākumu bija saistīti vai arī bija turpinājums izvērtēto prioritāro virzienu pasākumiem. Izvērtējuma ietvaros veikta pašvaldību un plānošanas reģionu anketēšana, lūdzot norādīt REACT-EU pasākumu ietekmi ne tikai uz pašvaldību darbu, bet arī uz uzņēmējdarbības vidi. Izvērtējuma ziņojuma 2.pielikumā iekļauta informācija par saistītajiem pasākumiem.

Intervijas

Izvērtējuma laikā organizētas intervijas ar atbildīgajām institūcijām, pārrunājot REACT-EU ieguldījumu rezultātus un sasniedzamos mērķis, kā arī faktisko pasākumu īstenošanas procesu. Kopumā veiktas vairāk nekā 25 intervijas. Īstenotas intervijas ar atbildīgajām nozares ministrijām, lai apzinātu Covid-19 izaicinājumus nozarei kopumā, piemēram, VARAM, LM, EM, IZM, KM, VM. Īstenotas intervijas ar atbildīgajiem par izvērtējamo, pasākumu ieviešanu, piemēram, ALTUM, LIAA, NMPD, NVA, NKC, kā arī intervija ar CFLA. Īstenotas intervijas ar gala labuma guvējiem, piemēram, zinātnisko institūciju pārstāvjiem, Latvijas Universitāte, Elektronikas un datorzinātņu institūts, Liepājas Universitāte, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte. Īstenotas intervijas ar pašvaldību pārstāvjiem, piemēram, Daugavpils valstspilsētas pašvaldība, Talsu novada pašvaldība, Smiltenes novada pašvaldība, kultūras iestāžu pārstāvjiem, piemēram, biedrība "Ascendum", SIA "GORS" un veselības iestāžu pārstāvjiem, piemēram, SIA "Vidzemes slimnīca".

Anketēšana

Ņemot vērā, ka daļa izvērtējamo aktivitāšu lielākā vai mazākā mērā attiecas uz pašvaldību darbību, piemēram, pašvaldības izglītības iestādes, pašvaldību ārstniecības iestādes (kapitālsabiedrības vai aģentūras), tika veikta pašvaldību anketēšana. Anketa tika izsūtīta 48 respondentiem (43 pašvaldībām un 5 plānošanas reģioniem). Anketēšanas rezultāti (saņemtas 23 respondentu atbildes jeb 50% respondentu sniegti viedokļi) ņemti vērā izvērtējuma ziņojuma izstrādē.

Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēma (turpmāk – KPVIS).

KPVIS dati bija viens no galvenajiem kvantitatīvo datu ieguves avotiem, dati analizēti par visiem izvērtējamiem pasākumiem. Izvērtējumā izmantota aktuālā KPVIS informācija uz 01.06.2024.. No KPVIS datiem izmantoti projekta pieteikumi, projektu progresa atskaites, projektu rezultātu rādītāji, finansējuma saņēmēju kontaktinformācija un cita informācija. Apkopotā informācija par izvērtējamo pasākumu rādītājiem iekļauta izvērtējuma ziņojuma atbilstošās sadaļās.

2. VESELĪBAS NOZARE

Galvenie secinājumi

- Covid-19 pandēmija spilgti parādīja, cik būtiska veselības aprūpes nodrošināšanai ir attīstīta veselības aprūpes infrastruktūra. Tā ir bijusi ne tikai **kritisks faktors pandēmijas seku mazināšanā** (gultas vietu skaits Covid-19 pacientiem, intensīvās terapijas un uzņemšanas nodaļu kapacitāte), bet arī pamats efektīvai reaģēšanai uz citām veselības krīzēm nākotnē.
- REACT-EU finansējumam bija nozīmīga loma Covid-19 pandēmijas un tās seku mazināšanā. Tas ir palīdzējis pilnveidot veselības nozares sistēmu, uzlabot pacientu aprūpi un veicināt inovācijas, modernizējot **ārstniecības iestādes, t.sk.** iegādājoties jaunu medicīnisko aprīkojumu, kā arī **ieviešot motivācijas sistēmu NMPD darbiniekiem**, lai kompensētu radītās fiziskās un psihoemocionālās pārslodzes ietekmi uz speciālistiem.
- Veselības nozarē būtiskākā daļa REACT-EU finansējuma ieguldīta infrastruktūras projektos, bet globālās krīzes ir būtiski ietekmējušas būvniecības sektoru, radot vairākus izaicinājumus veselības nozares projektu īstenošanā. Būvuzņēmēji un projektu īstenoņi saskārās ar būtiskiem izaicinājumiem, meklējot **papildu finansējumu izmaksu pieaugumu segšanai un risinot problēmas saistībā ar preču piegāžu ķēžu pārrāvumiem**, kas ietekmēja finansējuma saņēmēju spējas iekļauties ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda izmaksu attiecināmības termiņos.
- Pasākuma ieviešanā ir **nodrošināti iekļaujošie aspekti** attiecībā uz horizontālo prioritāti "Vienlīdzīgas iespējas" un pilnībā nodrošināta horizontālā principa „Ilgtspējīga attīstība” ievērošana.

Veselības nozares izaicinājumi

Covid-19 pandēmija atklāja būtiskus Latvijas veselības aprūpes sistēmas trūkumus, parādot nozares vājās vietas un vienlaikus liekot operatīvi meklēt risinājumus. Lai nodrošinātu efektīvu reaģēšanu uz krīzes radītajām sekām, un, lai spētu operatīvi reaģēt uz līdzīgām krīzēm nākotnē, viena no prioritātēm, kurā tika veikti ieguldījumi, ir ārstniecības iestāžu infrastruktūras modernizācija, kas ļauj kopumā palielināt to kapacitāti un uzlabot ārstēšanas kvalitāti. Covid-19 pandēmija skaidri parādīja, cik būtiska ir elastīga un pielāgojama slimnīcu infrastruktūra – lai samazinātu infekcijas izplatīšanās risku, pandēmiju gadījumos stacionārajai un ambulatorajai plūsmai ir jābūt stingri nodalītai, lai nodrošinātu visu pacientu un darbinieku epidemioloģisko drošību.

Daudzas veselības aprūpes iestādes nebija gatavas tik lielam pacientu pieplūdamam un nebija aprīkotas ar nepieciešamo infrastruktūru un iekārtām. Lielākais izaicinājums - daudzas Latvijas slimnīcas ir būvētas padomju laikā (1940 – 1990) un tām ir nepieciešami nozīmīgi atjaunošanas darbi. Novecojuši infrastruktūra ne vienmēr atbilst mūsdienu higiēnas un drošības standartiem, kā arī nav piemērota jaunām tehnoloģijām. Latvijā, tāpat kā daudzās citās valstīs, ir jūtams kvalificētu medicīnas personāla trūkums, kas rada lielu slodzi esošajiem darbiniekiem un var negatīvi ietekmēt pacientu aprūpes kvalitāti. Vienlaikus, veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība atšķiras dažādos Latvijas reģionos. Pieaugošais pacientu skaits un nepieciešamība pēc īpašiem aizsardzības līdzekļiem un aprīkojuma radīja lielu spiedienu uz materiālajiem resursiem. Straujās izmaiņas un nenoteiktība apgrūtināja epidemioloģisko prasību ievērošanu.

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (turpmāk – NMPD) bija pirmā līnija, ar kuru saskārās pacienti ar Covid-19 simptomiem. Pandēmija radīja vēl lielāku slodzi veselības aprūpes darbiniekiem, kas savukārt izraisīja vēl lielāku darbinieku nogurumu, izdegšanu un atteikšanos no darba. Ātri un profesionāli sniegtā palīdzība bieži vien bija izšķiroša, lai novērstu slimības pasliktināšanos. NMPD darbinieki palīdzēja regulēt pacientu plūsmu slimnīcās, nodrošinot, ka tie, kuriem nepieciešama hospitalizācija, tiek nogādāti uz piemērotām ārstniecības iestādēm. Radušos apstākļos NMPD darbinieki saskārās ar milzīgu slodzi, taču turpināja sniegt atbalstu sabiedrībai, stiprinot visas veselības aprūpes sistēmas kapacitāti nodrošināt savlaicīgu, pieejamu un kvalitatīvu veselības aprūpi. Īpaši svarīgi bija stiprināt neatliekamās medicīniskās palīdzības sistēmu, nodrošinot nepieciešamos resursus un motivējot personālu strādāt NMPD paaugstinātos psiholoģiskās un fiziskās slodzes apstākļos. NMPD darbinieki strādāja tiešā kontaktā ar inficētiem pacientiem, kas nozīmēja paaugstinātu risku saslimt pašiem darbiniekiem ar Covid-19 un pieaugot saslimušo skaitam, ievērojami palielinājās arī NMPD izsaukumu skaits.

Latvija ir izmantojusi ES fondu REACT-EU finansējumu, lai stiprinātu veselības aprūpes sistēmu pēc Covid-19 pandēmijas. REACT-EU iniciatīvas finansējuma ietvaros bija pieejams finansējums 67 600 001 EUR apmērā un šis ir nozīmīgs ieguldījums, kas ļauj veikt būtiskas izmaiņas slimnīcu infrastruktūrā un tādējādi uzlabot pacientu aprūpes kvalitāti un drošību.

Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.

Covid-19 pandēmija ir bijusi liels pārbaudījums Latvijas veselības aprūpes sistēmai, tomēr, pateicoties veiktajiem ieguldījumiem un veiktajiem pasākumiem, ir izdevies mazināt pandēmijas negatīvo ietekmi – tie ir, pirmkārt, nodrošinājuši kvalitatīvu un nepārtrauktu IV- V līmeņa slimnīcu darbību un veicinājuši veselības aprūpes infrastruktūras modernizāciju, ļaujot efektīvi reaģēt uz pieaugošo pacientu pieplūdumu un pielāgoties ārkārtas situācijām

Covid-19 pandēmija spilgti parādīja, cik būtiska ir attīstīta veselības aprūpes infrastruktūra. Tā ir bijusi ne tikai kritisks faktors pandēmijas seku mazināšanā, bet arī pamats efektīvai reaģēšanai uz citām veselības krīzēm nākotnē. Īstenotie pasākumi ļāva uzņemt lielāku skaitu pacientu, nodrošinot viņiem nepieciešamo aprūpi, papildus izmantojot iegādātās medicīnas iekārtas un mazinot pakalpojumu kvalitātes atšķirības dažādos reģionos. ES fondu finansējums veselības jomai ir kā katalizators, kas veicina veselības infrastruktūras attīstību, ļaujot īstenot modernus, operatīvus izmeklējumus un ārstēšanas metodes, kas ir būtiski, lai sasniegtu gan saistītā 9.3.2. SAM, gan 13.1.5. SAM mērķi.

Atbilstoši 13.1.5. SAM MK noteikumos¹ paredzētajam REACT-EU finansējums tika izmantots, lai uzlabotu astoņu ārstniecības iestāžu infrastruktūru veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai - VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca", SIA "Liepājas reģionālā slimnīca", SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca", SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca", SIA "Vidzemes slimnīca", SIA "Rēzeknes slimnīca", SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" un VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca".

REACT-EU finansējums ļāva ārstniecības iestādēm modernizēt slimnīcas, veidot jaunas nodaļas, iegādāties jaunu medicīnisko aprīkojumu un uzlabot infekcijas kontroles pasākumus, piemēram, nodalot ikdienas un infekcijas pacientu plūsmas gan uzņemšanas nodaļās, gan ārstniecības nodaļās, paplašinot reanimācijas nodaļas, izbūvējot vienvietīgas palātas, attīstot infekcijas nodaļas, u.c. infrastruktūras uzlabojumus.

13.1.5.SAM ir saistīts ar 9.3.2. SAM. Abi specifiskie atbalsta mērķi ir fokusēti uz to, lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību ilgtermiņā. Tas tika panākts, investējot veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas infrastruktūrā un aprīkojumā visā Latvijā, tostarp reģionos, tādējādi nodrošinot, ka arī lauku iedzīvotāji var saņemt kvalitatīvus veselības aprūpes pakalpojumus tuvāk savai dzīvesvietai. Abi SAM ir sinerģiski papildinājuši viens otru, ļaujot īstenot kompleksus projektus, kas ietver gan infrastruktūras attīstību, gan jaunu tehnoloģiju ieviešanu, vienlaikus mazinot administratīvo slogu finansējuma saņēmējiem, jo REACT-EU finansējums tika iekļauts esošos 9.3.2. SAM projektos.

Savukārt 14.1.3. SAM ietvaros veiktie ieguldījumi motivācijas sistēmas ieviešanā NMPD darbiniekiem, lai kompensētu radītās fiziskās un psihoemocionālās pārslodzes ietekmi speciālistiem, ir bijis nozīmīgs solis, lai atzītu darbinieku ieguldījumu un samazinātu personāla atteikšanos no darba NMPD, kas ir īpaši svarīgi veselības aprūpes nozarē, vēl jo vairāk, krīzes apstākļos. Ārstniecības personāls, īpaši tie, kuriem bija tiešs kontakts ar Covid-19 pacientiem, bija prioritārā grupa, kam tika piešķirts atbalsts, saskaņā ar Veselības ministra 2021.gada 28. oktobrī izdotu rīkojumu nr.212². Veselības ministra rīkojums detalizēti nosaka, kādos gadījumos un kādām personām var tikt piešķirtas piemaksas, neaprobežojoties tikai ar ārstniecības personālu, finansējumu piemaksām piešķirot līdzekļus no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem". REACT-EU finansējums tika piešķirts refinansējot jau 2020.gadā veiktās piemaksas NMPD darbiniekiem, projekta ietvaros piešķirtais finansējums tika investēts ~5 mēnešu laikā, bet piemaksas darbiniekiem par darbu Covid-19 apstākļos tika maksātas kopumā ~2 gadu periodā. Vidēji mēnesī NMPD izdevumi piemaksu nodrošināšanai bija nepieciešami 1,9 milj. EUR.

Rezultāti attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtējot ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

¹ <https://likumi.lv/ta/id/287656-noteikumi-par-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-9-3-2-specifiska-atbalsta-merka-uzlabot-kvalitativu-veselibas>

² <https://likumi.lv/ta/id/327289-par-piemaksu-pieskirsanu-atbildigo-instituciju-arstniecibas-personam-un-parejiem-nodarbinatajiem-kuri-ir-iesaistiti-covid-19-jautajumu-risinasa-un-seku-noversana>

REACT-EU plānotais ieguldāmais finansējums bija 55,8 milj. EUR, t.sk. 51,6 milj. EUR ieguldījumiem ārstniecības iestāžu infrastruktūrā un 4,2 milj. EUR sniedzot atbalstu ārstniecības personām.

1. tabula. 13.1.5. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji (specifiskie pasākuma rādītāji)

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023	Aktuālā vērtība	Izpilde
Iznākuma	Uzlaboto ārstniecības iestāžu skaits, kurās attīstīta infrastruktūra veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai	skaits	7	5	71,4%
Iznākuma	Attīstītās infrastruktūras vērtība Covid-19 seku mazināšanai	EUR	51 573 785	33 415 353	64,8%

Datu avots: KPVIS dati uz 01.06.2024.

Ieguldījumu izpildes līmenis ir 71,4% attiecībā uz uzlaboto ārstniecības iestāžu skaitu un 64,8% attiecībā uz attīstītās infrastruktūras vērtību. Uz izvērtējuma veikšanas brīdi SAM mērķi saskaņā ar pieejamo statistiku nav pilnībā sasniegti, jo uz izvērtējuma veikšanas brīdi visiem projektiem vēl nav apstiprināti noslēguma pārskati. Pēc visu pārskatu apstiprināšanas rādītājs tiks pārsniegts, sasniegta vērtību 8 ārstniecības iestādes, sākotnēji plānoto 7 iestāžu vietā.

Specifiskā atbalsta ietvaros tika noteikts rezultatīvais rādītājs "Izveidotas papildu gultas vietas Covid-19 pacientiem" - 449 gultas vietas, tomēr jāņem vērā, ka šīs nav jaunas gultas vietas, bet gan pielāgotas esošās gultas vietas tieši Covid-19 pacientiem. Saskaņā ar Veselības ministrijas sniegto informāciju, ir svarīgi precizēt, ka šis rādītājs ir kā kapacitātes raksturojums un ir pilnībā sasniegts. Kad visiem projektiem noslēguma pārskati būs apstiprināti, rādītāja vērtība būs pieejama arī KPVIS.

2. tabula. 14.1.3. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība	Izpilde
Iznākuma	ESF aktivitāšu vērtība, lai cīnītos pret Covid-19 pandēmiju	EUR	4 259 331	4 259 331	100%
Iznākuma	Veselības aprūpes personāls, kas saņēmis ESF atbalstu	personu skaits	1 146	1600	139,7%

Datu avots: KPVIS dati uz 15.03.2024.

Veselības aprūpes personāla skaits, kas saņēmis ESF atbalstu, ir pārsniedzis sākotnēji plānoto, sasniegta 139,7% no mērķa. Atbalstu saņēma vairāk nekā 90% no visām NMPD ārstniecības personām, kas liecina, ka atbalsts ir bijis nozīmīgs darbinieku saglabāšanā un var pagaldot, ka šis atbalsts ir spēlējis nozīmīgu lomu darbinieku saglabāšanā veselības aprūpes sistēmā. Saņemtais atbalsts ir palielinājis darbinieku motivāciju un uzticību NMPD kā veselības nozares organizācijai, kas savukārt pozitīvi ietekmē darba vidi NMPD.

Kopumā var secināt, ka ieviestie SAM ir snieguši nozīmīgu ieguldījumu veselības jomā. Būtiskais pasākumu apjoms, ar uzsvaru uz praktiskām aktivitātēm, ir ļāvis ievērojami uzlabot veselības aprūpes pieejamību reģionos, samazinot gaidīšanas laikus uzņemšanas un citās nodaļās. Projekta ietvaros ieviestie mūsdienīgie risinājumi (piemēram, pneimopasta izveide) ir palielinājuši veselības iestāžu darbības ātrumu, ļaujot ātrāk uzsākt efektīvu ārstēšanu. Turklāt veiktie infrastruktūras uzlabojumi ir radījuši labākus darba apstākļus veselības aprūpes darbiniekiem, kā arī uzlabojuši pacientu komfortu. Projekta īstenotāju atsauksmes liecina par to, ka pasākumi ir veicinājuši ciešāku sadarbību starp dažādām veselības aprūpes iestādēm un stiprinājuši veselības aprūpes sistēmas kapacitāti un noturību.

Problēmas un šķēršļi sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus.

Ņemot vērā, ka lielākā daļa REACT-EU finansējuma, kas tika paredzēts atveseļošanās pasākumiem veselības nozarē, tika ieguldīta veselības infrastruktūras attīstībā (92%), globālās krīzes, tostarp Covid-19 pandēmija un Krievijas karš Ukrainā, ir radījušas bezprecedenta ekonomisko nestabilitāti, kas būtiski ietekmēja būvniecības sektoru, un tādējādi – infrastruktūras projektu ieviešanu. Sankcijas, inflācija un piegādes ķēžu pārtraukumi ir izraisījuši būvdarbu sadārdzināšanos, kas ir piespieduši būvuzņēmējus pārskatīt projektus un meklēt jaunus risinājumus, lai nodrošinātu to pabeigšanu. Ģeopolitiskā spriedze un globālās krīzes ir radījušas būtiskus juridiskus izaicinājumus būvniecības sektorā. Līgumu neizpilde, strīdi

par papildu izmaksām un termiņu pagarinājumiem - būvniecības uzņēmumiem ir nācies pielāgot savus līgumus **un meklēt jaunus juridiskus risinājumus**, lai mazinātu šīs sekas.

2021. gadā uzsāktie ES fondu projekti saskārās ar būtiskām finansiālām grūtībām, ko izraisījis straujš būvniecības izmaksu pieaugums. Šis neparedzētais cenu pieaugums ir ievērojami pārsniedzis projektu sākotnēji plānoto budžetu, liekot veselības iestādēm meklēt papildu finansējumu. Turklāt augstā inflācija un vispārējā ekonomiskā nestabilitāte ir padarījusi projektu īstenošanu neprognozējamu, palielinot finansiālo slogu projekta īstenošanai.

Ņemot vērā kavējumus MK noteikumu sagatavošanās posmā un izvēlēto risinājumu, piešķirot papildu REACT-EU finansējumu jau esošiem infrastruktūras projektiem, tika radīti izaicinoši finanšu apstākļi. Kā atzīst projektu īstenošanā, lai gan finansējums tika sadalīts pa būvniecības posmiem (konkrētām veselības iestādes nodaļām) un jau tajā brīdī esošais projekts 9.3.2. SAM ietvaros bija tuvu noslēguma fāzei, saņemot papildu REACT-EU finansējumu, bija nepieciešams pārskatīt jau esošo projekta plānu un finanšu modeli. Ievērojamu finanšu slogu projekta īstenošanai radīja fakts, ka **9.3.2. SAM ietvarā īstenojamā projekta gala maksājums 10% apmērā no projekta kopējām izmaksām tika īslaicīgi apturēts** ("iesaldēts"), līdz tika īstenotas REACT-EU piešķirtā finansējuma plānotās projekta infrastruktūras aktivitātes.

Līdzīgi kā citos SAM, šie infrastruktūras projektu īstenošanas termiņš (31.12.2023.) radīja papildu izaicinājumus, savukārt, lai veiksmīgi īstenotu infrastruktūras projektus īsos termiņos, ir nepieciešama cieša sadarbība starp visām iesaistītajām pusēm, elastīga pieeja (t.sk. no CFLA puses) un spēja pielāgoties mainīgiem apstākļiem.

Veselības ministrijas ieskatā virkni problēmu projektu īstenošanā, īpaši tās, kuras saistītas ar nespēju iekļauties darbu izpildes termiņos, kas bija pamatotas ar Krievijas izraisīto karu Ukrainā un Covid-19 izraisītās pandēmijas sekām, varētu novērst, ja būtu ticis pagarināts ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda izdevumu attiecināmības termiņš vismaz par vienu gadu, tomēr no EK puses šādas izmaiņas netika atbalstītas.

Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos.

14.1.3. SAM ietvarā tika ievērots **horizontālais princips "Vienlīdzīgas iespējas"**, nodrošinot, ka projekta vadībā un īstenošanā, pasākumi mērķa grupas dalībniekiem tika nodrošināti neatkarīgi no dzimuma, veselības stāvokļa vai izcelsmes. Atbalsts sniegts 90% NMPD ārstniecības darbinieku.

13.1.5. SAM projektos tika ievērots **horizontālais princips „Ilgtspējīga attīstība”**. Projektu vērtēšanā tika piešķirti papildu punkti projektiem, kas paredzēja „zaļā” iepirkuma nosacījumus projekta ietvaros veicamajos publiskajos iepirkumos, paredzot, ka projektā tiek īstenots vismaz viens šāds iepirkums, vienlaikus šis kritērijs nebija izslēdzošs. Papildu punkts tika piešķirts arī, ja projektā tika paredzētas specifiskas darbības vienlīdzīgu iespēju un vides piekļūstamības nodrošināšanai. 13.1.1.5. SAM projektos tika pievērsta īpaša uzmanība, lai nodrošinātu, ka projektā izveidotie objekti ir pieejami visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no viņu funkcionālajiem traucējumiem, veicinot iekļaujošu sabiedrību un nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas visiem. Projekta īstenošanas gaitā tika piesaistīti vides pieejamības eksperti, lai nodrošinātu, ka visi būvniecības projekti atbilst pieejamības standartiem (tika ieviesti dažādi risinājumi, piemēram, reljefa virsmas, kontrastējošs krāsojums, marķējumi, automātiskās durvis utt.).

Papildus jānorāda, ka atsevišķi projekti ir saņēmuši Labklājības ministrijas atzinību par iekļaujoša dizaina veicināšanu pilsētvidē.

3. IZGLĪTĪBAS NOZARE

Galvenie secinājumi

- REACT-EU finansējums ir būtiski **veicinājis izglītības iestāžu digitalizāciju Latvijā**, īpaši atbildot uz Covid-19 pandēmijas radītajiem izaicinājumiem. Projekti ir ļāvuši uzlabot datortehnikas pieejamību izglītības iestādēs un palielinājuši izglītojamo iespējas mācīties attālināti un attīstīt digitālās prasmes.
- Investīcijas infrastruktūrā un aprīkojumā ir **uzlabojušas mācību vidi un veicinājušas mūsdienīgu mācīšanās pieredzi**, palielināta izglītības pieejamība, atbalstītas jaunas mācīšanās metodes, integrējot digitālās tehnoloģijas mācību procesā.
- Lielākais šķērslis pasākuma ieviešanai bija **iepirkumu īstenošanas process**, kas novilcināja datoru piegādes izglītības iestādēm, kad tas bija visvairāk nepieciešams mācību nodrošināšanai tiešsaistes režīmā (ļoti ilga iepirkuma procedūra), savukārt zinātniskajām institūcijām trūkst pieredzes un informācijas par to, kā veikt iepirkumus ārvalstīs, īpaši ārpus ES. Tāpat pastāv problēmas ar e-parakstu savstarpēju atzīšanu starptautiskā līmenī.
- Pasākumu īstenošanā **nodrošināti iekļaujoši aspekti attiecībā** uz horizontāliem principiem "Vienlīdzīga iespējas" un "Ilgtspējīga attīstība" atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība noteiktajam, kā arī nodrošināta atbilstība zaļā iepirkuma prasībām.

Mācību un studiju procesa digitalizācijas izaicinājumi

Covid-19 pandēmijas krīze radīja vēl nepieredzētu ietekmi uz izglītības nozari, un tas prasīja plašu pāreju uz attālinātu un jaukta tipa mācīšanu un mācīšanos. Šī krīze pirmo reizi radīja apstākļus, kad izglītību un mācības varēja nodrošināt vienīgi izmantojot digitālās tehnoloģijas, kuru pielietojums ir tieši atkarīgs no digitālajām prasmēm. Šim nolūkam bija nepieciešams īsā laikā rast efektīvus risinājumus digitālo prasmju attīstības veicināšanai, lai nodrošinātu kvalitatīvus studiju un mācību procesus. Šī pāreja radīja dažādus izaicinājumus un iespējas, atklājot digitālās plaissas un interneta savienojamības nepilnību ietekmi, kā arī starp pilsētu un laukiem.

Apzinot situāciju augstākās izglītības iestādēs saistībā ar Covid-19 ierobežojumiem, tika noteikts, ka augstākās izglītības iestādes kopumā spēj nodrošināt rutīnas studiju procesa nepārtrauktību, tomēr ierobežojošs faktors bija nepietiekamās studējošo un docētāju digitālās prasmes. Šāda tendence ir iezīmēta PricewaterhouseCoopers un Rīgas Tehniskās universitātes veiktajā pētījumā "Augstākās izglītības iestāžu digitalizācijas izvērtējums Latvijā"³.

Covid-19 pandēmija radīja vairākus nopietnus izaicinājumus augstākās izglītības iestādēm, kas prasīja ātri ieviest dažādus digitālos risinājumus, lai uzlabotu studiju procesu un pielāgotos situācijai mūsdienu digitālajā telpā. Digitālā transformācija prasa ļoti labi attīstītas studējošo un augstskolu docētāju digitālās prasmes, lai pielāgotos straujajām pārmaiņām darba vidē un sekmīgi orientētos tehnoloģiju pasaulē. Digitālās transformācijas virszuddevums ir studentu digitālo prasmju apguves satura kvalitātes un pieejamības paaugstināšana, tai skaitā ievērojot REACT-EU finansējuma mērķi palīdzēt pārvarēt Covid-19 radītās krīzes sekas un sagatavoties zaļai, digitālai un noturīgai ekonomikas atveseļošanai, paredzot investīcijas cilvēkresursu sagatavošanai atbilstoši digitālās transformācijas radītajiem izaicinājumiem.

Studiju procesa nodrošināšanai Covid-19 krīzes apstākļos tika piešķirts REACT-EU finansējums 14.1.1.1. pasākuma "Digitalizācijas iniciatīvas studiju kvalitātes pilnveidei" ietvaros, lai palīdzētu risināt augsta līmeņa digitālo prasmju pilnveidi un apguvi, investējot digitālo prasmju attīstību veicinoša studiju satura un atbilstošas mācību metodikas iegādē, izstrādē vai pilnveidē, tai skaitā pārņemot pasaules labo praksi un to adaptējot. Tas bija vērsts arī uz izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" (IAP2027)⁴ noteikto mērķi: "Mūsdienīgs, kvalitatīvs un uz darba tirgū augsti novērtētu prasmju attīstīšanu orientēts izglītības piedāvājums" 14.1.1.1. pasākums atbilst arī Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam (DTP2027)⁵ noteiktajiem mērķiem.

Lai īstenotu un nodrošinātu attālinātas mācības un tehnoloģisko nodrošinājumu izglītības iestādēm, pedagogiem un izglītojamiem, 8.1.2. SAM ietvaros tika uzsākts modernizēt mācību vidi vispārējās izglītības

³ <https://www.izm.gov.lv/lv/media/12854/download>

⁴ <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

⁵ <https://likumi.lv/ta/id/324715-par-digitalas-transformācijas-pamatnostadnem-20212027-gadam>

iestādēs, tostarp investējot IT risinājumu ieviešanā un aprīkojuma iegādē. Savukārt, REACT-EU sniedza iespēju paplašināt investīciju iniciatīvas Covid-19 krīzes pārvarēšanai vispārējās izglītības nodrošināšanai, sniedzot papildu finansiālo atbalstu 13.1.2. SAM "Atveseļošanas pasākumi izglītības un pētniecības nozarē" 13.1.2.2. pasākuma "Izglītības iestāžu digitalizācija".⁶

Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.

13.1.2. SAM pasākumi izglītības jomā valsts un pašvaldību izglītības iestādēs

13.1.2. SAM "Atveseļošanas pasākumi izglītības un pētniecības nozarē" ietvaros īstenots viens pasākums – 13.1.2.2. "Izglītības iestāžu digitalizācija" ar kopējo faktisko finansējumu 11 019 548 EUR.

IZM noslēdza sadarbības līgumus ar partneriem – Valsts izglītības satura centru (turpmāk – VISC), pašvaldībām un valsts tiešās pārvaldes iestādēm, kas ir vispārējās vai profesionālās izglītības iestādes dibinātājas. Līgumos, kuros atbilstoši MK noteikumos noteiktajam un vienošanās paredzētajam noteica finansējuma saņēmēja un tā sadarbības partneru sadarbības kārtību (pušu pienākumus, tiesības un atbildību projekta mērķa un rādītāju sasniegšanā) projekta īstenošanas laikā un piecus gadus pēc projekta noslēguma.

13.1.2.2. pasākuma ieviešanas rezultātā tika sasniegts tā mērķis – valsts un pašvaldību dibināto speciālās, vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu (turpmāk – izglītības iestāžu) nodrošināšana ar mācību procesam atbilstošām, izmaksu efektīvām un drošām informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk – IT) vienībām – portatīvo datortehniku, nodrošinot to pieejamību izglītojamiem mācību procesā, lai paaugstinātu mācību efektivitāti un mazinātu nevienlīdzību, ievērojot principu "dators ikvienam bērnam".

14.1.1. SAM pasākumi izglītības jomā studiju kvalitātes pilnveidei

14.1.1.1. pasākums ir saistīts ar 8.2.3. SAM⁷, jo tas tika īstenots, atklātas projektu iesniegumu atlases veidā kā 8.2.3. SAM "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās" 3. kārtā. Tiem ir vienots mērķis – pilnveidot augstākās izglītības institūciju studiju programmu satura kvalitāti un nodrošināt labāku augstākās izglītības iestāžu pārvaldību un vadības personāla kompetenču un prasmju paaugstināšanu, efektīvi izmantojot pieejamos resursus. Kopējais faktiskais pasākuma finansējums 1 484 879 EUR.

Pasākums paredzēja, ka projektu īsteno sadarbībā ar vismaz divām augstskolām, kā arī sadarbības partneriem, kas varēja būt publiskas vai privātas organizācijas. Vienlaikus šī pasākuma MK noteikumi neierobežoja iespējas ikvienai augstskolai piedalīties arī citu augstskolu īstenojamajos projektos. Līdz ar to lielākā daļa augstskolu iesaistījās vairākos projektos. Trijos projektos kā sadarbības partneri iesaistījās 8 citas organizācijas.

Visas projektu aktivitātes (atbalstāmās darbības) ir savstarpēji saistītas. Piemēram, digitālo prasmju attīstošā studiju satura izveide un pilnveide nebija iespējama bez attiecīgu tehnoloģiju integrācijas studiju procesā, kā arī bez atbalsta docētājiem. Līdz ar to visas aktivitātes kopumā palīdzēja risināt Covid-19 izaicinājumus. Projektu aktivitātes uzlaboja studējošo iespējas apgūt projektos izstrādātos studiju kursus/moduļus neatkarīgi no vietas un laika.

Attiecībā uz izaicinājumu praktisko nodarīšanu, laboratorijas darbu un studiju pētniecības daļas īstenošanu pasākuma projektos tika izveidotas gan virtuālās laboratorijas, gan ieviesti dažādi inovatīvi radoši risinājumi, kas nodrošina studējošajiem iespēju labāk un interesantāk tiešaistē apgūt praktiskās iemaņas.

14.1.1.1. pasākuma projektos tika veikts studējošo digitālo prasmju izvērtējums projekta sākumā un beigās. Kā liecina rezultāti, visu projektā iesaistīto augstskolu studējošajiem kopējais digitālo prasmju līmenis ir uzlabojies.

Projekti ir veicinājuši mūsdienīgu mācību pieredzi, integrējot digitālās tehnoloģijas studiju saturā un studiju procesā (tai skaitā virtuālās studiju vides, mākslīgā intelekta, mašīnmācīšanās tehnoloģijas u.c.), tādējādi stiprinot personalizētu mācīšanos, veicinot individuālās un grupu mācības, uzlabojot mācību vielas apgušanu un šī procesa organizēšanu, tostarp resursu koplietošanu un efektīvākas atgriezeniskās saites nodrošināšanu.

⁶<https://likumi.lv/ta/id/328183-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-13-1-2-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-izglitibas-un>

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/296514-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-2-3-nbspspecifiska-atbalsta-merka-nodrosinat-labaku-parvaldibu-augstakas>

Rezultāti attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtējot ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

13.1.2. SAM pasākumi izglītības jomā valsts un pašvaldību izglītības iestādēs

13.1.2.2. pasākums tiešā veidā veicina REACT-EU finansēto projektu mērķi atbalstīt investīcijas, kas sekmē pāreju uz digitālu un zaļu ekonomiku. Pasākums veicināja valsts un pašvaldību dibināto speciālās, vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu nodrošināšanu ar mācību procesam atbilstošām, izmaksu efektīvām un drošām informācijas un komunikācijas tehnoloģiju vienībām – portatīvo datortehniku, nodrošinot to pieejamību izglītojamiem mācību procesā, nolūkā paaugstināt mācību efektivitāti un mazināt nevienlīdzību.

Ņemot vērā, ka REACT-EU pasākuma sadarbības partneri bija visas Latvijas Republikas pašvaldības, tad investīcijas tika veiktas vienmērīgi visā Latvijas teritorijā, atbilstoši/proporcionāli katras pašvaldības izglītojamo skaitam 7.–9. klašu grupā (atbilstoši Valsts izglītības informācijas sistēmas datiem uz 2021. gada 1. septembri). Analizējot atbalsta saņēmējus reģionālā griezumā, atbalstu 13.1.2.2. ietvaros saņēma visas 43 pašvaldības, kā arī 2 valsts dibinātās izglītības iestādes (Smiltenes tehnikums, Murjāņu sporta ģimnāzija) un VISK. Kopējais 7. - 9. klašu izglītojamo skaits valsts un pašvaldību dibinātās mācību iestādēs uz 2021. gada 1. septembri bija 61 092 izglītojamie.⁸

Saskaņā ar projekta noslēguma atskaiti projekta ietvaros 524 izglītības iestādēm tika iegādāti, un nodoti kopā 25 687 portatīvie datori (25080 - Acer Chromebook 314 un papildus piegādē 607 - Asus Chromebook CX1) par kopējo summu 10 758 159 EUR. Vidēji tie ir 49 datori uz vienu skolu, vadoties pēc principa, lai datori nodrošinātu pilnu komplektāciju klasei un mācību procesos tos varētu izmantot kompleksi. Ieguldījumu rezultātā ir modernizētas (digitalizētas) vispārējās izglītības iestādes, kurās kopējais izglītojamo skaits ir 61 092, kas ir 29% no kopējā izglītojamo skaita⁹ dienas apmācībā 2022/23 mācību gadā vispārējās izglītības iestādēs Latvijā.

Pašvaldības pašas izlēma, kā sadalīt saņemtos datorus. Skolām nodrošināts arī Google Workspace for Education Fundamentals bezmaksas licences, kā arī sniegts metodiskais atbalsts efektīvai datoru izmantošanai mācību procesā.

Uzraudzības rādītāja vērtība (EUR 15 164 891,01) veidojas, no šī projekta plānotajiem rezultātiem (datortehnikas iegāde 10 758 159,01 EUR apmērā) un valsts budžeta finansējuma kopsummas, ar darbības programmā norādīto bāzes vērtību 4 406 732 EUR 2020. gadā.¹⁰

3. tabula. 13.1.2.2. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība	Izpilde
Iznākuma	Izglītības iestādes, kuras saņēmušas mācību procesa nodrošināšanai nepieciešamo informācijas un tehnoloģiju aprīkojumu	skaits	614	524	85,3%
Rezultāta	Finansējuma apjoms IT izglītībai saistībā ar COVID-19	EUR	14 966 733	15 164 891	101,3%

Datu avots: KPVIS dati uz 24.04.2024.

Neizpildīto rezultātu IZM skaidro ar faktu, ka [MK noteikumu \(par REACT projekta īstenošanu\) anotācijā](#) ir pieļauta sākotnēji plānotā rādītāja vērtības mazināšanās. Ievērojot, ka pasākuma īstenošanas laikā turpināsies vispārējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošana un ir plānota speciālo izglītības iestāžu tīkla sakārtošanas procesa uzsākšana, ir iespējams izglītības iestāžu skaita samazinājums, bet nosacījumu izstrādes laikā papildus ir apzinātas profesionālās izglītības iestādes, kas īsteno vispārējās pamatizglītības programmas kā labuma guvēji 13.1.2.2. pasākuma ietvaros.

Pašvaldības atzīst, ka šī bija pirmā reize, kad šādā apjomā tika piegādātas iekārtas, izņemot CO2 mērītājus cita projekta ietvaros. Pasākums veicināja skolu digitalizāciju, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu. Jāņem vērā, ka skolu infrastruktūras pielāgošana digitālo iespēju izmantošanai lielā mērā atšķiras starp Latvijas pašvaldībām, atkarībā no tā vai pašvaldības pašas iesaistās skolu infrastruktūras uzlabošanā un nodrošina

⁸ Mērķa grupā neietilpa izglītojamie, kas apgūst vispārējās pamatizglītības programmas tālmācības formā.

⁹ Izglītojamo skaits vispārīgizglītošajā dienas apmācībā 2022/23 m.g. bija 211 203 skolēni; <https://www.viis.gov.lv/dati/izglitojamo-skaita-sadalijums-pa-klasem-visparizglitojosajās-dienas-apmacības-programmas>

¹⁰ KPVIS dati

vienādu visu skolu attīstību savas teritorijas ietvaros, kā tas ir, piemēram, Talsu novadā, vai arī atstāj to pašu skolu ziņā tām piešķirtā finansējuma ietvaros, piemēram, Daugavpils novadā. Otrajā gadījumā skolu infrastruktūras sagatavotība var ļoti atšķirties un tas rada problēmas, kas var būt saistītas ar nepieciešamo interneta pieslēgumu nodrošināšanu un stabilitāti, interneta ātrumu u.c. faktoriem.

Skolu digitalizācija ir komplekss jautājums, kam nepieciešama gan attiecīgi sakārtota un pielāgota infrastruktūra visā Latvijā, gan atbilstošs aprīkojums. Latvijas pašvaldībām ir ticis uzdots veidot arī Digitalizācijas plānus, bet netiek doti skaidri norādījumi, kas šādā plānā jāietver. Līdz ar to, šo plānu izstrāde ir prasījusi vairāk laika un tie vēl tikai top. Šī iemesla dēļ vienmērīga digitalizācijas attīstības nodrošināšana pašvaldību iestādēs būtu jāpārrauga, gan sadarbojoties iesaistītajām institūcijām, kas atbild par digitalizāciju, nozaru politiku un finansējuma piešķirumiem, gan arī regulējot šos procesus ar atbilstošiem normatīvajiem aktiem.

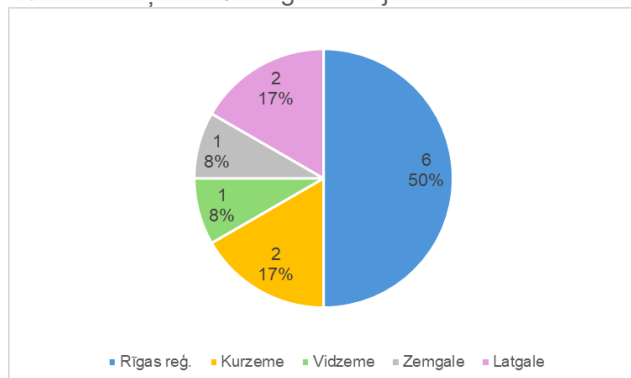
Datoru lietderības vērtējumu no pašvaldību puses ietekmēja iepriekšminētie apstākļi, kas saistīti gan ar skolu infrastruktūras gatavību digitalizācijai, gan ar *Chromebook* datoru specifiku, kas darbojas vienīgi tiešsaistes režīmā. Turpmākā programmatūras uzstādīšana un izmantošana datoros ir skolu vai pašvaldību ziņā. Daudzos gadījumos pašvaldībām un skolām bija nepieciešamas papildu apmācības un konsultācijas datoru lietošanā, un tās tika nodrošinātas.

Kopumā ieguldījumi ir bijuši lietderīgi, jo, īstenojot projektus, ir sasniegti izvirzītie mērķi, tai skaitā veiktas plānotās investīcijas vispārējās izglītības iestāžu infrastruktūrā un aprīkojumā; ir uzlabota vispārējās izglītības iestāžu mācību vide, kā arī sasniegta pakalpojumu sniegšanas veikspēja, kas ir izglītojamo kopējais skaits attiecīgajā modernizētajā vispārējās izglītības iestādē. Ieguldījumi ir veikti efektīvi, jo intervences rezultātā radītās izmaiņas pozitīvi ietekmēs būtisku izglītojamo skaitu. Ieguldījumi būtiski papildina pašvaldības ieguldījumus izglītības jomā, un šādas investīcijas ir turpināmas nolūkā uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi un veicināt šo iestāžu attīstību un izglītības kvalitātes paaugstināšanu.

14.1.1. SAM pasākumi izglītības jomā studiju kvalitātes pilnveidei

2. attēls. Pasākumā iesaistītās augstskolas reģionālā griezumā (projektu iesniedzēji, sadarbības partneri)

Atbalstu saņēma un digitalizācijas iniciatīvas ieviesa

12 augstākās izglītības iestādes (plānots 7), kas ir 42,8% no visām augstākās izglītības iestādēm. Astoņas 8 bija valsts augstākās izglītības iestādes ar kopējo studentu skaitu 38,2 tūkstoši (2023. gada CSP dati), kas veido 72% no kopējā studentu skaita visās Latvijas valsts augstākās izglītības iestādēs. Projektos iesaistījās 4 privātās augstākās izglītības iestādes ar kopējo studentu skaitu 8,6 tūkstoši (2021. gada IZM dati), kas veido 62% no kopējā privāto augstākās izglītības iestāžu studentu skaita 2021. gadā.

Datu avots: KPVIS

Rādītāju ievērojamā pārsniegšana saistīta ar to, ka bija liela interese no sadarbības partneru – augstākās izglītības iestāžu puses, ņemot vērā aktualitāti (Covid-19) un nepieciešamību digitalizēt studijas. Sadarbības augstākās izglītības iestāžu izvēli lielā mērā ietekmēja augstākās izglītības iestāžu reorganizācijas process, lai uzsāktu sadarbību varētu veiksmīgi turpināt arī nākotnē.

Viens no projektu vērtēšanas kritērijiem noteica, ka projekta īstenošanas laikā finansējuma saņēmējam un sadarbības partnerim ir jāveic digitalizācijas institucionālais pašvērtējums (bāzes mērījums pēc Eiropas Universitāšu asociācijas (EUA) ietvara parauga¹¹) un, balstoties uz bāzes mērījuma rezultātu analīzi, augstskolas attīstības stratēģijā (stratēģijas pielikumā „Digitālās transformācijas plāns” vai citā līdzvērtīgā dokumentā) jāietver institūcijas digitālās transformācijas monitoringa sistēmas apraksts, t.sk. digitalizācijas līmeņa mērījuma plāns augstskolas attīstības stratēģijas darbības laikam. Līdz ar to projektu īstenošanas laikā tika veikts visu projektos iesaistīto augstskolu digitalizācijas institucionālais pašnovērtējums, izmantojot EUA ieteiktos rīkus. LBTU projektā izmantoja *DigCompOrg* rīku, bet pārējos projektos tika izmantots www.heinnovate.eu rīks. Balstoties uz digitalizācijas institucionālā pašnovērtējuma rezultātu analīzi, priekšlikumi tika iekļauti augstskolu stratēģijās vai virzīti izvērtēšanai.

Pasākuma ietvaros īstenotie projekti bija jēgpilni un tie veicināja paradigmas maiņu uz virtuālo vai hibrīdo mācību vidi. Tas palīdzēja modernizēt augstāko izglītību, kā arī labāk sagatavoties līdzīgām situācijām

¹¹ <https://eua.eu/downloads/publications/digi-he%20desk%20research%20report.pdf>

nākotnē. Pateicoties gan sadarbībai starp augstskolām, gan savstarpēji papildinošām darbībām, zināšanu un tehnoloģiju apmaiņai, kā arī, balstoties uz iepriekšējām iestrādēm, projektu, ieviešana deva izcilus rezultātus. Pasākums pirmo reizi šādā apjomā ļāva digitalizēt un pilotēt studiju kursus, kas savādāk nebūtu bijis iespējams un nebūtu devis tik lielu ietekmi. Faktiski visi no īstenotajiem projektiem ir devuši izcilus rezultātus un tie ir saņēmuši arī augstu ārvalstu ekspertu vērtējumu. Pasākums ir pozitīvi ietekmējis visas mērķa grupas, jo augstskolām tas deva iespējas lielā apjomā modernizēt un digitalizēt studiju kursus/moduļus, kā arī uzlaboja studējošo iespējas neatkarīgi no vietas un laika apgūt projektos izstrādātos studiju kursus/moduļus.

Problēmas un šķēršļi sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus.

Attiecībā uz administratīvo slogu pašvaldības ir norādījušas uz pārāk ilgo iepirkumu procesu, kas iesākās 2021. gadā, bet reālas datoru piegādes notika tikai 2022. gada otrajā pusē un gada beigās, kad Covid-19 ierobežojumi jau tika samazināti un atcelti. Faktiski pasākumi tiešā veidā nepalīdzēja risināt Covid-19 problēmas laikā, kad to vajadzēja visvairāk, proti, lai nodrošinātu tūlītēju risinājumu sakarā ar mācību “pārceļšanu” tiešsaistes režīmā. Šajā gadījumā noderīgāki bija tādi risinājumi, kā LMT un “Bite” viedierīču piedāvājums skolām, ko operatīvi risināja IZM sadarbībā ar privātajiem partneriem 2020. gadā. Tomēr datori bija noderīgi skolām arī vēlāk un palīdzēja uzlabot situāciju ar datortehnikas nodrošinājumu kopumā.

Nozīmīgs šķērslis bija iepirkumiem noteiktais ierobežojums, nosakot, ka iepirkumiem – tehnoloģijām drīkstēja izmantot tikai 20% no kopējām attiecināmajām izmaksām. Projektos, kuros piedalījās daudzi partneri, vajadzēja rast risinājumus, lai visas partneru augstskolas tiktu tehnoloģiski aprīkotas vienādā līmenī un kvalitātē. Tas ir sarežģīti, ja finanšu ierobežojumi ir ļoti strikti un traucē sasniegt vēlamus rezultātus. Turklāt īpaši sarežģīti ir veikt iepirkumu ārpus Latvijas un arī ES, kad procedūras, t.sk. līgumu slēgšana nav zināma un nav iespēju lūgt palīdzību vai padomu. Pastāv arī problēmas ar e-parakstu atpazīstamību un lietošanu starp dažādām valstīm. Manuāli parakstītu dokumentu lietošana un dokumentu sūtīšana pa pastu, ļoti paildzina visus procesus.

Citas problēmas ir saistītas ar datoru ierobežotajām iespējām, ņemot vērā “*Google for Education*” specifisko vidi, dažādas tehniskas un tehnoloģiskas nepilnības, ko skolām nācās risināt sākotnēji, kā arī sarežģījumi saistībā ar datoru uzlādi, kam skolas nebija pilnībā gatavas. Skolu infrastruktūras pielāgotība digitālo iespēju izmantošanai lielā mērā atšķiras starp Latvijas pašvaldībām, atkarībā no tā, vai pašvaldības pašas iesaistās skolu infrastruktūras uzlabošanā, nodrošinot vienādu visu skolu attīstību savas teritorijas ietvaros, vai arī atstāj to pašu skolu ziņā tām piešķirtā finansējuma ietvaros, kas var ļoti atšķirties un radīt problēmas saistībā ar nepieciešamo interneta pieslēgumu nodrošināšanu un stabilitāti, interneta ātrumu u.c. faktoriem Skolu digitalizācija ir kompleks jautājums, kam nepieciešama gan attiecīgi sakārtota un pielāgota infrastruktūra visā Latvijā, gan atbilstošs aprīkojums.

Saskaņā ar IZM sniegto informāciju, 14.1.1.1. pasākuma ieviešanu kavēja relatīvi garais laika periods no pasākuma nosacījumu (MK noteikumi, projektu vērtēšanas kritēriji) izstrādes un saskaņošanas līdz projektu īstenošanas uzsākšanai (2020. gada oktobris – 2022. gada septembris). Tā rezultātā projektus vajadzēja īstenot viena gada laikā - īstenošana sākās 2022. gada septembrī/oktobrī, bet noslēdzās jau 2023. gada decembrī.

Atklātā projektu atlase, lielais partneru (augstskolu) skaits un iespēja augstskolām piedalīties vairākos projektos radīja situāciju, ka atsevišķi projekti netika apstiprināti un neieguva nekādu finansējumu digitalizācijai (Rīgas Stradiņa universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Banku Augstskola), savukārt citas augstskolas ieguva finansējumu vairākos projektos, kas radīja darbību pārklāšanās risku un sarežģījumus projektu administrēšanā.

Pasākuma ieviešanu ietekmēja arī augstskolu konsolidācija, jo nosacījumu izstrādes procesā ar konsolidāciju saistītu lēmumu pieņemšana vēl nebija noslēgusies un līdz ar to konsolidējamo augstskolu (Latvijas Jūras akadēmija, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Liepājas Universitāte) iesaiste projektos nebija saskaņota ar to augstskolu plāniem, kuros tās tika konsolidētas. Tādēļ tas var radīt risku, ka pēc konsolidācijas daļa no projektā ieviestajiem risinājumiem zaudēs aktualitāti.

Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos.

13.1.2. SAM pasākumi izglītības jomā valsts un pašvaldību izglītības iestādēs

Saskaņa ar horizontālo principu „Vienlīdzīgas iespējas” tika nodrošināta projekta vadībā un īstenošanā, nodrošināta nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm. Projekta sadarbības partneri bija visas Latvijas Republikas pašvaldības, tādējādi investīcijas tika veiktas vienmērīgi visā Latvijas teritorijā, atbilstoši/proporcionāli katras pašvaldības izglītojamo skaitam 7.–9. klašu grupā (atbilstoši Valsts izglītības informācijas sistēmas datiem uz 2021. gada 1. septembri).

Saskaņa ar horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība” tika nodrošināta, izmantojot rādītāju – “zaļais” iepirkums. Projektu rezultātu uzturēšanai pēc projektu beigām nav paredzēts piesaistīt papildu līdzekļus no valsts budžeta. Nepieciešamais ilgtspējas monitorings tiks nodrošināts no IZM pieejamiem resursiem.

Būtiska projekta finansējuma daļa paredzēta pasākumiem, kas pašvaldībām un izglītības iestādēm nodrošināja metodisko atbalstu, kas sniedz ieguldījumu stratēģiskai un profesionālai izglītības tehnoloģiju izmantošanai mācībās. Projekta laikā iegūtās atbalsta personāla un pedagogu zināšanas ir pielietojamas arī pēc šī projekta beigām. Visi ar projekta finansējumu sagatavotie, tulkotie tehniskās uzturēšanas un mācību metodiskie materiāli ir plaši pieejami un publicēti IZM vai VISC tīmekļa vietnēs vismaz trīs gadus pēc projekta beigām, kā arī turpmāk līdz laikam, kamēr konkrētais materiāls ir izmantojams, ņemot vērā tehnoloģiju attīstību vai citus iemeslus, kāpēc tas varētu kļūt neaktuāls.

Lai risinātu minētos izaicinājumus, pēc REACT-EU projekta tika turpinātas investīcijas izglītības iestāžu informāciju un komunikāciju tehnoloģiju aprīkojuma iegādei. Piemēram, Eiropas Savienības Atveseļošanās un noturības mehānisma ietvaros tika īstenota 2.3.2.3.i investīcija „Digitālās plaisas mazināšanai sociāli neaizsargātajām grupām”, kuras ietvaros tika iegādāta mācību procesa nodrošināšanai nepieciešamā portatīvā dator tehnika, kas prioritāri tika paredzēta izglītojamajiem no sociāli neaizsargātajām sabiedrības grupām (trūcīgie, maznodrošinātie, daudz bērnu ģimenes, u.c.).

14.1.1. SAM pasākumi izglītības jomā studiju kvalitātes pilnveidei

Visos gadījumos projekta aktivitātes ir vērstas uz abiem dzimumiem, t.i., mērķa grupā iekļaujot gan sievietes, gan vīriešus, ievērojot nediskriminācijas principu, sekmējot vienādu iespēju ievērošanu projekta īstenošanā un rezultātu izmantošanā. Dzimumu līdztiesības veicināšana tika integrēta kā horizontālais princips visās projekta aktivitātēs.

Projektu ietvaros veiktās aktivitātes ir atbilstošas Rīcības plānam Eiropas sociālo tiesību pīlāra (“EPSR”) ieviešanai (<https://est1.etuc.org/lv/>), sekmējot iekļaušanu, cilvēktiesību ievērošanu, labus un taisnīgus darba apstākļus, kvalitatīvu izglītību, veicinot dažādību un dzimumu līdztiesību. Tika nodrošināts vidusposma izvērtējums par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas ietekmi uz dzimumu līdztiesības veicināšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, kā arī diskriminācijas novēršanu ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodā.

Reģionālo augstskolu projektu aktivitātes atbalsta arī vienlīdzīgas iespējas personām, kas dzīvo tālu no lielajām pilsētām ar attīstītām izglītības iespējām. Visos projektos tika nodrošināta atbilstība horizontālajam principam “Ilgtspējīga attīstība”, t.sk. pielietojot “zaļā” iepirkuma principus. Liela daļa tikšanās reižu notika attālināti, tā samazinot transporta rezultātā radušos SEG emisiju daudzumu, kā arī tika veikti citi atbilstoši pasākumi.

Projektu rezultātu ilgtspēja tiks nodrošināta vismaz piecus gadus pēc noslēguma maksājuma veikšanas. Ņemot vērā projektā sasniegtos rezultātus un iesaistīto pušu pozitīvo novērtējumu, sasniegtie rezultāti tiks uzturēti un uzlaboti, kā arī pēc iespējas plašāk izmantoti, tostarp citu projektu īstenošanā. Projekta rezultātiem tiks nodrošināta atvērta piekļuve, tā būs pieejama izmantošanai un lietošanai arī izglītības iestādēs, kuras nebija tieši iesaistītas projektu īstenošanā.

4. PĒTNIECĪBAS NOZARE

Galvenie secinājumi

- Pasākums ir devis **svaīgu ieguldījumu veselības aprūpes un sabiedrības veselības jomās Covid-19 krīzes seku mazināšanai Latvijā. Tika meklēti risinājumi Covid-19 infekcijas ātrākai noteikšanai, individuālo aizsardzības līdzekļu izstrādei, infekcijas izplatības ierobežošanai, jaunu ārstēšanas metožu attīstībā un citām darbībām, lai pēc iespējas mazinātu Covid-19 infekciju.**
- Atbalstot investīcijas veselības aprūpes nozares pētījumos un sekmējot pāreju uz digitālo un zaļu ekonomiku, pasākums tiešā veidā veicināja mērķi - **iegūtas komercializētas tehnoloģijas, izstrādātas jaunas zinātniskās inovācijas, produkti, risinājumi, metodes, patenti un preču zīmes.** Projekta rezultāti ir vērsti uz Covid-19 izplatības ierobežošanu un iedzīvotāju aizsardzību, bet, jo īpaši, Covid-19 seku pārvarēšanu. Tas savukārt devis tiešu pozitīvu ietekmi uz zinātniskā personāla attīstību un ZI kapacitāti, veicinājis ZI sadarbību ar uzņēmumiem, jaunas publikācijas, kā arī netiešā veidā pozitīvi ietekmējis visas valsts sociālekonomisko attīstību.
- ZI līmenī pastāvošie galvenie administratīvie šķēršļi ir saistīti ar **smagnējām un ilgām iepirkumu procedūrām, projektu administrēšanu un vadīšanu**, kā arī ar rezultātu komercializāciju un publicēšanu.
- Pasākuma ieviešanā ir **nodrošināti iekļaujošie aspekti**, ņemts vērā horizontālais princips "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī ievērota "Ilgtspējīga attīstība".

Pētniecības nozares izaicinājumi

Izplatoties Covid-19 infekcijai, tika radīti jauni izaicinājumi veselības aprūpei un sabiedrības veselībai kopumā, kam bija nepieciešami jauni praktiski izmantojami risinājumi, lai ierobežotu pandēmijas izplatību, mazinātu Covid-19 radīto krīzi un novērstu tās sekas, kā arī īstenotu preventīvus pasākumus, lai mazinātu Covid-19 ietekmi uz veselību. Lai risinātu šos izaicinājumus, izmantojot Latvijas zinātnisko institūciju (turpmāk – ZI) pētniecību un inovāciju (turpmāk - P&I) kapacitāti, tika noteiktas tematiskās jomas, pētniecisko darbību īstenošanai:

- Covid-19 infekcijas slimības izplatības ierobežošana un iedzīvotāju aizsardzība;
- veselības aprūpe un sabiedrības veselība, tai skaitā jaunas metodes Covid-19 ārstēšanai un diagnostikai, jauni ārstniecības līdzekļi, to faktoru izpēte, kas nosaka un ietekmē uzņēmību pret infekciju un slimības uzliesmojumus, slimības diagnostiku, norisi un terapiju, pēcinfekcijas sekas, vīrusa klātbūtni ārējā vidē un skartajā māsaimniecībā esošajos dzīvniekos, kā arī klīniskie, epidemioloģiskie un sabiedrības veselības pētījumi;
- inženiertehniskie risinājumi, tai skaitā risinājumi cilvēka drošības palielināšanai, infekcijas slimības ātrai noteikšanai, individuālo aizsardzības līdzekļu izstrādei, testēšanai un sertificēšanai, attālināto pakalpojumu nodrošināšanai veselības aprūpē un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanai izglītības procesā.

Covid-19 krīzes ietekmes mazināšanas pasākumi pētniecībā tika īstenoti, papildinot 1.1.1. SAM "Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā" darbības. REACT-EU finansējums palīdzēja īstenot vienu 13.1.2. SAM pētniecības nozares pasākumu – 13.1.2.1., kura ietvaros tika īstenoti projekti, iegūstot komercializētas tehnoloģijas, kas vērstas uz Covid-19 izplatības ierobežošanu un iedzīvotāju veselības aizsardzību.

Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.

Pasākuma ietvaros īstenotie projekti bija tieši vērsti uz Covid-19 radītās krīzes mazināšanu un tās seku novēršanu. Lai gan Covid-19 krīzes aktualitāte ir mazinājusies, taču iegūtie rezultāti būs izmantojami arī nākotnē. Īstenotie projekti ne tikai palīdzēja mazināt Covid-19 pandēmiju, bet mazināja Covid-19 ietekmi

uz iedzīvotāju veselību, t.sk. attiecībā uz preventīviem pasākumiem. Finansējums tika piešķirts ar saimniecisku darbību nesaistītu projektu īstenošanai, kuru ietvaros tika veikta pētniecība¹².

Atbalstu 13.1.2.1. pasākuma ietvaros pavisam saņēma 6 projektu iesniedzēji (2 valsts augstākās izglītības iestādes – 14% no visām valsts augstskolām, 4 valsts ZI – 29% no visiem valsts ZI). Kopumā īstenoti un pabeigti 16 projektu. Projekti ir īstenoti tikai Rīgas Plānošanas reģionā, ņemot vērā lielāko ZI atrašanos šajā teritorijā, bet rezultāti ir plaši izmantojami visā Latvijā un arī ārvalstīs.

Lielāko projektu skaitu (7 projekti – 44% no kopējā projektu skaita) īstenoja Latvijas Universitāte, bet Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts un Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts īstenoja katrs pa 2 projektiem, bet Elektronikas un datorzinātņu institūts – 1 projektu. Piemēram, LU īstenotais projekts “Sistēma Covid-19 inficēšanās riska noteikšanai un samazināšanai iekštelpās”. RTU īstenotais projekts “Platforma Covid-19 drošai darba videi.” LU CFI īstenotais projekts “Jaunas, uz optiskajām šķiedrām balstītas sistēmas izstrāde vīrusu proteīnu mobilai noteikšanai ar augstu jutību, izmantojot SERS tehnoloģiju”. Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra projekts “BSL3 un mikrogravitācijas iekārtai pielāgotas plaušas uz čipa sistēmas izveide respiratoro saslīmšanu pētniecībai (LocBox)” un Elektronikas un datorzinātņu institūta īstenotais projekts “Orgānu uz čipa kultivēšanu ar mākslīgā intelekta metodēm personalizētas medicīnas nolūkos.”

Kā piemēru Covid-19 ietekmes mazināšanai un preventīvo pasākumu palielināšanai var minēt LU īstenoto projektu “Antibakteriālās rezistences ātras novērtēšanas sistēma pacientiem ar sekundārām bakteriālām infekcijām”, kurā tika izstrādāts un validēts jauns, rentabls prototips, lai samazinātu laiku, kas nepieciešams antimikrobiālās jutības testa novērtēšanai. Piedāvātais risinājums ievērojami uzlaboja antibakteriālās terapijas efektivitāti kritiski slimiem Covid-19 pacientiem ar bakteriālo infekciju. Projekta laikā piedāvātā prototipa ierīce un uz mākslīgā intelekta balstītais algoritms tika pārbaudīti reālos apstākļos.¹³

Rezultāti attiecībā uz izvīrtajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtējot ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

13.1.2.1. pasākuma mērķis bija palielināt Latvijas ZI P&I kapacitāti un sniegt papildu atbalstu pētniecības darbībām 1.1.1. SAM. Pasākuma ietvaros tika īstenoti projekti, iegūstot komercializētas tehnoloģijas, kas vērstas uz Covid-19 izplatības ierobežošanu un iedzīvotāju aizsardzību.

4. tabula. 13.1.2.1. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mēr-vienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība	Izpilde
Iznākuma	Jauno produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējami un kuru izstrādei sniegts atbalsts	prototipu skaits	30	16	53,3%
Rezultāta	P&A granti COVID-19 ārstēšanai (medikamenti) un vakcīnām (kopējās publiskās izmaksas)	EUR	2 000 000	2 108 227	105,4%

Datu avots: KPVIS, dati uz 21.03.2024.

Pasākuma plānotie rezultāti attiecībā uz komercializējamo jauno produktu un tehnoloģiju skaitu nav sasniegti (rādītājs ir izpildīts tikai par 53,3 %). To var izskaidrot ar faktu, ka pēc projekta beigām rezultāti vēl tikai tiek virzīti uz komercializāciju, jo izstrādātie produkti vai tehnoloģiju izstrādes līmenis nedod iespējas tos komercializēt uzreiz.

Projektu īstenošanu pieredze liecina, ka pat tad, ja plānotie uzdevumi tika izpildīti 100% apjomā un saņēma pozitīvu vērtējumu, ārējie faktori ietekmēja rezultātus. Proti, tas, ka projektu beigu posmā, t.i. uz 2023. gadu, kad iekārtas vai tehnoloģijas bija pilnībā gatavas, Covid-19 krīze jau bija mazinājusies, un situācija bija mainījusies. Līdz ar to sabiedrības interese par šādu iekārtu nepieciešamību vairs nebija tik liela un tālākas izstrādes īsti nebija nepieciešamas. Tajā pašā laikā gatavība līdzīgām situācijām kā Covid-19 krīze ir labāka nekā iepriekš, un šī pieredze var noderēt nākotnē. Lai nodrošinātu pētījumu aktualitāti, sekojot tehnoloģiskajam progresam, izstrādes būtu jāturpina un jāattīsta.

¹²<https://likumi.lv/ta/id/279475-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-1-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-latvijas-zinatnisko-instituciju> 12⁵ pants

¹³<https://www.lu.lv/zinatne/programmas-un-projekti/es-strukturfondi/eraf-projekti/1111-praktiskas-ievirzes-petijumi-5-karta/antibakterialas-rezistences-atras-noveršanas-sistema-pacientiem-ar-sekundaram-bakterialam-infekcijam/>

Problēmas un šķēršļi sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus.

Galvenie administratīvie šķēršļi ir saistīti ar smagnējām un laikietilpīgām iepirkumu procedūrām, kas ir neizbēgamas lietišķajos pētījumos un būtiski kavē visus procesus. Iepirkumu sistēma vienlaikus arī sadārdzina procesu, bieži vien pētniekiem bez atlīdzības ir vieglāk nopirkt nepieciešamās lietas pašiem, lai darbs ietu uz priekšu. Iepirkuma procesa sarežģītība ir problēma arī attiecībā uz jauno doktorantu piesaisti, kas šādas administrēšanas prasības nesaprot un nevar pieņemt, jo tas grauj zinātnisko radošumu.

Problēmas ir saistītas arī ar licenču pārdošanu un rezultātu komercializēšanu. LU šajā ziņā ir rasts risinājums, izveidojot Tehnoloģiju pārneses centru, kas īsteno lietas pēc būtības. Par publikācijām augstas citējamības izdevumos bieži vien tiek prasīta maksa, bet ne vienmēr ir iespējams rast nepieciešamo finansējumu.

Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos.

Īstenoto projektu ietvaros vienlīdzīgas tiesības un iespējas ir nodrošinātas abiem dzimumiem; lēmuma pieņemšanu neietekmēja ne vecums, ne rase, ne etniskā izcelsme, ne reliģiskā piederība, ne invaliditāte u.c. Pasākuma ieviešanā ir nodrošināta atbilstība Labklājības ministrijas izstrādātajām vadlīnijām ES fondu projektu pieteicējiem par atbilstību horizontālajai prioritātei “Vienlīdzīgas iespējas” ES fondu projektos.

Horizontālā prioritāte “Ilgtspējīga attīstība” ir ievērota, galvenokārt nodrošinot “zaļā” iepirkuma prasības. Turklāt projektu ieviesēji ir apmācīti, kā integrēt vides aizsardzības apsvērumus konkursu procedūrās; izvērtēt dzīves cikla izmaksas konkursā un izmantot iepirktos materiālus visilgtspējīgāk.

Sasniegto rezultātu ilgtspēju lielā mērā ietekmēja tas, ka daudzu gadu garumā, t.i., vairākos ES fondu plānošanas periodos, pastāv t.s. pārrāvumi starp programmu izsludināšanu un projektu uzsaukumiem, kas ilgst pat gadu un vairāk. Faktiski REACT-EU šo jautājumu nav risinājusi, jo 13.1.2.1. pasākums notika paralēli 1.1.1.1. projektu ieviešanai. Līdz pat 2024. gada vasaras beigām jaunas programmas nav izsludinātas, tādēļ zinātniskie kolektīvi tiek izjaukti, jo darbinieki tiek atlaisti finansējuma trūkuma dēļ. Labākie pētnieki, un bieži vien jaunie zinātnieki, izbrauca uz ārzemēm, veiksmīgi atrodot darba iespējas ārzemēs. Tāpat arī nav iespēju nodrošināt pētījumu nepārtrauktību, kas pietiekamā mērā ļautu nodrošināt zinātniskās darbības un rezultātu ilgtspēju. Šāda situācija hroniski un negatīvi ietekmē Latvijas zinātni kopumā.

5. NODARBINĀTĪBAS JOMA

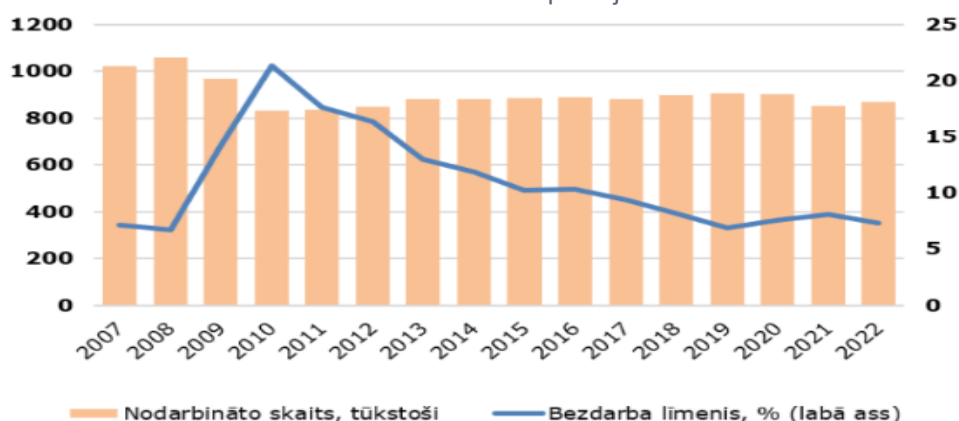
Galvenie secinājumi

- Bezdarbnieki, NEET jaunieši un bezdarba riskam pakļautās personas Covid-19 apstākļos saskārās ar nepieciešamību pielāgoties mainīgajiem darba tirgus apstākļiem, piemēram, darbavietu zaudēšana, reģionālās atšķirības un nesamērīgā Covid-19 ietekme uz jaunatni. Tā rezultātā radās nepieciešamība pēc **mērķtiecīgām apmācību programmām**, kas attīsta darba tirgū nepieciešamās prasmes un zināšanas. REACT-EU atbalsta mērķa grupām tika nodrošināta individuāla pieeja, kas ņem vērā katra cilvēka unikālās vajadzības un izaicinājumus, un to nodrošināja **sadarbība starp dažādām iesaistītajām pusēm**, piemēram, NVA, JSPA, izglītības iestādēm, uzņēmumiem un NVO.
- Visi plānotie **pasākumu rādītāji ir sasniegti un daudzos gadījumos ievērojami pārsniegti**, kas liecina par lielu pieprasījumu pēc piedāvātajiem pakalpojumiem un projektu veiksmīgu īstenošanu. Covid-19 pandēmijas laikā daudzi pieaugušie saskārās ar grūtībām, veicot darba pienākumus attālināti, jo trūka nepieciešamo datorprasmju. Lai sekmētu ekonomisko atveseļošanu, tieši darbaspējas vecuma iedzīvotāju datorprasmju paaugstināšana bija viens priekšnosacījumiem ātrākai ekonomikas attīstībai. palielinājās apmācību apjoms.
- Kā galvenie izaicinājumi minēti **sarežģītās administratīvās procedūras**, dubultā finansējuma riska vadība un īsais laika posms projektu īstenošanai.
- Pasākumu ieviešanā ir **nodrošināti iekļaujošie aspekti** attiecībā uz horizontālā principa "Vienlīdzīgas iespējas" īstenošanu. Pasākumiem nav ietekmes uz horizontālā principa „Ilgtspējīga attīstība” mērķu sasniegšanu.

Nodarbinātības izaicinājumi

Covid-19 pandēmija radīja būtiskas pārmaiņas visā pasaulē, un Latvijas darba tirgus nebija izņēmums. Šis periods bija saistīts ar dažādiem darba tirgus izaicinājumiem, kas ietekmēja gan darba devējus, gan darba ņēmējus. Darba vietu samazināšana bija viens no būtiskākajiem izaicinājumiem - daudzi uzņēmumi, īpaši tūrisma, viesmīlības un pakalpojumu jomā, bija spiesti samazināt nodarbināto skaitu vai pat slēgt uzņēmumus, izraisot būtisku bezdarba līmeņa pieaugumu. Covid-19 pandēmijas ierobežošanai pieņemtie ierobežojumi radīja straujas darba tirgus izmaiņas, kā rezultātā 2020. gadā bezdarba līmenis pieauga, savukārt 2021. gadā tas sāka samazināties un 2022. gadā bija 6,5 %.

3. attēls. Bezdarba līmenis un nodarbināto skaits pirmajā ceturksnī

Datu avots: Finanšu ministrija

Pierīgas un Rīgas reģions, kur koncentrējas lielākā daļa uzņēmumu un darbavietu, cieta mazāk nekā citi reģioni. Tomēr arī šeit bija jūtama ietekme uz tūrisma un dažām ražošanas nozarēm. Latgalē, kur dominē lauksaimniecība un pārtikas rūpniecība, pandēmija radīja izaicinājumus saistībā ar sezonālajām nodarbināto un piegādes ķēdēm, Kurzemē, kur ir attīstīta pārtikas rūpniecība un kokapstrāde, pandēmija ietekmēja eksporta iespējas un pieprasījumu pēc produktiem, savukārt Vidzemē, kur ir daudz mazo un vidējo uzņēmumu, pandēmija radīja izaicinājumus saistībā ar darba vietu saglabāšanu un finansiālo

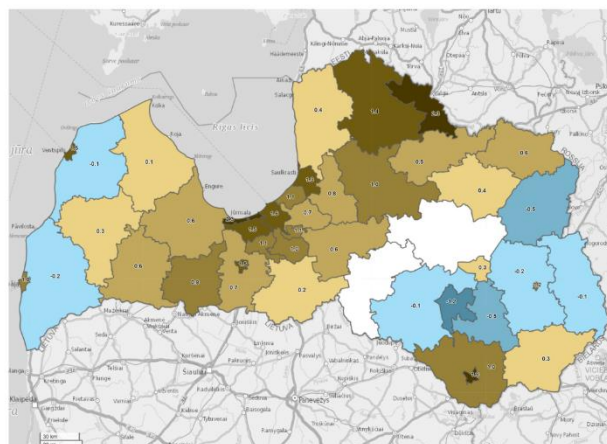
stabilitāti. Zemgale ir viens no Latvijas lauksaimniecības centriem un pandēmija radīja izaicinājumus sezonālo nodarbināto pieejamībā, loģistikā un produktu eksportam.

4. attēls. Bezdarbnieku īpatsvara pieaugums 2021. gadā, salīdzinot pret 2020. gadu

Lai gan Covid-19 pandēmija skāra visu sabiedrību, eksperti ir atzinuši, ka tieši jaunieši bija viena no visvairāk cietušajām sabiedrības grupām, ko ietekmēja Covid-19. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (turpmāk - OECD) 2020. gada jūnijā publicēja tiešsaistes aptaujas “Jaunatne un Covid-19: reaģēšana, atveseļošana un noturība”¹⁴ rezultātus, kur tika norādīts, ka Covid-19 pandēmija atstāj būtisku ietekmi uz jauniešu mentālo veselību, nodarbinātību, ienākumiem un izglītību, īpaši akcentējot ietekmi uz jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst ardu vecumā no 15 līdz 29 gadiem (turpmāk - NEET jaunieši). OECD savos priekšlikumos situācijas risinājumam uzsver nepieciešamību pēc mērķtiecīgiem politiskiem risinājumiem un pasākumiem, kas sniegtu palīdzību NEET jauniešiem. Arī Eiropas Parlaments 2021. gada februārī rezolūcijā par Covid-19 ietekmi uz jaunatni un sportu¹⁵ norādīja, ka jauniešu vidū visbūtiskāko ietekmi Covid-19 atstāj tieši uz NEET jauniešiem. Papildu pandēmijas rezultātā, lai ierobežotu vīrusa izplatību, daudz nodarbināto pārgāja uz attālinātu darbu. Tas prasīja pielāgoties jaunām darba metodēm un tehnoloģijām, kā arī radīja jaunus izaicinājumus saistībā ar darba un privātās dzīves līdzsvara nodrošināšanu. Pandēmija paātrināja digitālo tehnoloģiju ieviešanu, kas savukārt palielināja prasību pēc nodarbinātajiem ar digitālajām prasmēm, atbilstoši daļa nodarbināto bija spiesti papildināt savas IT zināšanas un prasmes, lai saglabātu konkurētspēju darba tirgū. Tāpat pandēmija pastiprināja jau esošo darba tirgus polarizāciju, palielinot atšķirības starp augstas un zemas kvalifikācijas darba ņēmējiem.

Administratīvās teritorijas (jaunākās)
Apzīmējumi
 % no 15–74 gadus veciem ekonomiski aktīviem iedzīvotājiem.

1.9 – 2.3
1.3 – 1.6
0.9 – 1.2
0.5 – 0.8
0.1 – 0.4
0.0
-0.2 – -0.1
-0.5
-1.2

Oficiālais statistikas portāls. Leaflet | CC BY 4.0 CSP, © Jāņa Sēta

OECD 2023. gada decembrī publicētā pētījuma “Nodarbinātības dinamika uzņēmumos Covid-19 laikā: darba saglabāšanas shēmu loma”¹⁶ sniegtie dati liecina, ka, salīdzinot ar citām pētījumā iekļautajām valstīm, analizējot darba saglabāšanas atbalsta apmēru rādītājus, secināts, ka dažādās valstīs ir bijusi zināma nevienlīdzība, piemēram, Beļģijā tika piedāvāti visdāsnākie atbalsta pasākumi gan pandēmijas pīķa laikā, gan vidēji laika gaitā, savukārt Latvijā bija salīdzinoši visstingrākie ierobežojumi un zemākais atbalsts.

Lai mazinātu Covid-19 pandēmijas ietekmi, no REACT-EU finansējuma 12,6 milj. EUR tika novirzīts šo izaicinājumu mazināšanai – sniedzot atbalstu NEET jauniešiem 1 milj. EUR apmērā, savukārt bezdarbniekiem, un nodarbinātajām personām sniedzot atbalstu 11,5 milj. EUR apmērā.

Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.

Bezdarbnieki un bezdarba riskam pakļauti nodarbinātie

Lai veicinātu cilvēkkapitāla pilnvērtīgas izmantošanas iespējas, Covid-19 radītajos apstākļos un lai sekmētu bezdarbnieku iespējami ātrāku atgriešanos darba tirgū pēc krīzes periodā, bija nepieciešams paplašināt mācību mērķa grupu ar bezdarba riskam pakļautām personām. Atbilstoši 14.1.2. SAM finansējums tika izmantots, lai Nodarbinātības valsts aģentūra (turpmāk - NVA) spētu ātri un efektīvi reaģētu uz Covid-19 pandēmijas radītajiem izaicinājumiem darba tirgū.

Īstenotā pasākuma ietvaros tika papildināti esoši MK 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 836, paredzot sniegt plašākas iespējas nodarbinātajiem apgūt jaunas prasmes un kvalifikāciju, kas ir nepieciešama, lai pielāgotos mainīgajiem darba tirgus pieprasījumiem. Atbilstoši tam, lai nerastos pārrāvumi starp mācību aktivitātēm, REACT-EU finansējums tika izmantots, pārprofilējot mācību formas (tiešsaistē), paplašinot esošo mērķa grupu (bezdarba riskam pakļautās personas, īpaši nodarbinātās personas, kurām noteikta

¹⁴ Youth and COVID-19: Response, recovery, and resilience | OECD

¹⁵ MOTION FOR A RESOLUTION on the impact of COVID-19 on youth and on sport | B9-0115/2021 | European Parliament (europa.eu)

¹⁶ <https://www.oecd-ilibrary.org/deliver/33388537-en.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fpaper%2F33388537-en&mimeType=pdf>

invaliditāte, un nodarbinātās personas, kuras sasniegušas 50 gadu vecumu) un tika turpinātas jau iepriekš īstenotas mācību programmas. Pēc būtības tika īstenota jauna atbalsta veida iekļaušana esošā pasākumā.

REACT-EU finansējums ļāva padarīt NVA pakalpojumus pieejamākus un intensīvākus (t.sk. līdzšinējai mērķa grupai - bezdarbniekiem). Pārprofilējot mācību formas uz tiešsaistes formātu, tika nodrošināta nepārtrauktība mācību procesā, neraugoties uz pandēmijas ierobežojumiem un esošās mācību programmas tika pielāgotas jaunajai situācijai, tādējādi optimizējot resursu izmantošanu. Iekļaujot bezdarba riskam pakļautas personas mērķa grupā, tika nodrošināts, ka atbalsts tiek sniegts tieši tiem, kuriem tas ir visvairāk nepieciešams.

Pasākuma ietvaros tika īstenotas dažādas atbalsta aktivitātes: karjeras konsultācijas; profesionālā izglītība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšana; augstākās izglītības iestādes studiju moduļu vai studiju kursu apguve; tiešsaistes kursu platformā piedāvātu augstākās izglītības iestādes vai nozares uzņēmuma izstrādātu mācību programmu apguve; neformālās izglītības programmu apguve; transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācības, kā arī praktiskas mācības pie darba devēja. Plašais īstenoto atbalsta aktivitāšu klāsts ļāva sasniegt mērķa grupas personu prasmju un kompetenču būtisku uzlabošanu un sagatavotību darba tirgum, veicinot viņu konkurētspēju darba tirgū, atrast piemērotāku darbu un potenciāli veicinot karjeras izaugsmi esošajā darbavietā.

Īstenotie pasākumi tika mērķēti uz darba saglabāšanu, prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, un tie bija pietiekami plaši, lai sasniegtu visas iedzīvotāju grupas, kas izjuta pandēmijas sekas, jo tika īstenoti visā Latvijas teritorijā.

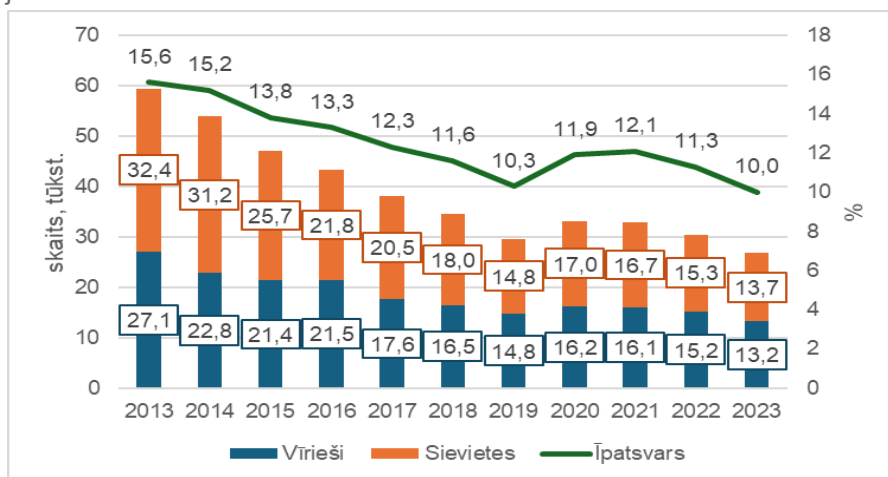
NVA sniegto pakalpojumu grozs ir ievērojami paplašinājies, piedāvājot daudzveidīgas mācību programmas, kas atbilst dažādu mērķauditoriju vajadzībām, krasi mazinot ģeogrāfiskos ierobežojumus dalībai mācībās un laužot līdz šim spēkā esošos uzskatus un stereotipus par attālināto mācīšanos, padarot kvalitatīvu izglītību pieejamu ikvienam neatkarīgi no atrašanās vietas vai sociālā statusa.

Īstenotie pasākumi, t.sk. attālinātās mācību programmas, bija nozīmīgs solis, lai mazinātu sociālo nevienlīdzību un nodrošinātu vienlīdzīgas izglītības iespējas visiem programmas dalībniekiem. Elastīgā mācību forma ir ļāvusi ievērojami palielināt mērķa grupas personu skaitu un veicinājusi mūžizglītības attīstību Latvijā, ļaujot plašam personu lokam pilnveidot savas zināšanas un prasmes, kā arī sekmējot sociālo iekļaušanu un jaunu kvalifikāciju iegūšanu, kas ir būtiski, lai pielāgotos mūsdienu darba tirgus prasībām, kas arī ir mainījušās Covid-19 ietekmē.

NEET jaunieši

Latvijā NEET jauniešu īpatsvara rādītājs 10 gadu laikā (2013.-2023. gads) ir būtiski uzlabojies, uzrādot samazinājumu no 15,6% 2013. gadā līdz 10,3% 2019. gadā, bet nedaudz pieaugot 2020. gadā līdz 11,3%, un 2021. gadā līdz 12,1%, kad NEET jauniešu īpatsvara pieaugumu ietekmēja Covid-19 krīze. Pēc 2021. gada NEET jauniešu skaits atkal sāka samazināties. Saskaņā ar CSP datiem, 2022. gada laikā NEET jauniešu īpatsvars vecumā no 15 līdz 29 gadiem bija 11,3% (30,5 tūkst.), un 2023. gadā tas samazinājās līdz 10,0% (26,9 tūkst., kur 13,2 tūkst. ir vīrieši un 13,7 tūkst. ir sievietes). Sieviešu skaits NEET jauniešu īpatsvarā visa laika periodā ir bijis nedaudz augstāks nekā vīriešu skaits.

5. attēls. Jaunieši, kuri nestrādā un nemācās (NEET) sadalījumā pa dzimumiem un to īpatsvars no kopējā jauniešu skaita

Datu avots: CSP¹⁷

¹⁷ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_IZG_IZ_IZI/IZI041

Nemot vērā NEET jauniešu īpatsvara pieaugumu Covid-19 krīzes ietekmē 2020. un 2021. gadā, palielinājās nepieciešamība pēc papildu atbalsta šiem jauniešiem. Atbalsts NEET jauniešiem Covid-19 ietekmes mazināšanai tika piešķirts 14.1.1.2. pasākumam "Atbalsts NEET jauniešiem" ar finansējumu 1 500 001 EUR apmērā.

14.1.1.2. pasākuma īstenotājs bija Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (JSPA). Projekta sadarbības partneri bija valstspilsētas, novadu pašvaldības vai šādu pašvaldību apvienības visā Latvijā, kas nodrošināja mērķa grupas jauniešu iesaisti un atbalsta pasākumu sniegšanu saskaņā ar jauniešu individuālajām pasākuma programmām. Pašvaldības projekta īstenošanā sniedza savu ieguldījumu un pieredzi jauniešu apzināšanā, sociālajā rehabilitācijā un sociālo pakalpojumu sniegšanā, kā arī informēja par izglītības, aroda apguves un lokālajām nodarbinātības iespējām. Programmas vadītāji un mentori sniedza ne tikai atbalstu mērķa grupas jauniešiem viņu individuālo pasākumu programmas īstenošanā un sasniegto rezultātu izvērtēšanā.

Rezultāti attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtējot ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

Bezdarbnieki un bezdarba riskam pakļautie nodarbinātie

Investēts 16 109 989 EUR, tai skaitā ESF finansējums no REACT-EU – 11 270 840 EUR un valsts budžeta finansējums – 4 126 483 EUR, kā arī papildus vēl tika arī piesaistīts privātais līdzfinansējums – 712 666 EUR. Privāto līdzfinansējumu veido praktiskajās mācībās iesaistītā bezdarbnieka darba algas daļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu daļa, kuru papildus NVA dotācijām, sedz darba devējs.

5. tabula. 14.1.2. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mēr-vienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība	Izpilde
Iznākuma	Dalībnieku skaits, kuri ir saņēmuši atbalstu, lai cīnītos un mazinātu COVID-19 pandēmijas izraisītās sekas	Dalībnieki	11 592	26 235	226,3%
Rezultāta	Nodarbinātībā iesaistītie dalībnieki, tostarp pašnodarbinātie, sešus mēnešus pēc aiziešanas (pēc dalības projektā)	Dalībnieki	3093	4 704	152,1%
Rezultāta	Dalībnieki, kas pēc dalības pasākumā un tā pabeigšanas ieguvuši kvalifikāciju, tādējādi cīnoties ar Covid-19 pandēmijas izraisītajām sekām	Dalībnieki	3170	2 368	74,7%

Datu avots: KPVIS dati uz 19.04.2024.

14.1.2. SAM ietvaros atbalstu, lai cīnītos un mazinātu Covid-19 pandēmijas izraisītās sekas, ir saņēmuši 26 235 dalībnieki, kas veido 226% no sākotnēji noteiktā (11 592 dalībnieki). Pāreja uz attālinātajām mācībām ir būtiski paplašinājusi mācību pieejamību, īpaši reģionos, ļaujot mērķa grupas dalībniekiem, neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas, iegūt vērtīgas zināšanas un jaunas prasmes.

Ir pārsniegts nodarbinātībā iesaistīto dalībnieku skaits. Tas liecina par veiksmīgu projekta īstenošanu un tā pozitīvo ietekmi uz mērķauditoriju. Dalībnieku skaits, kas pēc dalības pasākumā ieguvuši kvalifikāciju, ir mazāks par sākotnēji plānoto, tomēr tas skaidrojams ar to, ka rādītājs netiek mērīts pret papildus pievienoto mērķa grupu – jau nodarbinātajiem, kas pilnveidoja prasmes un ne visās mācībās kā galarezultāts tika izsniegta kvalifikāciju apliecinošs dokuments - attiecīgi ietekmējot šī rezultātu rādītāja sasniegšanu. Lai gan rezultāts par kvalifikāciju iegūšanu var šķist mazāk veiksmīgs, ir svarīgi atzīmēt, ka projekts ir sniedzis būtisku atbalstu daudziem dalībniekiem, vadoties no to zināšanu pilnveides vajadzībām, palīdzot viņiem attīstīt jaunas prasmes un pielāgoties mainīgajam darba tirgum.

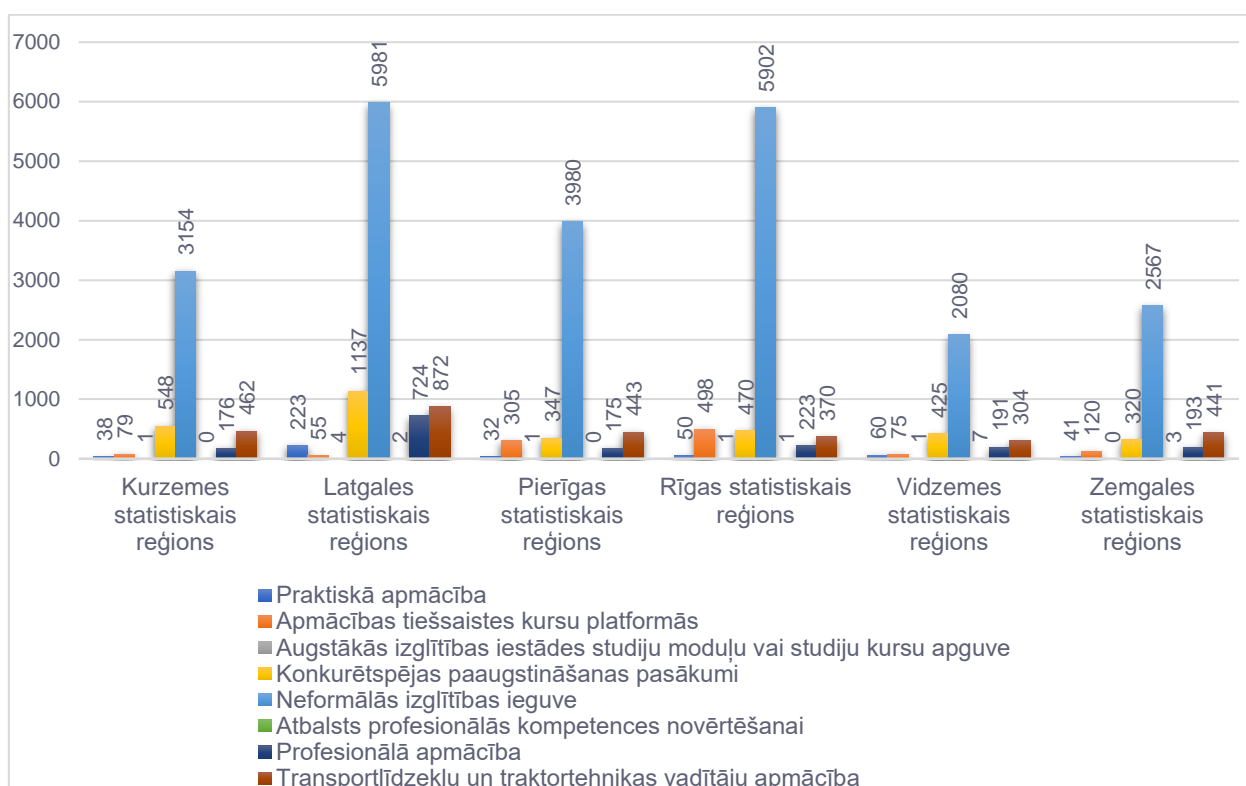
Papildus jāņem vērā, ka neformālās izglītības programmas teorētiskā satura vienas stundas izmaksas vērtība ievērojami pārsniedz profesionālās izglītības mācību vienas stundas vērtību. Turklāt neformālās izglītības lielā priekšrocība ir tās elastība un iespēja mācīties attālināti, kas samazina izmaksas. Atbilstoši – arī veidojas sasniegto rezultātu dati – plāns vairāk bija vērst uz profesionālās izglītības mācību programmām, kā rezultātā tiek iegūta kvalifikācija, kas pašas par sevi ir dārgākas mācības, savukārt finansējums, kas atbilst pieprasījumam, tika novirzīts vairāk uz lētākām mācībām – neformālās izglītības mācību programmām, tādējādi rodot iespēju piesaistīt vairāk apmācāmo. Vienlaikus, dalībnieku skaita apmēru ietekmēja arī unikālo dalībnieku uzskaitē, jo, gadījumos, ja mērķa grupas persona jau iepriekš bija piedalījies 7.1.1. SAM ietvaros organizētās mācībās konkrētas atbalstāmās aktivitātes ietvaros, šis dalībnieks vairs atsevišķi netika uzskaitīts kā unikāls dalībnieks, ja piedalījās REACT-EU ietvaros

Īstenotajās atbilstošās aktivitātes mācībās, tādējādi – var pieņemt, ka faktiskie sasniegtie rādītāji ir lielāki, kā norādīts.

Interviju rezultāti liecina, ka mācību nodrošināšana nodarbinātām personām tika īstenota kā atbalstāmo darbību paplašinājums, kurā veikta pilnīga procesu pārskatīšana. Sākot no izglītības iestāžu piesaistes un beidzot ar apmācāmo pieteikumu vērtēšanu, visi soļi tika pārskatīti. Lai gan projekts tika īstenots, izmantojot esošos resursus, tas ļāva ievērojami palielināt mācību apjomu. Projekta ietvaros tika veikti arī digitālie uzlabojumi, kas ļāva optimizēt procesus un samazināt NVA administratīvo slogu. Pateicoties projektam, izdevās ne tikai saglabāt esošos NVA darbiniekus, bet arī piesaistīt jaunus resursus. 2023. gadā tika sasniegts rekords mācību skaita ziņā, kas liecina par projekta veiksmīgu īstenošanu.

Neskatoties uz dažādiem izaicinājumiem, kas saistīti ar attālinātajām mācībām, reģionālā grupu komplektācija ļāva veiksmīgi pārvarēt teritoriālās atstumtības radītos šķēršļus un nodrošināt vienlīdzīgas izglītības iespējas visiem. NVA sniegtie dati liecina, ka no visiem dalībniekiem būtiski pārstāvētas sievietes, kas veido gandrīz trīs ceturtdaļas no visiem dalībniekiem (73,14%). Lielākā daļa dalībnieku ir vecumā no 35 līdz 49 gadiem (40,4%) un 50 gadiem un vairāk (36,2%), savukārt vismazāk dalībnieku bija vecumā no 15-34 gadiem. Vienlaikus dati liecina, ka 44% dalībnieku bija ar augstāko izglītību, kas norāda uz mācību mērķauditorijas augsto izglītības līmeni.

6. attēls. Dalībnieku skaits mācībās, atbilstoši apmācību veidam, pa statistiskajiem reģioniem

Datu avots: NVA, dati uz 31.12.2023.

Kā liecina NVA sniegtie dati, vispopulārākā apmācības forma ir neformālā izglītība (neatkarīgi no reģiona), kas liecina par pieaugošu interesi par nepārtrauktu mācīšanos ārpus tradicionālās izglītības sistēmas. Vienlaikus dati par mācībām tiešsaistes platformās liecina par digitālo tehnoloģiju arvien lielāku izmantošanu mācību procesā. Salīdzinot ar citām apmācības formām, augstākās izglītības iestāžu studiju moduļu vai kursu apguve ir mazāk populāra, kas varētu būt saistīts ar to, ka šāda veida apmācības parasti ir ilgstošākas un prasa lielāku laika ieguldījumu.

NVA pieredze liecina, ka attālinātās mācības tika veiksmīgi īstenotas, jo ~80% apmācāmo bija aprīkoti ar nepieciešamajām IT tehnoloģijām un viņiem piemita nepieciešamās prasmes, kas ļāva pilnībā iesaistīties mācību procesā.

Kopumā var secināt, ka pasākums ir bijis nozīmīgs ieguldījums nodarbinātības politikā un mūžizglītības kontekstā, nodrošinot sinerģiju starp vairākām rīcībpolitikas jomām. Plašais pasākumu spektrs, ar uzsvaru uz praktiskām iemaņām, sniedzot atbalstu dažādām mērķa grupām, izmantojot mūsdienīgus mācību formātus, viennozīmīgi ir sniedzis nozīmīgu ieguldījumu bezdarbnieku un bezdarba riskam pakļauto konkurētspējas paaugstināšanā un veiksmīgākai integrēšanai darba tirgū. Dalībnieku atsauksmes liecina par to, ka pasākums ir palīdzējis viņiem iegūt jaunas prasmes, uzlabot savu pašapziņu un veiksmīgāk

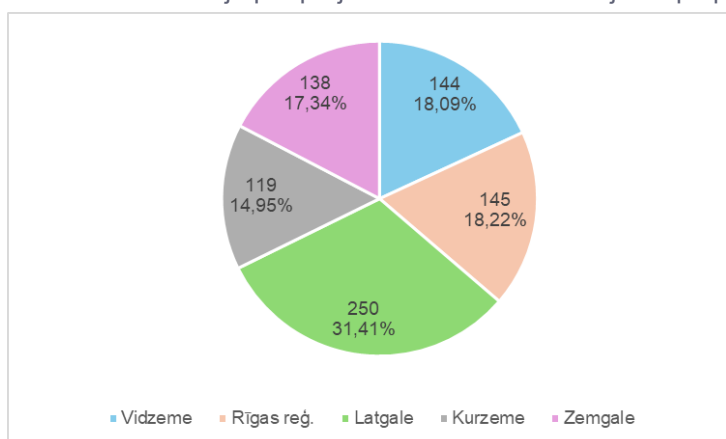
meklēt darbu. Šis ir lielisks piemērs tam, kā ar mērķtiecīgiem pasākumiem var uzlabot cilvēku dzīves kvalitāti un veicināt sabiedrības labklājību.

Elastīgāka projekta īstenošana, kas tika panākta, pielāgojot esošos MK noteikumus¹⁸, ļāva operatīvi reaģēt uz jauniem izaicinājumiem, neapdraudot projekta kopējos mērķus. Lai palielinātu bezdarbnieku iesaistīšanos profesionālajā tālākizglītībā un pilnveidē, ir nepieciešama kompleksa pieeja, kas ietver gan programmu pielāgošanu darba tirgus vajadzībām, gan komunikācijas uzlabošanu, gan birokrātisko šķēršļu novēršanu.

Atbalstītie NEET jaunieši

REACT – EU finansējums 14.1.1.2. pasākumam sniedza iespēju nodrošināt atbalstu 796 NEET jauniešiem visā Latvijā jeb 18% no 8.3.3. SAM ietvaros atbalstītajiem 4410 jauniešiem. Tādējādi kopumā projektā "PROTI un DARI!" tika iesaistīti 5206 NEET jaunieši, kas veido 108,28 % no MK noteikumos noteiktā rādītāja (4808 NEET jaunieši, kas saņēmuši atbalstu).

7. attēls. Informācija par projektu rezultātiem sadalījumā pa plānošanas reģioniem*

*Dati uz 31.12.2023. Datu avots: JSPA

Tika veicināta sociālā iekļaušanās un radīti apstākļi NEET jauniešu ilgtspējīgai integrācijai, nodrošinot un uzturot saikni ar citiem cilvēkiem, prasmju apgūšanai, mentālā un praktiskā atbalsta sniegšanai, kā arī atbalsts mobilitātei, kur tas nepieciešams. Jauniešiem tika nodrošināta personalizēta pieeja, lai labāk izprastu situāciju un attīstītu tās noturību.

Pasākums palīdzēja mazināt psihoemocionālo spriedzi, ko nodrošināja psihologa un mentora atbalsts. Covid-19

krīze īpaši ietekmēja lauku vides jauniešus, kas nevarēja pabeigt mācības. Intervētie pašvaldību pārstāvji, kas strādā ar NEET jauniešiem, atzīst, ka mērķa grupai ir labāka mentālā sistēma un mazākas adaptācijas spējas, tāpēc Covid-19 ietekme bijusi diezgan graujoša. Iestrādes, kas bija gūtas īstenojot "Proti un Dari" projektu, noderēja, lai turpinātu iepriekš iesāktu darbu ar NEET jauniešiem. Ņemot vērā Covid-19 ierobežojumus, tika meklētas jaunas iespējas – tiešsaistes tikšanās un individuālas tikšanās, t.sk. ārpus telpām u.tml. Tas prasīja īpašu, individuālu pieeju darbā ar katru jauniešu.

6. tabula. 14.1.1.2. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība	Izpilde
Iznākuma	NEET jaunieši, kas saņēmuši atbalstu REACT-EU atbalsta ietvaros	personu skaits	573	796 vīrieši - 284, sievietes – 512	138,9%
Rezultāta	NEET jaunieši, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu REACT-EU finansējuma ietvaros	personu skaits	401	552 vīrieši - 192, sievietes - 360	137,6%

Datu avots: KPVIS dati uz 05.04.2024.

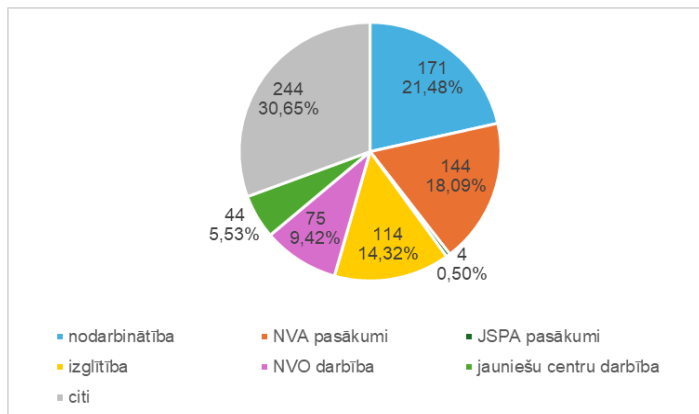
Plānotie iznākuma un rezultatīvie rādītāji ir sasniegti un pārsniegti. Atbalstu saņēmušie jaunieši veido 3,0% no kopējā NEET jauniešu skaita 2023. gadā, bet NEET jaunieši, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu REACT-EU finansējuma ietvaros (401) veido 2,1% no kopējā NEET jauniešu skaita 2023. gadā. Tas, ka 14.1.1.2.pasākuma ietvaros plānotie rādītāji tika ievērojami pārsniegti, liecina par minētā pasākuma lietderību un REACT-EU finansējuma izlietošanas efektivitāti, kā arī par šāda pasākuma nozīmīgumu.

Iegūtie rezultāti liecina, ka 14.1.1.2. pasākumā, līdzīgi kā 8.3.3. SAM vairāk iesaistās NEET jaunieši – sievietes (1,8 reizes vairāk nekā vīrieši). No visiem iesaistītajiem jauniešiem nodarbinātībā iesaistījās

¹⁸ Ņemot vērā SAM 7.1.1. īstenošanas sasaisti ar SAM 14.1.2., tika veikti grozījumi MK noteikumos Nr.836 (08.02.2022. MK noteikumi Nr. 101)

21,48% jauniešu, NVA aktīvajos nodarbinātības pasākumos 18,09% jauniešu, bet izglītībā 14,32% jauniešu.¹⁹

8. attēls. NEET jauniešu iesaiste nodarbinātībā un izglītībā

Datu avots: JSPA

jauniešiem nepieciešami kontakti ar vienaudžiem, iespēja socializēties u.tml.

Nodarbinātībā un izglītībā iesaistīto jauniešu īpatsvars tiek vērtēts no iesaistīto jauniešu kopskaita reģionā, nevis tikai no sekmīgi pabeigušajiem. Nevienā reģionā tas nav zemāks par 60%, kas ir vērtējams kā pozitīva ietekme uz plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

Pašvaldību pieredze liecina, ka tiem, kuriem NEET statuss ir ildzis 2 - 3 gadus, pazūd motivācija, lai mainītu savu situāciju un šiem jauniešiem ir ļoti grūti piemeklēt nodarbi, kas atbilstu viņu spējām un interesēm. Ne reti šāds dzīves modelis turpinās pat vairākās paaudzēs, ja tas iepriekš ticis pieņemts arī viņu ģimenēs. Lai jaunieši noturētos darba vietā un gūtu pieredzi, kas uzsākot darba gaitas ir ļoti svarīgs noteikums, NEET jauniešiem ir nepieciešams vecāku kolēģu atbalsts un motivācija darba vietā. Bieži ir nepieciešamas arī individuālas sarunas un atbalsts par dažāda cita veida jautājumiem, t.sk. saistībā ar veselību, ja jauniešiem ir nepieciešami, piemēram, medikamenti.

Kopumā var secināt, ka pasākums ir svarīgs izglītības, jaunatnes un nodarbinātības politikas kontekstā, nodrošinot sinerģiju starp vairākām rīcībpolitikas jomām. Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātajās Jaunatnes politikas pamatnostādņēs 2021.–2027. gadam²⁰ attiecībā uz jauniešu nodarbinātību kā viens no uzdevumiem ir izvirzīta Jauniešu garantijas pēctecības nodrošināšana un pārnozaru sadarbības turpināšana NEET grupas jauniešu uzrunāšanā un aktivizēšanā, nolūkā nodrošināt viņu sekmīgu integrāciju darba tirgū.

Problēmas un šķēršļi sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus.

Lai izvairītos no dubultā finansējuma riskiem, NVA dažādiem projektiem tika izmantota finansējuma avota nodalīšana (ar atsevišķiem finanšu centriem) un specifiskiem IT sistēmas iestatījumiem. Tas nozīmēja, ka nevarēja vienlaikus pieteikties gan REACT-EU, gan 7.1.1. pasākumiem. Turklāt bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēma (BURVIS) nodrošināja, ka neviens nevarēja saņemt finansējumu no abiem projektiem (finanšu avotiem) vienlaikus, tādējādi izslēdzot dubultās finansēšanas riskus. Esošie NVA cilvēkresursi un iepriekš noteiktie procesi ļāva efektīvi apkalpot esošo klientu skaitu, nodrošinot augstas kvalitātes pakalpojumus. Lai paplašinātu NVA darbības apjomu un apkalpotu vēl vairāk klientu, būtu nepieciešami ieguldījumi procesu optimizācijā un IT sistēmās. Nodarbināto personu interese par NVA piedāvātajiem pakalpojumiem bija liela, taču pieejamās vietas dalībai mācībās bija ierobežotas. Savukārt, pateicoties NVA izmantotajām tiešsaistes mācībām, mērķa grupas personām varēja tikt nodrošinātas elastīgas un pieejamas mācības, samazinot gaidīšanas laiku un pielāgojot mācības individuālajām vajadzībām.

Kā svarīgu administratīvo slogu NEET jauniešus atbalstošos pasākumos pašvaldības atzīmē sarežģītas administratīvās procedūras, iepirkumus, sarežģīti aizpildāmas veidlapas, darbu ar līgumiem, dokumentiem,

¹⁹ Saskaņā ar 07.07.2025. MK noteikumiem Nr. 385, individuālā pasākumu programma ir sekmīgi izpildīta, ja tās noslēgumā mērķa grupas jaunieši ir iesaistījušies izglītībā, tai skaitā ar amata meistara, Jauniešu garantijas ietvaros īstenotajos pasākumos, NVA īstenotajos aktīvajos nodarbinātības vai preventīvajos bezdarba samazināšanas pasākumos, nodarbinātībā, kā arī nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.

²⁰ https://tap.mk.gov.lv/doc/2021_06/IZM_JPP_2021_2027.555.docx

kas ievērojami aizkavē praktiskā darba uzsākšanu. Pašvaldības to min arī kā vienu no galvenajiem iemesliem, kas varētu atturēt uzņēmējus no vēlmes iesaistīties pasākumos, kas paredz darbu ar NEET jauniešiem. Tāpat tika uzsvērts pārlieku sarežģītais un ilgais programmu pagarināšanas apstiprinājumu process. Programma, kas pamatā ilgst tikai 4 mēnešus, nav pietiekams laiks, lai jauniešus motivētu un palīdzētu viņiem atrast nodarbošanos vai mācības. Kā īpaši veiksmīga un laba intervijās tika uzsvērtā sadarbība ar JSPA, bez kuras palīdzības pašvaldības tik veiksmīgi nebūtu tikušas galā.

Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos.

Pasākumos ievērots **horizontālais princips “Vienlīdzīgas iespējas”**, to ietvaros tika nodrošināts, ka atbalsts mērķa grupas dalībniekiem tika sniegts neatkarīgi no dzimuma, veselības stāvokļa vai izcelsmes. Tika īstenoti dažādi izglītības pasākumi, tostarp mazinot stereotipus par spējām un prasmēm atkarībā no dzimuma.

Lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas, NVA piedāvāja personām ar invaliditāti papildus atbalstu mācību procesā, kas ietver tulkošanu un pielāgotu mācību vidi, tomēr šādu gadījumu skaitliski nebija daudz. Līdzīgi arī NEET jauniešiem ar invaliditāti tika nodrošināti atbalsta pasākumi (asistenta pakalpojums, zīmju valodas tulks, elastīgu apmācību formu, piemēram, e-apmācības izstrāde un īstenošana personām ar invaliditāti).

Izstrādājot vadlīnijas darbam ar mērķa grupas jauniešiem (NEET), tajās tika integrēti jautājumi par vienlīdzīgām iespējām neatkarīgi no dzimuma, vecuma, invaliditātes vai etniskās piederības, nodrošinot atbalstu dažādām personām vai personu grupām. Projekta ietvaros tika sniegts individuāls atbalsts arī jauniešu grupām no nelabvēlīgas vides, ieskaitot minoritātes, migrantus un romu tautības pārstāvjus. Projektā mentors un programmas vadītājs motivēja etnisko minoritāšu jauniešus piedalīties atbalsta pasākumos, tādējādi veicinot viņu integrēšanos sabiedrībā. Atbalsta pasākumos tika iekļauti etniskās piederības, diskriminācijas izskaušanas un izpratnes par dažādību jautājumi.

Bezdarba riskam pakļauto personu iekļaušana mācību programmu mērķa grupā vēl vairāk palīdzēja mazināt sociālo nevienlīdzību un veicināt sociālo kohēziju, ņemot vērā, ka REACT-EU finansējums tika ieguldīts darba ņēmēju kompetences celšanas pasākumos un darba vietu saglabāšanai.

Pasākumi tika īstenoti ar mērķi veicināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspēju darba tirgū, kā arī mazināt Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas nodarbinātības jomā, un tiem nav ietekmes uz horizontālā principa „Ilgtspējīga attīstība” mērķu sasniegšanu.

6. KULTŪRAS NOZARE

Galvenie secinājumi

- Covid-19 krīze ir būtiski ietekmējusi kultūras sektoru, apdraudot tā spēju nodrošināt sabiedrībai daudzveidīgus kultūras pasākumu piedāvājumus. REACT-EU finansētiem pasākumiem kultūras jomā ir bijusi nozīmīga loma, palīdzot mazināt Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas Latvijas kultūras nozarē, t. sk. **atbalstot jaunu kultūras projektu īstenošanu, stiprinot kultūras organizāciju finansiālo stabilitāti un veicinot kultūras pasākumu apmeklējumu.**
- Pasākuma ietvaros tika īstenoti projekti, nodrošinot profesionālo radošo NVO darbību, veicinot profesionālās mākslas pieejamību Rīgā, Pierīgā, papildu, atbalstot kultūras organizācijas, kas nodrošina profesionālās mākslas pieejamību reģionos, un sniedzot ES ieguldījumu, atbalstot kino nozari. Pasākums devis tiešu pozitīvu ietekmi uz **kultūras pieejamības nodrošināšanu.** Projekti, īstenoti visā Latvijā, ir radījuši rezultātus, kuriem ir plašs pielietojums gan valstī, gan starptautiski.
- NVO organizācijas, kā projektu īstenoņi, saskārās ar **būtiskiem izaicinājumiem, kas saistīti ar projektu pārvaldību,** jo īpaši sarežģītās KPVIS sistēmas dēļ, kuras izmantošana prasīja ievērojamus laika un cilvēkresursus. Valsts atbalsta nosacījumu pārbaudes, kas jāveic gan pirms, gan pēc projekta īstenošanas, radīja papildu administratīvo slogu arī KM un NKC. Projektu īstenošanas termiņi tika būtiski ietekmēti gan ilgstošās MK noteikumu izstrādes dēļ, gan arī salīdzinoši īsā laika posma, kas bija pieejams projektu realizācijai.
- Pasākumi īstenoti, pilnībā **ievērojot horizontālās prioritātes** "Vienlīdzīgas iespējas" un "Ilgtspējīga attīstība" principus.

Kultūras nozares izaicinājumi

Covid-19 pandēmija radīja būtiskus izaicinājumus visā pasaulē, un kultūras nozare nebija izņēmums. Latvijā, tāpat kā citviet, kultūras dzīve piedzīvoja straujas pārmaiņas, kas atstāja ilgstošas sekas. Lielāko daļu kultūras pasākumu – koncertus, teātra izrādes, izstādes, festivālus – nācās atcelt vai ievērojami samazināt apmeklētāju skaitu, lai ierobežotu vīrusa izplatību.

Ierobežojumi un samazinātais apmeklētāju skaits noveda pie būtiskiem finansiāliem zaudējumiem kultūras iestādēm. Daudzi mākslinieki un radošie darbinieki zaudēja darba iespējas vai bija spiesti strādāt ar ievērojami mazāku atalgojumu, jo samazinājās kopējais darba apjoms nozarē. Kā liecina statistikas dati, kultūras sektorā krīze ietekmēja ap 1300 darba devēju un vairāk nekā 11 tūkstošus darba ņēmēju. Kultūras nozarē liela daļa ir pašnodarbinātie (aptuveni 30%) un mazie un vidējie komersanti (turpmāk - MVK) ar nepietiekamu sociālo aizsardzību. Daudzas kultūras iestādes bija spiestas samazināt darbinieku skaitu vai pat slēgt iestādi uz nenoteiktu laiku.

Covid-19 krīze ir būtiski ietekmējusi nekomerciālo kultūras sektoru, apdraudot tā spēju nodrošināt sabiedrībai daudzveidīgus kultūras piedāvājumus. Papildus valstī ieviestie sociālās distancēšanās ierobežojumi apgrūtināja sadarbību starp māksliniekiem un radošajām komandām, traucējot ierasto radošo procesu. Vienlaikus pandēmijas radītie apstākļi mainīja cilvēku paradumus un attieksmi pret kultūras pasākumiem, palielinot pieprasījumu pēc aktivitātēm digitālajā formātā. Pandēmija parādīja, cik svarīgi ir attīstīt inovatīvas digitālās tehnoloģijas kultūras sektorā, lai nodrošinātu piekļuvi kultūras piedāvājumam plašākai auditorijai.

Covid-19 apstākļos bija būtiski stiprināt sadarbību starp valsti, pašvaldībām, kultūras iestādēm un privāto sektoru, lai kopīgi meklētu risinājumus kultūras nozares attīstībai, kas arī tika īstenots paredzot REACT-EU finansējumu kultūras nozarē – nevalstiskajām organizācijām, reģionālajiem kultūras centriem un kino ražošanas industrijai. Sniegtais atbalsts ļāva saglabāt kultūras daudzveidību Latvijā, nodrošinot organizācijām iespēju turpināt savu darbību krīzes un pēckrīzes perioda apstākļos.

13.1.4. SAM "Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā" (turpmāk –13.1.4. SAM) ietvaros tika īstenoti projekti, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas un saglabātu darba vietas organizācijās, kas darbojas kultūras un radošajās nozarēs, paātrinot kultūras nozares organizāciju pielāgošanos jaunajiem apstākļiem un veicinot plašāku kultūras pakalpojumu pieejamību, tādējādi radot pozitīvu ietekmi uz vietējām kopienām, kā arī reģionālās kultūrvides aktivizēšanos un ekonomisko attīstību.

Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.

Atbalsts profesionālām radošām organizācijām un profesionālo radošo organizāciju apvienībām, NVO

13.1.4. SAM projektu atlases 1.kārtā īstenotās darbības ir veicinājušas Covid-19 krīzes seku mazināšanu, pievēršot uzmanību profesionālām radošām organizācijām un profesionālo radošo organizāciju apvienībām²¹. Kopējais attiecināmais finansējums tika plānots 1 700 000 EUR apmērā, tai skaitā ERAF finansējums ne vairāk kā 1 353 455 EUR un valsts budžeta finansējums 346 545 EUR.

Lai šīs organizācijas varētu netraucēti turpināt savu darbību arī krīzes apstākļos, veicinot kultūras daudzveidību Latvijā, tika sniegts atbalsts, sedzot telpu nomu un uzturēšanu, tādējādi mazinot pandēmijas radīto finansiālo slogu un ļaujot koncentrēties uz radošajiem procesiem. Investējot mākslinieku un kultūras darbinieku profesionālajā pilnveidē, tika sekmēta jaunrades attīstība kultūras sektorā. Projektu ieviešanas rezultātā plānotie mērķi – sniegt atbalstu kultūras nozares organizācijām, kopumā ir sasniegti.

Kultūras ministrijas izvēlētās atbalstāmās kultūras NVO atspoguļo arvien pieaugošo izpratni par kultūras nozares nozīmi ne tikai mākslinieciskā, bet arī sociālā un ekonomiskā ziņā. Izvēlētie atbalsta saņēmēji, turpināja nodrošināt kultūras pakalpojumu pieejamību, stiprinot kopienas sajūtu, veicinot sociālo iekļaušanos. Lai gan kultūras NVO savu darbību veic pārsvarā Rīgā un Pierīgā, to darbība spēj ietekmēt arī reģionos esošo iedzīvotāju iespēju iepazīt dažādas mākslas formas un kultūras izpausmes, kas citādi varētu būt mazāk pieejamas.

Atbalsts nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centros

13.1.4. SAM ietvaros īstenotās projektu atlases 2.kārtā īstenotie 7 projekti ir bijuši atbilstoši Covid-19 krīzes seku mazināšanā, pievēršot uzmanību daudzpusīgas profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšanai reģionos. Lai šīs kultūras organizācijas varētu netraucēti turpināt savu darbību arī krīzes apstākļos, veicinot kultūras daudzveidību reģionos, tika sniegts atbalsts to darbības un daudzpusīgas profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšanai. Kopējais attiecināmais finansējums bija 3 850 000 EUR, tai skaitā ERAF finansējums 3 272 500 EUR un valsts budžeta finansējums 577 500 EUR.

Pasākuma ieviešana notika, pamatojoties uz MK 2022. gada 19. aprīļa noteikumos Nr.251²² noteikto, finansējuma saņēmēji: SIA „Vidzemes koncertzāle”, SIA „Kurzemes filharmonija”, SIA „Austrumlatvijas koncertzāle”, SIA „Lielais Dzintars”, Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestāde „Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs”, SIA „Liepājas teātris” un SIA „Dzintaru koncertzāle”.

Projektu ieviešanas rezultātā plānotie mērķi – sniegt atbalstu kultūras nozares organizācijām, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas un saglabātu darba vietas organizācijās, kas darbojas kultūras un radošajās nozarēs, paātrinot kultūras nozares organizāciju pielāgošanos jaunajiem apstākļiem un veicinot plašāku kultūras pakalpojumu pieejamību, tādējādi radot pozitīvu ietekmi uz vietējām kopienām, kā arī reģionālās kultūrvides aktivizēšanos un ekonomisko attīstību, kopumā ir sasniegti.

Ierobežojumi saistībā ar Covid-19 ievērojami mazināja iespējas organizēt pasākumus arī reģionos, kas ir galvenais ienākumu avots principā visām atbalstītājām kultūras jomā strādājošajām sabiedrībām. Atbalstot nacionālas vai reģionālas nozīmes kultūras centrus, tika veicināta kultūras daudzveidība un stiprināta katra reģiona unikālā kultūras identitāte. Savukārt ņemot vērā, ka kultūra ir svarīgs sabiedrības labklājības faktors, sniegtais atbalsts vienlaikus uzlabo iedzīvotāju dzīves kvalitāti un stiprina sabiedrību kopumā.

Analizējot atbalsta saņēmējus reģionālā griezumā (nacionālās un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru atrašanās faktiskā vieta), atbalsts sniegts četros plānošanas reģionos – Vidzemes un Rīgas plānošanas reģionā katrā viens projekts, Latgales plānošanas reģionā 2 projekti un Kurzemes plānošanas reģionā – 3 projekti. Maksimālais pieejamais REACT-EU projekta finansējums vienam projektam bija 467,5 tūkst. EUR un pasākuma ietvaros investēts finansējums 100% apmērā.

²¹ Organizācija atbilst Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likuma 3. panta vai 9. panta nosacījumiem un ir iekļauta Kultūras ministrijas profesionālo radošo organizāciju reģistrā un/vai organizācijai ir deleģēta ar valsts kultūrpolitiku saistītu valsts pārvaldes uzdevumu izpilde, papildus vērtējot, vai to veiktais valsts pārvaldes uzdevums atbilst Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027.gadam, Kultūrpolitikas pamatnostādņēs 2022.-2027.gadam „Kultūrvalsts” un Kultūrpolitikas pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam „Radošā Latvija” noteiktajiem uzdevumiem.

²² <https://likumi.lv/ta/id/331753-darbibas-programmas-izaugsmes-un-nodarbinatiba-prioritara-virziena-pasakumi-covid-19-pandemijas-seku-mazinasanai-1314-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-kulturas-joma-otras-projektu-iesniegumu-atlases-kartas-daudzpusigas-profesionalas-makslas-pieejamibas-nodrosinasana-nacionalas-vai-reģionalas-nozimes-attistibas-centros-latvija-istenosanas-noteikumi>

Atbalsts kino industrijas organizācijām

Kinozāļu slēgšana, filmēšanas procesu pārtraukšana un ierobežojumi pasākumu organizēšanā radīja nopietnas finansiālas grūtības kino industrijas organizācijām. Lai mazinātu šīs sekas un atbalstītu nozares atveseļošanu, tika īstenots mērķtiecīgs atbalsta pasākums 13.1.4. SAM ietvaros - projektu atlases 3.kārtā atbalstītas 8 organizācijas (producenti). Kopējais attiecināmais finansējums bija 6 450 001 EUR, tai skaitā ERAF finansējums 5 482 500 EUR un valsts budžeta finansējums 967 501 EUR.

Pasākuma ieviešana notika, pamatojoties uz MK 2022. gada 1. februāra noteikumos Nr.95 noteiktajiem nosacījumiem, projekta īstenotājam - Nacionālajam kino centram organizējot pieteikumu konkursu, lai sasniegtu noteikto projekta mērķi - sniegt atbalstu Latvijas filmu producentiem 5 pilnmetrāžas filmu (filmas ilgums ir ne mazāks par 65 minūtēm) un 4 oriģinālseriālu (ne mazāk kā 7 sērijās, kur katras sērijas garums ir ne mazāks kā 45 min.) ražošanā, tādējādi mazinot Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas un saglabājot darbavietas uzņēmumos 8 producentu studijās, kas darbojas kultūras un radošajās nozarēs.

Intensīvā filmu (projektu) veidošana ir radījusi būtisku stimulu kino ražošanas nozares attīstībai, nodrošinot stabilu nodarbinātību gan filmu producentiem, gan plašam lokam speciālistu. Īsā laika posmā tapuši vairāki ambiciozi projekti, kas ir ievērojami stiprinājuši Latvijas spējas radīt kvalitatīvas filmas, t.sk. daudzsēriju filmas. Šie darbi, kas pēta gan vēsturiskus, gan mūsdienu notikumus, ne tikai bagātina Latvijas kultūras ainavu, bet arī veicina Latvijas filmu nozares starptautisko atpazīstamību.

Sniegtais atbalsts kino industrijā ir ieguldījums Latvijas kultūrā, ekonomikā un sabiedrībā kopumā. Īstenotie projekti, kas pēta dažādus Latvijas vēstures posmus un mūsdienu aktualitātes, ir veicinājušas sabiedrības izpratni par Latviju un tās vērtībām, piemēram, daudzsēriju mākslas filma "Padomju džinsi", daudzsēriju spēlfilma "Dumpis" u.c..

Rezultāti attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtējot ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

13.1.4. SAM tiešā veidā veicina REACT-EU finansēto projektu mērķi atbalstīt kultūras nozares organizācijas, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas un saglabātu darba vietas organizācijās, kas darbojas kultūras un radošajās nozarēs, paātrinot kultūras nozares organizāciju pielāgošanos jaunajiem apstākļiem un veicinot plašāku kultūras pakalpojumu pieejamību, tādējādi radot pozitīvu ietekmi uz vietējām kopienām, kā arī reģionālās kultūrvides aktivizēšanos un ekonomisko attīstību. Pasākuma ietvaros tika īstenoti projekti atbalstot kultūras nozarē darbojošās organizācijas un sabiedrības Covid-19 seku pārvarēšanai, sākot no 2022.gada.

Saskaņā ar MK noteikumos noteikto, plānotais 13.1.4. SAM pieejamais kopējais REACT-EU ERAF finansējums 10 108 455 EUR apmērā. Plānotie sasniedzamie rādītāji noteikti MK noteikumos.

7. tabula. 13.1.4. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023	Aktuālā vērtība	Izpilde
Iznākuma	Atbalstīto kultūras nozares organizāciju skaits	organizācijas	46	46	100%
Rezultāta	Attīstīti jauni pakalpojumi	pakalpojumi	46	54	117,4%

Datu avots: KPVIS dati uz 01.06.2024.

Kultūras ministrijas 2022. gadā īstenotais Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums²³ liecina, ka izteikti pieaug digitālais kultūras patēriņš, iedzīvotāji ir daudz aktīvāki digitālajā nekā klātienē kultūras patēriņā, pieaugusi interese par Latvijas kino un rakstiem par kultūru tiešsaistē. Iedzīvotāji izteikti vairāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas vēlējas pasākumus tuvāk dzīvesvietai, un kultūras organizācijas ir mainījušas darbu ar auditoriju. Vienlaikus gan šajā pētījumā, gan citos ir pierādīta kultūras un mākslas daudzveidīgā pozitīvā sociālā, veselības un ekonomiskā ietekme gan uz valsti un reģionu kopumā, gan mērķēti uz indivīdiem – kultūras pasākumu lietotājiem.

Izmantojot mērķtiecīgu krīzes seku mazināšanai paredzēto REACT-EU finansējumu, tika būtiski mazinātas krīzes sekas nozarē. Pieejamais finansējums, kopā ar citām valsts atbalsta programmām (piemēram, Valsts Kultūrkapitāla fonda programmām) ļāva nozarei turpināt darbību.

Sniedzot atbalstu kultūras nozares NVO (31 organizācijai visā Latvijas teritorijā), tās varēja turpināt īstenot kultūras projektus un pasākumus, veicinot kultūras daudzveidību Latvijā, nodrošinot kvalitatīvus kultūras

²³ https://www.km.gov.lv/sites/km/files/media_file/kulturas-barometrs_2022_petijums.pdf

pakalpojumus plašai sabiedrībai, vienlaikus - stiprinot savu kapacitāti. Īstenotie atbalsta pasākumi ļāva saglabāt NVO izmantotās telpas (ikmēneša izdevumu segšanai, t.sk. elektroenerģija, apkure, apsaimniekošana, atkritumu apsaimniekošanas, ūdensapgāde, kanalizācija, apdrošināšana, nekustamā īpašuma nodoklis, uzkopšana, telefona un interneta pakalpojumi, ugunsdrošības pakalpojumi un apsardze, un biroja un citu telpu nomas maksas segšanai). Papildus sniegtā iespēja REACT-EU finansējumu izmantot starptautisku sadarbības pasākumu nodrošināšanai, sedzot izmaksas organizācijas darbiniekiem un biedriem, lai nodrošinātu dalību starptautiskās sadarbības pasākumos, kā arī uzņemot ekspertus no citām ES dalībvalstīm, veicināja tādējādi organizācijas profesionālo izaugsmi un starptautisko konkurētspēju.

REACT-EU finansējums ļāva saglabāt esošās darba vietas (mazākā darba intensitātē), nodrošināja pakalpojumu piedāvājumu, nodrošināja ēku (telpu) uzturēšanu. Darba vietu saglabāšana ir ļoti nozīmīgs ieguvums, īpaši ņemot vērā, ka pašvaldību kapitālsabiedrības kopumā tika izslēgtas no valsts atbalsta un valsts garantēto atbalsta pasākumu saņēmēju loka attiecībā uz Covid-19 ārkārtas situāciju, piemēram, periodā no 2020. gada, Covid-19 ārkārtējās situācijas laikā uzņēmumi, kuri piedzīvoja ienākumu kritumu, varēja vērsties VID, lai saņemtu atbalstu algu subsīdijai saviem darbiniekiem, valsts atbalstu – grantu apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai, savukārt pašvaldību kapitālsabiedrības, lai arī veic komercdarbību un arī izteikti piedzīvoja ienākumu kritumu (kultūras jomā - būtiski, jo lielākā daļa ienākumu veido pārdoto biļešu apjoms), nevarēja pieteikties atbalsta saņemšanai, bet gan tikai pieteikties nodokļu samaksas termiņa atlikšanai un pagarināšanai līdz vienam gadam. Savukārt privātajiem komersantiem, kas arī darbojas kultūras jomā, bija iespēja pieteikties atbalsta saņemšanai no valsts. Papildus jāņem vērā, ka pašvaldību kapitālsabiedrībām ir ļoti ierobežotas iespējas piesaistīt ES fondu finansējumu uzņēmuma un tā sniegto pakalpojumu attīstībai (izņemot valstspilsētas kapitālsabiedrības).

Lai gan valsts atbalsts kino nozarei tiek piešķirts regulāri, Kultūras ministrija un Nacionālais kino centrs atzīst, ka 13.1.4. SAM ietvaros šī bija pirmā reize, kad tika piešķirts ES finansējums kino ražošanas nozarei. Nacionālā kino centra īstenotais projekts ir ļāvis īsā periodā sasniegt ievērojamus rezultātus – radītas 9 spēlfilmas, no kurām jau 3 ir piedzīvojušas pirmizrādes Latvijas kinoteātros - spēlfilmas seriāls "Padomju džinsi", "Pansija pilī" un "Dumpis". Izstrādātās filmas jau ir sasniegušas atzinību ne tikai Latvijā, bet arī starptautiskā līmenī, piemēram, seriālu "Padomju džinsi" nominēja Lielā Kristapa balvai 12 kategorijās, no kurām balvu ieguva kategorijās "Labākā daudzsēriju filma", "Labākais aktieris galvenajā lomā" un "Labākais scenārijs", kā arī seriāls saņēmis Berlīnes starptautiskā kinofestivāla apbalvojumus un ieguvis galveno galvu lielākajā Eiropas seriālu festivālā "Series Mania". Atlikušās 3 spēlfilmas plānots pakāpeniski nodot plašākai auditorijai, nodrošinot, ka tās tiks rādītas ar noteiktiem intervāliem, lai nekonkurētu savā starpā. Investīcijas kino nozarē ir veicinājušas ne tikai atsevišķu filmu ražošanu, bet arī stiprinājušas Latvijas kultūras mantojumu un veicinājušas valsts tēla veidošanu kā radošas industrijas centru.

Lai gan tika sniegts atbalsts Covid-19 pandēmijas seku mazināšanai, pastāvīgi mainīgā ģeopolitiskā situācija, ko izraisīja gan Covid-19 pandēmija, gan Krievijas karš Ukrainā, un tās sekas – enerģētikas krīze un inflācija – rada ilgtermiņa izaicinājumus kultūras nozarei. Vienlaikus atzīstams, ka īstenotie projekti pierāda, ka veiktie ieguldījumi kultūrā ir bijuši efektīvi, jo tie ir ļāvuši īstenot plānotos pasākumus un nodrošināt kultūras organizāciju darbības stabilitāti. Ietekme uz plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību nav izvērtējama.

Problēmas un šķēršļi sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus.

ES fondu projektu īstenošana ir bijusi saistīta ar ievērojamu **administratīvo slogu** gan kultūras jomas NVO, gan pašvaldību kapitālsabiedrībām, gan Nacionālajam kino centram, jo lielākā daļa projektu īstenotāji ES fondu finansēto projektu īstenošanā piedalījās pirmo reizi. Kā būtisku izaicinājumu projektu ieviešanai minēja nepieciešamību sagatavot detalizētus projektu pieteikumus, regulāri iesniegt atskaites par izlietotajiem līdzekļiem un ievērot daudzas citas administratīvas prasības, kas ir atņēmis laiku no tiešajiem projekta darbiem un palielinājis organizācijas darbinieku noslodzi.

Būtiskus laika resursus prasījusi arī **vienotas metodikas izveide** par atbalsta likmes noteikšanu, sagatavojot budžeta veidlapu projekta iesniegumos, un **atbalsta summas aprēķināšana** pašiem projekta īstenotājiem, atbilstoši CFLA norādītājam likmēm projektā iekļaujamiem izdevumiem. Piemēri iekļauti izvērtējuma ziņojuma pielikumā.

Vienlaikus atzinīgi novērtēta CFLA darbinieku atbalsta sniegšana, gan rīkojot apmācības, gan sniedzot individuālus skaidrojumus projektu īstenotājiem, gan sagatavojot MS Excel failu (palīgdocumentu budžeta sagatavošanai), kas bija pieejams publiski visiem projektu īstenotājiem.

Papildu izaicinājums gan Kultūras ministrijai kā atbildīgajai iestādei, gan pašiem projektu īstenotājiem bija **valsts atbalsta** un **de minimis atbalsta uzskaitē un uzraudzība**. Ievērojot Regulas 2023/2831 prasības,

3.kārtas projektiem tika veikta *de minimis* atbalsta apmēra uzraudzība. No NKC puses uzraudzība tika veikta, izvērtējot projekta pieteikumus komercdarbības projektiem, uzskaitot *de minimis* atbalstu centralizēti elektroniskā reģistrā – *de minimis* atbalsta uzskaites sistēmā. *De minimis* un valsts atbalsta nosacījumu uzraudzība ir izaicinājums, jo NVO trūkst administratīvā kapacitāte nepieciešamās informācijas nodrošināšanai, vienlaikus pašvaldību kapitālsabiedrībām šādi izaicinājumi vai apgrūtinājumi nav konstatēti.

Ilgas MK noteikumu izstrādes process un atbilstoši īsi rezultātu sasniegšanas termiņi. 13.1.4. SAM ietvaros 3.kārtas īstenošanas pasākumiem – filmu producēšanai un ražošanai, 2022. gada 26. augustā tika noslēgts līgums par projekta “Latvijas kino industrijas uzņēmumu izaugsme, veicinot to profesionālo veiktspēju” (projekta Nr.13.1.4.0/22/I/001) īstenošanu, paredzot līdz 31.12.2023. izveidot vismaz 6 pakalpojumus (filmas). Ņemot vērā, ka filmu ražošana parasti ir ilgstošs process, projekta īstenošanas periods – 16 mēneši bija ļoti īss termiņš, lai realizētu šo projektu. Ierobežotais projekta īstenošanas periods radīja būtiskus izaicinājumus filmēšanas procesā, papildus vēl atsevišķos periodos spēkā esošajiem Covid-19 epidemioloģiskās drošības pasākumiem.

Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgspējīga attīstība” atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos.

13.1.4. SAM projektu īstenošanā tika ņemts vērā **horizontālais princips “Vienlīdzīgas iespējas”**, nodrošinot, ka projekta vadībā un īstenošanā nav diskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības, vai jebkāda cita statusa. Lai veicinātu dzimumu līdztiesību, projektu ietvaros tika īstenotas vispārīgas darbības, kas attiecas uz projektu vadības personālu un projektu publicitātes pasākumiem, piemēram, sievietēm un vīriešiem nodrošinot vienādu samaksu par vienādas vērtības darbu, projektu vadībā un īstenošanā virzot pasākumus, kas sekmē darba un ģimenes dzīves saskaņošanu, paredzot attālināta un nepilna laika darba iespēju radīšanu vecākiem ar bērniem, u.c. darbības.

Projekta īstenošanā bija dažādas kultūras nozares NVO, pašvaldību kapitālsabiedrības un producenti. Princips “Vienlīdzīgas iespējas” īstenojot kultūras pasākumus, tika nodrošinātas ikvienam pakalpojuma saņēmējam. Kultūras pasākumu/ pakalpojumu lietotājiem ir tiesības piedalīties, baudīt un veidot kultūru, neatkarīgi no viņu vecuma, dzimuma, etniskās piederības, sociālā statusa, reliģijas, pārliecības, dzimuma identitātes, seksuālās orientācijas, invaliditātes, ģenētiskās informācijas vai jebkāda cita statusa.

Jau spēkā esošā likumdošana paredz, ka pasākumi notiek vietās, kas ir pieejamas cilvēkiem ar dažādām vajadzībām, piemēram, cilvēkiem ar kustību traucējumiem (ietver rampas, liftu, atbilstošas labierīcības telpas), papildus, informācija par pasākumiem ir pieejama dažādos formātos (audio, video, vienkāršotā valodā) un tiek izplatīta dažādos kanālos, lai sasniegtu plašu auditoriju. Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros atbalstu saņēmušās kultūras iestādes norāda arī uz piedāvātajām atlaidēm (diferencētu biļešu cenu) konkrētām sabiedrības grupām, piemēram, pensionāriem, studentiem, cilvēkiem ar zemiem ienākumiem. Tāpat tiek nodrošināta dažādu kultūru pārstāvju darbu iekļaušana pasākumu plānos, nodrošinot, ka pasākumi atspoguļo sabiedrības daudzveidību.

13.1.4. SAM projektos tika ievērots **horizontālais princips „Ilgspējīga attīstība”**. Projektu vērtēšanā tika piešķirti papildu punkti projektiem, kas paredzēs „zaļā” iepirkuma nosacījumus projekta ietvaros veicamajos publiskajos iepirkumos, tomēr šis kritērijs nebija izslēdzošs. Lai nodrošinātu šī principa uzraudzību, tika paredzēts, ka finansējuma saņēmējiem ir pienākumu uzkrāt datus par horizontālā principa „Ilgspējīga attīstība” rādītāju sasniegšanu, t.i., par projekta ietvaros veikto to publisko iepirkumu, kuros izmantoti zaļā iepirkuma principi (ja attiecināms).

7. UZŅĒMĒJDARBĪBAS JOMA

Galvenie secinājumi

- Covid-19 periods bija liels izaicinājums uzņēmumiem, un tas ietekmēja uzņēmumu apgrozījumu, finansējuma pieejamību, piegāžu tīklu, eksporta iespējas un citus uzņēmumu darbības aspektus. Lai **mazinātu Covid-19 ietekmi, uzņēmējdarbības atbalstam tika investēti vairāk nekā 60 milj. EUR**. Tika nodrošinātas dažādas atbalsta formas, t.sk. finansējums aizdevumu formā, starptautiskās konkurētspējas veicināšanas atbalsts un atbalsts darbinieku kompetenču uzlabošanai. Uzņēmumu apgrozījums, nodarbināto skaits un cita uzņēmumu darbību raksturojoši rādītāji uzlabojās 2021. gadā, tādēļ REACT-EU atbalsts, sākot no 2022. gada, deva papildu ieguldījumu šo rādītāju tālākai uzlabošanai.
- Visi plānotie **pasākumu rādītāji ir sasniegti un daudzos gadījumos ievērojami pārsniegti**, pateicoties savlaicīgām pasākumu ieviešanas noteikumu izmaiņām, piemēram, īsāki apmācību kursi, mazāks atbalsta apjoms vienam gala labuma guvējam.
- Projektu ieviešanā **lielākie izaicinājumi bija saistīti ar īsajiem projektu ieviešanas termiņiem**. Uzņēmējiem papildus izaicinājums bija pārtraukumi piegādes ķēdēs un pārrāvumi loģistikas pakalpojumu nodrošināšanā. Kā papildus izaicinājums gan projektu administrētājiem, gan gala labuma guvējiem bija lielais administratīvais slogs pie maza apjoma finansiālā atbalsta, piemēram 5000 – 10 000 EUR.
- Projektu īstenošanā ne tikai **tika nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas**, bet apmācību pasākumos veicināta dalībnieku ar kustības traucējumiem iesaiste. Līdzīgi attiecībā uz pasākumu ilgtspēju, īstenoto projektu būtība veicināja ietekmes ilgtspēju, piemēram, darbinieku apmācības, starptautiskās konkurētspējas veicināšana. Īstenoto projektu apmācību tēmas arī veicināja pasākumu ilgtspēju, piemēram, vides projekti un klimata izmaiņu ietekmes seku mazināšana.

Uzņēmējdarbības izaicinājumi

Covid-19 globālā pandēmija radīja ievērojamus izaicinājumus uzņēmumiem, tika ierobežotas un samazinātas ražošanas iespējas, izmainījās noieta tirgi, samazinājās vai nebija pieejami transporta pakalpojumi, un bija spēkā vēl citi ierobežojumi. Lai mazinātu šo izaicinājumu ietekmi REACT-EU finansējuma ievērojams finansējuma apjoms (vairāk nekā 60 milj. EUR) tika novirzīts šo izaicinājumu mazināšanai. Tabulā zemāk iekļauta informācija par REACT-EU atbalstu sadalījumā pa dažādām atbalsta jomām. Pasākumu administrēšanā bija iesaistītas ALTUM un LIAA, kam bija iepriekšēja pieredze, administrējot atbalsta programmas uzņēmējiem.

8. tabula. Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē - uzņēmējdarbības atbalsta jomas

SAM/pasākums	Nosaukums, atbalsta joma	REACT – EU finansējums, EUR
13.1.1.1	MVU izveide un attīstība	21 059 282
13.1.1.3	Starptautiskās konkurētspējas veicināšana	5 037 633
13.1.1.4	Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators	842 372
13.1.3.3	Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās	24 165 500
13.1.6.	Nodarbināto apmācības	10 714 708
KOPĀ uzņēmējdarbības atbalsta jomā		61 819 495

Datu avots: Darbības programma

Augstāk uzskaitītais atbalsts tika plānots, lai īstenotu Darbības programmā iekļautos mērķus, kas bija vērsti uz Covid-19 seku mazināšanu. Tabulā zemāk iekļauti Darbības programmā noteikti mērķi un pasākumi, kuri tika īstenoti šo mērķu sasniegšanai. Daži no īstenotajiem pasākumiem attiecas uz vairākiem mērķiem.

9. tabula. Darbības programmā iekļautie mērķi Covid-19 ietekmes mazināšanai

Darbības programmā iekļautie mērķi saistībā ar Covid-19 ietekmes mazināšanu	Īstenotie SAM/pasākumi	Finansējums, EUR
Plašāks atbalstu instrumentu klāsts, kas nodrošinātu piekļuvi finansējumam. Nodrošināt finansējuma pieejamību dzīvotspējīgu biznesa plānu īstenošanai.	13.1.1.1.	21 059 282

Sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs. Tieša ietekme uz jaunu darba vietu radīšanu, produktivitātes kāpumu un inovāciju pakalpojumu pieprasījuma pieaugumu.	13.1.1.3. 13.1.6. 13.1.6.	5 037 633 7 766 409 2 948 299
Ar uzņēmumu inkubatoru palīdzību veicināta uzņēmējdarbība, īpaši atvieglojot jaunu ideju izmantošanu ekonomikā.	13.1.1.4. 13.1.6. 13.1.6.	842 372 7 766 409 2 948 299
Plašāks atbalstu instrumentu klāsts, kas pasargātu uz eksportu orientētus komersantus no starptautiskās tirdzniecības riskiem.	13.1.1.3	5 037 633 842 372

Datu avots: Darbības programma, tehniskā specifikācija

Atbalsts uzņēmumiem tika nodrošināts aizdevumu, grantu un nefinanšu atbalsta formā uzņēmējdarbības attīstībai. Lielākais atbalsts nodrošināts finansējuma pieejamībai (aizdevumi) uzņēmējiem. Citas aktivitātes ietvēra apmācības darbinieku prasmju pilnveidošanai, eksporta veicināšanas aktivitātes, t.sk. jaunu sadarbības partneru piesaistīšanai un jaunu tirdzniecības tīklu izveidei. Visas atbalsta formas un pasākumus uzņēmēji aktīvi izmantoja, neskatoties uz īso periodu, kurā atbalsts bija pieejams.

Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.

Nemot vērā atbalsta dažādās formas (aizdevumi, granti, nefinanšu atbalsts) un dažādos atbalsta mērķus (uzņēmējdarbības attīstība, darbinieku attīstība), lai izvērtētu vai pasākumi bija pietiekami un atbilstoši, jāizvērtē izmaiņas uzņēmējdarbības rādītājos, salīdzinot pirms Covid-19 periodu ar 2021. gada datiem (pēdējie pieejamie statistikas dati sadalījumā pa reģioniem). Attiecībā uz uzņēmējdarbību īstenoto pasākumu pietiekamību vislabāk var izvērtēt ar izmaiņām uzņēmumu apgrozījumā, jaunu uzņēmumu izveidē un ar uzņēmumu darbības pārtraukšanas rādītājiem. REACT-EU atbalsts tika sniegts 2022. un 2023. gadā, tādēļ izmaiņas uzņēmumu darbībā 2021. gadā norāda uz atbalsta nepieciešamību, bet īstenoto pasākumu ietekme būs ilgtermiņā.

Uzņēmumu apgrozījums

Tabulā zemāk iekļauts kopējais uzņēmumu apgrozījums (tūkst. EUR) reģionos laika perioda no 2017. gada līdz 2021. gadam²⁴. Kā redzams no tabulas zemāk uzņēmumu apgrozījums ievērojami samazinājies 2020. gadā, bet 2021. gadā ir ievērojams apgrozījuma pieaugums, kas turpina pieaugt arī 2022. gadā, pārsniedzot pirms Covid-19 posma rādītājus.

Izvērtējamie pasākumi ir devuši tālāku ieguldījumu uzņēmumu apgrozījuma pieaugumā pēc 2021. gada, t.sk. Altum administrētie pasākumi finansējuma nodrošināšanai, bet jāņem vērā, ka uzņēmumu skaits, kas saņēma Altum finansējumu, ir neliels pret kopējo uzņēmumu skaitu. Apgrozījuma pieaugumu veicināja arī starptautiskās sadarbības veicināšanas pasākumi. Dati par 2023. gadu CSP nav pieejami.

10. tabula. Kopējais uzņēmumu apgrozījums (tūkst. EUR) reģionos laika perioda no 2017. gada līdz 2022. gadam

Reģions	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rīgas reģions	36 372 464	39 122 037	39 118 513	36 755 910	48 141 080	54 696 030
Pierīgas reģions	9 006 067	9 898 511	10 766 002	9 284 332	11 200 599	14 002 428
Vidzemes reģions	2 071 755	2 298 251	2 371 776	2 374 202	2 922 500	3 495 455
Kurzemes reģions	3 391 405	3 828 765	3 839 180	3 760 797	4 498 356	5 228 558
Zemgales reģions	3 103 954	3 351 021	3 600 656	3 806 037	45 141 12	5 609 066
Latgales reģions	1 653 482	1 741 125	1 760 466	1 747 803	2 107 710	2 606 776
KOPĀ	55 599 127	60 239 710	61 456 593	57 729 081	73 384 357	85 638 313

Datu avots: CSP²⁵ dati uz 18.09.2024.

Nodarbināto personu skaits

Tabulā zemāk iekļauts nodarbināto personu skaits reģionos laika perioda no 2017. gada līdz 2022. gadam. Kopumā Latvijas iedzīvotāju skaits reģionos ir piedzīvojis gan palielinājumu, gan samazinājumu dažādos gados. Ieguldījumu šī rādītāja izmaiņās devuši arī REACT-EU ietvaros īstenotie pasākumi, t.sk. nodarbināto apmācību pasākumi un jaunās darba vietas Altum administrētajos pasākumos. Dati par 2023. gadu CSP nav pieejami.

²⁴ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__ENT__UF__UFR/UFR010/table/tableViewLayout1/

²⁵ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__ENT__UF__UFR/UFR050

11. tabula. Nodarbināto personu skaits reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2022. gadam

Reģions	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rīgas reģions	349 463	358 910	345 409	337 274	380 316	374 931
Pierīgas reģions	112 651	116 163	115 264	106 955	118 650	121 045
Vidzemes reģions	38 671	39 406	37 591	37 885	41 660	40 694
Kurzemes reģions	55 563	57 212	55 409	53 900	58 984	58 743
Zemgales reģions	43 255	44 659	43 977	43 708	48 084	46 876
Latgales reģions	41 698	41 987	39 982	39 389	43 237	42 195
KOPĀ	641 301	658 337	637 632	619 111	690 931	684 484

Datu avots: CSP, dati uz 18.09.2024.

Jaunizveidotu uzņēmumu skaits

Tabulā zemāk iekļauts jaunizveidoto uzņēmumu skaits reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2022. gadam. Pēdējie pieejamie dati ir par 2022. gadu daļējumā pa reģioniem. Sākot no 2017. gada samazinās jaunizveidoto uzņēmumu skaits, savukārt 2022. gadā vērojams straujš kāpums. REACT-EU pasākumi nebija mērķēti uz jaunu uzņēmumu izveidi, bet bija pieejami citi pasākumi, kas veicināja jaunu uzņēmumu izveidi, kā arī Altum un LIAA administrātie pasākumi veicināja jaunizveidoto uzņēmumu darbības turpināšanu. Dati par 2023. gadu CSP nav pieejami.

12. tabula. Jaunizveidotu uzņēmumu skaits reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2022. gadam

Reģions	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rīgas reģions	9 137	8 723	8 370	8 523	8 318	9 189
Pierīgas reģions	3 603	3 629	3 725	3 470	3 713	4 629
Vidzemes reģions	1 435	1 365	1 372	1 476	1 315	1 534
Kurzemes reģions	2 085	1 875	1 979	1 919	1 958	2 180
Zemgales reģions	1 540	1 478	1 469	1 447	1 443	1 764
Latgales reģions	1 455	1 459	1 403	1 400	1 301	1 504
KOPĀ	19 255	18 529	18 318	18 235	18 048	20 800

 Datu avots: CSP²⁶, dati uz 18.09.2024.

Likvidēto uzņēmumu skaits

Tabulā zemāk iekļauts likvidēto uzņēmumu skaits reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2021. gadam. Statistika CSP pieejama tikai līdz 2021. gadam. Kā redzams no tabulas zemāk 2020. gadā ir salīdzinoši daudz likvidēto uzņēmumu skaits, 2021. gadā tam ir tendence samazināties, tomēr joprojām būtiski liels likvidēto uzņēmumu skaits, bet REACT-EU pasākumi nodrošinot darbinieku apmācības, kā arī iespējas uzņēmumiem piesaistīt papildu finansējumu un apgūt jaunus tirgus ir veicinājuši uzņēmējdarbības turpināšanos.

13. tabula. Likvidēto uzņēmumu skaits reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2021. gadam

Reģions	2017	2018	2019	2020	2021
Rīgas reģions	7 380	7 476	7 063	7 984	8 038
Pierīgas reģions	2 885	3 072	3 051	3 352	3 258
Vidzemes reģions	1 298	1 383	1 186	1 479	1 120
Kurzemes reģions	1 803	1 836	1 612	1 987	1 633
Zemgales reģions	1 361	1 296	1 231	1 462	1 227
Latgales reģions	1 300	1 452	1 242	1 429	1 145
KOPĀ	16 027	16 515	15 385	17 693	16 421

 Datu avots: CSP²⁷, dati uz 18.09.2024.

Straujās izaugsmes uzņēmumi rēķinot pēc apgrozījuma pieauguma

Tabulā zemāk iekļauta statistika par straujās izaugsmes uzņēmumiem rēķinot pēc apgrozījuma pieauguma reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2022. gadam. Straujās izaugsmes uzņēmums ir uzņēmums, kura vidējā izaugsme trīs gadu periodā ik gadu ir vismaz 20% gadā. Izaugsmi var mērit gan pēc darbinieku

²⁶ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_ENT_UZ_UZD/UZD010

²⁷ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_ENT_UZ_UZD/UZD010

skaita, gan pēc apgrozījuma. Laikā no 2017. līdz 2022. gadam ir novērojams straujās izaugsmes uzņēmumu skaita pieaugums visos Latvijas reģionos. Dati par 2023. gadu CSP nav pieejami.

14. tabula. Straujās izaugsmes uzņēmumi rēķinot pēc apgrozījuma pieauguma reģionos laika periodā no 2017. gada līdz 2022. gadam

Reģions	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rīgas reģions	438	469	588	429	520	659
Pierīgas reģions	110	159	181	139	157	218
Vidzemes reģions	37	62	73	54	65	116
Kurzemes reģions	53	85	128	87	85	120
Zemgales reģions	39	59	68	51	73	105
Latgales reģions	32	68	84	63	82	118
KOPĀ	709	902	1122	823	982	1 336

Datu avots: CSP²⁸, dati uz 18.09.2024.

Rezultāti attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtējot ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

Aizdevumi uzņēmumiem

REACT-EU pasākumos atbalsts tika sniegts saimnieciskās darbības veicējiem aizdevuma veidā – **aizdevums apgrozāmo līdzekļu finansēšanai un aizdevums investīcijām**. Pasākuma ietvaros tika mazināti ekonomikas izaicinājumi attiecībā uz MVK attīstību, piešķirot finansējumu uzņēmumu attīstībai un radot jaunas darba vietas. Kopā tika noslēgti 113 līgumi par aizdevuma piešķiršanu un tika radītas 368 jaunas darba vietas šādā reģionālā sadalījumā:

- Rīga - 47 līgumi, 194 darba vietas;
- Vidzeme – 26 līgumi, 27 darba vietas;
- Latgale - 16 līgumi, 66 darba vietas;
- Kurzeme - 15 līgumi, 70 darba vietas;
- Zemgale – 9 līgumi, 11 darba vietas.

Bija plānots atbalstīt 65 komersantus, bet faktiski atbalstīti 97 komersanti. Atbalstīto komersantu skaits salīdzinājumā pret uzņēmumu skaitu Latvijā ir ļoti neliels, bet jāņem vērā, ka atbalsts bija pieejams arī saistītajā 3.1.1.7. pasākumā. Kopējais jauno darba vietu skaits (368) pret nodarbināto personu skaitu 2022. gadā (684 786) ir neliels (0,0005%), bet ir svarīgi, ka uzņēmējiem tika nodrošināta iespēja izveidot jaunas darba vietas.

Starptautiskās konkurētspējas veicināšana

Nemot vērā Covid-19 ietekmi uz Latvijas uzņēmumu eksportspēju, cita uzņēmumu darbības atbalsta joma ietvēra uzņēmumu starptautiskās konkurētspējas veicināšanu. Piemēram, nacionālo stendu organizēšana starptautiskās izstādēs ārvalstīs klātienē un tiešsaistē, tirdzniecības misijas un Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītes ārvalstīs klātienē un tiešsaistē, konsultatīvo atbalstu, digitālā mārketinga pakalpojumu atbalsta nodrošināšanu, preču zīmes vai produkta attīstību, kā arī citus pasākumus.

LIAA noorganizēja 231 nacionālo stendu, pārsniedzot plānoto rezultātīvo rādītāju - 155 nacionālie stendi par - 49%. LIAA administrēto pasākumu ietvaros noorganizēts liels skaits tirdzniecības misiju – 241, pārsniedzot plānoto. Tika noorganizēti 22 kopstendi, 20 mārketinga kampaņas, 19 “Latvijas dienas” un 64 prezentācijas un degustācijas, kas sniedz būtisku priekšstatu par Latviju un Latvijā ražoto produkciju, tās kvalitāti un atpazīstamību pasaulē. Noorganizēti forumi, semināri (plānoti 100, noorganizēti 175 pasākumi). Nemot vērā lielo popularitāti starp mērķa grupas klientiem, tika organizēti attālinātie semināri (vebināri), kas būtiski palielināja gan auditoriju, gan mērķa grupai nepieciešamo tematisko semināru skaitu.

Īstenotie pasākumi nebija Covid-19 specifiski, bet daļēji tika risināti arī Covid-19 izaicinājumi, jo mainījās stendu forma, tika organizētas attālinātās konferences, izmantotas dažādas platformas. Viens no pasākuma ieguvumiem bija, ka uzņēmumi kļuva vairāk digitāli. Uzņēmumi pārorientējās uz jauniem tirgiem un diversificēja tirgus, piemēram, samazinājās uzņēmumu apgrozījums Ķīnā un Japānā, uzņēmumi meklēja tuvākus tirgus, kur bija fiziski iespējams nokļūt.

²⁸ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__ENT__UZ__UZD/UZD010

Īstenotie pasākumi bija cieši saistīti ar 3.2.1.2. pasākumu, tādēļ daudzos gadījumos nevar nošķirt īstenoto pasākumu ietekmi. Sasniegtie rezultāti tika mērīti kopā visiem īstenotajiem pasākumiem, piemēram, tika mērīts eksporta apgrozījuma pieaugums (atsevišķi neizdalot REACT-EU finansējumu). SKDS veica pētījumu par LIAA pakalpojumu ietekmi uz uzņēmumu eksportu un apgrozījumus. Saskaņā ar LIAA sniegto informāciju pētījums aptvēra visus eksporta atbalsta pakalpojumus. REACT-EU atbalsts atsevišķi netika izdalīts.

2022. gadā tika veikta uzņēmumu, kuri izmantojuši pasākuma atbalstu, eksporta apjoma pieauguma analīze, izmantojot CSP rīcībā esošos eksporta datus. Eksporta pieaugums 2022. gadā attiecībā pret 2020. gadu kopumā bija 62,63%. Vislielākais eksporta apjoma pieaugums datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītās darbības – 726,55%; uzglabāšanas un transporta palīgdarbības – 447,01%; citu transportlīdzekļu ražošana – 333,51% un farmaceitisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana – 248,28%. Papildus analizēts atbalstu saņēmušo uzņēmumu apgrozījuma pieaugums.

LIAA apkopja informāciju par pasākumu ietekmi kopā saistītajam un REACT-EU pasākumam, bet rezultātu rādītāji tika apkopti atsevišķi par REACT-EU finansējumu un plānotie rezultātu rādītāji tika ievērojami pārsniegti. Galvenie iemesli, kādēļ bija būtiskas starpības rādītājos starp plānu un faktu – uzņēmumiem bija liela interese par pasākumu, palielinājās atbalsta intensitāte un nebija pieejamas citas līdzīgas programmas.

Atbalstu saņēmušo komersantu skaits sadalījumā pa reģioniem, kopā 529:

- Rīga – 276 jeb 52% no visiem atbalsta saņēmējiem;
- Pierīga - 122 jeb 23% no visiem atbalsta saņēmējiem;
- Vidzeme - 46;
- Kurzeme - 35;
- Zemgale - 33;
- Latgale- 17.

Atbalstu pamatā saņēmuši uzņēmumi Rīgā un Pierīgā, kopā veidojot 75%, no visiem atbalsta saņēmējiem.

15. tabula. 13.1.1.3. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība*	Izpilde*
Uzņēmējdarbība					
Iznākuma	Atbalstīto komersantu skaits - i.13.1.1.d	Komersantu skaits	25	529	2 116%
Iznākuma	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus - i.13.1.1.e	Komersantu skaits	20	517	2 585%
Iznākuma	Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu - i.13.1.1.f	Komersantu skaits	15	23	153%
Tūrisms					
Iznākuma	Atbalstīto komersantu skaits - i.13.1.1.d	Komersantu skaits	5	16	320%
Iznākuma	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus - i.13.1.1.e	Komersantu skaits	2	3	150%
Iznākuma	Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu - i.13.1.1.f	Komersantu skaits	5	16	320%

Datu avots: KPVIS dati uz 01.04.2024.

Plānotās rādītāju vērtības tika ievērojami pārsniegtas, jo tika samazināta vidējā atbalsta summa komersantam, kā arī starp komersantiem bija ļoti liela interese par pasākumiem. Plānotie rezultātu rādītāji attiecībā uz atbalstīto komersantu skaitu pārsniegti vairāk nekā 20 reizes. Vidējais atbalsta apmērs bija 10 000 EUR. Tūrisma plānotais finansējums bija 400 000 EUR, pieņemot, ka visas administrēšanas izmaksas tika attiecinātas uz saistīto pasākumu un 400 000 EUR ietver gan grantus, gan nefinansiālu atbalstu (kopā atbalstīti 19 uzņēmumi), tad vidējā atbalsta summa bija apmēram 21 000 EUR.

Reģionālie biznesa inkubatori

Īstenotie pasākumi tiešā veidā ar Covid-19 nebija saistīti, bet palīdzēja komersantiem Covid-19 seku mazināšanā. Pasākuma projekti nodrošināja izejmateriālu vieglāku pieejamību, t.sk. tuvākos tirgos, jo Covid-19 ietvaros mainījās piegādes ķēdes. Tika dotas iespējas pētīt jaunus tirgus, ieviest videi draudzīgus produktus, iegādāties jaunus pamatlīdzekļus, lai pielāgotu ražošanas iekārtas Covid-19 prasībām.

Finanšu atbalstu saņēmušie, unikālie komersanti, t.sk. sadalījumā pa plānošanas reģioniem:

- Rīga: unikālie - 6; finansējums - 58 584 EUR;
- Pierīga: unikālie – 12; finansējums - 90 576 EUR;
- Vidzeme: unikālie – 30; finansējums -124 582 EUR;
- Kurzeme: unikālie – 27; finansējums -198 304 EUR;
- Zemgale: unikālie – 10; finansējums - 58 965 EUR;
- Latgale: unikālie – 14; finansējums - 57 883 EUR.

Atbalsta apjoms bija neliels, jo bija ļoti īss projektu īstenošanas periods, bija jāsaņem projekta pieteikumi, tie jāizvērtē, jānoslēdz līgums, jāīsteno projektu darbības un jāiesniedz maksājumu uzdevumi.

16. tabula. 13.1.1.4. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība*	Izpilde*
Iznākuma	Atbalstīto komersantu skaits	Komersantu skaits	10	102	1020%
Iznākuma	Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu	Komersantu skaits	10	102	1020%
Iznākuma	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus	Komersantu skaits	10	99	990%

Datu avots: KPVIS dati uz 01.04.2024.

Faktiskās investīcijas uz vienu komersantu bija tikai apmēram 5 984 EUR. Pie tik mazām investīcijām bija liels administratīvais slogs LIAA un gala labuma guvējiem. Nefinanšu atbalsts tika finansēts no saistītā pasākuma. Plānotie rādītāji ievērojami pārsniegti, jo tika samazināta vidējā atbalsta summa vienam komersantam, kā arī bija ļoti liela interese no komersantu puses.

Apmācību pasākumi

Piešķirot REACT-EU atbalstu komersantiem, pasākuma mērķis bija nodrošināt komersantus ar papildu finansējumu, lai uzlabotu darbinieku kvalifikāciju, kas savukārt sekmētu darba ražīguma pieaugumu un jaunu vai uzlabotu produktu un tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu ražošanā. Tādējādi finansējums tika izmantots ne tikai darbinieku piesaistei un aktivitāšu nodrošināšanai Covid-19 periodā, bet arī uzņēmumu tālākai attīstībai.

17. tabula. 13.1.6. SAM pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023	Aktuālā vērtība*	Izpilde*
Uzraudzības	Atbalstīto komersantu skaits līdz 31.12.2023 - i.13.1.6.a (CV28)	Komersantu skaits	85	332	390,5%
Uzraudzības	Komersantu skaits, kuri saņem grantus, līdz 31.12.2023 - i.13.1.6.b (CV29)	Komersantu skaits	85	353	415,2%
Uzraudzības	Personu skaits līdz 31.12.2023., kuras saņem nefinansiālu atbalstu - i.13.1.6.c	Personu skaits	899	6645	739,1%

Datu avots: KPVIS dati uz 01.04.2024.

Ievērojami pārsniegti plānotie rādītāji, jo starp uzņēmējiem bija ļoti liela interese par programmu. Apmācību programmas ilgums bija atkarīgs no apmācību organizētāja, tādēļ ņemot vērā īsos termiņus, kādos projekti bija jāievieš, tika organizētas īsākas apmācību programmas, kas ļāva ievērojami pārsniegt plānoto apmācāmo skaitu.

Apmācību pasākumu ietvarā tika atbalstītas arī pašnodarbinātās personas, kā arī sīko (mikro) un mazo komersantu apmācības informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā, komersantu netehnoloģiskās apmācības, kā arī atbalsts tika sniegts komersantiem, kuri izstrādā produktus, tehnoloģijas, kā arī publicitātes pasākumi. REACT-EU finansējuma ietvaros netiek veikta uzskaitē par apmācāmo sadalījumu reģionālā griezumā, bet sadalījums ir līdzīgs kā saistītajos 1.2.2.1. un 1.2.2.3. pasākumā.

Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās

Lai gan REACT-EU finansējums nav vienīgais, kas tiek piešķirts teritoriju revitalizācijai (Kohēzijas fonds, Eiropas Lauksaimniecības fonds, valsts budžets: dažādas valsts atbalsta programmas un projekti), tas ir nodrošinājis būtisku atbalstu Latvijas pašvaldībām, ļaujot īstenot ambiciozus projektus degradēto teritoriju

revitalizācijā un uzņēmējdarbības veicināšanā. Šis finansējums ir ļāvis ne tikai fiziski atjaunot vidi, bet arī veicināt ekonomisko izaugsmi un uzlabot dzīves kvalitāti reģionos. Bez REACT-EU finansējuma pašvaldības būtu saskārušās ar vēl lielākām grūtībām, cenšoties atgūties pēc Covid-19 krīzes, kas būtu negatīvi ietekmējusi vietējo ekonomiku.

Pasākuma ietvaros tika īstenoti 14 projektu, atjaunojot degradētās teritorijas 11 dažādās pašvaldībās – Alūksnes, Kuldīgas, Krāslavas, Cēsu, Gulbenes, Aizkraukles, Valkas un Limbažu novada pašvaldībā, kā arī Liepājas pilsētas, Ventspils un Jelgavas valstspilsētu pašvaldībās. Investīcijas degradēto teritoriju infrastruktūrā ir ļoti svarīgas, lai veicinātu reģionu attīstību.

Uzņēmumu vajadzībām nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai degradētajās teritorijās tika īstenotas dažādas aktivitātes - ceļu satiksmes, komercdarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšana, kā arī nepieciešamo industriālo pieslēgumu nodrošināšana un teritorijas labiekārtošana. Investīcijas publiskās infrastruktūras attīstībā ir bijušas ļoti veiksmīgas. Veiktie energoefektivitātes uzlabojumi ēkās ir tieši saistīti ar ievērojamu izmaksu samazinājumu. Tika veicināta nodarbinātība būvniecības sektorā, ka arī tika veidota publiskā infrastruktūra uzņēmējdarbības veicināšanai reģionos. Īstenotie projekti ir ne tikai veicinājuši ilgtspējīgu attīstību, bet arī palielinājuši nekustamā īpašuma vērtību.

Analizējot teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās projektu iesniegumus, Projektu iesniedzēji ir izvirzījuši sev augstus mērķus, cenšoties maksimāli izmantot pieejamos resursus, un veicinot reģiona attīstību. Iesniegtajos projektos kopā plānoti lielāki rādītāji, nekā 2015. gada 10. novembra MK noteikumos Nr.645²⁹ noteikts, piemēram, projektos plānots radīt 434 jaunas darba vietas, kas ir 147%, no MK noteikumos noteiktās vērtības (295 darba vietas) un komersantu nefinanšu investīcijas projektos plānots piesaistīt 21,9 milj. EUR apmērā, kas ir 181% no MK noteikumos noteiktās vērtības (12,08 milj. EUR).

18. tabula. 13.1.3.13 pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība*	Izpilde*
Iznākuma	Jaunizveidoto darba vietu skaits atbalsstītajās teritorijās	darba vietas	295	44	14,9%
Iznākuma	Atbalsstītajā teritorijā atrodošos komersantu nefinanšu investīcijas pašu nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos	EUR	12 082 750	NI	NI
Iznākuma	Kopējā atjaunotās zemes platība	h	19,88	16,20	81,5%
Rezultāta	Strādājošo skaits (privātajā sektorā) komersantos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru teritorija un to funkcionālas teritorijas	Strādājošo skaits	446 595	469 314	105,1%

* Saskaņā ar MK noteikumu Nr.645 nosacījumiem, projektu rādītāju sasniegšana turpinās līdz 2028. gada beigām
 Datu avots: VARAM dati uz 25.07.2024.

Būtisks faktors rādītāju sasniegumā ir MK 2015. gada 10. novembra noteikumu Nr.645³⁰ nosacījumi, ka projektu rādītāju sasniegšana turpinās līdz 2028. gada beigām. Atbilstoši MK 2015. gada 13. oktobra noteikumu Nr. 593 10.3. apakšpunktam iznākuma rādītāju vērtības ir attiecināmas, ja tās ir radušās divu kalendāro gadu laikā pirms projekta iesnieguma iesniegšanas un ne vēlāk kā piektajā kalendāra gadā pēc projekta noslēguma maksājuma veikšanas, t.i., nepārsniedzot 31.12.2028.³¹

Kopumā analizējot projektus, secināms, ka tie veicināja kvalitatīvas publiskās infrastruktūras attīstību, kas samazina ar tās izmantošanu saistītās izmaksas. Šādas aktivitātes turpina uzlabot dzīves kvalitāti iedzīvotājiem un veicina reģiona kopējo attīstību. Vienlaikus MK noteikumos noteiktais sasniedzamais rādītājs jaunu darba vietu radīšanai veicina bezdarba līmeņa samazināšanos un palielina iedzīvotāju

²⁹ <https://likumi.lv/ta/id/278254-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-2-specifiska-atbalsta-merka-teritoriju-revitalizacija-regenerejot-degradetas>

³⁰ <https://likumi.lv/ta/id/278254-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-2-specifiska-atbalsta-merka-teritoriju-revitalizacija-regenerejot-degradetas>

³¹ Termiņš pagarināts ar 2023. gada 7. februāra grozījumiem MK noteikumos Nr. 645 un 2023. gada 7. februāra grozījumiem MK noteikumos Nr. 593, ņemot vērā Covid-19 un Krievijas izraisītā kara Ukrainā ietekmi

ienākumus. Īstenotie revitalizācijas projekti veicina ekonomikas attīstību, piesaistot jaunus investorus (gan Latvijā esošos, gan ārvalstu) un rada apstākļus esošo uzņēmumu darbības paplašināšanai, kas savukārt rada multiplikatīvus efektus, veicinot papildu darba vietu radīšanu un nodokļu ieņēmumus pašvaldības budžetā. Revitalizācijas projekti var palīdzēt īstenot pilsētu/novadu attīstības stratēģijas, veicinot ilgtspējīgu un harmonisku teritorijas sakārtošanu.

Vienlaikus, pasākuma ietvaros trīs projekti turpina darboties kā "nefunkcionējoši" projekti, kas kavē to pabeigšanu un ietekmē kopējo pasākuma ietvaros sasniedzamo rezultātu. Vienam projektam ir apturēta īstenošana sakarā ar kriminālprocesu, kas rada papildu sarežģījumus, savukārt divu citu projektu īstenošana (pabeigšana) tiek turpināta, piesaistot papildu pašvaldības pašas līdzfinansējumu.

Problēmas un šķēršļi sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus.

Aizdevumi uzņēmumiem

Saistībā ar Altum nodrošināto finansējumu uzņēmējiem, galvenie izaicinājumi bija uzņēmumiem, jo daudzi uzņēmumi piedzīvoja ar globālo piegādes ķēžu pārtraukumu izraisītās problēmas, kas paildzināja piegādes laikus. Cits izaicinājums bija cenu kāpums, kā rezultātā projektu izmaksas sadārdzinājās un bija apgrūtināta iespēja ieviest projektus plānotajā budžetā un termiņos.

Starptautiskās konkurētspējas veicināšana

Lai nodrošinātu atbalstu uzņēmumiem starptautiskās konkurētspējas veicināšanai, LIAA īstenoja virkni pasākumu un atbalstu saņēma liels skaits uzņēmumu, tādēļ lielākais izaicinājums bija LIAA kapacitāte nodrošināt projektu pieteikumu vērtēšanu un administrēšanu. Pasākuma administrēšanā tika iesaistīti 19 LIAA darbinieki, bet, neskatoties uz lielo darbinieku skaitu, galvenie izaicinājumi bija iekšējie LIAA resursi. Administratīvais šķērslis saistībā ar projektu pieteikumu izskatīšanu un projektu pārbaudi ir saistīts ar atbalsta plānošanu, jo vidējais atbalsts vienam komersantam bija ļoti mazs – nepārsniedzot 10 000 EUR, bet jāņem vērā, ka attiecībā uz eksporta pasākumiem atbalsta apjoms ne vienmēr bija izšķirošais faktors, jo svarīgi bija jaunizveidotie biznesa kontakti.

Lielākais izaicinājums gala labuma saņēmēju pusē bija īsie termiņi projektu ieviešanai. Augstā inflācija un vispārējā ekonomiskā nestabilitāte ir samazinājusi uzņēmumu pārliecību par nākotni, tādējādi motivējot viņus ierobežot izdevumus un investīcijas. Daudzi uzņēmumi saskārās ar darbaspēka trūkumu, kas apgrūtināja jaunu darba vietu radīšanu un biznesa paplašināšanu.

Reģionālie biznesa inkubatori

Pasākuma īstenošanu ietekmēja īsais laika periods, kas bija pieejams projektu īstenošanai, jo MK noteikumus apstiprināja 14.07.2022., bet līdz 31.12.2023. bija jāīsteno visas projekta aktivitātes, kas ietvēra cenu aptauju, pakalpojumu nodrošināšanu, maksājumu uzdevumu iesniegšanu un apstrādi.

Komersanti bija ieinteresēti lielākā atbalsta intensitātē un, lai pie attiecināmajām izmaksām varētu tikt ieskaitīta arī darbinieku atlīdzība. Šie ierosinājumi tiek ņemti vērā ES fondu 2021.–2027. gada plānošanas periodā.

Apmācību pasākumi

Apmācību pasākumu īstenošanai bija nepieciešamā pieredze liela apjoma apmācību organizēšanā un izpratne par projektu administrēšanai nepieciešamajiem dokumentiem, bet apmācību pasākumu ieviešanai viens no izaicinājumiem bija ierobežotais laiks projektu īstenošanai, kas radīja papildu spiedienu finansējuma saņēmēja pusē saistībā ar apmācību nodrošināšanu un noteikto rādītāju sasniegšanu.

Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās

Projektu īstenošanu būtiski ietekmēja preču un pakalpojumu cenu sadārdzinājums, atsevišķos gadījumos pat vairāk nekā 30 % no plānotajām izmaksām. Projektu īstenošanu ietekmēja arī ģeopolitiskā situācija. Citi izaicinājumi bija saistīti ar darbaspēka trūkumu, būvniecības materiālu piegādes ķēžu traucējumiem, nepietiekamu finansējumu un nepieciešamību mainīt projektu īstenošanas termiņus. Projektu īstenošanai finansējums bija nepieciešams Covid-19 krīzes sākuma posmā, bet ilgi skaņojot un apstiprinot plānošanas dokumentus savlaicīgi netika nodrošināts finansējums, kā arī bija ļoti īss termiņš projektu pieteikumu sagatavošanai un īstenošanai.

Ņemot vērā ilgo laika periodu MK noteikumu sagatavošanai, teritoriju revitalizācijas projektiem tika noteikts ļoti īss īstenošanas termiņš – tikai 1-2 gadi (vienošanās par projektu īstenošanu tika slēgtas laika periodā no 07.2022. – 03.2023.). Lai projektu īstenošanai nodrošinātu maksimāli ilgākus īstenošanas termiņus, projektu iesniegšanas un vērtēšanas process bija intensīvs (projektu iesniegšanas termiņš: 10.12.2021. –

10.03.2022., savukārt projektu vērtēšanas termiņš: 11.03.2022. – 10.06.2022.), kas radīja papildu slodzi gan iesniedzējiem, gan vērtētājiem.

Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos.

Aizdevumi uzņēmumiem

Aizdevumi uzņēmumiem tika nodrošināti, izmantojot vienlīdzīgas iespējas. Nodrošinot nepieciešamo finansējumu uzņēmumiem tika veicināta to ilgtspējīga attīstība. Papildus ilgtspējīga attīstība tika veicināta, finansējot projektus saistībā ar vidi un klimata ietekmes mazināšanu. Piemēram, pasākuma ietvaros atbalstīti uzņēmumi, kas veic uzņēmējdarbību, izmantojot atjaunojamus energoresursus (saules paneļi, vēja ģeneratori, biomasa), elektroauto vai būvējot jaunas energoefektīvas A vai A+ energoklases mājas. Šādu projektu veicināšanai bija pieejami aizdevumi pie Altum ar samazinātām procentu likmēm.

Starptautiskās konkurētspējas veicināšana

Visiem uzņēmumiem, kas atbilda pieteikšanās kritērijiem, bija iespēja piedalīties projektu atlasē. Pasākuma atbalstāmās darbības veicināja uzņēmumu ilgtspējīgu attīstību, uz to norāda arī uzņēmumu apgrozījuma pieaugums. Saskaņā ar LIAA līgumu CFLA horizontālā prioritāte “ilgtspējīga attīstība” attiecas uz “zaļo” iepirkumu un pasākuma ietvaros LIAA īstenoja virkni “zaļo” iepirkumu.

Reģionālie biznesa inkubatori

Pasākuma īstenošanā ievērotas “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība”. Pasākuma mērķis bija atbalstīt jaunu dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu komersantu izveidi un attīstību Latvijas reģionos, nodrošinot gala labuma guvējiem uzņēmējdarbībai nepieciešamās konsultācijas, apmācības un pasākumus par vispārīgiem uzņēmējdarbības jautājumiem, mentoru atbalstu, vidi (telpas) un grantu līdzfinansējumu komersantu darbības izmaksām. Līdz ar to pasākuma būtība jau ir mērķēta uz ilgtspējīgu attīstību.

Jebkurš komersants varēja pieteikties uz atbalstu, kas atbilst nosacījumiem.

Apmācību pasākumi

Apmācību pasākumos tika nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas piedalīties. Lai veicinātu ne tikai dzimuma līdztiesību, bet nodrošinātu plašāku iekļautību, pasākumi paredzēja palielināt atbalsta intensitāti par 10 procentpunktiem, ja mācības tiek nodrošinātas strādājošajiem ar invaliditāti vai nelabvēlīgākā situācijā esošiem darba ņēmējiem, kas liecina par “vienlīdzības iespēju” aspektu plašāku un proaktīvu piemērošanu.

Apmācību pasākumi bija orientēti uz ilgtspējīgu attīstību, jo nodrošināja zināšanu un prasmju palielināšanu, kur atdeve no veiktajām investīcijām būs ilgtermiņā. Ilgtspējīga attīstība tika nodrošināta arī pamatojoties uz apmācību tēmām, piemēram, tika organizēti vairāki apmācību kursi eko-inovāciju jomā, kas rada pozitīvu ietekmi uz horizontālā principa “Ilgtspējīga attīstība” ievērošanu. Kā cits piemērs ilgtspējīgai attīstībai ir īstenoto pasākumu ieguldījums klimata pārmaiņu ietekmes uz vidi samazinājumam. Tika īstenotas Vides vadības sistēmas standarta ISO 14001 iekšējo auditoru apmācības, kas, atbilstoši horizontālā principa “Ilgtspējīga attīstība” īstenošanas mērķim, uzņēmumos nodrošinās vides un klimata pārmaiņu risku novēršanu, profilaksi un pārvaldību, tai skaitā zaļās domāšanas veidošanu.

Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās

Projekti tika īstenoti, ievērojot horizontālos principus “Vienlīdzīgas iespējas” un “Ilgtspējīga attīstība”. Projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijos tika iekļauti 2 kritēriji, ar kuriem tika vērtēta projektu ietekme uz horizontālo principu „Vienlīdzīgas iespējas” un horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība”, piešķirot papildu punktus, ja kritērijs nosacījums izpildījās. Vienlaicīgi projektos bija jāparedz, ka projekta vadības un īstenošanas darbības (kur attiecināms) tiek īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās, un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, ja nepieciešams. Tāpat tika piešķirti papildu punkti, ja projekta iesniegumā tika paredzēts, ka vismaz vienā no projekta publiskajiem iepirkumiem tiks izmantots zaļā iepirkuma vai zaļā publiskā iepirkuma princips un aprakstīti, kādi zaļā iepirkuma vai zaļā publiskā iepirkuma principi iepirkumā tiks izmantoti.

8. PAŠVALDĪBU ATBALSTS

Galvenie secinājumi

- REACT-EU sniegtais atbalsts Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanai ir solis ceļā uz klimatneitrālu nākotni, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību un mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi. Īstenotie pasākumi **ir atbilstoši 2030. gadam noteiktajiem klimatneitralitātes mērķiem**.
- Veiktā projektu analīze liecina, ka investīcijas publiskās infrastruktūras attīstībā ir bijušas veiksmīgas. Veiktie energoefektivitātes **uzlabojumi ēkās ir tieši saistīti ar ievērojamu izmaksu samazinājumu**. Īstenotie projekti ir ne tikai veicinājuši ilgtspējīgu attīstību, bet arī palielinājuši nekustamā īpašuma vērtību.
- Projektu īstenotāji saskārās ar **būtiskiem izaicinājumiem**, kas saistīti ar darbaspēka trūkumu, būvniecības materiālu piegādes ķēžu traucējumiem, finanšu izaicinājumiem, nepieciešamām izmaiņām projekta īstenošanas termiņos.
- Pasākumi īstenoti, pilnībā **ievērojot horizontālos principus** "Vienlīdzīgas iespējas" un "Ilgtspējīga attīstība" principus.

Izaicinājumi reģionu attīstībā

Eiropas Komisijas 2019. gada ziņojums par Latviju³² uzsver nepieciešamību pastiprināt centienus energoefektivitātes paaugstināšanā, lai sasniegtu 2030. gada klimatneitralitātes mērķus. Prioritātes ir pašvaldību ēku un ūdenssaimniecības modernizācija, kā arī komersantu vajadzībām nepieciešamās infrastruktūras attīstība degradētās teritorijās.

Lai mazinātu ne tikai Covid-19 pandēmijas, bet arī Krievijas kara Ukrainā negatīvo ietekmi uz ekonomiku, tika pieņemts lēmums prioritāri finansēt projektus, kurus varēja īstenot īsā termiņā – augstas gatavības projektus.

REACT-EU finansējums piedāvāja iespēju ātri un elastīgi reaģēt uz Covid-19 pandēmijas sekām, vienlaikus veicinot ilgtspējīgu atveseļošanu un novirzot finansējumu klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai. Lai efektīvi izmantotu šo finansējumu un straujāk sasniegtu 2030. gada klimatam neitrālas ekonomikas mērķus, VARAM īstenoja 13.1.3. SAM "Atveseļošanas pasākumi vides un reģionālās attīstības jomā" ietvaros – 13.1.3.1. pasākums "Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību infrastruktūrā ekonomiskās situācijas uzlabošanai" (ERAF 28,8 milj. EUR), īstenojot 53 projektus (t.sk. 40 ēku un 13 ūdenssaimniecības pakalpojumu tehnoloģisko procesu energoefektivitātes projekti). Pasākums saistīts ar 4.2.2. SAM "Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu pašvaldību ēkās".

Izvērtēt, vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.

13.1.3.1. pasākumā tika turpināti 4.2.2. SAM uzsāktie ieguldījumi, ņemot vērā pašvaldību izrādīto aktivitāti iepriekšējās projektu iesniegumu atlasēs. Projektos atbalstāmās darbības ietvēra pašvaldību ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus. Piemēram, siltinot sienas, mainot logus, uzstādot jaunas apkures sistēmas, izmantojot atjaunojamus energoresursus (sauļes enerģiju, biomasu). Tika uzlaboti pašvaldību sniegto sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu tehnoloģiskie procesi attiecībā uz energoefektivitātes uzlabošanu. Piemēram, lai samazinātu enerģijas patēriņu ūdens apgādes un attīrīšanas procesos, tika uzstādītas modernākas iekārtas, izmantoti atjaunojamie energoresursi.

Papildu ieguldījumi pašvaldību infrastruktūras energoefektivitātē veicināja ekonomisko aktivitāti reģionos, atbalstīja nodarbinātību būvniecības nozarē un ar to saistīto pakalpojumu sniegšanā. Ieguldījumi būvniecībā un saistītajos pakalpojumos veicināja nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti reģionos. Vienlaikus, energoefektivitātes paaugstināšana ir būtisks solis, lai sasniegtu Latvijas un ES klimatam neitrālas ekonomikas mērķus.

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52019SC1013>

Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

13.1.3.1. pasākuma ietvaros pārsniegtie energoefektivitātes rādītāji ir pozitīvs signāls, tas norāda, ka īstenotie projekti ir palīdzējuši samazināt enerģijas patēriņu un siltumnīcefekta gāzu emisijas. Rādītājs "Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās" pārpildīts 227% apmērā no plānotā un rādītājs "Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā" – 134% apmērā no plānotā.

19. tabula. 13.1.3.1. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība	Izpilde
Iznākuma	Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās	kWh/gadā	4 702 062	10 682 310	227,18%
Iznākuma	Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā	CO ₂ ekvivalenta tonnas	1 818	2 430,54	133,69%
Rezultāta	Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei	kWh/m ² /gadā	120	124,21	96,6%

Datu avots: VARAM dati uz 31.07.2024.

Pārskatot sniegtos datus, ir vērojama neliela novirze no sākotnēji plānotā vidējā siltumenerģijas patēriņa apkurei. Lai gan sasniegtais rādītājs (124,21 kWh/m²/gadā) ir nedaudz augstāks par sākotnēji plānoto (120 kWh/m²/gadā), izpildes līmenis 96,6% liecina, ka kopumā projekti ir bijuši veiksmīgi un ir palīdzējuši samazināt enerģijas patēriņu. Jāņem vērā, ka katra ēka ir unikāla, un tās energoefektivitāte ir atkarīga no daudziem faktoriem, piemēram, ēkas vecuma, konstrukcijas, izolācijas, apkures sistēmas un izmantošanas veida.

Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus.

Covid-19 pandēmijas sekas un Krievijas karš Ukrainā ir būtiski ietekmējis būvniecības sektoru un projektu īstenošanu. Sankcijas un karš ir radījuši būvniecības nozarē bezprecedenta situāciju, kurā ir grūti iegūt nepieciešamos materiālus un nodrošināt stabilu būvniecības procesu. Pandēmija un karš ir izraisījuši būtiskus traucējumus globālajās piegādes ķēdēs, kas ir palielinājis ražošanas izmaksas un **apgrūtinājis iespējas prognozēt nākotnes izmaksas**. Tas savukārt ir novedis pie būvdarbu sadārdzināšanās, nepieciešamības pārskatīt projektu īstenošanas termiņus, pārtraukt būvdarbu līguma izpildi un izsludināt jaunu būvdarbu iepirkumus atkārtoti, kā rezultātā bija nepieciešams veikt projektu īstenošanas termiņa pagarinājumu, grozot projekta īstenošanas līgumus.

ES fondu projekti, kas tika uzsākti 2021. gadā, ir saskārušies ar būtiskām grūtībām, jo kopš tā laika būvniecības izmaksas ir pieaugušas par 30,6%³³. Šis **cenu pieaugums** ir nozīmīgi ietekmējis projektu plānotos budžetus, un pašvaldības ir bijušas spiestas meklēt papildu finansējumu.

Energoefektivitātes paaugstināšanas projektos pašvaldību ēkās projekta īstenošanu būtiski ietekmēja sākotnēji **nekvalitatīvi izstrādāti būvprojekti un energoauditi**, kas prasīja būtiskas izmaiņas projektā. Turklāt būvdarbus apgrūtināja nelabvēlīgi laikaapstākļi un sezonālums, kā arī nepieciešamība veikt papildu būvdarbus, kas nebija tieši saistīti ar energoefektivitāti, bet bija nepieciešami, lai nodrošinātu ēkas drošu ekspluatāciju.

Izvērtēt, vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos.

Pasākuma īstenošanā tika ņemts vērā **horizontālais princips "Vienlīdzīgas iespējas"**, nodrošinot, ka projekta vadības un īstenošanas darbības tiek īstenotas pielāgotās telpās personām ar invaliditāti, nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu iekļūšanai telpās un pielāgotas informācijas tehnoloģijas, kā arī to, ka projektu ietvaros tiek veiktas aktivitātes, nodrošinot vides un informācijas pieejamību. Papildus punkti

³³ Centrālā statistikas pārvalde - https://tools.csb.gov.lv/cpi_calculator/lv/2021M06-2024M06/0/100

projektu vērtēšanā tika piešķirti, ja projektā ir iekļautas specifiskas darbības vides un informācijas pieejamības nodrošināšanai **papildu** būvnormatīvos noteiktajam, vienlaikus šis kritērijs nebija izslēdzošs.

Projektos tika ievērots **horizontālais princips „ilgtspējīga attīstība”**. Projektu vērtēšanā tika piešķirti papildu punkti projektiem, kas paredzēs „zaļā” iepirkuma nosacījumus projekta ietvaros veicamajos publiskajos iepirkumos, vienlaikus šis kritērijs nebija izslēdzošs.

Tika izvēlēti projekti, kas saistīti ar pašvaldību infrastruktūras energoefektivitātes paaugstināšanu, kas nozīmē, ka tika ieguldīts līdzekļos, lai ēkas un citas infrastruktūras būtu energoefektīvākas, tādējādi samazinot izmaksas un veicinot ilgtspējību.

9. REĢIONĀLĀ ATTĪSTĪBA

Galvenie secinājumi

- Reģionālo attīstību veicināja daudzdzīvokļu ēku atjaunošanas projekti, kas tika īstenoti, pamatojoties uz jau spēkā esošajiem pasākumiem. Atbalsts tika nodrošināts Granta, aizdevuma un garantijas formā, kā arī konsultācijas dzīvokļu īpašniekiem. Pasākumā īstenotie projekti palīdzēja **nodrošināt labāku dzīves telpu** Covid-19 periodā, kā arī pēc Covid-19, kad daudzi darbinieki strādā no mājām un kvalitatīva dzīves telpa ir jo īpaši aktuāla.
- Veiktā pasākuma īstenošanas rezultātā ir **uzlabojusies ar vidi saistītie rādītāji**, ievērojami pārsniegts siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā un samazinājies vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei gadā. Projekti īstenoti visā valsts teritorijā, bet lielākais projektu īpatsvars ir Rīgā un Pierīgā.
- Galvenie izaicinājumi projektu īstenošanā un bija būvniecības cenu būtiskais palielinājums, Covid-19 ierobežojumi veikt būvniecību, būvnieku nepietiekamie darbaspēka un finanšu resursi, kā arī laika apstākļi. Visi šie apstākļi **ietekmēja projektu īstenošanas termiņus un nepieciešamā finansējuma apjomu**.
- Pasākumi īstenoti, pilnībā **ievērojot horizontālos principus** "Vienlīdzīgas iespējas" un "Ilgtspējīga attīstība" principus. Ilgtspējīga attīstība nodrošināta projektos izmantojot atjaunojamus energoresursus, kā arī uzlabojot esošo dzīvojamo fondu.

Izaicinājumi reģionu attīstībā

Covid-19 ietekmēja iedzīvotāju paradumus un radīja nepieciešamību strādāt un mācīties attālināti, tādēļ svarīgi bija nodrošināt kvalitatīvu dzīves telpu un viens no šī mērķa sasniegšanas veidiem bija atbalsts daudzdzīvokļu ēku siltināšanai, kas ir veiksmīgi ieviesta Altum programma. Ņemot vērā programmas ieviešanas labos rādītājus un aktualitāti saistībā ar Covid-19, REACT-EU ietvaros tika piešķirts papildus finansējums šīs programmas īstenošanai.

Izvērtēt, vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.

13.1.1.2. pasākuma – daudzdzīvokļu ēku siltināšana - ietvaros atbalsts tika nodrošināts granta, aizdevuma un garantijas formā, kā arī konsultācijas dzīvokļu īpašniekiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanai. Lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku pasākuma ieviešanu un, ņemot vērā lielo pieprasījumu, pasākums tika veidots uz 4.2.1.1. pasākuma pamata un, netika mainītas ne atbalstāmās darbības, ne atbalsta intensitāte. Faktiskais atbalsts apmēram 35 milj. EUR, t.sk. ERAF finansējums apmēram 30 milj. EUR.

Pasākumā īstenotie projekti palīdzēja nodrošināt labāku dzīves telpu dažādos reģionos, Covid-19 periodā, kā arī pēc Covid-19, kad daudzi darbinieki strādā no mājām un kvalitatīva dzīves telpa ir jo īpaši aktuāla.

Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.

13.1.1.2. pasākums bija kā papildinājums esošam 4.2.1.1. pasākumam. REACT-EU finansējuma novirzīšana daudzdzīvokļu ēku siltināšanai, laikā, kad pieauga būvniecības izmaksas, veicināja iedzīvotāju interesi ēku atjaunošanā (ar atbalstu tika samazināts finansiālais slogs daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem un tādējādi tika samazinātas arī projektu kopējās izmaksas). 13.1.1.2. pasākuma ietvaros realizēti kopā 607 projekti:

- Kurzeme – 130;
- Latgale – 24;
- Pierīga - 213;

- Rīga - 79;
- Vidzeme - 107;
- Zemgale - 54.

Liela daļa projektu (48%) īstenoti Rīgā un Pierīgā.

20. tabula. 13.1.1.2. pasākuma plānotie un sasniegtie rādītāji

Rādītāju veids	Nosaukums	Mērvienība	Sasniedzamā vērtība 2023. gadā	Aktuālā vērtība	Izpilde
-	Mājsaimniecības ar uzlabotu enerģijas patēriņa klasifikāciju	Māj-saimniecības	3 403 mājsaimniec.	21 949 Saskaņā ar EM 22 710 mājsaimniecības kopā, 10,55% no REACT-EU 2 395 mājsaimniecības	70,3%
Iznākuma	No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjauda	MW	0,86 MW	1,33 MW	154,6%
Iznākuma	Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā	CO2 ekv. t.	15 227 CO2 ekv. t.	24 403 CO2 ekv. t.	160,2%
-	Aizdevumi, ko "Altum" izsniegusi ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanai	Aizdevumu skaits	49	67	136,7%
Rezultātu	Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei ēkās	kWh/m2/ gadā	120 kWh/m2/ gadā	60 kWh/m2 gadā	50%

Datu avots: ALTUM dati uz 31.07.2024.

Plānotā vērtība attiecībā uz mājsaimniecību skaitu nav sasniegta, bet šīs vērtības sasniegšanu ietekmēja būvniecības cenu kāpums, būvniecības kapacitāte un citi ārējie faktori. Kā kompensējošais faktors ir lielāks aizdevumu skaits ēku energoefektivitātes paaugstināšanai. Pasākuma īstenošanas rezultātā ir uzlabojušies ar vidi saistītie rādītāji, ievērojami pārsniegts siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā un ievērojami samazinājies vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei gadā.

Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus.

Līdzīgi kā citiem pasākumiem, kur projektu īstenošanā bija jāveic būvniecība, Covid-19 sekas un Krievijas karš Ukrainā ietekmēja būvniecības projektus. Būvniekiem bija jāievēro Covid-19 ierobežojumi, tādēļ tika kavēti būvniecības termiņi. Piegāžu ķēžu pārrāvumi kavēja būvniecības projektu savlaicīgu ieviešanu. Lielu ietekmi uz projektu īstenošanai radīja būvniecības cenu kāpums, jo projektu īstenošanai bija jāmeklē papildu resursi, lai pabeigtu iesāktos projektus, un māju iedzīvotāji nebija rēķinājušies ar šādiem papildus izdevumiem.

Projektu īstenošanu ietekmēja arī laika apstākļi, jo ēku ārējam remontam nepieciešami atbilstoši laika apstākļi. Covid-19 ierobežojumi un laika apstākļi kopumā ietekmēja vairāku projektu savlaicīgu pabeigšanu. Kā papildus negatīvi ietekmējoši faktori minami būvnieku finanšu un darbaspēku resursu trūkums, jo bija liels pieprasījums pēc būvniecības pakalpojumiem.

Izvērtēt, vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos.

Pasākuma ietvaros tika sniegts atbalsts visiem mājas iedzīvotājiem, radot **vienlīdzīgas iespējas** ikvienam sabiedrības loceklim, neatkarīgi no dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, seksuālākās orientācijas, vecuma u.c.. Tika sniegts atbalsts cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, nodrošinot vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem.

Projektos tika ievērots **horizontālais princips „Ilgtspējīga attīstība”**. Pasākums paredzēja atbalstu tikai atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju iegādei un uzstādīšanai, kā arī pasākumu veikšanai, kas nodrošina energoefektivitātes paaugstināšanu, tādējādi nodrošinot vides aizsardzību, dabas resursu saprātīgu izmantošanu un vides saglabāšanu nākamajām paaudzēm. No projektos iekļautajām darbībām sagaidāma ilgtermiņa pozitīva ietekme uz vides kvalitātes saglabāšanu un klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanu.

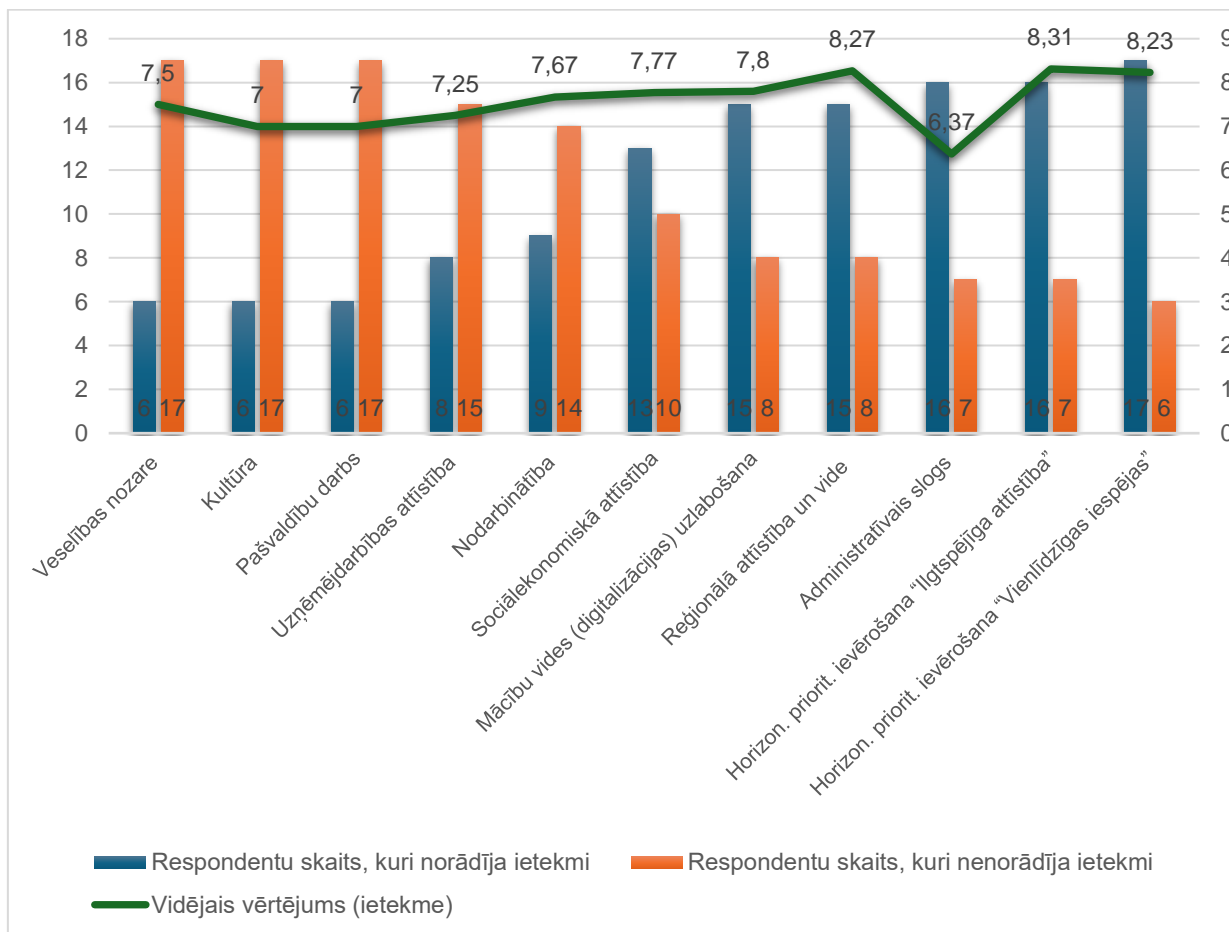
10. PAŠVALDĪBU ANKETĒŠANAS REZULTĀTI

Izvērtējuma ietvaros aptaujāti investīciju projektu īstenotāji – pašvaldības Kopumā aizpildītas 23 anketas jeb 50% no visiem respondentiem (anketas nosūtītas 43 pašvaldībām un 5 plānošanas reģioniem). Aptaujas anketu rezultāti ņemti vērā izvērtējuma ziņojuma izstrādē, un anketu datu apkopojums iesniegts izvērtējuma ietvarā kā datu kopa.

Anketēšanas kvantitatīvie rezultāti

Pašvaldībām tika lūgts norādīt REACT-EU ietvaros īstenoto pasākumu ietekmi uz dažādām nozarēm. Ne visas pašvaldības piedalījās REACT-EU projektos, tādēļ attēlā zemāk norādīts pašvaldību skaits, kas norādīja un nenorādīja ietekmi. Anketēšanas rezultātus ietekmēja fakts, ka ne visas pašvaldības skaidri varēja nodalīt, kuru projektu īstenošanā izmantots REACT-EU finansējums.

9. attēls. Ietekme uz dažādām tautsaimniecības nozarēm

Datu avots: CSE COE

Pašvaldības, kas piedalījās projektos, norādīja īstenoto projektu ietekmi. Vispozitīvākā ietekme bija attiecībā uz reģionālās attīstības un vides jomu (energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību infrastruktūrā, teritoriju revitalizācija), sasniedzot 8,27 punktus (no 10 punktiem), savukārt viszemākā ietekme bijusi pasākumiem kultūras jomā. Aptaujas anketā tika lūgts novērtēt, vai REACT-EU projektu īstenošana radīja papildu administratīvo slogu pašvaldībā. Pašvaldības novērtēja šo ietekmi vidēji 6,38 punktu apmērā (10 – nebija ietekme, 1 – būtiska ietekme). Tāpat tika lūgts novērtēt horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas" ievērošanu, kas novērtēta ar 8,24 punktiem, savukārt horizontālās prioritātes "Ilgtspējīga attīstība" ievērošana vērtēta 8,31 punkta apmērā.

11 no respondentiem atbildēja, ka ir bijusi būtiska pozitīva ietekme, tikpat – 11, ka neliela pozitīva ietekme, un 1 respondents norādīja, ka ietekme nav bijusi. Kopumā 96% pašvaldību atzīst, ka īstenotie projekti ir veicinājuši to teritoriju attīstību. Aptaujā tika lūgts novērtēt, kādu ietekmi radīja REACT-EU ietvaros īstenotie pasākumi pašvaldību darbībā. Pašvaldība novērtēja šo ietekmi – 7,00 punktu apmērā (10 – nebija ietekme, 1 – būtiska ietekme).

Anketēšanas kvalitatīvie rezultāti

Aptaujas anketā tika lūgts novērtēt pašvaldībā aktuālos **Covid-19 izaicinājumus**, un, balstoties uz sniegto vērtējumu, secināms, ka nav izteikta viena īpaši uzsverama izaicinājuma. Aptaujātie norādīja uz dažādiem izaicinājumiem, kas skar gan sabiedrību kopumā, gan atsevišķus indivīdus, tostarp digitālo pārkārtošanos, ekonomiskās grūtības un sabiedrības veselības apdraudējumu.

Mācību procesu un **izglītības iestāžu mācību vides** (digitalizācijas) uzlabošanā ietekme bijusi ievērojama, jo projektu ietvaros tika radīta iespēja organizēt vairākas bērnu nometnes, kas veicināja ne tikai bērnu atpūtu un izklaidi, bet arī palīdzēja attīstīt viņu sociālās prasmes, kuras Covid-19 pandēmijas laikā bija būtiski cietušas. Izglītības sistēmas kapacitāte tika būtiski stiprināta, veicot plašu izglītības iestāžu digitalizāciju. Projektu īstenošanas laikā bija jārisina arī vairāki izaicinājumi. Attālinātā mācīšanās radīja grūtības, jo ne visiem skolēniem bija pieejama nepieciešamā tehnoloģiskā infrastruktūra, un pedagogiem nācās pielāgot un dažādot savas mācību metodes, lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītību arī šādos apstākļos. Papildus tam, finansējuma trūkums ierobežoja iespējas pilnībā nodrošināt visu nepieciešamo. Bija būtiski saglabāt izglītības kvalitāti, lai attālinātās mācības nenoved pie izglītības līmeņa pazemināšanās un lai skolēni spētu apgūt nepieciešamās zināšanas un prasmes. Tāpat izglītības darbiniekiem bija jāiegulda papildu darbs, lai ieinteresētu skolēnus mācību vielas apguvē attālināti, kā arī apgūtu jaunus digitālos rīkus un programmas, kas bija nepieciešami efektīvai attālinātajai mācīšanai. Tika nodrošināts nepieciešamais IT aprīkojums, tostarp dator tehnika, programmatūra un ātrgaitas internets, kas ļāva skolēniem un skolotājiem bez traucējumiem turpināt mācīties attālināti. Šie ieguldījumi ne tikai nodrošināja izglītības procesu nepārtrauktību, bet arī veicināja inovāciju ieviešanu izglītībā, uzlabojot mācību kvalitāti un padarot to pieejamāku visiem. Pandēmijas ietekmē iedzīvotāju, īpaši bērnu, savstarpējā socializēšanās tika būtiski ierobežota, un projekta īstenošana palīdzēja mazināt šos sociālās izolācijas efektus, piedāvājot dažādas aktivitātes, kas veicināja kopā būšanu un sadarbību.

Veselības nozarē sniegtais atbalsts bija būtisks, nodrošinot Covid-19 vakcīnu iegādi un apmaksu, kā arī sedzot laboratorijas izmaksas, kas bija saistītas ar vīrusa testēšanu un diagnostiku. Izaicinājumi bija saistīti ar reģionālo veselības centru darbību. Pēc Covid-19 pandēmijas beigām, daudzi veselības centri saskārās ar problēmām, piemēram, speciālistu kvotu izsīkšanu. Turklāt pandēmijas seku dēļ būtiski pieauga gan veselības aprūpes darba apjoms, gan arī nepieciešamais budžets šo pakalpojumu nodrošināšanai.

Atbalsts veicināja būtiskus ieguldījumus **uzņēmējdarbības infrastruktūras** attīstībā un sakārtošanā. Šie pasākumi veicināja uzņēmējdarbības vides pievilcības pieaugumu, kā rezultātā tika radītas jaunas darba vietas, kas savukārt palīdzēja samazināt bezdarbu un veicināja vietējo iedzīvotāju labklājību. Turklāt uzlabotā infrastruktūra un labvēlīgā vide uzņēmējdarbībai piesaistīja ievērojamas investīcijas gan no vietējiem, gan ārvalstu investoriem, veicinot reģiona ekonomisko izaugsmi un ilgtspējīgu attīstību.

Veiktie ieguldījumi uzņēmējdarbības attīstībā bija nozīmīgi, jo daļā pašvaldību īstenotie projekti sniedza būtisku atbalstu vietējiem uzņēmējiem, kuri, pateicoties jaunizveidotajai un uzlabotajai infrastruktūrai, ļāva ātrāk atgūties no Covid-19 pandēmijas radītajām sekām. Lai gan pandēmijas laikā uzņēmumu darbības jauda un apgrozījums ievērojami samazinājās, REACT-EU finansējums, kas tika izmantots gan būvniecības projektiem, gan preču iegādei un pakalpojumu nodrošināšanai, ļāva ne tikai saglabāt uzņēmējdarbības līmeni, bet dažos gadījumos pat palielināt savu darbības apjomu. Šī finansiālā atbalsta rezultātā daudzi uzņēmumi varēja pielāgoties jaunajiem tirgus apstākļiem, saglabāt darbavietas un turpināt darbību ar mazākiem zaudējumiem.

Tomēr, neskatoties uz panākumiem, projektu īstenošanas laikā radās arī izaicinājumi. Viens no būtiskākajiem bija būvniecības procesa sadārdzinājums, kas radās globālo piegādes ķēžu traucējumu un materiālu cenu pieauguma dēļ. Šī problēma apgrūtināja daudzu projektu realizāciju, radot nopietnu slogu pašvaldību budžetam. Citās pašvaldībās uzņēmēji saskārās ar vēl smagākām finansiālām grūtībām, ko izraisīja gan pandēmijas sekas, gan globālās ekonomiskās izmaiņas, kas savukārt draudēja ar darbavietu zaudēšanu un ilgtermiņa negatīvu ietekmi uz vietējo ekonomiku.

Reģionālās attīstības un vides nozarē papildus ieguldītais finansējums pašvaldībām ļāva veikt plašus uzlabojumus un modernizāciju autotransporta infrastruktūrā, tostarp ceļu seguma atjaunošanā, apgaismojuma uzlabošanā, satiksmes organizācijas maiņu un drošības uzlabošanā. Šie ieguldījumi ne tikai veicināja satiksmes plūsmas uzlabošanu un samazināja sastrēgumus, bet arī nodrošināja efektīvāku un drošāku pārvietošanos gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem. Savukārt no otras puses, šie ceļu būvdarbi radīja zināmas neērtības, jo tika samazinātas iespējas kvalitatīvi nokļūt līdz uzņēmumiem un uz iedzīvotāju dzīvesvietu pa alternatīviem ceļiem. Tas īpaši izpaudās tajos gadījumos, kad ceļa darbi notika vienīgajā pieejamajā maršrutā, kā rezultātā iedzīvotāji un uzņēmumi bija spiesti saskarties ar ilgākiem pārbraucieniem, sastrēgumiem un grūtībām plānot savus ikdienas maršrūtus.

Vairākas pašvaldībās **veikti pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai ēkās**, tostarp vispārējās izglītības iestāžu, interešu izglītības centru, kultūras centru un pašvaldības policijas ēkās. Šie uzlabojumi ievērojami samazinājuši primārās enerģijas patēriņu, kā rezultātā būtiski samazinājušies pašvaldību

izdevumi par šo objektu siltumapgādi. Tomēr enerģijas ietaupījums varēja būt vēl lielāks, ja vien Covid-19 pandēmijas laikā nebūtu bijusi nepieciešamība veikt pastiprinātu ēku vēdināšanu, kas radīja paaugstinātus siltuma zudumus.

Pašvaldību darbā bija vairāki izaicinājumi, ietverot pakalpojumu digitalizāciju un attālinātas komunikācijas nodrošināšanu, kas prasīja būtisku IT infrastruktūras pārveidi un tās uzturēšanu. Vienlaikus bija apgrūtināta klātienē pakalpojumu sniegšana, īpaši ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt pietiekamus cilvēkresursus, kas bieži bija ierobežoti slimību vai potenciāla inficēšanās riska dēļ. Pandēmijas laikā sociālo darbinieku darbs kļuva vēl sarežģītāks, jo viņiem bija jātiecas galā ar pieaugošu klientu skaitu un strauji mainīgajiem apstākļiem. Šī situācija noveda pie personāla trūkuma un pārslodzes, kas apdraudēja sociālo pakalpojumu nepārtrauktību.

Vienlaikus anketēšanas ietvaros tika izteikti priekšlikumi krīzes seku novēršanas pasākumu īstenošanā, piemēram, ka būtu lietderīgi ieviest atbalsta programmu/finansējumu, kur nepieciešamo ieguldījumu konkrētā pašvaldības jomā, nozarē, nepieciešamo apjomu, pašvaldība var izlemt pati, kā arī, ka papildu uzmanība jāpievērš digitālajām tehnoloģijām, psihosociālajam atbalstam, inovācijām un finanšu iespējām. Kopumā respondenti REACT-EU finansējuma ieguldīšanas īstenoto politiku pašvaldības teritorijā ir vērtējuši kā sekmīgu, kas palīdzējusi pārvarēt Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas.

11. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Tabulā zemāk iekļauti secinājumi, pamatojoties uz izvērtējuma rezultātiem.

20. tabula. Secinājumi, balstoties uz izvērtējuma rezultātiem

Nr.	Secinājums
1.	Atbalsts krīzes un ārkārtas situācijās prasa ātru plānošanas dokumentu un Ministru kabineta noteikumu izstrādi/grozīšanu un apstiprināšanu, lai gala labuma guvēji saņemtu atbalstu pēc iespējas ātrāk un tas sasniegtu savu sākotnējo mērķi.
2.	Ņemot vērā projektu īstenošanas ilgumu un būtiskās izmaiņas ārējos faktorus, piemēram, būvniecības izmaksu palielinājums, ģeopolitiskās situācijas izmaiņas un citus faktorus, pasākumu Ministru kabineta noteikumos būtu bijis lietderīgi paredzēt iespējas noteiktās robežās mainīt projekta nosacījumus.
3.	<p>Nepieciešams stiprināt infrastruktūras projektu ieviešanas līgumu juridisko aizsardzību, lai nodrošinātu projekta īstenošanas intereses un nepieļaut situācijas, ka projekta īstenošanai tiek apstādināta gala maksājumu veikšana pabeigta projekta, piešķirot papildu finansējumu jaunām papildu aktivitātēm no cita finanšu resursa (īpaši ņemot vērā, ka atskaites CFLA iesniedzamas atsevišķi pa piešķirtā finansējuma resursiem). Piemēram, 9.3.2. SAM ietvarā īstenojamā projekta gala maksājums 10% apmērā no projekta kopējām izmaksām tika īslaicīgi apturēts ("iesaldēts"), līdz tika īstenotas REACT-EU piešķirtā finansējuma plānotās projekta infrastruktūras aktivitātes.</p> <p>Lai nodrošinātu infrastruktūras projektu ieviešanas līgumu juridisko aizsardzību un novērstu situācijas, kad projekta īstenošanai tiek apstādināta gala maksājumu veikšana (sākotnējā līguma ietvaros īstenojamām aktivitātēm), nepieciešams izstrādāt detalizētus un precīzus līgumus, kuros būtu skaidri noteikti maksājumu nosacījumi, risku sadalījums un atbildība, piemēram, atkarībā no piešķirtā finanšu resursa. Līgumā varētu būt iekļauta klauzula par iespēju pārskatīt līgumu, ja rodas būtiskas izmaiņas ārējos apstākļos, krīzes un ārkārtas situāciju gadījumos, piemēram, Covid-19 gadījumā.</p>
4.	<p>KPVIS sistēmā REACT-EU finansējuma ietvaros speciālo atbalsta mērķu īstenošanu pasākumu dati ir izklaidēti pa dažādiem saistītiem pasākumiem, kas apgrūtina to centralizētu analīzi un salīdzināšanu. Šāda pieeja rada vairākus izaicinājumus, kas apgrūtina kopējo REACT-EU sniegtā atbalsta efektivitātes novērtējumu. Ir sarežģīti kvantitatīvi noteikt, kāda daļa no kopējā rezultāta ir tieši saistīta ar REACT-EU sniegto atbalstu.</p> <p>Gadījumos, kad plānošanas perioda ietvaros tiek piešķirts jauns – papildus finansējums (piemēram REACT-EU), KPVIS izveidot atsevišķu sadaļu, kurā būtu apkopoti visi dati par REACT-EU finansējumu.</p>
5.	<p>REACT-EU pasākumi palīdzēja labāk sagatavoties līdzīgām situācijām, kā Covid-19 krīze, nākotnē. Lai maksimāli izmantotu iegūto pieredzi, ir nepieciešams turpināt attīstīt Latvijas pētniecības un inovāciju ekosistēmu, nodrošinot stabilu finansējumu un veicinot sadarbību starp dažādām interesentu grupām - zinātni, uzņēmējdarbību un valsts pārvaldi.</p> <p>Nepieciešams izstrādāt ilgtermiņa finansējuma mehānismus, kas nodrošinās stabilu atbalstu pētniecībai arī starp programmu apstiprināšanu un projektu pieteikumu uzsaukumiem.</p>
6.	Lai nodrošinātu vienmērīgu digitalizācijas attīstību Latvijas izglītības iestādēs, jautājums jārisina kompleksi valsts līmenī gan sakārtojot skolu infrastruktūru, gan iegādājoties piemērotu aprīkojumu. Šie procesi, kas ir kritiski svarīgi izglītības sistēmas attīstībai un nodrošināšanai, stingrāk jāpārbauda no IZM puses, nodrošinot šo procesu īstenošanu un regulēšanu normatīvajos aktos, kā arī sadarbību ar citām nozaru ministrijām, lai nodrošinātu nepieciešamo infrastruktūru.
7.	NEET jaunieši ir daudzveidīga grupa ar dažādām vajadzībām (piemēram, jaunieši ar vājām valsts valodas zināšanām; jaunās māmiņas, jaunieši ar sliktu veselības stāvokli vai pat invaliditāti, kā arī jaunieši attālinātos vai lauku rajonos ar nepietiekamām mobilitātes iespējām) un lai efektīvi atbalstītu šo jauniešu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū, ir nepieciešami individuāli pielāgoti pasākumi, kas ņem vērā katra jaunieša specifisko situāciju, apvieno psiholoģisko atbalstu ar karjeras konsultācijām un praktisko prasmju attīstību.

	<p>Atbilstoši Jaunatnes politikas pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam³⁴ attiecībā uz jauniešu nodarbinātību, IZM jānodrošina Jauniešu garantijas pēctecība un pārnozaru sadarbības turpināšana NEET grupas jauniešu uzrunāšanā un aktivizēšanā, kas nepieciešama sekmīgai integrācijai darba tirgū.</p> <p>Ievērojot, ka izvērtējums veikts par ietekmi uz ekonomiku īstermiņā un tā, iespējams, nav pilnībā novērtējama, ņemot vērā, ka Covid-19 aktīvais periods bija 2020.-2021.gadam, savukārt atbalsta pasākumi tikai īstenoti 2021.-2022.gadā, un atbilstoši jaunāki statistikas dati uz izvērtējuma sagatavošanas brīdi pieejami tikai par 2022.gadu (kad vēl aktīvi tika īstenoti REACT-EU atbalsta pasākumi), ilgtermiņa ietekme vēl nav pilnībā skaidra.</p>
--	--

Tabulā zemāk iekļauti ieteikumi, pamatojoties uz izvērtējuma rezultātiem.

21. tabula. Ieteikumi, balstoties uz izvērtējuma rezultātiem

Nr.	Ieteikums	Atbildīgā institūcija
1.	<p>Ņemot vērā administratīvo slogu projektu pieteikumu sagatavošanā un izvērtēšanā, kā arī nepieciešamību nodrošināt pēc iespējas lielāku ietekmi no saņemtā atbalsta, neplānot mazas atbalsta summas, piemēram 5 000 – 10 000 EUR uzņēmumu darbības atbalstam. Pasākumu plānošanas posmā izvērtēt gala labuma guvēju interesi par pasākumu un optimālo atbalsta apmēru, kas sniegtu vislielāko ietekmi no plānotās intervences.</p> <p>Ņemot vērā nepieciešamo laiku un administratīvo resursu Ministru kabineta noteikumu izstrādei, neplānot pasākumus, ar mazu pasākuma kopējo finansējumu, piemēram, viens milj. EUR, ja pasākums paredzēts plašam labuma guvēju lokam.</p>	Atbildīgās nozaru ministrijas
2.	Lai labāk nodrošinātu projektu rezultātu ilgtspēju, iekļaut pasākumu Ministru kabineta noteikumos prasību ņemt vērā sociāli atbildīga (t.sk. “zaļā”) publiskā iepirkuma nosacījumus.	Atbildīgās nozaru ministrijas
3.	Sagatavojot Ministru kabineta noteikumus vai to grozījumus, nepieciešams definēt SMART principiem atbilstošus mērķus: specifiskus, mērāmus, sasniedzamus, būtiskus un laika ziņā noteiktus, kas ļautu objektīvi novērtēt, vai pasākuma kopējie mērķi ir sasniegti. Investētais finansējums pats par sevi nenosaka, vai projekta mērķi ir sasniegti.	Atbildīgās nozaru ministrijas
4.	Finansējuma saņēmējus labāk informēt par atbalsta iespējām un atbalsta finansējuma avotu, lai tiktu akcentēta konkrētā ES iniciatīva reaģēt uz globāliem izaicinājumiem. Finansējuma saņēmējus informēt līguma slēgšanās brīdī, lai no projekta īstenošanas pirmās dienas, visiem iesaistītajiem būtu skaidrs finansējuma avots.	Atbildīgās nozaru ministrijas

³⁴ https://tap.mk.gov.lv/doc/2021_06/IZM_JPP_2021_2027.555.docx

1. PIELIKUMS - IZMANTOTO AVOTU SARAKSTS

Normatīvie akti

<p>EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2020/2221 (2020. gada 23. decembris), ar ko Regulu (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz papildu resursiem un īstenošanas kārtību, lai palīdzētu veicināt ar Covid-19 pandēmiju un tās sociālajām sekām saistītās krīzes seku pārvarēšanu un sagatavoties zaļajai, digitālai un noturīgai ekonomikas atveseļošanai (REACT-EU)</p>	<p>https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/2221/oj?localed=lv</p>
<p>KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS 2019. gada ziņojums par Latviju Pavaddokuments dokumentam KOMISIJAS PĀZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI, PADOMEI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI UN EUROGRUPAI 2019. gada Eiropas pusgads - novērtējums par progresu strukturālo reformu īstenošanā, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanā un koriģēšanā, un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 veikto padziļināto pārskatu rezultāti</p>	<p>https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52019SC1013</p>
<p>MK 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 870 "Noteikumi par darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.3.2. SAM "Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru" projektu iesniegumu atlases pirmo un otro kārtu un 13.1.5. SAM "Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē"</p>	<p>https://likumi.lv/ta/id/287656-noteikumi-par-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-9-3-2-specifiska-atbalsta-merka-uzlabot-kvalitativu-veselibas</p>
<p>Veselības ministra 2021. gada 28. oktobra rīkojums Nr. 212 "Par piemaksu piešķiršanu atbildīgo institūciju ārstniecības personām un pārējiem nodarbinātajiem, kuri ir iesaistīti Covid-19 jautājumu risināšanā un seku novēršanā"</p>	<p>https://likumi.lv/ta/id/327289-par-piemaksu-pieskirsanu-atbildigo-instituciju-arstniecibas-personam-un-parejiem-nodarbinatajiem-kuri-ir-iesaistiti-covid-19-jautajumu-risinasana-un-seku-noversana</p>
<p>MK 2021. gada 22. jūnija rīkojums Nr. 436 "Par Izglītības attīstības pamatnostādņem 2021.-2027. gadam"</p>	<p>https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam</p>
<p>MK 2021. gada 7. jūlija rīkojums Nr. 490, "Par Digitālās transformācijas pamatnostādņem 2021.-2027. gadam"</p>	<p>https://likumi.lv/ta/id/324715-par-digitalas-transformacijas-pamatnostadnem-20212027-gadam</p>
<p>MK 2021. gada 30. novembra noteikumi Nr. 785, "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 13.1.2. SAM "Atveseļošanas pasākumi izglītības un pētniecības nozarē" 13.1.2.2. pasākuma "Izglītības iestāžu digitalizācija" īstenošanas noteikumi"</p>	<p>https://likumi.lv/ta/id/328183-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-13-1-2-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-izglitibas-un</p>
<p>MK 2018. gada 9. janvāra noteikumi Nr. 26, "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.2.3. SAM "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi"</p>	<p>https://likumi.lv/ta/id/296514-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-2-3-nbspspecifiska-atbalsta-merka-nodrosinat-labaku-parvaldibu-augstakas</p>
<p>MK 2022. gada 19. aprīļa noteikumi Nr. 251 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Pasākumi Covid-19 pandēmijas seku mazināšanai" 13.1.4. SAM "Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā" otrās projektu iesniegumu atlases kārtas "Daudzpusīgas profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centros Latvijā" īstenošanas noteikumi"</p>	<p>https://likumi.lv/ta/id/331753-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-prioritara-virziena-pasakumi-covid-19-pandemijas-seku-mazinasanai-1314-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-kulturas-joma-otras-projektu-iesniegumu-atlases-kartas-daudzpusigas-profesionalas</p>

	maksas-pieejamības-nodrošināšana-nacionālas-vai-regionālas-nozīmes-attīstības-centros-latvija-īstenošanas-noteikumi
MK 2015. gada 10. novembra noteikumi Nr. 645 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. SAM "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" un 13.1.3. SAM "Atveseļošanas pasākumi vides un reģionālās attīstības jomā" 13.1.3.3. pasākuma "Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās" īstenošanas noteikumi"	https://likumi.lv/ta/id/278254-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-2-specifiska-atbalsta-merka-teritoriju-revitalizacija-regenerejot-degradetas
MK 2016. gada 12. janvāra noteikumi Nr. 34, "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.1.1. SAM "Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā" 1.1.1.1. pasākuma "Praktiskas ievirzes pētījumi" un 13.1.2. SAM "Atveseļošanas pasākumi izglītības un pētniecības nozarē (ERAF)" 13.1.2.1. pasākuma "Praktiskas ievirzes pētniecība" īstenošanas noteikumi"	https://likumi.lv/ta/id/279475-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-1-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-latvijas-zinatnisko-instituciju
Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam	https://tap.mk.gov.lv/doc/2021_06/IZM_JPP_2021_2027.555.docx

Pētījumi

PwC. 2020. Augstākās izglītības iestāžu digitalizācijas izvērtējums Latvijā	https://www.izm.gov.lv/lv/media/12854/download
Latvijas Kultūras akadēmija. Kultūras aktivitātes barometrs 2022. Kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums	https://www.km.gov.lv/sites/km/files/media_file/kulturas-barometrs_2022_petijums.pdf
OECD. Youth and COVID-19: Response, recovery, and resilience	https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/06/youth-and-covid-19-response-recovery-and-resilience_6f129a50/c40e61c6-en.pdf
OECD. 2023. Employment dynamics across firms during COVID-19: The role of job retention schemes	https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/33388537-en.pdf?expires=1724703438&id=id&accname=guest&checksum=5B9104B7EEFB6F295F8A68CBB8F46A4A
Developing a high performance digital education ecosystem institutional self-assessment instruments	https://www.eua.eu/downloads/publications/digital-desk-research-report.pdf

Citi

KPVIS sistēma	https://www.esfondi.lv/projektu-portali
Centrālā statistikas pārvalde. Oficiālās statistikas portāls.	https://data.stat.gov.lv/
Projekts. Antibakteriālās rezistences ātras novērtēšanas sistēma pacientiem ar sekundārām bakteriālām infekcijām	https://www.lu.lv/zinatne/programmas-un-projekti/es-strukturfondi/erap-projekti/1111-praktiskas-ievirzes-petijumi-5-karta/antibakterialas-rezistences-atras-novertesanas-sistema-pacientiem-ar-sekundaram-bakterialam-infekcijam/

VIIS. Izglītojamo skaita sadalījums pa klasēm vispārīgajās dienās apmācības programmās	https://www.viis.gov.lv/dati/izglitotajom-skaita-sadalijums-pa-klasem-visparizglitajosajās-dienās-apmacibas-programmas
European Parliament. MOTION FOR A RESOLUTION on the impact of COVID-19 on youth and on sport B9-0115/2021	https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-9-2021-0115_EN.html

2. PIELIKUMS – SAM/ PASĀKUMU APRAKSTI

Iekļautās pielikuma tabulas

2. tabula. 13.1.6. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – nodarbināto apmācības (ERAF)" (1.2.2.1.) apraksts	62
3. tabula. 13.1.6. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – nodarbināto apmācības (ERAF)" 1.2.2.3. apraksts	65
4. tabula. 13.1.1.1. pasākuma "MVU izveide un attīstība" apraksts	67
5. tabula. 13.1.1.2. pasākuma - "Atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai" apraksts	69
6. tabula. 13.1.1.3. pasākuma "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" apraksts	72
7. tabula. 13.1.1.4. pasākuma "Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubatori" apraksts ..	77
8. tabula. 13.1.2.1. pasākuma "Praktiskas ievirzes pētniecība" apraksts	80
9. tabula. 13.1.2.2. pasākuma "Izglītības iestāžu digitalizācija" apraksts	85
10. tabula. 14.1.1.1. pasākuma "Digitalizācijas iniciatīvas studiju kvalitātes pilnveidei" apraksts	89
11. tabula. 14.1.1.2. pasākuma "Atbalsts NEET jauniešiem" apraksts	94
12. tabula. 13.1.4. SAM Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā (ERAF) - Atbalsts profesionālām nevalstiskām kultūras nozares organizācijām	100
13. tabula. 13.1.4. SAM Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā (ERAF) - Daudzpusīgas profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centros Latvijā	102
14. tabula. 13.1.4. SAM Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā (ERAF) - Atbalsts kino industrijas uzņēmumiem, veicinot to profesionālo kapacitāti un izaugsmi	104
15. tabula. 14.1.2. SAM Atveseļošanās pasākumi labklājības jomā - veicināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspēju darba tirgū, kā arī mazināt Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas nodarbinātības jomā	106
16. tabula. 13.1.5. SAM Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (ERAF) - Veselības aprūpes infrastruktūra	108
17. tabula. 14.1.3. SAM Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (ESF) - Atbalsts ārstniecības personām, kas nodrošina pacientu ārstēšanu sabiedrības veselības krīžu situāciju novēršanai un atveseļošanas pasākumi veselības nozarē	113
18. tabula. 13.1.3.1. pasākums "Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību infrastruktūrā ekonomiskās situācijas uzlabošanai"	115
19. tabula. 13.1.3.3. pasākums "Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās"	117

13.1.6. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – nodarbināto apmācības (ERAF)" (1.2.2.1.)

1. tabula. 13.1.6. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – nodarbināto apmācības (ERAF)" (1.2.2.1.) apraksts

Apraksts	Esošā situācija
SAM	13.1.6. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – nodarbināto apmācības (ERAF)" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtā ³⁵ (1.2.2.1.)
Pasākuma ieviesējs	Pamatojoties uz KPVIS datiem, pasākuma ieviesējs ir Latvijas ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija, LEERA, Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija, Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija, Viegglās rūpniecības uzņēmumu asociācija, Latvijas viesnīcu un restorānu asociācija, Latvijas interneta asociācija, LIKTA, Latvijas ĢIS biedrība, "Zaļās mājas", LLDRA, Latvijas datortehnoloģiju asociācija, "ABSL Latvija".
Plānotais finansējums	Finansējums bija 9 219 700 EUR, t.sk. ERAF – 7 766 409 EUR un valsts budžets – 1 453 291 EUR.

³⁵ <https://likumi.lv/ta/id/277601-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-2-2-specifiska-atbalsta-merka-veicinat-inovaciju-ieviesanu-komersantos>

Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	1.2.2.1. pasākuma ietvaros izdevumu sadalījums atbilstoši KPVIS pieejamai informācijai: <ul style="list-style-type: none"> • Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācija - kopējie izdevumi sastāda 446 948.23 EUR, t.sk. REACT-EU – 222 98.77 EUR, valsts budžets – 41 616.45 EUR un privātais finansējums 182 933.01 EUR; • Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija - kopējie izdevumi sastāda 59 316.99 EUR, t.sk. REACT-EU – 30 632.14 EUR, valsts budžets – 5 732.05 EUR un privātais finansējums 22 952.80 EUR; • Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija - kopējie izdevumi sastāda 691 724.62 EUR, t.sk. REACT-EU – 355 600.30 EUR, valsts budžets – 66 541.86 EUR un privātais finansējums 269 582.46 EUR; • Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija - kopējie izdevumi sastāda 366 335.28 EUR, t.sk. REACT-EU – 184 572.75 EUR, valsts budžets – 34 538.24 EUR un privātais finansējums 147 224.29 EUR; • Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociācija - kopējie izdevumi sastāda 219 309.91 EUR, t.sk. REACT-EU – 121 314.81 EUR, valsts budžets – 22 701.08 EUR un privātais finansējums 75 294.02 EUR; • Viegglās rūpniecības uzņēmumu asociācija - kopējie izdevumi sastāda 210 643.91 EUR, t.sk. REACT-EU – 114 644.09 EUR, valsts budžets – 21 452.82 EUR un privātais finansējums 74 547.00 EUR; • Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija - kopējie izdevumi sastāda 354 470.02 EUR, t.sk. REACT-EU – 190 509.83 EUR, valsts budžets – 35 649.19 EUR un privātais finansējums 128 311.00 EUR; • Latvijas Datortehnoloģiju asociācija - kopējie izdevumi sastāda 141 170.06 EUR, t.sk. REACT-EU – 88 247.68 EUR, valsts budžets – 16 513.38 EUR un privātais finansējums 36 409.00 EUR; • Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija - kopējie izdevumi sastāda 299 107.37 EUR, t.sk. REACT-EU – 153 515.72 EUR, valsts budžets – 28 726.69 EUR un privātais finansējums 116 864.96 EUR; • Zaļās mājas - kopējie izdevumi sastāda 169 509.93 EUR, t.sk. REACT-EU – 100 309.48 EUR, valsts budžets – 18 770.45 EUR un privātais finansējums 50 430.00 EUR; • Latvijas Logu un durvju ražotāju asociācija - kopējie izdevumi sastāda 120 734.98 EUR, t.sk. REACT-EU – 55 834.44 EUR, valsts budžets – 10 448.04 EUR un privātais finansējums 54 452.50 EUR; • ABSL Latvia - kopējie izdevumi sastāda 385 723.79 EUR, t.sk. REACT-EU – 204 102.10 EUR, valsts budžets – 38 192.69 EUR un privātais finansējums 143 429.00 EUR.
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	Saistītais 1.2.2.1. pasākums Pieejamais publiskais finansējums ir ERAF finansējums - 14 735 844 EUR.
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	Saistītā 1.2.2.1. pasākuma plānotais finansējums bija apmēram 14,73 milj. EUR, bet izvērtējamā 13.1.6. SAM finansējums apmēram 9,21 milj. EUR, tādējādi izvērtējamais pasākums ir apmēram 62 % no saistītā 1.2.2.1. pasākuma.
MK noteikumu izveide	Veikti grozījumi 1.2.2.1. pasākuma MK noteikumos , nav izveidoti atsevišķi MK noteikumi. Grozījumi 07.11.2023 ³⁶ . tiek mainīti rādītāji, atbalstīto komersantu skaits no 130 uz 85, komersantu skaits, kuri saņem grantus no 130 uz 85, personu skaits, kuras saņem nefinansiālu atbalstu no 520 uz 899.
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Netika veikti grozījumi atbalsta intensitātē, kopš 13.1.6. SAM izveides.
Atsevišķa noslēguma atskaite	Atsevišķa noslēguma atskaite netiek veidota, informācija iekļauta 1.2.2.1. pasākuma noslēguma atskaitē.
Īstenoto pasākumu apraksts	Komersantu nodarbināto apmācības. Finansējumu piešķir tikai jauniem gala labuma guvēju apmācību pieteikumiem.
Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvīrītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz	Piešķirot REACT-EU atbalstu komersantiem, pasākuma mērķis bija nodrošināt ar papildu finansējumu komersantus ar atbilstošas kvalifikācijas darbaspēku, kas sekmētu darba ražīguma pieaugumu un jaunu vai uzlabotu produktu un tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu ražošanā. Apmācību programmas būtība netika mainīta. Kopumā 1.2.2.1.pasākuma ietvaros atbalstīti 332 komersanti un 6645 personas.

³⁶ <https://likumi.lv/ta/id/347214-grozijumi-ministru-kabineta-2015-gada-27-oktobra-noteikumos-nr-617-darbibas-programmas-izaugme-un-nodarbinatiba-1-2-2-specifis...>

atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību			
Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu	Kopumā REACT EU pasākuma ietvaros atbalstīti 332 komersanti un 6645 personas. Pasākuma ietvaros kopā 353 komersanti saņēma grantus, lai nodrošinātu nodarbināto dalību apmācībās. Pasākuma ietvaros piešķirtais papildu finansējums sniedza iespēju Covid-19 ietvaros uzņēmumam fokusēties uz savu darbinieku prasmju pilnveidi. REACT-EU finansējuma ietvaros tika nodrošināta uzņēmumu darbinieku prasmju pilnveidošana, bet netika nodrošināta pārkvalifikācija. Apmācības neatšķīrās no saistītā pasākuma aktivitātēm, tikai varbūt īsākas.		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Atbalstīto komersantu skaits līdz 31.12.2023 - i.13.1.6.a (CV28)	85	332
	Komersantu skaits, kuri saņēma grantus, līdz 31.12.2023 - i.13.1.6.b (CV29)	85	353
	Personu skaits līdz 31.12.2023., kuras saņēma nefinansiālu atbalstu - i.13.1.6.c	899	6645
Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus	Pasākuma ieviešanai viens no izaicinājumiem bija ierobežotais laiks līdz 13.1.6.pasākuma beigām, kas radīja papildu spriedzi finansējuma saņēmēja un ministriju pusē saistībā ar apmācību nodrošināšanu un noteikto rādītāju sasniegšanu.		
Izvērtēt, vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīga iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" aspekti atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos	Pamatojoties uz KPVIS atskaiti projekta ietvaros tiks organizēti vairāki apmācību kursi eko-inovāciju jomā, kas radīs netiešu pozitīvu ietekmi uz horizontālā principa "Ilgtspējīga attīstība" ievērošanu. Lai palielinātu uzņēmumu konkurētspēju globālajos tirgos, mūsdienās arvien aktuālāka kļūst ražošanas efektivitātes paaugstināšana, samazinot ietekmi uz vidi. Viens no nozīmīgākajiem posmiem ražošanas ietekmes uz vidi samazināšanā ir nodrošināt uzņēmuma darbību atbilstoši vides vadības sistēmu standartiem, kas nozīmē uzņēmuma darbības pastāvīgu atbilstību vides normatīvo aktu prasībām un nepārtrauktus uzlabojumus vides jomā. Vides vadības sistēmas ļauj kontrolēt dabas resursu (izejvielu) patēriņu, energoresursu izmantošanu, siltumnīcu efektu izraisošo gāzu emisijas (atbilstošu ražošanas tehnoloģiju izvēle), vidē novadītā piesārņojama (izmešu) plūsmu, atkritumu apsaimniekošanu un ietekmi uz vidi produktu transportēšanas procesā. Lai veiktu šo rādītāju monitoringu un veiksmīgi ieviestu nepieciešamos uzlabojumus, tiks īstenotas Vides vadības sistēmas standarta ISO 14001 iekšējo auditoru apmācības, kas, atbilstoši horizontālā principa "Ilgtspējīga attīstība" īstenošanas mērķim, uzņēmumos nodrošinās vides un klimata pārmaiņu risku novēršanu, profilaksi un pārvaldību, tai skaitā zaļās domāšanas veidošanu.		
Saistītie pētījumi	ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda DP "Izaugsme un nodarbinātība" 1. prioritārā virziena "Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas" un inovāciju atbalsta pasākumu noslēguma izvērtējums ³⁷ .		

Datu avots: MK 29.10.2015. noteikumi Nr. 617, MK 07.11.2023. noteikumi Nr. 631

13.1.6. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – nodarbināto apmācības (ERAF)" 1.2.2.3.

³⁷ https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2024/pv1_izvertejums_10.06.2024.pdf

2. tabula. 13.1.6. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – nodarbināto apmācības (ERAF)"
 1.2.2.3. apraksts

Apraksts	Esošā situācija
SAM	13.1.6. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – nodarbināto apmācības (ERAF)" ³⁸
Pasākuma ieviešējs	13.1.6.SAM ieviešējs bija LIAA. Saskaņā ar EM saistītā pasākuma ieviešēji LTRK un LIKTA nepieteicās uz pasākuma ieviešanu, bet izmantoja esošo finansējumu.
Plānotais finansējums	13.1.6. SAM pieejamais finansējums ir 3 500 000 EUR, t.sk. ERAF finansējums – 2 948 299 EUR un valsts budžets – 551 701 EUR.
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	LIAA kopējās attiecināmās izmaksas – 2 561 202.87 EUR t.sk. ERAF – 1 932 345.07 EUR, privātais finansējums – 325 697.17 EUR
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	<p>Saistītais 1.2.2.3. pasākums</p> <p>Pieejamais publiskais finansējums ir fonda finansējums 4 658 242 EUR.</p> <p>1.2.2.3. pasākuma ietvaros ir sasniedzami šādi uzraudzības rādītāji un to vērtības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2.2. SAM ietvaros atbalstīto komersantu skaits – 1 300; • 1.2.2. SAM ietvaros atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus, – 1 300; • 1.2.2. SAM ietvaros sasniedzamais specifiskais rezultāta rādītājs – inovatīvo komersantu īpatsvars kopējā komersantu skaitā ir 40 %; • 1.2.2.3. pasākuma ietvaros atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus, – 740; • 1.2.2.3. pasākuma ietvaros atbalstīto personu skaits, kuras saņem nefinansiālu atbalstu, - 11 080;
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	Saistītā 1.2.2.3. pasākuma plānotais finansējums bija apmēram 4,65 milj. EUR, bet izvērtējamā 3.1.6. SAM finansējums apmēram 3,5 milj. EUR, tādējādi izvērtējamā pasākums ir apmēram 75 % no saistītā 1.2.2.3. pasākuma finansējuma jeb būtiska daļa no saistītā pasākuma.
MK noteikumu izveide	<p>Veikti grozījumi 1.2.2.3. pasākuma MK noteikumos, nav izveidoti atsevišķi MK noteikumi.</p> <p>Sākotnēji papildinot 1.2.2.3. pasākumu ar 13.1.6. SAM³⁹, pieejamais publiskais finansējums bija 5 000 000 EUR, t.sk. fonda finansējums - 4 250 000 EUR un valsts budžets - 750 000 EUR.</p> <p>Uzraudzības rādītāji: atbalstīto komersantu skaits – 122, atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus, - 122, personu skaits, kuras saņem nefinansiālu atbalstu, - 700, specifiskais rezultāta rādītājs - inovatīvo komersantu īpatsvars ir 40 %.</p> <p>Atbalstāmo darbību īstenošanai (sīko, mazo, vidējo un lielo komersantu augsta līmeņa apmācības, labās prakses pārņemšanas apmācības eksportspējas veicināšanai) - finansējums 5 000 000 EUR apmērā."</p> <p>Īstenotajām apmācībām maksimālā pieļaujamā 13.1.6. SAM finansējuma intensitāte, ja tiek sniegts <i>de minimis</i> atbalsts atbilstoši Komisijas regulai Nr. 1407/2013, gala labuma guvējam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sīkajam (mikro), mazajam un vidējam komersantam ir 100 % pirmajiem trim komersanta atbalstam pieteiktajiem nodarbinātajiem, 85 % nākamajiem pieteiktajiem komersanta nodarbinātajiem; • sīkajam (mikro), mazajam un vidējam komersantam ir 100 % konsultāciju izmaksas vidējiem komersantiem automatizācijas un robotizācijas risinājumu attīstībai; • lielajam komersantam ir 85 %.

³⁸ <https://likumi.lv/ta/id/282904-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-2-2-specifiska-atbalsta-merka-veicinat-inovaciju-ieviesanu-komersantos>

³⁹ <https://likumi.lv/ta/id/331049-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-14-junija-noteikumos-nr-365-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-2-2-specifisk...>

Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Grozījumi 08.11.2022 ⁴⁰ . 9. punkts papildināts ar “projekta vadības izmaksas atbalstāmo darbību ietvaros, kas tiek segtas no 1.2.2.3. pasākuma finansējuma - 4 658 242 EUR, tiek nodalītas no projekta vadības izmaksām, kas tiek segtas no 3.1.6. SAM finansējuma 3 500 000 EUR.”		
Atsevišķa noslēguma atskaite	Atsevišķa noslēguma atskaite netiek veidota, informācija iekļauta 1.2.2.3. pasākuma noslēguma atskaitē.		
Īstenoto pasākumu apraksts	Atbalstītas pašnodarbinātās personas, kā arī sīko (mikro) un mazo komersantu apmācības informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā (tai skaitā elektroniskas apmācības veidā), komersantu netehnoloģiskās apmācības, kā arī atbalsts tiek sniegts komersantiem, kuri izstrādā produktus, tehnoloģijas, vai sniedz pakalpojumus kādā no viedās specializācijas stratēģijā noteiktajām specializācijas jomām vai nozares identificētā jaunā konkurētspējas nišā, atbalstīta projekta vadība un īstenošana, kā arī publicitātes pasākumi.		
Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvīrtajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību	Piešķirot REACT-EU atbalstu komersantiem, pasākuma mērķis bija nodrošināt ar papildu finansējumu komersantus ar atbilstošas kvalifikācijas darbaspēku, kas sekmētu darba ražīguma pieaugumu un jaunu vai uzlabotu produktu un tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu ražošanā. Apmācību programmas būtība netika mainīta. Kopumā 1.2.2.3.pasākuma ietvaros atbalstīti 137 komersanti un 1493 personas.		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Atbalstīto komersantu skaits - i.13.1.6.a (CV28)	85	137
	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus - i.13.1.6.b (CV29)	85	137
	Personu skaits, kuras saņem nefinansiālu atbalstu - i.13.1.6.c	109	1493
	Faktiskās vērtības ievērojami pārsniedz plānotās vērtības, jo tika organizēti īsāki kursi, tādēļ vairāk personas varēja pieteikties kursiem.		
Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvīrtajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu	Kopumā 1.2.2.3.pasākuma ietvaros atbalstīti 137 komersanti un 1493 personas. Pasākuma ietvaros kopā 137 komersanti saņēma grantus, lai nodrošinātu nodarbināto dalību apmācībās. Pasākuma ietvaros piešķirtais papildu finansējums sniedza iespēju Covid-19 ietvaros uzņēmumam fokusēties uz savu darbinieku prasmju pilnveidi.		
Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus	Pasākuma ieviešanai viens no izaicinājumiem bija ierobežotais laiks līdz 13.1.6.pasākuma beigām, kas radīja papildu spriedzi finansējuma saņēmēja un ministriju pusē saistībā ar apmācību nodrošināšanu un noteikto rādītāju sasniegšanu.		
Izvērtēt, vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktajam par šo	Pasākums paredz palielināt atbalsta intensitāti, ja palielināt par 10 procentpunktiem, ja mācības tiek nodrošinātas strādājošajiem ar invaliditāti vai nelabvēlīgākā situācijā esošiem darba ņēmējiem, kas liecina par “vienlīdzības iespēju” aspektu piemērošanu.		

⁴⁰ <https://likumi.lv/ta/id/282904-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-2-2-specifiska-atbalsta-merka-veicinat-inovaciju-ieviesanu-komersantos>

prioritāšu ievērošanu projektos	
Saistītie pētījumi	ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda DP “Izaugsme un nodarbinātība” 1. prioritārā virziena “Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas” un inovāciju atbalsta pasākumu noslēguma izvērtējums ⁴¹ .

Datu avots: ES fondu mājaslapa, MK 14.06.2016. noteikumi Nr. 365, MK 22.03.2022. noteikumi Nr. 178, MK 14.06.2016. noteikumi Nr. 365

13.1.1.1. pasākums – “MVU izveide un attīstība”

13.1.1.1. pasākuma “MVU izveide un attīstība” apraksts

3. tabula. 13.1.1.1. pasākuma “MVU izveide un attīstība” apraksts

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	13.1.1.1. pasākums “MVU izveide un attīstība” ⁴²
Pasākuma ieviesējs	Altum
Plānotais finansējums	REACT-EU finansējums – 25 000 001 EUR, t.sk. ERAF – 21 059 282 EUR un valsts budžets – 3 940 719 EUR.
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	27 692 469 EUR
Saistītais pasākums/SAM un tā finansējums, rādītāji	<p>Saistītie SAM - 3.1.1. SAM un 3.1.2. SAM, pamatojoties uz MK 01.03.2016. noteikumiem Nr. 118⁴³. uz kuru pamata ir izveidots 13.1.1.1. pasākums “MVU izveide un attīstība”</p> <p>3.1.1. SAM "Sekmēt mazo un vidējo komersantu izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs" un 3.1.2. SAM "Palielināt straujas izaugsmes komersantu skaitu". Finansējums:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1.1. SAM pieejamais ERAF – 90 800 000 EUR; • 3.1.2. SAM pieejamais ERAF – 45 200 000 EUR. <p>3.1.1. SAM ietvaros sasniedzamie rezultāti - MVU skaits uz 1000 iedzīvotājiem – 40 komersanti; MVU produktivitāte uz vienu nodarbināto – 16 757 EUR; to komersantu skaits, kuri saņem finansiālu atbalstu, kas nav granti, – 1355 komersanti; atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits – 415 komersanti; privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam – 280 000 000 EUR.</p> <p>3.1.2. SAM ietvaros – straujas izaugsmes komersanti pēc apgrozījuma pieauguma – 625 komersanti; to komersantu skaits, kuri saņem finansiālu atbalstu, kas nav granti, – 100 komersanti; atbalstīto jaunizveidoto komersantu skaits – 60 komersanti; privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam, – 23 375 000 EUR.</p> <p>Saistītais 3.1.1.7. pasākums un 3.1.1.1., pamatojoties uz MK 15.09.2009. noteikumiem Nr. 1065⁴⁴.</p> <p>3.1.1.7. pasākuma "Aizdevumi sīko (mikro), mazo un vidējo saimnieciskās darbības veicēju attīstībai"⁴⁵ finansējums ir 41 000 000 EUR, t.sk. ERAF finansējums 25 000</p>

⁴¹ https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2024/pv1_izvertejums_10.06.2024.pdf

⁴² <https://likumi.lv/ta/id/280634-noteikumi-par-finansu-instrumentu-un-fondu-fonda-istenosanas-kartibu-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-311-specifiska-atbalsta-merka-sekmet-mazo-un-videjo-komersantu-izveidi-un-attistibu-ipasi-apstrades-rupnieciba-un-ris3-prioritarajas-nozares-pasakumu-312-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-straujas-izaugsmes-komersantu-skaitu-pasakumu-un-1311nbspspecifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-ekonomikas-nozare-13111nbsppasakuma-mvu-izveide-un-attistiba-ieviesanai>

⁴³ <https://likumi.lv/ta/id/280634-noteikumi-par-finansu-instrumentu-un-fondu-fonda-istenosanas-kartibu-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-311-specifiska-atbalsta-merka-sekmet-mazo-un-videjo-komersantu-izveidi-un-attistibu-ipasi-apstrades-rupnieciba-un-ris3-prioritarajas-nozares-pasakumu-312-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-straujas-izaugsmes-komersantu-skaitu-pasakumu-un-1311nbspspecifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-ekonomikas-nozare-13111nbsppasakuma-mvu-izveide-un-attistiba-ieviesanai>

⁴⁴ <https://likumi.lv/ta/id/198282-noteikumi-par-aizdevumiem-siko-mikro-mazo-un-videjo-saimnieciskas-darbibas-veicju-un-lauksaimniecibas-un-mezsaimniecibas-pakalpojumu-kooperativo-sabiedribu-attistibas-veicinasanai>

⁴⁵ <https://likumi.lv/ta/id/198282-noteikumi-par-aizdevumiem-siko-mikro-mazo-un-videjo-saimnieciskas-darbibas-veicju-un-lauksaimniecibas-un-mezsaimniecibas>

	<p>000 EUR sīkām (mikro), mazām un vidējām kooperatīvām sabiedrībām un sīkiem (mikro), maziem un vidējiem saimnieciskās darbības veicējiem.</p> <p>3.1.1.7. pasākuma ietvaros līdz 31.12.2023. sasniedzamais iznākuma rādītājs – 125 saimnieciskās darbības veicēji, kuri saņem finansiālu atbalstu, kas nav granti.</p>
<p>Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu</p>	<p>Pamatojoties uz MK 15.09.2009. noteikumiem Nr. 1065⁴⁶ 5. punktu "Sabiedrībai "Altum" pieejamais finansējums aizdevumu programmas īstenošanai ir 41 000 000 EUR., t.sk. ERAF - 25 000 000 EUR apmērā, lai finansētu apgrozāmo līdzekļu un investīciju aizdevumus 3.1.1.7. pasākumā, un ERAF - 13 600 000 EUR un valsts budžeta finansējums 2 400 000 EUR, lai finansētu apgrozāmo līdzekļu un investīciju aizdevumus 13.1.1.1. pasākumā ar iespēju mainīt (palielināt vai samazināt) ERAF finansējumu atsevišķi katram 3.1.1.7. un 13.1.1.1. pasākumam, nepārsniedzot kopējo ERAF finansējumu, kas katram pasākumam atbilstošā PV SAM pieejams fondu fondā saskaņā ar MK 01.03.2016. noteikumu Nr. 118 ieviešanai" 3.1., 3.2. vai 3.3. apakšpunktu.</p> <p>MK 15.09.2009. noteikumiem Nr. 1065. 5. punktu - 13.1.1.1. pasākuma "Aizdevumi sīko (mikro), mazo un vidējo saimnieciskās darbības veicēju attīstības veicināšanai" ERAF finansējums 13,6 milj. EUR un valsts budžets – 2,4 milj. EUR.</p> <p>Abos pasākumos gan 3.1.1.7., gan 3.1.1.1. tiek finansēti aizdevumi, kas paredzēti saimnieciskās darbības veicēju apgrozāmo līdzekļu papildināšanai un investīciju aizdevumi, kas paredzēti ieguldījumu veikšanai Latvijas Republikas teritorijā.</p> <p>Atbilstoši publiski pieejamajam 2023. gada finanšu pārskatam⁴⁷ 2023. gadā izsniegtais finansējums atbalsta programmu īstenošanai bija 283 milj. EUR, no kuriem 50,2% jeb 142 milj. EUR izsniegti aizdevumu programmās, pretstatā 21 milj. EUR apmērā izsniegtiem darījumiem, kas finansēti ar REACT-EU finansējumu.</p>
<p>MK noteikumu izveide</p>	<p>Veikti grozījumi 3.1.1. un 3.1.2. SAM MK noteikuma ietvaros, iekļaujot 13.1.1.1. pasākumu "MVU izveide un attīstība". 3.1.1.7. pasākums, kā saistītais pasākums, veidots ar atsevišķiem MK noteikumiem.</p> <p>16.11.2021. veikti grozījumi nosaukumā pieliekot klāt 13.1.1.1. pasākumu, kā arī iekļauts 13.1.1.1. pasākuma finansējums, plānots REACT-EU finansējums - 25 000 001 EUR, t.sk., ERAF - 21 250 000 EUR un valsts budžeta finansējums - 3 750 001 EUR.</p> <p>15.11.2022.⁴⁸ veikti MK noteikumu grozījumi – 3.3. apakšpunkts - 13.1.1.1. pasākumam REACT-EU finansējums - 25 000 001 EUR, t.sk. ERAF - 21 059 282 EUR un valsts budžets - 3 940 719 EUR."</p> <p>16.05.2023.⁴⁹ veikti grozījumi MK noteikumos – 7.9. apakšpunkts - 13.1.1.1. pasākuma rezultātu rādītājos - līdz 31.12.2023.: mazo un vidējo komersantu skaits uz 1000 iedzīvotājiem - 40 komersanti; mazo un vidējo komersantu produktivitāte uz vienu nodarbināto (2010. gada salīdzināmajās cenās) - 16 757 EUR. 7.10. apakšpunkts - Iznākuma rādītāji 13.1.1.1. pasākuma ietvaros līdz 31.12.2023. to komersantu skaits, kuri saņem finansiālu atbalstu, kas nav granti, - 65 komersanti; privātais finansējums, kas piesaistīts publiskajam finansējumam, - 20 000 000 EUR.</p>
<p>Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē</p>	<p>Nav mainīti atbalstāmie pasākumi un atbalsta intensitāte. Izmaiņas tikai finansējuma apjomā un rādītājos.</p>
<p>Atsevišķa noslēguma atskaite</p>	<p>Netiek veidota.</p>
<p>Īstenoto pasākumu apraksts</p>	<p>Saistītajos 3.1.1.7. un 3.1.1.1 pasākumos atbalsts tika sniegts saimnieciskās darbības veicējiem aizdevuma veidā – aizdevums apgrozāmo līdzekļu finansēšanai un aizdevums investīcijām.</p> <p>13.1.1.1. pasākumā tika sniegts atbalsts finanšu instrumentu veidā gala saņēmējiem, kas nepiesaista pietiekamu finansējumu no finanšu tirgiem dzīvotspējīgu projektu īstenošanai.</p>
<p>Izvērtēt, vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un</p>	<p>13.1.1.1. pasākuma ietvaros tika mazināti ekonomikas izaicinājumi attiecībā uz MVK attīstību, piešķirot finansējumu uzņēmumu attīstībai un radot jaunas darba vietas.</p>

⁴⁶ <https://likumi.lv/ta/id/198282-noteikumi-par-aizdevumiem-siko-mikro-mazo-un-videjo-saimnieciskas-darbibas-veicēju-un-lauksaimniecibas-un-mezsaimniecibas-pakalpojumu-kooperativo-sabiedrību-attīstības-veicināšanai>

⁴⁷ https://www.nasdaqbaltic.com/market/upload/reports/altm/2023_q4_lv_eur_00_ias.pdf

⁴⁸ <https://likumi.lv/ta/id/337227-grozijums-ministru-kabineta-2016-gada-1-marta-noteikumos-nr-118-noteikumi-par-finansu-instrumentu-un-fondu-fonda-istenosanas-ka...>

⁴⁹ <https://likumi.lv/ta/id/341924-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-1-marta-noteikumos-nr-118-noteikumi-par-finansu-instrumentu-un-fondu-fonda-istenosanas-ka...>

atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā.	Caur REACT-EU finansējumu nodrošināta finanšu instrumenta pieejamība un sniegts atbalsts dzīvotspējīgu biznesa plānu īstenošanai. Kopā tika noslēgti 113 līgumi par aizdevuma piešķiršanu un radītas 368 jaunas darba vietas šādā reģionālā sadalījumā: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rīga - 47 līgumi, 194 darba vietas; ➤ Vidzeme – 26 līgumi, 27 darba vietas; ➤ Latgale - 16 līgumi, 66 darba vietas; ➤ Kurzeme - 15 līgumi, 70 darba vietas; ➤ Zemgale – 9 līgumi, 11 darba vietas. 		
Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvīrītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību.	13.1.1.1. pasākuma ietvaros līdz 31.12.2023. sasniedzamais iznākuma rādītājs – 45 saimnieciskās darbības veicēji, kuri saņem finansiālu atbalstu, kas nav granti; sasniedzamie rezultatīvie rādītāji: mazo un vidējo komersantu skaits uz 1000 iedzīvotājiem – 40 komersanti; mazo un vidējo komersantu produktivitāte uz vienu nodarbināto (EUR, 2010. gada salīdzināmajās cenās) – 16 757 EUR.		
Plānotā un faktiskā vērtība rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Komersantu skaits, kuri saņem finansiālu atbalstu, kas nav granti	65 komersanti	97 komersanti
Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus	Finansējuma saņēmējus (uzņēmumus) ietekmēja globālo piegādes ķēžu pārtraukumu izraisītās problēmas, kas paildzināja preču piegādes laikus, kā arī cenu kāpuma rezultātā sadārdzinājās produktu izmaksas.		
Izvērtēt, vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos	Pasākuma ietvaros atbalstīti uzņēmumi, kas veic uzņēmējdarbību, izmantojot atjaunojamus energoresursus (saules paneļi, vēja ģeneratori, biomasā), elektroauto vai būvējot jaunas energoefektīvas A vai A+ energoklases mājas. Šādu projektu veicināšanai pieejami aizdevumi pie Altum ar samazinātām procentu likmēm.		
Saistītie pētījumi	ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 3.prioritārā virziena “Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja” noslēguma izvērtējums ⁵⁰ .		

Datu avots: MK 01.03.2016. noteikumi Nr. 118, MK 15.09.2009. noteikumi Nr.1065, AS “Attīstības finanšu institūcija Altum” pārskats par 2023. gadu, MK 15.11.2022. noteikumi Nr. 710, MK 16.05.2023. noteikumi Nr. 244, ES fonda mājaslapa

13.1.1.2. pasākums – “Atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai”

13.1.1.2. pasākums - “Atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai” pasākuma apraksts

4. tabula. 13.1.1.2. pasākuma - “Atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai” apraksts

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	13.1.1.2. pasākums "Atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai" ⁵¹
Pasākuma ieviesējs	Altum

⁵⁰ https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2023/zinojums_18.10.2023.pdf

⁵¹ <https://likumi.lv/ta/id/281323-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-4-2-1-specifiska-atbalsta-merka-veicinat-energoefektivitates-paaugstinasanu>

<p>Plānotais finansējums</p>	<p>Kopējais attiecināmais finansējums līgumam par "Altum" projekta pirmā posma īstenošanu un finansēšanas nolīgumam ir 35 milj. EUR, ieskaitot ERAF – 29, 482 milj. EUR un valsts budžets – 5,517 milj. EUR.</p> <p>Maksimālais attiecināmais ERAF finansējuma apmērs ir 85 % no pieejamā kopējā attiecināmā finansējuma, tai skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grantu un Altum projekta vadības un īstenošanas un konsultatīvā atbalsta izmaksām plānotais kopējais attiecināmais finansējums – 20 201 273 EUR t.sk. ERAF – 17 016 971 EUR un valsts budžets – 3 184 302 EUR); • finanšu instrumentam, t.sk. aizdevumu, garantiju un finanšu instrumenta vadības maksai, plānotais kopējais attiecināmais finansējums ir 14 798 728 EUR, t.sk. ERAF – 12 466 023 EUR un valsts budžets – 2 332 705 EUR.
<p>Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS</p>	<p>Faktiski īstenotās investīcijas kopā 34 067 383 EUR t.sk. ERAF – 28 722 015 EUR, valsts budžets – 5 345 369 EUR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Granta izmaksas – 15 297 814 EUR t.sk. ERAF – 12 891 197 EUR, valsts budžets – 2 406 618 EUR; • Finanšu instrumenta izmaksas – 18 769 569 EUR t.sk. ERAF – 15 830 818 EUR, valsts budžets – 2 938 751 EUR. <p>Faktiskais apjoms no plānotā ir investēts 97% apjomā. No plānotām grantu izmaksām - 75% apjomā un finanšu instrumenta izmaksas ir pārsniegtas par 22%.</p> <p>Atsevišķi izdalītas pasākuma administrēšanas izmaksas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Finanšu instrumentu sniegšanai – 552 600 EUR; ➤ Grantu sniegšanai – nav izmantots REACT-EU finansējums.
<p>Saistītais pasākums un tā finansējums</p>	<p>Saistītais 4.2.1.1. pasākums</p> <p>4.2.1.1. pasākumam pieejamais kopējais attiecināmais finansējums līgumam par "Altum" projekta pirmā posma īstenošanu un finansēšanas nolīgumam ir 166 462 726 EUR, t.sk. ERAF – 141 493 317 EUR, valsts budžets – 24 969 409 EUR. Maksimālais attiecināmais ERAF finansējuma apmērs ir 85 % no pieejamā kopējā attiecināmā finansējuma, tai skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grantu finansējums – 144 396 357 EUR, t.sk. ERAF – 122 736 903 EUR un valsts budžets – 21 659 454 EUR; • finanšu instruments – 22 066 369 EUR, t.sk. ERAF – 18 756 414 EUR un valsts budžets – 3 309 955 EUR.
<p>Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu</p>	<p>Izvērtējamā 13.1.1.2. pasākuma plānotais finansējums bija apmēram 35 milj. EUR, bet saistītā 4.2.1.1 pasākuma finansējums apmēram 166,4 milj. EUR., tādējādi izvērtējamā pasākuma finansējums ir apmēram 21% no saistītā pasākuma finansējuma.</p>
<p>MK noteikumu izveide</p>	<p>Veikti grozījumi 4.2.1.1. pasākuma MK noteikumos, nav izveidoti atsevišķi MK noteikumi.</p> <p>02.11.2021⁵². veikti grozījumi nosaukumā, papildināts ar: pieejamais kopējais attiecināmais finansējums līgumam par projekta īstenošanu un finansēšanas nolīgumam ir 201 462 727 EUR, t.sk. ERAF - 171 243 317 EUR (4.2.1.1. pasākumam - 141 493 317 EUR un 13.1.1.2. pasākumam - 29 750 000 EUR) un valsts budžets - 30 219 410 EUR (4.2.1.1. pasākumam - 24 969 409 EUR un 13.1.1.2. pasākumam - 5 250 001 EUR). Maksimālais attiecināmais ERAF finansējuma apmērs ir 85 % no pieejamā kopējā attiecināmā finansējuma, tai skaitā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grantu un sabiedrības "Altum" projekta vadības un īstenošanas, kā arī konsultatīvā atbalsta izmaksām plānotais kopējais attiecināmais finansējums ir 176 450 904 EUR, t.sk. ERAF - 149 983 267 EUR (4.2.1.1. pasākumam - 122 783 267 EUR un 13.1.1.2. pasākumam - 27 200 000 EUR) un valsts budžets - 26 467 637 EUR (4.2.1.1. pasākumam - 21 667 636 EUR un 13.1.1.2. pasākumam - 4 800 001 EUR); • finanšu instrumentam, t.sk. aizdevumu, garantiju un finanšu instrumenta vadības maksai plānotais kopējais attiecināmais finansējums ir 25 011 823 EUR, t.sk. ERAF - 21 260 050 EUR (4.2.1.1. pasākumam - 18 710 050 EUR un 13.1.1.2. pasākumam - 2 550 000 EUR) un valsts budžets - 3 751 773 EUR (4.2.1.1. pasākumam - 3 301 773 EUR un 13.1.1.2. pasākumam - 450 000 EUR)."

⁵² <https://likumi.lv/ta/id/327374-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-15-marta-noteikumos-nr-160-darbibas-programmas-izausme-un-nodarbinatiba-4-2-1-specifiska...>

	Papildināts ar: 13.1.1.2. pasākuma REACT-EU finansējumu - 35 000 001 EUR, t.sk. ERAF - 29 750 000 EUR un valsts budžets - 5 250 001 EUR.		
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Nav veikti grozījumi atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē 13.1.1.2. pasākumam. 12.09.2023 ⁵³ . veikti grozījumi 9. punktā - ERAF finansējums mainīts no 29 750 000 EUR uz 29 482 994 EUR, valsts budžeta finansējums mainīts no 5 250 001 EUR uz 5 517 007 EUR.		
Atsevišķa noslēguma atskaite	Netiek veidota atsevišķa noslēguma atskaite, informācija iekļauta 4.2.1.1. pasākuma atskaitē.		
Īstenoto pasākumu apraksts	<p>13.1.1.2. pasākuma atbalsts tika nodrošināts grantu formā un kā finanšu atbalsts. Granta ietvaros - projekta vadības un īstenošanas un konsultatīvā atbalsta nodrošināšana. Finanšu instrumenta ietvaros atbalstāmās darbības ir finanšu instrumenta īstenošana un pārvaldīšana, transporta, pakalpojuma, arhīva, personāla izmaksas, maksa par informācijas saņemšanu no datubāzēm un tās uzkrāšana, mācību izmaksas, darba un dienesta komandējumu un dienesta braucienu izmaksas.</p> <p>Pieejamais atbalsts - grants, aizdevums, garantija un konsultācijas dzīvokļu īpašniekiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Grants – 50% no attiecināmajām izmaksām. 2. Altum aizdevums – maksimālais apmērs netiek ierobežots. Aizdevuma atmaksas termiņš - līdz 20 gadiem. 3. Garantija sedz līdz 80 % no cita finansētāja finansējuma pakalpojuma, un garantētā summa vienas ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem nepārsniedz 3 000 000 EUR, garantijas termiņš 20 gadi. 		
Izvērtēt, vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā	<p>Papildinājums esošai programmai, nebija specifiskas projektu aktivitātes.</p> <p>2021. gadā, kad Latvijā būtiski pieauga būvniecības izmaksas, 13.1.1.2. pasākuma "Atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai" ietvaros iedzīvotājiem tika nodrošināta iespēja saņemt atbalstu (REACT-EU finansējumu) daudzdzīvokļu ēku atjaunošanai.</p> <p>REACT-EU finansējuma novirzīšana daudzdzīvokļu ēku atjaunošanai, laikā, kad pieauga būvniecības izmaksas, veicināja iedzīvotāju interesi ēku atjaunošanā (ar atbalstu tiek samazināts finansiālais slogs daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem un tādējādi tiek samazinātas arī projektu kopējās izmaksas). REACT-EU finansējums turpināja nodrošināt pieprasījumu pēc būvmateriāliem un būvniecības uzņēmumu pakalpojumiem. 13.1.1.2. pasākuma ietvaros realizēti kopā 607 projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kurzeme – 130; ➤ Latgale – 24; ➤ Pierīga - 213; ➤ Rīga - 79; ➤ Vidzeme - 107; ➤ Zemgale- 54. <p>Liela daļa projektu (48%) īstenoti Rīgā un Pierīgā.</p> <p>Pamatojoties uz Altum interneta vietnē ievietoto informāciju par daudzdzīvokļu māju energoefektivitāti 2016-2023⁵⁴, kopējais būvniecības objektu skaits bija 623, no tiem 33 - pašvaldības uzņēmumi, 357 – biedrības, 13 - kooperatīvās sabiedrības, 67 – SIA, 153 – SIA pašvaldības uzņēmumi. Kopējās projekta izmaksas - 323 089 767 EUR, kopējās attiecināmās izmaksas - 306 765 349 EUR. Apstiprinātā kopējā granta kopsumma - 157 109 692 EUR un piešķirtais kopējais Altum aizdevums - 41 937 408 EUR.</p>		
Plānotā un faktiskā vērtība rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Mājsaimniecības ar uzlabotu enerģijas patēriņa klasifikāciju	3 403 mājsaimniec.	21 949 Saskaņā ar EM 22 710 mājsaimniecības kopā, 10,55% no REACT-EU jeb 2 395 mājsaimniecības

⁵³ <https://likumi.lv/ta/id/345478-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-15-marta-noteikumos-nr-160-darbibas-programmas-izausgme-un-nodarbinatiba-4-2-1-specifiska...>

⁵⁴ <https://www.altum.lv/pakalpojumi/iedzivotajiem/daudzdzivoklu-maju-energoefektivitate-2016-2023/>

	No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjauca	0,86 MW	1,33 MW
	Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā	15 227 CO ₂ ekv. t.	24 403 CO ₂ ekv. t.
	Aizdevumi, ko "Altum" izsniegusi ēku energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanai	49	67
	Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei ēkās	120 kWh/m ² /gadā	60 kWh/m ² gadā
Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus	Atbalsta programmas ieviešanas laikā tika identificētas vairākas problēmas un šķēršļi: <ul style="list-style-type: none"> ➤ būvdarbu veicēju finanšu un resursu kapacitāte uzsākt un pabeigt vairāku māju energoefektivitātes pasākumus; ➤ laikapstākļi, kas traucēja atsevišķu būvdarbu veikšanu objektos; ➤ būvniecības materiālu cenu kāpums; ➤ lai ievērotu Covid-19 piesardzības pasākumus, tika kavēti darbu izpildes termiņi. 		
Izvērtēt, vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" aspekti atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos	Pasākuma ietvaros tika sniegts atbalsts visiem mājas iedzīvotājiem, radot vienlīdzīgas iespējas ikvienam sabiedrības loceklim, neatkarīgi no dzimuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, seksuālākās orientācijas, vecuma u.c.. Tika sniegts atbalsts cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, nodrošinot vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem. Pasākums paredz atbalstu tikai atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju iegādei un uzstādīšanai, kā arī pasākumu veikšanai, kas nodrošina energoefektivitātes paaugstināšanu, tādējādi nodrošinot vides aizsardzību, dabas resursu saprātīga izmantošana un vides saglabāšana nākamajām paaudzēm. No projektos iekļautajām darbībām sagaidāma ilgtermiņa pozitīva ietekme uz vides kvalitātes saglabāšanu un klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanu.		
Saistītie pētījumi	ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.prioritārā virziena "Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja" noslēguma izvērtējums ⁵⁵ .		

Datu avots: MK 15.03.2016. noteikumi Nr. 160, MK 02.11.2021. noteikumi Nr. 732, MK 12.09.2023. noteikumi Nr. 528, Altum, ES fonda mājaslapa

13.1.1.3. pasākums "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana"

13.1.1.3. pasākuma "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" apraksts

5. tabula. 13.1.1.3. pasākuma "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana" apraksts

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	13.1.1.3. pasākums Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – "Starptautiskās konkurētspējas veicināšana". Izvērtējamais pasākums ietvēra uzņēmumu starptautiskās konkurētspējas veicināšanu un starptautiskās konkurētspējas tūrismā veicināšanu.
Pasākuma ieviesējs	LIAA
Plānotais finansējums	Plānotais attiecināmais finansējums REACT-EU ietvaros ir 5 980 300 EUR, t.sk. ERAF – 5 037 633 EUR, valsts budžets – 942 667 EUR.
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	Faktiski veiktās investīcijas ir 5 580 300 EUR jeb 93,3% no plānotā, t.sk. ERAF finansējums 4 700 684 EUR un valsts budžeta finansējums 879 651 EUR. Saskaņā ar LIAA sniegto informāciju REACT-EU finansējums eksporta veicināšanai tūrismā bija 400 000 EUR, t.sk. ERAF 336 948 EUR, valsts budžets 63 052 EUR,
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	Saistītais - 3.2.1.2. pasākums Saistītajam pasākumam pieejamais kopējais attiecināmais finansējums ir 92 283 948 EUR, t.sk. ERAF – 78 441 351 EUR, valsts budžets – 6 615 400 EUR un privātais, pašvaldību un plānošanas reģionu līdzfinansējums – 7 227 197 EUR. Attiecināmais

⁵⁵ https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2023/zinojums_18.10.2023.pdf

	<p>ERAF finansējuma apmērs nepārsniedz 85 procentus no projekta kopējā attiecināmā finansējuma.</p> <p>Saskaņā ar 3.2.1.2. pasākuma noslēguma pārskatu attiecināmie izdevumi ir 80 182 225 EUR, bet mērķa grupas nodrošinājuma izmaksas ir 56 951 611 EUR, tādējādi mērķa grupas finansējums ir 71% no pieejamā finansējuma, bet pasākuma administrēšanas izmaksas ir 29%. Ja šāda proporcija tiktu piemērota arī REACT-EU finansējumam (visas administrēšanas izmaksas tika attiecinātas uz saistīto pasākumu), tad investīcijas mērķa grupā būtu 3 962 013 EUR, kas ir ļoti mazs finansējums pret kopējiem Covid-19 izaicinājumiem.</p> <p>Saistītā pasākuma mērķis bija 1650 komersanti, kuri saņem grantu, pie kopējā saistītā pasākuma finansējuma 92 milj. EUR. 13.1.1.3. pasākuma faktiskais komersantu skaits, kas saņem grantus bija 517. Ņemot vērā, ka 13.1.1.3. pasākuma investīcijas bija 6,8% no saistītā pasākuma investīcijām, tad REACT-EU finansējuma atbalsts uz vienu uzņēmumu ir plānots ļoti mazs, salīdzinot ar saistīto pasākumu.</p>
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	<p>Izvērtējamā 13.1.1.3. pasākuma plānotais finansējums bija apmēram 5,98 milj. EUR, bet saistītā 3.2.1.2. pasākuma finansējums apmēram 92 milj. EUR (saskaņā ar noslēguma atskaiti apmēram 80 milj. EUR), tādējādi izvērtējamā pasākums ir apmēram 6,8 % no saistītā pasākuma (3.2.1.2) finansējuma jeb nebūtiska daļa no saistītā pasākuma.</p>
MK noteikumu izveide	<p>Veikti grozījumi 3.2.1.2. pasākuma MK noteikumos, nav izveidoti atsevišķi MK noteikumi.</p> <p>14.07.2022⁵⁶. veikti grozījumi nosaukumā, papildinot ar 13.1.1.3. pasākumu, papildināts ar iznākuma rādītājiem: to komersantu skaits, kuri saņem atbalstu - 20 komersanti, to komersantu skaits, kuri saņem atbalstu (grantu) - 12 komersanti, to komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu, - 20 komersanti. Papildināts ar finansējumu REACT-EU ietvaros ir 4 480 300 EUR, t.sk. ERAF - 3 774 076 EUR, valsts budžeta finansējums - 706 224 EUR.</p> <p>13.06.2023⁵⁷. veikti grozījumi rādītājos, komersantu skaits, kuri saņem atbalstu – palielināts no 20 uz 30; atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus, palielināts no 12 uz 22; kopējais finansējums palielināts no 4 480 300 EUR uz 5 980 300 EUR t. sk. ERAF no 3 774 076 EUR uz 5 037 633 EUR, valsts budžets no 706 224 EUR uz 942 667 EUR.</p> <p>Saskaņā ar LIAA REACT-EU finansējums eksporta veicināšanai tūrisma bija 400 000 EUR, t.sk. ERAF 336 948 EUR, valsts budžets 63 052 EUR.</p>
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	<p>Saskaņā ar LIAA sniegto informāciju tika atbalstītas tās pašas darbības, kas saistītājā pasākumā.</p>
Atsevišķa noslēguma atskaite	<p>Atsevišķa noslēguma atskaite netiek veidota, informācija iekļauta 3.2.1.2. pasākuma noslēguma atskaitē.</p>
Īstenoto pasākumu apraksts	<p>Pasākuma ietvaros atbalstāmās darbības: nacionālo stendu organizēšana starptautiskās izstādēs ārvalstīs klātienē un tiešsaistē, uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi, starptautiskās izstādes ar individuālo stendu vai kopstendu, tirdzniecības misijas un Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītes ārvalstīs klātienē un tiešsaistē, konsultatīvais atbalsts, projektu vadība, konferenču centra finanšu un ekonomiskā pamatojuma izstrāde, digitālā mārketinga pakalpojumu atbalsta nodrošināšana, preču zīmes vai produkta, vai pakalpojuma publicitātei ārvalstu specializētajos nozaru drukātajos un digitālajos medijos, telemārketinga pakalpojumi ārvalstu sadarbības partneru meklēšanai u.c.</p> <p>Grantu atbalsts tika nodrošināts 3 virzienos (saskaņā ar noslēguma atskaiti un saskaņā ar LIAA sniegto informāciju – vienāds atbalsts tika nodrošināts saistītājā pasākumā un REACT-EU pasākuma ietvaros).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Atbalsta nodrošināšana mērķa grupai ražotņu un produktu atbilstības novērtēšanai, kura sasniedzamais rezultāts - veikta ražotnes vai produkta atbilstības novērtēšana, iegūts apliecinājums, sertifikāts vai dokuments, kas apliecina testēšanas rezultātu, bija plānots kā 500 atbalsti (sasniegtais rezultāts -744 atbalsti). 2. Atbalsta nodrošināšana mērķa grupai ārējā mārketinga aktivitātēs, kura sasniedzamais rezultāts - atbalsta nodrošināšana mērķa grupai ārējā mārketinga

⁵⁶ <https://likumi.lv/ta/id/334086-grozijumi-ministru-kabineta-2015-gada-1-decembra-noteikumos-nr-678-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-2-1-specifis...>

⁵⁷ <https://likumi.lv/ta/id/342817-grozijumi-ministru-kabineta-2015-gada-1-decembra-noteikumos-nr-678-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-2-1-specifis...>

	<p>aktivitātēs (atbalsts dalībai ar uzņēmējdarbību saistītās individuāli izvēlētās konferencēs un semināros ārvalstīs), bija plānots kā 5000 atbalsti (sasniegtais rezultāts - 6032 atbalsti).</p> <p>3. Atbalsta nodrošināšana mērķa grupai dalībai tirdzniecības misijās un Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītēs ārvalstīs, kura sasniedzamais rezultāts - atbalsta mērķa grupas dalība tirdzniecības misijā un Latvijas augstu valsts amatpersonu vizītēs ārvalstīs, bija plānots kā 1550 atbalsti (sasniegtais rezultāts – 1623).</p> <p>Tabulā zemāk iekļauta LIAA sniegtā informācija par veiktajām investīcijām.</p> <table border="1" data-bbox="555 450 1455 712"> <thead> <tr> <th></th> <th>React-EU</th> <th>28R</th> <th>29R</th> <th>31R</th> <th>32R</th> <th>Neizlietots</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ERAF</td> <td>4 700 684</td> <td>2 312 617</td> <td>1 091 829</td> <td>29 332</td> <td>1 266 892</td> <td>14,07</td> </tr> <tr> <td>Valsts budžets</td> <td>879 615</td> <td>119 514</td> <td>56 425</td> <td>1 516</td> <td>702 160</td> <td>0,73</td> </tr> <tr> <td></td> <td>5 580 300</td> <td>2 432 131</td> <td>1 148 254</td> <td>30 848</td> <td>1 969 053</td> <td>14,8</td> </tr> </tbody> </table>		React-EU	28R	29R	31R	32R	Neizlietots	ERAF	4 700 684	2 312 617	1 091 829	29 332	1 266 892	14,07	Valsts budžets	879 615	119 514	56 425	1 516	702 160	0,73		5 580 300	2 432 131	1 148 254	30 848	1 969 053	14,8
	React-EU	28R	29R	31R	32R	Neizlietots																							
ERAF	4 700 684	2 312 617	1 091 829	29 332	1 266 892	14,07																							
Valsts budžets	879 615	119 514	56 425	1 516	702 160	0,73																							
	5 580 300	2 432 131	1 148 254	30 848	1 969 053	14,8																							
<p>Izvērtēt, vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā</p>	<p>Noslēguma atskaite (pamatā attiecas uz saistīto pasākumu)</p> <p>Ņemot vērā ģeopolitiskos izaicinājumus, kā arī pandēmijas Covid-19 ietekmi uz Latvijas uzņēmumu eksportspēju, pasākuma ieviešanas laikā tika palielināts pasākumam pieejamais finansējums Latvijas uzņēmumu grantiem, kā arī palielināts finansējums LIAA organizētajiem eksporta veicināšanas pakalpojumiem un aktivitātēm.</p> <p>Atbalstīto komersantu skaits tika noteikts kā finansējuma saņēmēja sniegto atbalstu skaits komersantiem. Tādejādi pasākumā noteiktie rādītāji ir pārpildīti visās grantu atbalsta nodrošināšanas pozīcijās.</p> <p>Neskatoties uz Covid 19 pandēmijas ietekmi uz pasaules ekonomiskajām aktivitātēm, LIAA noorganizēja 231 nacionālo stendu, pārsniedzot plānoto rezultatīvo rādītāju - 155 nacionālie stendi par 49%. React-EU finansējums izlietots gala saņēmēju grantu atbalstam un daļēji vai pilnībā apmaksāti LIAA īstenotie pasākumi (24 nacionālie stendi, Latvijas dienas Dienvidkorejā u.c. pasākumi).</p> <p>Tāpat LIAA pasākuma ietvaros noorganizēja lielu skaitu tirdzniecības misiju – 241, pārsniedzot plānoto. Tika noorganizēti 22 kopstendi, 20 mārketinga kampaņas, 19 “Latvijas dienas” un 64 prezentācijas un degustācijas, kas sniedz būtisku priekšstatu par Latviju un Latvijā ražoto produkciju, tās kvalitāti un atpazīstamību pasaulē. Nevar noteikt, cik liela daļa no šiem pasākumiem attiecas uz REACT-EU finansējumu.</p> <p>Noorganizēti forumi, semināri (plānoti 100, noorganizēti 175 pasākumi). Ņemot vērā lielu aktivitāti un popularitāti starp mērķa grupas klientiem guvuši attālinātie semināri (vebināri), kas būtiski palielinājis gan auditoriju, gan mērķa grupai nepieciešamo tematisko semināru skaitu. Nevar noteikt, cik liela daļa no šiem pasākumiem attiecas uz REACT-EU finansējumu.</p> <p>2022. gadā tika veikta uzņēmumu, kuri izmantojuši pasākuma atbalstu, eksporta apjoma pieauguma analīze, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes rīcībā esošos eksporta datus. Eksporta pieaugums 2022. gadā attiecībā pret 2020. gadu kopumā bija 62,63%. Vislielākais eksporta apjoma pieaugums datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības – 726,55%; uzglabāšanas un transporta palīgdarbības – 447,01 %; citu transportlīdzekļu ražošana – 333,51% un farmaceitisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana – 248,28%. Nevar noteikt, cik liela daļa no šiem pasākumiem attiecas uz REACT-EU finansējumu.</p> <p>Papildus ir analizēts arī atbalstu saņēmušo uzņēmumu apgrozījuma pieaugums. Apgrozījuma pieaugums 2021. gadā attiecībā pret 2020. gadu ir 16,26%. Tādejādi var secināt, ka Projekts ir sniedzis būtisku ieguldījumu uzņēmumu eksportspējas kāpināšanā.</p> <p>Intervijas ar LIAA rezultāti</p> <p>13.1.1.3. pasākums atbalstīja MVK attīstību visās atbalstāmajās nozarēs, nebija ierobežojumi attiecībā uz RIS3 (atbalsts attiecās uz visām nozarēm). Netika apkopota informācija par jaunu darba vietu izveidi, bet mērīja eksporta apgrozījuma pieaugumu (atsevišķi neizdalot REACT-EU finansējumu) – skatīt noslēguma pārskatu. Nevar noteikt, cik liela daļa no šiem pasākumiem attiecas uz REACT-EU finansējumu.</p>																												

	<p>Sākoties Covid19 - mainīja MK noteikumus. Mainīja un palielināja atbalsta intensitāti. Uzņēmumi īstenoja jaunas aktivitātes, piemēram, digitālo rīku ieviešana. Saskaņā ar LIAA pasākums bija labs un aktuāls, bet pietrūka iekšējo LIAA resursu. Pasākuma administrēšanā tika iesaistīti 19 LIAA darbinieki. Galvenie izaicinājumi bija nepietiekamais laiks projektu īstenošanai un iekšējie LIAA resursi.</p> <p>Pamatojoties uz MK 19.04.2022. noteikumu grozījumiem Nr.255⁵⁸ digitālo risinājumu un virtuālās komunikācijas platformu izstrādei tika palielināta atbalsta summa no 40 000 uz 60 000.</p> <p>Pasākuma ietvaros uzņēmumu biznesa plānus nevērtēja, kā arī nevērtēja uzņēmumu eksportspēju, bet deva atbalsta visiem uzņēmumiem, kas kvalificējās.</p> <p>Granti tika piešķirti dalībai ārējā mārketinga pasākumos, veidot standus, piedalīties izstādēs, iegūt sertifikāciju. Finansēja arī LIAA organizētās aktivitātes – nacionālos standus, tirdzniecības misijas, LIAA pārstāvniecības ārvalstīs.</p> <p>Pasākumi nebija COVID-19 specifiski nē, bet daļēji tika risināti Covid-19 izaicinājumi, jo mainījās standu forma, tika organizētas attālinātās konferences, izmantotas dažādas platformas.</p> <p>Viens no pasākuma ieguvumiem bija, ka uzņēmumi kļuva vairāk digitāli. Uzņēmumi pārorientējās uz jauniem tirgiem un diversificēja tirgus, piemēram, samazinājās uzņēmumu apgrozījums Ķīnā un Japānā, uzņēmumi meklēja tuvākus tirgus, kur bija fiziski iespējams nokļūt. Ķīnas tirgus nebija pieejams ilgu laiku. Tirgus maiņa.</p> <p>SKDS veica pētījumu par LIAA pakalpojumu ietekmi uz uzņēmumu eksportu un apgrozījumu. Saskaņā ar LIAA sniegto informāciju pētījums aptvēra visus eksporta atbalsta pakalpojumus. REACT-EU atbalsts atsevišķi netika izdalīts.</p> <p>Galvenie iemesli, kādēļ bija būtiskas starpības rādītājos starp plānu un faktu – uzņēmumiem bija liela interese par pasākumu, palielinājās atbalsta intensitāte un nebija pieejamas citas līdzīgas programmas.</p> <p>Lielākais izaicinājums bija LIAA kapacitāte, bija nepieciešami lielāki resursi pieteikumu izvērtēšanai. Uzņēmumi bija gatavi piekrist administratīvajam slogam, lai tikai iegūtu finansējumu. Programma bija ļoti populāra un atraktīva starp uzņēmējiem.</p>													
<p>Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību</p>	<p>Netika veikta uzskaitē par atbalstu saņēmējiem ne unikāliem komersantiem sadalījumā pa plānošanas reģioniem un sadalījumā pa saņemtā finansējuma apjomiem. Atbalstu saņēmušo komersantu skaits sadalījumā pa reģioniem, kopā 529:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rīga – 276 jeb 52% no visiem atbalsta saņēmējiem; • Pierīga - 122 jeb 23% no visiem atbalsta saņēmējiem; • Vidzeme - 46; • Kurzeme - 35; • Zemgale - 33; • Latgale - 17. <p>Atbalstu pamatā saņēmuši uzņēmumi Rīgā un Pierīgā, kopā veidojot, 75% no visiem atbalsta saņēmējiem.</p>													
<p>Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem – starptautiskās konkurētspējas veicināšana</p>	<p>Rādītājs</p> <table border="1" data-bbox="545 1514 1070 1697"> <thead> <tr> <th></th> <th><i>Plānotā vērtība</i></th> <th><i>Faktiskā vērtība</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Atbalstīto komersantu skaits - i.13.1.1.d</td> <td>25</td> <td>529</td> </tr> <tr> <td>Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus - i.13.1.1.e</td> <td>20</td> <td>517</td> </tr> <tr> <td>Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu - i.13.1.1.f</td> <td>15</td> <td>23</td> </tr> </tbody> </table> <p>Plānotie rezultātu rādītāji attiecībā uz atbalstīto komersantu skaitu pārsniegti vairāk nekā 20 reizes, bet finansējums investēts 93,3% no plānotā, kas nozīmē, ka sākotnēji plānots cits atbalsta apjoms. Vidējais grantu atbalsts - 5 580 300 EUR kopējais atbalsts, atņemot 400 000 EUR tūrisma un pieņemot, ka visas administrēšanas izmaksas tika attiecinātas uz saistīto pasākumu, vidējais atbalsts bija 10 000 EUR. Pie tik maza atbalsta finansējuma ir lielas administrēšanas izmaksas un mazs atbalsts uzņēmuma līmenī.</p>		<i>Plānotā vērtība</i>	<i>Faktiskā vērtība</i>	Atbalstīto komersantu skaits - i.13.1.1.d	25	529	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus - i.13.1.1.e	20	517	Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu - i.13.1.1.f	15	23	
	<i>Plānotā vērtība</i>	<i>Faktiskā vērtība</i>												
Atbalstīto komersantu skaits - i.13.1.1.d	25	529												
Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus - i.13.1.1.e	20	517												
Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu - i.13.1.1.f	15	23												

⁵⁸ <https://likumi.lv/ta/id/331849-grozijumi-ministru-kabineta-2015-gada-1-decembra-noteikumos-nr-678-darbibas-programmas-izaugsmes-un-nodarbinatiba-3-2-1-specifis...>

	<p>Nefinansiālo atbalstu saņēmēju skaits ir mazs, bet šīs aktivitātes netika finansētas no REACT-EU, bet gan no saistītā pasākuma, tādējādi nepareizi attiecinātas rādītāju faktiskās vērtības.</p>		
<p>Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību - tūrisms</p>	<p>REACT-EU finansējuma ietvaros sniegts nefinansiālais atbalsts - organizēta komersantu dalība Latvijas nacionālā standā starptautiskajās tūrisma izstādēs.</p> <p>Atbalstu saņēmumiem unikālie un ne unikālie komersanti sadalījuma pa reģioniem (sadalījums pa reģioniem noteikts, pamatojoties uz nacionālo standu dalībnieku juridiskajām adresēm):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unikālie: Rīga – 13; Pierīga – 3; • Ne unikālie: Rīga - 19; Pierīga – 3. <p>Atbalstu saņēmumi tikai tie uzņēmumi, kas darbojas Rīgā un Pierīgā. Kopējais atbalsta saņēmēju skaits (unikālie) ir ļoti mazs – 13.</p> <p>Saskaņā ar maksājuma pieprasījumu par laika periodu 01.07.2023 – 30.09.2023 pieprasītā maksājuma summa ir 116 514 EUR, kas ietver maksājumus par dalību tūrisma nozares izstādē „IMEX 2023” Frankfurtē, Vācijā.</p> <p>Saskaņā ar maksājuma pieprasījumu par laika periodu 01.01.2023 – 31.03.2023 pieprasītā maksājuma summa ir 283 485 EUR (ERAF un nacionālais līdzfinansējums), kas ietver maksājumus par dalību dažādās izstādēs.</p> <p>Tiek pieņemts, ka kopējais uz starptautiskās konkurētspējas veicināšanu tūrismā finansējuma apjoms ir 399 999 EUR (abu iesniegto maksājumu pieprasījumu kopsumma).</p> <p>Rādītājā ir i.13.1.1.e (plānotā vērtība 2 un faktiskā vērtība 3) ir uzskaitīti komersanti, kas saņēma atbalstu (atbalsts nav izmaksāts no REACT-EU finansējuma) ceļa izdevumiem uz izstādēm, kur REACT-EU finansējuma ietvaros tika organizēts Latvijas nacionālais stands.</p> <p>Kopējā ietekme, ņemot vērā uzņēmumu skaitu un uzņēmumu atrašanās vietu, ir ļoti neliela un nav pamatojuma papildus intervences plānošanai atbalstam šādā apmērā.</p>		
<p>Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem – starptautiskās konkurētspējas veicināšana tūrismā</p>	<p>Rādītājs</p>	<p>Plānotā vērtība</p>	<p>Faktiskā vērtība</p>
	<p>Atbalstīto komersantu skaits - i.13.1.1.d</p>	<p>5</p>	<p>16</p>
	<p>Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus - i.13.1.1.e</p>	<p>2</p>	<p>3</p>
	<p>Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu - i.13.1.1.f</p>	<p>5</p>	<p>16</p>
	<p>Tūrismam plānotais finansējums bija 400 000 EUR, pieņemot, ka visas administrēšanas izmaksas tika attiecinātas uz saistīto pasākumu un 400 000 EUR ietver gan grantus, gan nefinansiālu atbalstu (kopā atbalstīti 19 uzņēmumi), tad vidējā atbalsta summa ir apmēram 21 000 EUR. Nav skaidra pamatojuma, kādēļ atbalsts tūrisma nozares uzņēmumiem ir divas reizes lielāks nekā citiem uzņēmumiem. Pasākumam ar kopējo finansējuma apjomu 400 000 EUR ir lielas pasākuma izveides un administrēšanas izmaksas.</p>		
<p>Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus</p>	<p>Lielākais izaicinājums finansējuma saņēmēju pusē bija īsie termiņi projektu ieviešanai, bet pasākumu ieviešanai lielākais izaicinājums bija nepieciešamie resursi, lai nodrošinātu projektu izvērtēšanu un administrēšanu.</p> <p>Administratīvais šķērslis saistībā ar projektu pieteikumu izskatīšanu un projektu pārbaudi ir saistīts ar atbalsta plānošanu, jo vidējais atbalsts vienam komersantam bija ļoti mazs – nepārsniedzot 10 000 EUR. Ieteicams plānot pasākumus ar lielāku finansējuma apjomu, lai samazinātu administratīvo slogu gan LIAA pusē, gan gala labuma saņēmēja pusē.</p>		
<p>Izvērtēt, vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība”</p>	<p>MK noteikumi īpaši neizdala horizontālās prioritātes, bet visiem uzņēmumiem, kas atbilda pieteikšanās kritērijiem, bija iespēja piedalīties projektu atlasē.</p> <p>Izvērtējuma pasākuma atbalstāmās darbības veicina uzņēmumu ilgtspējīgu attīstību, uz to norāda arī uzņēmumu apgrozījuma pieaugumu.</p> <p>Saskaņā ar LIAA līgumu ar CFLA horizontālā prioritāte “ilgtspējīga attīstība” attiecas uz “zaļais iepirkums” vai “zaļais publiskais iepirkums”. Tabulā zemāk iekļauta informācija par LIAA īstenojamiem zaļajiem iepirkumiem.</p>		

noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos	Iepirkuma ilguma priekšmets	Iepirkuma procedūras identifikācijas Nr.	Iepirkuma ilguma izpildītāja nosaukums	Iepirkuma ilguma izpildītāja reģistrācijas Nr.	Iepirkuma ilguma parakstīšanas datums	Iepirkuma ilguma Nr.	Piemērots zaļais iepirkums (jā/nē)
	Informatīvu materiālu maketēšanas, drukas un piegādes pakalpojumu nodrošināšana	LIAA 2015/80 ERAF/ESF/KF	SIA "DARDEDZE HOLOGRAFUA"	40003270251	03.02.2016	IEP-2016/11	Jā
	Informatīvu materiālu maketēšanas, drukas un piegādes pakalpojumu nodrošināšana	LIAA 2017/1 ERAF	SIA "DARDEDZE HOLOGRAFUA"	40003270251	13.04.2017	IEP-2017/78	Jā
	Informatīvu materiālu maketēšanas, drukas un piegādes pakalpojumu nodrošināšana	LIAA 2019/7 ERAF	SIA "DARDEDZE HOLOGRAFUA"	40003270251	12.06.2019	IEP-2019/65	Jā
	Informatīvu materiālu maketēšanas, drukas un piegādes pakalpojumi	LIAA2022/40ERAF	SIA "Eiro Print"	40003309979	06.09.2022	IEP-2022/112	Jā

Gala labuma guvējiem netika prasīts piemērot zaļo iepirkumu, kaut gan tā būtu varējusi būt viena no prasībām.

Saistītie pētījumi	ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.prioritārā virziena "Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja" noslēguma izvērtējums ⁵⁹ .
---------------------------	--

Datu avots: MK 14.07.2022. noteikumi Nr. 451, MK 19.04.2022. noteikumi Nr. 255, MK 13.06.2023. noteikumi Nr. 302

3.1.1.4. pasākums "Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators"

13.1.1.4. pasākuma "Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubatori" apraksts

6. tabula. 13.1.1.4. pasākuma "Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubatori" apraksts

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	13.1.1.4. pasākums "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē – Reģionālie biznesa inkubatori un radošo industriju inkubators" ⁶⁰
Pasākuma ieviesējs	LIAA
Plānotais finansējums	REACT-EU plānotais finansējums reģionālajiem biznesa inkubatoriem bija 1 000 000 EUR, t.sk. ERAF - 842 372 EUR un valsts budžets - 157 628 EUR.
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	Pamatojoties uz LIAA sniegto informāciju faktiski veiktās investīcijas, bija 588 894 EUR, ietverot gan ERAF finansējumu (500 442 EUR), gan valsts budžeta finansējumu (88 452 EUR).
Saistītais pasākums, tā finansējums un sasniedzamie rezultāti	<p>Saistītais - 3.1.1.6. pasākums</p> <p>Pasākuma finansējums reģionālajiem biznesa inkubatoriem ir ne vairāk kā 32 011 457 EUR, ko veido ERAF - 27 209 738 EUR apmērā un valsts budžets - 4 801 719 EUR;</p> <p>Radošo industriju inkubatoram pasākuma īstenošanai ir ne vairāk kā 5 358 824 EUR, ko veido ERAF - 4 555 000 EUR apmērā un valsts budžets - 803 824 EUR.</p> <p>Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja" 3.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3 prioritārajās nozarēs" rezultāta rādītājs – līdz 2023. gada 31. decembrim mazo un vidējo komersantu skaits uz 1000 iedzīvotājiem – 40 komersanti.</p> <p>Pieņemot sākotnēji plānotās vērtības – atbalsts 600 komersantiem un plānotais finansējuma apjoms apmēram 32 milj. EUR, pieņemot, ka 40% no visa finansējuma plānotas kā programmas administrēšanas izmaksas, vidējais atbalsts vienam komersantam plānots 32 000 EUR.</p> <p>Noslēguma atskaite (ietver saistīto un izvērtējamo pasākumu)</p> <p>Saskaņā ar noslēguma atskaiti (EM sniegtā informācija) faktiskās investīcijas bija 34 816 329 EUR, bet mērķa grupas nodrošinājuma izmaksas 18 171 311 jeb 52,2%, bet jāņem vērā, ka daļa finansējuma tika investēts arī biznesa inkubatoros.</p>
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	3.1.1.6. pasākuma plānotais finansējums bija apmēram 32 milj. EUR, bet izvērtējamā 13.1.1.4 pasākuma finansējums apmēram 1 milj. EUR, kas ir apmēram 2,6 %, vai ļoti nebūtisks pret sākotnēji plānoto pasākumu. Faktiskās investīcijas 588 894 EUR jeb 1,5% no noslēguma atskaitē norādītā finansējuma.

⁵⁹ https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2023/zinojums_18.10.2023.pdf

⁶⁰ <https://likumi.lv/ta/id/282045-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-1-1-specifiska-atbalsta-merka-sekmet-mvk-izveidi-un-attistibu-ipasi>

MK noteikumu izveide	Veikti grozījumi 3.1.1.6. pasākuma MK noteikumos, nav izveidoti atsevišķi MK noteikumi. 14.07.2022 ⁶¹ . veikti grozījumi nosaukumā, finansējumā, papildināts ar 13.1.1.4. pasākuma ietvaros pieejamais REACT-EU finansējums reģionālajiem biznesa inkubatoriem ir 1 000 000 EUR, tai skaitā ERAF - 842 372 EUR un valsts budžets - 157 628 EUR; Palielināti 3.1.1.6. rādītāji; Papildināts ar rādītājiem: Līdz 31.12.2023. 13.1.1.4. pasākums sniegs šādu ieguldījumu 13.1.1. SAM "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē" rādītāju sasniegšanā: atbalstīto komersantu skaits - 10; komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu, - 10; atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus.
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Nav veikti grozījumi atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē 13.1.1.4. pasākumam.
Atsevišķa noslēguma atskaite	Netiek veidota atsevišķa noslēguma atskaite, informācija iekļauta 3.1.1.6. pasākuma noslēguma atskaitē. Visas administratīvās izmaksas attiecinātas uz 3.1.1.6 pasākumu.
Istenoto pasākumu apraksts	3.1.1.6. pasākums ietvēra reģionālos biznesa inkubatorus un radošo industriju inkubatorus. 13.1.1.4. pasākums ietvēra tikai reģionālos biznesa inkubatorus. Atbalsts tika nodrošināts grantu formā un nefinansu atbalsts (apmācības, telpas, inkubācija), lai atbalstītu jaunu produktu attīstību, prototipēšanu, mārketingu. Pakalpojumu sniedzējus granta saņēmēji izvēlējās, izmantojot cenu aptauju. Intervijas ar LIAA rezultāti Saskaņā ar LIAA sniegto informāciju finansējums 588 894 EUR attiecas tikai uz grantiem. Finansējuma izlietošanas galvenie mērķi: jaunu produktu attīstība; mārketingis; prototipēšana. Nepieciešamo darbību veikšanai finansējuma saņēmēji izstrādāja tehnisko specifikāciju un veica cenu aptaujas. Projektu aktivitātes palīdzēja nodrošināt vieglāku materiālu pieejamību; materiālu pieejamību no tuvākiem tirgiem (mainījās piegādes ķēdes); tika apzināti jauni tirgi; izvēlētas videi draudzīgākas produktu sastāvdaļas; jaunu pamatlīdzekļu iegāde (pielāgoti mainīgajiem apstākļiem, ņemot vērā Covid-19 ietekmi). Visiem komersantiem tika nodrošinātas vienādas iespējas piedalīties. Tie komersanti, kam bija eksporta tirgi, sāka pārorientēties uz citiem tirgiem. Saskaņā ar LIAA sniegto informāciju bija laba sadarbība ar Altum.
Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību	Intervija ar LIAA Īstenotie pasākumi tiešā veidā ar Covid-19 nebija saistīti, bet palīdzēja komersantiem Covid-19 seku mazināšanā. Pasākuma projekti nodrošināja izejmateriālu vieglāku pieejamību, t.sk. tuvākos tirgos, jo Covid-19 ietvaros mainījās piegādes ķēdes. Tika dotas iespējas pētīt jaunus tirgus, ieviest videi draudzīgus produktus, iegādāties jaunus pamatlīdzekļus, lai pielāgotu ražošanas iekārtas Covid-19 prasībām. Pasākumi bija īpaši interesanti tiem, kas darbojas eksporta tirgos, jo tirgus nosacījumi mainījās. Finanšu atbalstu saņēmušie, unikālie un neunikālie komersanti, t.sk. sadalījumā pa plānošanas reģioniem: <ul style="list-style-type: none"> • Rīga: unikālie - 6; ne unikālie – 14; finansējums - 58 584 EUR; • Pierīga: unikālie – 12; ne unikālie – 37; finansējums - 90 576 EUR; • Vidzeme: unikālie – 30; ne unikālie – 75; finansējums - 124 582 EUR; • Kurzeme: unikālie – 27; ne unikālie – 72; finansējums - 198 304 EUR; • Zemgale: unikālie – 10; ne unikālie – 24; finansējums - 58 965 EUR; • Latgale: unikālie – 14; ne unikālie – 25; finansējums - 57 883 EUR. Atbalsta apjoms bija tik neliels, jo bija ļoti īss grantu īstenošanas periods, bija jāsaņem projekta pieteikumi, tie jāizvērtē, jānoslēdz līgums, jāīsteno projektu darbības un jāiesniedz maksājumu uzdevumi. Nefinansu atbalsts ietvēra apmācības, telpas, uzņēmuma inkubācija.

⁶¹ <https://likumi.lv/ta/id/334090-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-3-maija-noteikumus-nr-279-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-1-1-specifiska-...>

	<p>Pasākumā piedalījās šādi reģionālie biznesa inkubatori - Liepājas, Jūrmalas un Ogres biznesa inkubatoros, kā arī citi reģionālie biznesa inkubatori.</p> <p>Inkubācija tika nodrošināta tikai - pilsētas mobilitātes un ūdens inovāciju jomā (tika atbalstīti projekti tikai šajās jomās). Projekti tika atlasīti konkursu atlases kārtībā. Atbalsts tika nodrošināts grantu un nefinanšu veidā. Atbalsts tika nodrošināts produkta attīstībai vai konkrētā projekta attīstībai un virzībai tirgū, mārketingam. Dažāda atbalsta intensitāte, jo dažādi grantu veidi, piemēram, izejvielu iegāde.</p> <p>Konkrēti atbalsta veidi atbilstoši biznesa inkubācijas nosacījumiem, piemēram, produkta attīstība, apmācības, prototipēšana, mārketingas. Uzņēmumi piedalās ES fondu 2021-2027 plānošanas perioda inkubācijas programmā, piemēram, zemūdens robotu attīstība, RTU projekts. Ar REACT-EU finansējuma palīdzību uzņēmumi uzlaboja produktu un tad tālāk attīsta.</p> <p>Finanšu analīze</p> <p>Kopējais finansējums (finansu un nefinanšu atbalsts) 588 894 EUR, ne unikālie finansējuma saņēmēji 102 jeb vidēji 5 773 EUR uz vienu finansējuma saņēmēju. Investīcijas uz vienu projektu 5 773 EUR nedod lielu ekonomisko ietekmi, un investīciju administrēšana gan no gala labuma guvēja puses, gan no LIAA puses rada papildu slogu, kas nav salīdzināms ar mazo atbalsta apmēru.</p> <p>Izvērtējamais 13.1.1.4. pasākums neatšķiras no saistītā pasākuma (3.1.1.6), jo izmantoti tie paši MK noteikumi un nav pievienotas jaunas atbalstāmās aktivitātes. Izvērtējamais pasākums ir tikai 2,6% (vai vēl mazāks, ja viss plānotais finansējums netika investēts) no saistītā pasākuma finansējuma, tādēļ nav īsti pamata veidot atsevišķu pasākumu. Pasākuma piensums Covid-19 seku mazināšanai ir ļoti nenozīmīgs, atbalstīti tikai 102 unikāli komersanti un vidējais finanšu un nefinanšu atbalsts vienam komersantam bija 5773 EUR, neveido ietekmi uz komersanta darbību, lai mazinātu Covid-19 sekas.</p> <p>Projekti tika izvēlēti nevis, izejot no Covid-19 seku mazināšanas prioritātēm, bet gan jomas, kur bija nepietiekams finansējums.</p>												
<p>Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="614 1068 1161 1133">Rādītājs</th> <th data-bbox="1161 1068 1313 1133">Plānotā vērtība</th> <th data-bbox="1313 1068 1474 1133">Faktiskā vērtība</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="614 1133 1161 1178">Atbalstīto komersantu skaits</td> <td data-bbox="1161 1133 1313 1178">10</td> <td data-bbox="1313 1133 1474 1178">102</td> </tr> <tr> <td data-bbox="614 1178 1161 1245">Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu</td> <td data-bbox="1161 1178 1313 1245">10</td> <td data-bbox="1313 1178 1474 1245">102</td> </tr> <tr> <td data-bbox="614 1245 1161 1290">Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus</td> <td data-bbox="1161 1245 1313 1290">10</td> <td data-bbox="1313 1245 1474 1290">99</td> </tr> </tbody> </table> <p>Rādītājos pie komersantu skaita norādīts unikālo komersantu skaits.</p> <p>Nav skaidrs kā tika plānoti sasniedzamie rādītāji (sasniedzamos rādītājus noteica EM), jo pie plānotā investīciju apjoma 1 000 000 EUR un pieņemot, ka visas pasākuma administrēšanas izmaksas attiecinātas uz saistīto pasākumu, plānotās investīcijas uz vienu komersantu būtu 100 000 EUR, bet faktiskās investīcijas uz vienu komersantu bija tikai apmēram 5 984 EUR (faktiskās investīcijas un 99 grantu saņēmēji).</p> <p>Komersanti, kas saņēma gan grantus, gan nefinanšu atbalstu, piemēram, daļība atvērtos pasākumos. Nefinanšu atbalsts tika finansēts no saistītā pasākuma.</p>	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība	Atbalstīto komersantu skaits	10	102	Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu	10	102	Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus	10	99
Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība											
Atbalstīto komersantu skaits	10	102											
Komersantu skaits, kuri saņem nefinansiālu atbalstu	10	102											
Atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus	10	99											
<p>Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus</p>	<p>Pasākuma īstenošanu ietekmēja īsais periods, kas bija pieejams projektu īstenošanai, jo MK noteikumus apstiprināja 14.07.2022., bet līdz 31.12.2023. bija jāīsteno visas projekta aktivitātes, kas ietvēra cenu aptauju, pakalpojumu nodrošināšanu, maksājumu uzdevumu iesniegšanu un apstrādi.</p> <p>Komersanti bija ieinteresēti lielākā atbalsta intensitātē un lai pie attiecināmajām izmaksām varētu tikt ieskaitīta arī darbinieku atlīdzība. Šie ierosinājumi tiek ņemti vērā ES fondu 2021.–2027. gada plānošanas periodā.</p>												
<p>Izvērtēt, vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība”</p>	<p>MK 03.05.2016. noteikumos Nr. 279 pasākuma īstenošanā ievēroti aspekti, kā “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība”.</p> <p>Pasākuma mērķis bija atbalstīt jaunu dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu komersantu izveidi un attīstību Latvijas reģionos, nodrošinot gala labuma guvējiem uzņēmējdarbībai nepieciešamās konsultācijas, apmācības un pasākumus par vispārīgiem uzņēmējdarbības jautājumiem, mentoru atbalstu, vidi (telpas) un grantu līdzfinansējumu komersantu darbības izmaksām. Līdz ar to pasākuma būtība jau ir uz ilgtspējīgu attīstību.</p>												

noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos	Jebkurš komersants varēja pieteikties uz atbalstu, kas atbilst nosacījumiem. Atbalstīto komersantu skaits krietni pārsniedz plānoto. Kā ilgtspējīgas aspekts ir zaļā iepirkuma piemērošana. MK noteikumos ⁶² "36. punkts Projekta ietvaros ir atbalstāma vides prasību integrācija preču un pakalpojumu iepirkumos (zaļais publiskais iepirkums). Saskaņā ar LIAA sniegto informāciju zaļais publiskais iepirkums ir process, kura ietvaros valsts un pašvaldības iestādes cenšas iepirkt preces un pakalpojumus ar iespējami mazāku ietekmi uz vidi, ņemot vērā dzīves cikla izmaksas produktiem vai pakalpojumiem ar vienādu primāro funkciju, taču pasākuma ietvaros LIAA neveica iepirkumus, tātad zaļais iepirkums netika izmantots.
Saistītie pētījumi	ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 3.prioritārā virziena "Mazo un vidējo komersantu konkurētspēja" noslēguma izvērtējums ⁶³ .

Datu avots: ES fonds, MK 03.05.2016. noteikumi Nr. 279, MK 14.07.2022. noteikumi Nr. 438

13.1.2.1. "Praktiskas ievirzes pētniecība"

13.1.2.1. pasākuma "Praktiskas ievirzes pētniecība" apraksts

7. tabula. 13.1.2.1. pasākuma "Praktiskas ievirzes pētniecība" apraksts

Apraksts	Esošā situācija		
Pasākums	13.1.2.1. pasākums " Praktiskas ievirzes pētniecība "		
Pasākuma ieviesējs	Atbildīgā institūcija - Izglītības un zinātnes ministrija, ieviešanas institūcijas: valsts zinātniskās institūcijas.		
Plānotais finansējums	Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 34 13.1.2.1. pasākuma plānotais publiskais finansējums – 8 201 345 EUR , ko veido Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 6 741 442 EUR apmērā un valsts budžeta finansējums 1 459 903 EUR apmērā, tai skaitā: <ul style="list-style-type: none"> • atbilstoši REACT-EU 2021. gada piešķīrumam pieejamais kopējais attiecināmais finansējums ir 7 619 138 EUR, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 6 262 872 EUR un valsts budžeta finansējums 1 356 266 EUR; • atbilstoši REACT-EU 2022. gada piešķīrumam pieejamais kopējais attiecināmais finansējums ir 582 207 EUR, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 478 570 EUR un valsts budžeta finansējums 103 637 EUR. <p>Trešajā projektu iesniegumu atlases kārtā 13.1.2.1. pasākuma plānotais finansējums – 1 795 013 EUR, ko veido Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 1 121 641 EUR) un valsts budžeta finansējums – 673 372 EUR).</p> <p>Ceturtajā projektu iesniegumu atlases kārtā 13.1.2.1. pasākuma plānotais finansējums – 3 458 440 EUR un virssaistību finansējums – 986 644 EUR), ko veido Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 3 076 703 EUR un virssaistību finansējums – 877 740 EUR), un valsts budžeta finansējums – 381 737 EUR un virssaistību finansējums – 108 904 EUR).</p> <p>Piektajā projektu iesniegumu atlases kārtā 13.1.2.1. pasākuma plānotais finansējums – 2 947 892 EUR un virssaistību finansējums – 1 812 012 EUR), ko veido Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 2 543 098 EUR un virssaistību finansējums – 1 646 902 EUR), un valsts budžeta finansējums – 404 794 EUR un virssaistību finansējums – 165 110 EUR).</p>		
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	Faktiski veiktās investīcijas ir 8 103 909,23 EUR jeb 98,8% no plānotā, t.sk. ERAF finansējuma 6 665 621,92EUR un valsts budžeta finansējums 1 438 287,31 EUR.		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Iznākuma rādītājs: Jauno produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējami un kuru izstrādei sniegts atbalsts	30	16

⁶² <https://likumi.lv/ta/id/282045-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-3-1-1-specifiska-atbalsta-merka-sekmet-mvk-izveidi-un-attistibu-ipasi>

⁶³ https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2023/zinojums_18.10.2023.pdf

	Rezultāta rādītājs: P&A granti COVID-19 ārstēšanai (medikamenti) un vakcīnām (kopējās publiskās izmaksas), EUR	2 000 000	2 108 227,14
	Sasniegtie un pārsniegtie rādītāji: <ul style="list-style-type: none"> • P&A granti COVID-19 ārstēšanai (medikamenti) un vakcīnām (kopējās publiskās izmaksas) – 105,4%. Nesasniegtie rādītāji: <ul style="list-style-type: none"> • Jaunu produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējamas un kuru izstrādei sniegts atbalsts projekta ietvaros (uz 2023. g.) – 53,3% Plānotie rezultāti nav sasniegti, un tikai par 53,3 % izpildīts rādītājs jaunu produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējamas un kuru izstrādei sniegts atbalsts pasākuma ietvaros. To var izskaidrot ar faktu, ka daļai pasākuma projektu rezultāti vēl tikai tiek virzīti uz komercializāciju, jo izstrādātie produkti vai tehnoloģijas ir bijušas līmenī, kas nedod iespējas tos komercializēt uzreiz pēc projekta beigām.		
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	Saistītais pasākums: 1.1.1.1. pasākums "Praktiskas ievirzes pētījumi". 1.1.1.1. pasākums tika īstenots atklātas projektu iesniegumu atlases veidā 5 kārtās, no kura pasākums 13.1.2.1. saņēma atbalstu trešajā, ceturtajā un piektajā kārtā. Pasākumiem plānotais kopējais attiecināmais publiskais finansējums ir 112 018 487 EUR, ko veido Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 96 594 514 EUR apmērā un valsts budžeta līdzfinansējums 15 423 973 EUR apmērā, tai skaitā: <ul style="list-style-type: none"> • 1.1.1.1. pasākuma publiskais finansējums – 103 817 142 EUR (tai skaitā virssaistību finansējums 2 798 656 EUR), ko veido Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 89 853 072 EUR apmērā (tai skaitā virssaistību finansējums 2 524 642 EUR) un valsts budžeta finansējums 13 964 070 EUR apmērā (tai skaitā virssaistību finansējums 274 014 EUR); • 13.1.2.1. pasākuma publiskais finansējums – 8 201 345 EUR, ko veido Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums 6 741 442 EUR apmērā un valsts budžeta finansējums 1 459 903 EUR apmērā, Iznākuma rādītāji : <ul style="list-style-type: none"> • jaunu pētnieku skaits atbalstītajās vienībās (pilnas slodzes ekvivalents) – 59; • zinātnisko rakstu skaits, kuru izstrādei un publicēšanai sniegts atbalsts projektu iesniegumu ietvaros, – 385; • jaunu produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējamas un kuru izstrādei sniegts atbalsts projektu iesniegumu ietvaros, – 335; • privātās investīcijas, kas papildina valsts atbalstu inovācijām vai pētniecības un izstrādes projektiem, – 11 846 013 EUR; • komersantu skaits, kuri sadarbojas ar pētniecības institūcijām, – 119; • jauno zinātnieku skaits (pilnas slodzes ekvivalents), kuri projekta ietvaros pilnveidojuši kompetenci, ieskaitot karjeras izaugsmes un personāla atjaunošanas procesus, – 290. Rezultāta rādītāji: <ul style="list-style-type: none"> • vidējais zinātnisko publikāciju skaits uz vienu zinātniskā personāla PLE gadā – 0,48; • valsts un augstākās izglītības sektora piesaistītais ārējais finansējums zinātniski pētnieciskajam darbam – 160 600 000 EUR. 		
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	13.1.2.1.pasākuma ietvaros tai skaitā tika īstenoti projekti, iegūstot komercializētas tehnoloģijas, kas vērstas uz Covid-19 izplatības ierobežošanu un iedzīvotāju aizsardzību un jo īpaši COVID-19 seku pārvarēšanu. 13.1.2.1. pasākuma rezultātā par 16 vienībām palielinājās jaunu produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējamas un kuru izstrādei sniegts atbalsts projektu iesniegumu ietvaros. Tas veido 4,8% no 1.1.1.1. pasākuma plānotās vērtības.		
MK noteikumu izveide	Pasākuma ieviešanas pamatā bija Ministru kabineta (MK) 2016. gada 12. janvāra noteikumi Nr. 34 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.1.1. SAM "Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā" 1.1.1.1. pasākuma "Praktiskas ievirzes pētījumi" un 13.1.2. SAM "Atveseļošanas pasākumi izglītības un		

	<p>pētniecības nozarē (ERAF)" 13.1.2.1. pasākuma "Praktiskas ievirzes pētniecība" īstenošanas noteikumi.⁶⁴</p> <p>13.1.2.1. pasākumam nav izdoti atsevišķi Ministru kabineta noteikumi, atbilstošie nosacījumi iekļauti MK noteikumos Nr.34, izdarot grozījumus 10.05.2022⁶⁵.</p> <p>2022. gada 10. maija grozījumi MK noteikumos Nr. 34 precizēja to nosaukumu, papildinot to ar nosaukumu 13.1.2. specifiskā atbalsta mērķa "Atveseļošanas pasākumi izglītības un pētniecības nozarē (ERAF)" 13.1.2.1. pasākuma "Praktiskas ievirzes pētniecība" īstenošanas noteikumi. Nosaukums tika papildināts atbilstoši 13.1.2. SAM rādītāju pasē norādītajam nosaukumam. Tāpat tika precizēts publiskā finansējuma REACT-EU sadalījums, norādot atsevišķi 1.1.1.1. pasākuma finansējumu un 13.1.2.1. pasākuma finansējumu, kā arī sadalot faktiski izmantojamo REACT-EU finansējumu pa gadiem atbilstoši EK izmantotajai procentuālajai proporcijai. Tāpat tika precizēts publiskā finansējuma sadalījums pa projektu iesniegumu atlases kārtām, norādot REACT-EU un virssaišību finansējuma daļas apjomus no kopējā abu pasākumu finansējuma. Grozījumi papildināja noteikumus ar uzraudzības rādītājiem 13.1.2.1. pasākuma ietvaros - 1) jauno produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējami un kuru izstrādei sniegts atbalsts un 2) P&A granti COVID-19 ārstēšanai (medikamenti) un vakcīnām.</p>
<p>Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē</p>	<p>Finansējums no REACT-EU resursiem tika paredzēts, lai papildus atbalstītu tādus praktiskas ievirzes projektus, kuru īstenošanas rezultātā nodrošināta Covid-19 infekcijas slimības izplatības ierobežošana un iedzīvotāju aizsardzība, kā arī sekmēta strukturālu pārmaiņu ieviešana ekonomikā un sabiedrības vajadzību nodrošināšana Covid-19 krīzes izraisīto seku mazināšanai, sniedzot ieguldījumu tādu jaunu produktu vai tehnoloģiju izstrādē, kurus plānots ieviest ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā.</p> <p>Atbalsta intensitātē grozījumi netika izdarīti.</p>
<p>Atsevišķa noslēguma atskaite</p>	<p>Projekta noslēgumā finansējuma saņēmējs sagatavoja atskaiti par projekta rezultātiem.</p> <p>Atskaitē tika ietverta informācija par projekta īstenošanu, t.sk. par mērķa un plānoto rezultātu sasniegšanu.</p>
<p>Īstenoto pasākumu apraksts</p>	<p>Atbalstu 13.1.2.1. ietvaros saņēma kopā 6 projektu iesniedzēji (2 valsts augstākās izglītības iestādes – 14% no visām valsts augstskolām, 4 valsts zinātniskie institūti – 29% no visiem valsts zinātniskiem institūtiem). Visi projektu iesniedzēji reģistrēti zinātnisko institūciju reģistrā. Kopumā īstenoti 16 projektu, un tie visi ir pabeigti.</p> <p>13.1.2.1 pasākuma ietvaros īstenotie projekti. (izcelti 5. kārtas projekti, kas tieši vērsti uz Covid-19 izplatības ierobežošānu un seku likvidēšanu):</p> <p>LU īstenotie projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konceptijas "enerģija no atkritumiem" inovācija zema oglekļa satura ekonomikai: jauna oglekļa uztveršanas tehnoloģija cieto sadzīves atkritumu termokīmiskajai pārstrādei (oglekļa uztveršana un uzglabāšana no atkritumiem – CCSW). • Kompleksu risinājumu izstrāde un aprobācija starojuma kapilāro siltummaiņu optimālai iekļaušanai gandrīz nulles enerģijas ēku sistēmās un primārās enerģijas patēriņa apkurei un dzesēšanai samazināšanai. • Hibrīda-sensora izelpas analīze kolorektālā vēža skrīningam (HYCOR). • Sintēzes gāzes ražošanas metodes izstrāde inovatīvai metanola ieguvei ar kompaktiekārtām, izmantojot tehnoloģisko procesu matemātisko modelēšanu. • Nanostrukturēto termoelektrisku materiālu izstrāde un to pielietojums siltumizolācijas paneļos ēku energoefektivitātes palielināšanai. • Antibakteriālās rezistences ātras novērtēšanas sistēma, pacientiem ar sekundārām bakteriālām infekcijām. • Sistēma COVID-19 inficēšanās riska noteikšanai un samazināšanai iekšējās. <p>RTU īstenotie projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Darbojošos objektu tipveida konstrukcijas tehniskā stāvokļa monitoringa sistēmas prototips, objekta tehniskā stāvokļa novērtēšanai to ekspluatācijas laikā. • Platforma Covid-19 drošai darba videi. <p>LU CFI īstenotie projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilgtspējīgas tehnoloģijas attīstība elektronikas lūžņu pārstrādei dārgmetālu un krāsaino metālu atgūšanai. • Jaunas, uz optiskajām šķiedrām balstītas sistēmas izstrāde vīrusu proteīnu mobilai noteikšanai ar augstu jutību, izmantojot SERS tehnoloģiju.

⁶⁴ <https://likumi.lv/ta/id/279475-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-1-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-latvijas-zinatnisko-instituciju>

⁶⁵ <https://likumi.lv/ta/id/332287-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-12-janvara-noteikumos-nr-34-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-1-1-1-specifisk...>

	<p>Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūta īstenotie projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bērza miza kā vērtīga, atjaunojama izejviela bez-formaldehīda skaidu plātņu un suberīnskābju poliolu iegūšanai poliuretānu izstrādei. • Koksnes biorafinēšanas procesa inovatīva pilnveide veicot atlikumu konversiju nanoporainos oglekļa materiālos (BiReMa). <p>Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra īstenotie projekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mikrofluīdikas iekārtas izstrāde prostatas vēža sekretēto ekstracelulāro vezikulu kvantificēšanai un to RNS satura analīzei (PROCEX). • BSL3 un mikrogravitācijas iekārtai pielāgotas plaušas uz čipa sistēmas izveide respiratoro sasilšanu pētniecībai (LocBox). <p>Elektronikas un datorzinātņu institūts īstenotais projekts:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orgānu uz čipa kultivēšana ar mākslīgā intelekta metodēm personalizētas medicīnas nolūkos.
<p>Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionos</p>	<p>REACT-EU finansējums tika novirzīt konkrētiem virzieniem, kas uz to brīdi bija īpaši svarīgi – 1) Covid-19 izplatības ierobežošana un iedzīvotāju aizsardzība un 2) strukturālu pārmaiņu ieviešana ekonomikā un sabiedrības vajadzību nodrošināšana.</p> <p>13.1.2.1.pasākuma ietvaros tika īstenoti projekti, iegūstot komercializētas tehnoloģijas, kas vērstas uz Covid-19 izplatības ierobežošānu, un iedzīvotāju aizsardzību un jo īpaši Covid-19 seku pārvarēšanu.</p> <p>LU projekta "Sistēma COVID-19 inficēšanās riska noteikšanai un samazināšanai iekšējās telpās" ietvaros izstrādātā sistēma ir jauns inženiertehniskais risinājums cilvēka drošības palielināšanai telpās, lai sniegtu būtisku ieguldījumu COVID-19 infekcijas slimības izplatības ierobežošanā un iedzīvotāju aizsardzībā no saslimšanas. Tas dod iespēju, izmantojot automatizētu gaisa fizikālo parametru mērījumu, un ar mākslīgā intelekta programmatūru noteikt cilvēku skaita un specifisko trokšņu datus, kā arī detalizētu pārneses procesu analīzi uz matemātisko modeļu bāzes, reāla laika režīmā aprēķināt un indicēt inficēšanās riska varbūtība telpā, kā arī rada iespējas operatīvi veikt pasākumus risku samazināšanai.</p> <p>LU īstenotā projektā "Antibakteriālās rezistences ātras novērtēšanas sistēma, pacientiem ar sekundārām bakteriālām infekcijām" tika izstrādāts un validēts jauns, rentabls prototips, lai samazinātu laiku, kas nepieciešams antimikrobiālās jutības testa (AJT) novērtēšanai. Projekta laikā piedāvātā prototipa ierīce un uz mākslīgā intelekta (MI) balstītais algoritms tiks pārbaudīti reālos apstākļos un testēti rutīnas mikrobioloģijas testos uz dažādiem baktēriju izolātiem un pret mikrobu līdzekļiem.</p> <p>LU CFI projekta "Jaunas, uz optiskajām šķiedrām balstītas sistēmas izstrāde vīrusu proteīnu mobilai noteikšanai ar augstu jutību, izmantojot SERS tehnoloģiju" mērķis bija pārbaudīt SERS metodes izmantošanu un izstrādāt testēšanas sistēmu ātrai SARS-CoV-2 protoīna noteikšanai.</p> <p>EDI projektā "Orgānu uz čipa kultivēšana ar mākslīgā intelekta metodēm personalizētas medicīnas nolūkos" veidoti algoritmi, prototipi, datu kopas un zinātniskie raksti par orgānu uz čipa (OOC) kultivēšanu un mākslīgā metožu lietošanu šī procesa automatizācijai.</p> <p>Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra projekta "BSL3 un mikrogravitācijas iekārtai pielāgotas plaušas uz čipa sistēmas izveide respiratoro sasilšanu pētniecībai (LocBox)" mērķis bija pārvarēt tehniskās problēmas, strādājot ar orgāna uz čipa (OOC) modeļiem bioloģiskās drošības 3. līmeņa (BSL3) vidē un mikrogravitācijā, izstrādājot slēgtu testa sistēmu, kas spējīga audzēt šūnas un ir saderīga ar BSL3 darbplūsmas un mikrogravitācijas sistēmām.</p> <p>RTU projekta "Platforma Covid-19 drošai darba videi" mērķis bija radīt Covid-19 drošu darbu vides platformu, kurā tiek integrētas progresīvas informācijas un komunikāciju tehnoloģijas un biotehnoloģijas. Platformā apvienotas biznesa nepārtrauktības plānošanas, lietu interneta, lielo datu, datorredzes, mašīnmācīšanās un notekūdeņu analīzes tehnoloģijas vispusīgai Covid-19 risku novērtēšanai, mazināšanai un novēršanai darba vietās, kuru darba specifika ierobežo attālinātā darba iespējas, piemēram, ražošanas uzņēmumiem, kuriem ir maiņu režīms.</p> <p>Analizējot atbalsta saņēmējus reģionālā griezumā, visi atbalsta saņēmēji atrodas Rīgā (100%) jeb vienā plānošanas reģionā.</p>
<p>Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz</p>	<p>13.1.2.1 pasākums tiešā veidā veicina REACT-EU finansēto projektu mērķi atbalstot investīcijas veselības aprūpes pakalpojumos un sekmējot pāreju uz digitālu un zaļu ekonomiku.</p> <p>Pasākums nodrošināja atbalstu ZI ar mērķi attīstīt inovatīvus risinājumus praktiskām sociālekonomiskām problēmām, t.sk. veicinot cilvēkkapitāla attīstību. Tā īstenošanas rezultātā ir izstrādātas jaunas zinātniskās inovācijas, jaunas tehnoloģijas, produkti,</p>

<p>atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību</p>	<p>risinājumi, metodes, patenti un preču zīmes. Tas ļāvis palielināt jaunu zinātnieku skaitu un uzlabot pētnieku un personāla kompetenci, veicināja ZI sadarbību ar uzņēmumiem, deva iespēju radīt jaunas publikācijas, nodrošināt darba vietas un uzturēt cilvēkresursus un sadarboties ar partneriem Latvijā un ārzemēs, un perspektīvā piesaistīt jaunus projektus, palielinājis ZI atpazīstamību.</p>
<p>Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus</p>	<p>Galvenie administratīvie šķēršļi ir saistīti ar smagnējām un ilgām iepirkumu procedūrām, kas ir neizbēgami lietišķajos pētījumos un pamatīgi kavē visus procesus. Iepirkumu sistēma ir pārāk smagnēja un ilga, tas visu sadārdzina, rada papildu stresu un bieži vien nepieciešamās lietas pētniekiem ir vieglāk nopirkt pašiem bez atlīdzības, lai darbs iet uz priekšu. Iepirkums ir milzīga problēma attiecībā uz jauno doktorantu piesaisti, kas šādu birokrātijas līmeni nesaprot un nevar pieņemt, jo tas nokauj radošumu. Kādam jānodarbojas ar administrēšanu un vadīšanu tīri administratīvi, bet diemžēl institūcijās ir tāda sistēma, ka tas jā dara pašiem pētniekiem. Jo tālāk administrācija atrodas no pētnieka, jo mazāk tā ir ieinteresēta konkrēta rezultāta sasniegšanā.</p> <p>Problēmas un šķēršļi iepriekš ir bijuši arī ar licenču pārdošanu un rezultātu komercializēšanu. LU šajā ziņā risinājums ir rasts ar Tehnoloģiju pārneses centra izveidi, kas īsteno lietas pēc būtības un reāli palīdz šo procesu novest līdz galam. Tāpat, publikācijas augstas citējamības izdevumos bieži vien ir par maksu, bet ne vienmēr ir iespējams atbalsts un pretimnākšana no administrāciju puses. Pastāv bažas par to, konsolidācijas un apvienošanas rezultātā, administrācija un dienesti, kas apkalpo zinātni kļūst aizvien centralizētāki un lielāki, bet tālāki no pētniekiem, kas situāciju var padarīt vēl sliktāku.</p>
<p>Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" aspekti atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos</p>	<p>Vienlīdzīgas iespējas:</p> <p>Īstenoto projektu ietvaros vienlīdzīgas tiesības un iespējas nodrošinātas abiem dzimumiem, gan arī lēmumu pieņemšanas laikā neatkarīgi no vecuma, rases, etniskās izcelsmes, reliģijas, invaliditātes u.c.</p> <p>Pasākuma ieviešanā nodrošināta atbilstība Labklājības ministrijas izstrādātajām vadlīnijām ES fondu projektu pieteicējiem par atbilstību horizontālajai prioritātei "Vienlīdzīgas iespējas" ES fondu projektos.</p> <p>Ilgtspējīga attīstība:</p> <p>Ņemot vērā nosacījumus, lai nodrošinātu ilgtspējas prasības, preču un pakalpojumu iegādei piemērota Zaļā iepirkuma procedūra ar minimālu iespējamo ietekmi uz vidi, apsverot aprites cikla izmaksas produktiem un pakalpojumiem ar vienādu primāro funkciju:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ietekme uz vidi visa dzīves ciklā tiks samazināta, (2) tiks veicināti sociālie uzlabojumi, piemēram, izvēloties produktus, kuru ražošanā toksiskas ķīmiskās vielas nav izmantotas, (3) tiks panākts izmaksu ietaupījums, novērtējot aprites cikla izmaksas, kas ietver arī, piemēram, ekspluatācijas izmaksas vai atkritumu apsaimniekošanas izmaksas. <p>13.1.2.1. pasākuma īstenošanas noteikumi nosaka, ka finansējums tiek piešķirts projektiem, kas nodrošina ilgtspēju tādās jomās, kā, piemēram, resursu izmantošanas un klimatneitralitātes risinājumu ilgtspēju, drošas un ilgtspējīgas pārtikas sistēmas, ilgtspējīgu ūdens resursu apsaimniekošanu u.tml., līdz ar to, projektu īstenošanai šie principi ir jāņem vērā un tie jānodrošina. Tāpat, rādītājs "jaunu produktu un tehnoloģiju skaits, kas ir komercializējami un kuru izstrādei sniegts atbalsts projektu ietvaros", definēts kā: "projekta ietvaros izstrādāto prototipu skaits, ja piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas nodrošina projekta rezultātu ilgtspēju, sniedzot ieguldījumu inovācijas sistēmas attīstībā".</p> <p>Jau daudzu gadu garumā, t.i., vairākos ES struktūrfondu plānošanas periodos, pastāv t.s. pārrāvumi starp programmu izsludināšanu un projektu uzsaukumiem, kas ilgst pat gadu un vairāk. Faktiski REACT-EU šo jautājumu nerisināja, jo 13.1.2.1. pasākums notika paralēli 1.1.1.1. projektu ieviešanai un apstājās 2023. g. beigās. Līdz pat 2024. g. vasaras beigām nav izsludinātas jaunās programmas un līdz ar to zinātniskie kolektīvi tiek izjaukti, jo cilvēki bija jāatlaiz finansējuma trūkuma dēļ. Labākie pētnieki un bieži vien jaunie pētnieki aizbrauc uz ārzemēm un veiksmīgi strādā tur. Tas hroniski un negatīvi ietekmē Latvijas zinātni. Tāpat nav iespējami nepārtraukti pētījumi, jo ir finansējuma pārtraukums. Tas neļauj pietiekamā mērā nodrošināt zinātniskās darbības un rezultātu ilgtspēju.</p>
<p>Saistītie pētījumi</p>	<p>Saistītā 1.1.1.1. pasākuma "ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda DP "Izaugsme un nodarbinātība" 1. prioritārā virziena "Pētniecība, tehnoloģiju attīstība un inovācijas" un inovāciju atbalsta pasākumu" noslēguma izvērtējums", SIA CSE COE, 2024. g.</p>

Pieejams: https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2024/pv1_izvertejums_10.06.2024.pdf Informācija par pasākumu un īstenotajiem projektiem publicēta augstskolu mājaslapās, piemēram: LU: https://www.lu.lv/zinatne/programmas-un-projekti/es-strukturfondi/eraf-projekti/1111-praktiskas-ievirzes-petijumi-5-karta/sistema-covid-19-inficesanas-riska-noteiksanai-un-samazinasai-iekstelpas/ RTU: https://www.rtu.lv/lv/universitate/projekti/atvert?project_number=4517 LBTU: https://biomed.lu.lv/project/1-1-1-1-21-a-033/ Elektronikas un datorzinātņu institūts: https://www.edi.lv/projects/organu-uz-cipa-kultivesana-ar-maksliga-intelekta-metodem-personalizetas-medicinas-nolukos-aimooc/ Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts: http://www.kki.lv/zinatniskie-virzieni/projekti/berza-miza-ka-vertiga-atjaunojama-izejviela-bez-formaldehida-skaidu

13.1.2.2. pasākums “Izglītības iestāžu digitalizācija”

13.1.2.2. pasākuma “Izglītības iestāžu digitalizācija” apraksts

8. tabula. 13.1.2.2. pasākuma “Izglītības iestāžu digitalizācija” apraksts

Apraksts	Esošā situācija		
Pasākums	13.1.2.2. pasākums “Izglītības iestāžu digitalizācija”		
Pasākuma ieviešējs	Pasākuma ietvaros atbildīgās iestādes funkcijas pilda Izglītības un zinātnes ministrija. Projekta iesniedzējs pasākuma ietvaros ir Izglītības un zinātnes ministrija, kas pēc projekta iesnieguma apstiprināšanas kļūst par finansējuma saņēmēju.		
Plānotais finansējums	Plānotais attiecināmais finansējums: 11 140 678 EUR, ko veido Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 9 389 017 EUR, tai skaitā 8 895 441 EUR Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums no REACT-EU, un valsts budžeta līdzfinansējums – 1 751 661 EUR. Maksimālais attiecināmais Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma apmērs nepārsniedz 85% no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un valsts budžeta finansējuma kopsummas.		
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	Faktiski veiktās investīcijas ir 11 019 548,24 EUR jeb 98,9% no plānotā, t.sk. ERAF finansējuma 9 363 294,57 EUR un valsts budžeta finansējums 1 656 253,67 EUR.		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Iznākuma rādītājs: Izglītības iestādes, kuras saņēmušas mācību procesa nodrošināšanai nepieciešamo informācijas un tehnoloģiju aprīkojumu	614	524
	Rezultāta rādītājs: Finansējuma apjoms IT izglītībai saistībā ar COVID-19	14 966 733	15 164 891
Sasniegtie un pārsniegtie rādītāji:			
<ul style="list-style-type: none"> Finansējuma apjoms IT izglītībai saistībā ar COVID-19 – 101,3%. 			
Nesasniedzamie rādītāji:			
<ul style="list-style-type: none"> Izglītības iestādes, kuras saņēmušas mācību procesa nodrošināšanai nepieciešamo informācijas un tehnoloģiju aprīkojumu – 85,3%. 			
Rezultātu neizpildi izglītības iestāžu skaitā, kuras saņēmušas nepieciešamo IT aprīkojumu, IZM skaidro ar faktu, ka Ministru kabineta noteikumu (par REACT projekta īstenošanu) anotācijā ir pieļauta sākotnēji plānotā rādītāja vērtības mazināšanās - ievērojot, ka pasākuma īstenošanas laikā turpināsies vispārējās izglītības iestāžu tīkla sakārtošana un plānota speciālo izglītības iestāžu tīkla sakārtošanas procesa uzsākšana, ir iespējams izglītības iestāžu skaita samazinājums, bet nosacījumu izstrādes laikā papildus ir apzinātas profesionālās izglītības iestādes, kas īsteno vispārējās pamatizglītības programmas, kā labuma guvēji 13.1.2.2. pasākuma ietvaros.			

	Turklāt pašvaldības datorus izglītības iestādēm nodeva pēc pašu ieskatiem, izvērtēja reālo nepieciešamību (datori nav nodoti atsevišķām izglītības iestādēm, kas ir speciālās, arī neklātienēs, izglītības iestādes, kurām, pašvaldību ieskatā, datori nav nepieciešami mācību procesā).
Saistītais pasākums, finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	Saistītais pasākums: 8.1.2. SAM "Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi".
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	8.1.2. SAM ietvaros tika uzsākts modernizēt mācību vidi vispārējās izglītības iestādēs, tostarp investējot IT risinājumu ieviešanā un aprīkojuma iegādē. Tomēr IT aprīkojums izglītības iestādēs joprojām bija vērtējams nepietiekams, īpaši attiecībā uz portatīvo datortehniku. REACT-EU deva iespēju paplašināt investīciju iniciatīvas Covid-19 krīzes pārvarēšanai, sniedzot papildu finansiālo atbalstu dalībvalstīm ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda ietvaros.
MK noteikumu izveide	Pasākuma ieviešana notika, pamatojoties uz 2021. gada 30. novembra Ministru kabineta (MK) noteikumiem Nr.785 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 13.1.2. SAM "Atveseļošanas pasākumi izglītības un pētniecības nozarē" 13.1.2.2. pasākuma "Izglītības iestāžu digitalizācija". ⁶⁶ 13.1.2.2. pasākums tika īstenots 8.2.1. SAM ceturtās kārtas ietvaros.
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Šāda apjoma datoru piegāde pašvaldībām un skolām nekad iepriekš nav tikusi īstenota, šajā nolūkā tika pieņemti speciāli MK noteikumi Nr.785, nosakot pasākuma īstenošanas kārtību. Iepirktie datori tika piegādāti skolām un sadalīti proporcionāli skolnieku skaitam (7.-9. klašu grupā) visos Latvijas reģionos.
Atsevišķa noslēguma atskaite	Projekta noslēgumā finansējuma saņēmējs sagatavoja atskaiti par projekta rezultātiem. Atskaitē tika ietverta informācija par projekta īstenošanu, t.sk. par mērķa un plānoto rezultātu sasniegšanu.
Īstenoto pasākumu apraksts	Projekta ietvaros 524 izglītības iestādēm iegādāti un nodoti kopā 25 687 portatīvie datori par kopējo summu 10 758 159,01 EUR. Uzraudzības rādītāja vērtība veidojas, no šī projekta plānotajiem rezultātiem (datortehnikas iegāde 1075815,01 EUR apmērā) un valsts budžeta finansējuma kopsummas, ar darbības programmā norādīto bāzes vērtību 4 406 732 EUR 2020. gadā. Par projekta finansējumu iegādātos portatīvos datorus izglītojamie izmanto ikdienā (pēc datoru piegādēm pastāvīgi tika veikta domēnos pieejamo atskaišu kvantitatīvo datu izvērtēšana, efektīvai projekta ietekmes novērtēšanai un digitālo tehnoloģiju pielietojumu skolās noteikšanai. Regulāri veikta Chromebook lietojamības statistikas izvērtēšana un komunikācija ar pašvaldībām par turpmākajiem soļiem datoru izmantošanai mācību procesā). Projekta ietvaros sniegts metodiskais atbalsts efektīvai un jēgpilnai datoru izmantošanai mācību procesā: <ul style="list-style-type: none"> • regulāri organizēti darba semināri tiešsaistē ar pašvaldību digitalizācijas, lai informētu par aktualitātēm un jaunumiem ar projektu saistītajos jautājumos, dažādām rekomendācijām, dalītos ar labās prakses piemēriem, kā arī diskutētu par problēmām un to iespējamiem risinājumiem; • izstrādāta "Google Workspace for Education" tehniskā rokasgrāmata un ieteikumi privātuma aizsardzībai Google Workspace domēnā; • organizēts mācību kurss "Google for Education Educator Level 1"; • organizēts 13 semināru cikls pedagogiem tiešsaistē "Digitālo tehnoloģiju iespējas un atbalsta rīku izmantošana mācību priekšmetos"; • nodrošināti 28 video mācību materiāli pedagogiem vispārējās digitālās kompetences paaugstināšanai; • organizēti semināri klātienē: "Pašnovērtēšanas tests izglītības iestāžu darbiniekiem par vispārīgās datu aizsardzības regulas (GDPR) jautājumiem"; • organizēta klātienēs konference "Pašvaldības digitālo komandu konference par digitālās transformācijas norisi izglītības iestādēs", kuras laikā bija iespēja dalīties arī ar labās prakses piemēriem, tajā skaitā iesaistot ārvalstu pieredzi;

⁶⁶ <https://likumi.lv/ta/id/328183-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-13-1-2-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-izglitiba-un>

	<ul style="list-style-type: none"> • izstrādāts pašvaldības dibināto Izglītības iestāžu rīcības programmas “Izglītības digitālā transformācija” ietvars; • veikts projekta ietekmes izvērtējums, izvērtējot projekta ietekmi uz digitālo tehnoloģiju pielietojumu skolās, projektā iegādāto datoru izmantošanas veidu un piemēroību, sniegti priekšlikumi sekmīgai turpmākai digitalizācijai un darbam. <p>Par projekta finansējumu iegādātos portatīvos datorus izglītojamie izmanto ikdienā (pēc datoru piegādēm pastāvīgi tika veikta domēnos pieejamo atskaišu kvantitatīvo datu izvērtēšana, efektīvai projekta ietekmes novērtēšanai un digitālo tehnoloģiju pielietojumu skolās noteikšanai. Regulāri tiek veikta Chromebook lietojamības statistikas izvērtēšana un komunikācija ar pašvaldībām par turpmākajiem soļiem datoru izmantošanai mācību procesā).</p> <p>Projekta ietvaros regulāri un pastāvīgi sniegts tehniskais atbalsts (sniegtas individuālas konsultācijas pašvaldībām un valsts dibināto izglītības iestāžu IT speciālistiem (pakalpojuma līguma ar SIA “Baltijas Informācijas Tehnoloģijas” ietvaros nodrošināts individualizēts, tehniskais (konsultācijas un problēmu risināšana) atbalsts; izveidota vide (čats), kurā pašvaldību digitālo komandu pārstāvjiem, kā arī papildus izglītības iestāžu IKT mentoriem un metodiķiem, ir iespēja savstarpēji komunicēt un apmainīties viedokļiem; izveidota informatīvā vietne, kur publicēti mācību un informatīvie materiāli: https://atbalsts.refined.site/space/REACT atbalstam un informācijai; veikta mācību platformas Skolo.lv uzlabošana, u.c.</p> <p>Starp VISC, “Google” un tā partneri SIA “Baltijas Informācijas Tehnoloģijas” 12.07.2023. noslēgtās vienošanās ietvaros tika nodrošinātas klātienēs un neklātienēs apmācības pedagogiem, lai pilnveidotu iemaņas darboties “Google for Education” vidē, kā arī izglītības iestāžu IT speciālistiem, lai pilnīgi iepazītos ar “Google for Education” vidi un varētu sniegt pilnvērtīgu atbalstu skolēniem un skolotājiem ikdienas darbā.</p> <p>IZM 20.09.2023. parakstīja saprašanās memorandu ar “Google Cloud” partneri SIA “Baltijas Informācijas Tehnoloģijas” par sadarbību zināšanu pārnesēi “Google for Education” vides izmantošanai izglītībā un skolotāju izglītošanā digitālajā pedagogijā.</p> <p>Projekta ietvaros izvērtēta projekta ietekme uz digitālo tehnoloģiju pielietojumu skolās, projektā iegādāto datoru izmantošanas veids, piemēroība, sniegtas rekomendācijas iespējamām izmaiņām nākošajos iepirkumos (30.10.2023. līgums Nr. 1-16.4/23-152 starp VISC un SIA "SAFEGE Baltija" par izvērtējuma par projekta ietekmi pašvaldību izglītības iestādēs veikšanu). Veiktā izvērtējuma priekšlikumi tiks ņemti vērā veicot turpmākos datortehnikas un atbilstošas programmatūras nodrošinājuma pirkumus.</p> <p>Regulārajos darba semināros tiešsaistē ar pašvaldību digitalizācijas komandām (vadītājiem un atbalsta personālu) tika pārrunāti jautājumi par iespējamiem risinājumiem tālākai “Datoru bibliotēkas” attīstībai un datoru atjaunošanai, sadarbības partneri dalījās ar labās prakses piemēriem, kā arī diskutēja par problēmām un to iespējamiem risinājumiem.</p> <p>20.06.2023 organizēta klātienēs konference "Pašvaldības digitālo komandu konference par digitālās transformācijas norisi izglītības iestādēs", kuras laikā bija iespēja dalīties arī ar labās prakses piemēriem, tajā skaitā iesaistot ārvalstu pieredzi.</p> <p>Projekta ietvaros ir veikts izvērtējums par projekta ietekmi pašvaldību izglītības iestādēs, kurā tika izvērtēta projekta ietekme uz digitālo tehnoloģiju pielietojumu skolās, projektā iegādāto datoru izmantošanas veidu un piemēroību, kā arī sniegti priekšlikumi sekmīgai turpmākai digitalizācijai un darbam.</p> <p>VISC ir izveidojis vietni, kurā apkopota informācija par izglītības iestāžu digitalizāciju un citām ar digitalizāciju saistītām aktualitātēm, t.sk. par REACT-EU projektu: https://atbalsts.refined.site/space/REACT</p> <p>Portatīvās datortehnikas iegāde un metodiskais atbalsts ilgtspējīgas sistēmas izveidei atbilst pilnveidotajam vispārējās izglītības mācību saturam un izglītojamo vecumposmam, sekmējot “Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021. - 2027. gadam” noteikto izaicinājumu un problēmu risināšanu.</p> <p>Projekta ietvaros tika regulāri un pastāvīgi sniegts tehniskais atbalsts (individuālas konsultācijas pašvaldībām un valsts dibināto izglītības iestāžu IT speciālistiem (pakalpojuma līguma ar SIA “Baltijas Informācijas Tehnoloģijas” ietvaros nodrošināts individualizēts, tehniskais (konsultācijas un problēmu risināšana) atbalsts; izveidota vide (čats), kurā pašvaldību digitālo komandu pārstāvjiem, kā arī papildus izglītības iestāžu IKT mentoriem un metodiķiem, ir iespēja savstarpēji komunicēt un apmainīties viedokļiem; izveidota informatīvā vietne: https://atbalsts.refined.site/space/REACT atbalstam un informācijai; veikta mācību platformas Skolo.lv uzlabošana, u.c.</p>
<p>Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un</p>	<p>Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 13.1.2. SAM "Atveseļošanas pasākumi izglītības un pētniecības nozarē" 13.1.2.2. pasākuma "Izglītības iestāžu digitalizācija" projekta (turpmāk – REACT projekts) darbības ir bijušas atbilstošas Covid-19 krīzes seku</p>

<p>atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā</p>	<p>mazināšanā Latvijā, kuras dēļ tika būtiski pievērsta uzmanība attālinātā mācību procesa nozīmībai izglītībā, palielinot izglītības pieejamību. Turklāt attālinātās mācības ir viena no iespējam izglītojamajam tās ietvaros iegūt un attīstīt digitālās prasmes, kas ir viena no pilnveidotā mācību satura obligātajiem elementiem. Lai īstenotu un nodrošinātu attālinātās mācības, kritiski svarīgs bija tehnoloģiskais nodrošinājums izglītības iestādēm, pedagogiem un izglītojamiem.</p> <p>Turklāt REACT projekta ietvaros, ar projekta galveno partneri VISC, tika nodrošināts metodiskais un konsultatīvais atbalsts pašvaldībām un valsts dibinātajām izglītības iestādēm izglītības procesa digitalizācijas īstenošanai mērķtiecīgai IKT risinājumu un aprīkojuma pārvaldībai un izmantošanai mācību procesā.</p> <p>Ņemot vērā, ka REACT projekta sadarbības partneri bija visas Latvijas Republikas pašvaldības, tad investīcijas tika veiktas vienmērīgi visā Latvijas teritorijā, atbilstoši/proporcionāli katras pašvaldības izglītojamo skaitam 7.–9. klašu grupā (atbilstoši Valsts izglītības informācijas sistēmas datiem uz 2021. gada 1. septembri).</p> <p>Atbalstu 13.1.2.2. ietvaros saņēma visas 43 pašvaldības, kā arī 2 valsts dibinātās izglītības iestādes (Smiltenes tehnikums, Murjāņu sporta ģimnāzija) un Valsts izglītības satura centrs.</p>
<p>Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību</p>	<p>13.1.2.2. pasākums tiešā veidā veicina REACT-EU finansēto projektu mērķi atbalstītu investīcijas, kas sekmē pāreju uz digitālu un zaļu ekonomiku. Pasākums veicināja valsts un pašvaldību dibināto speciālās, vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu nodrošināšana ar mācību procesam atbilstošām, izmaksu efektīvām un drošām informācijas un komunikācijas tehnoloģiju vienībām – portatīvo datortehniku, nodrošinot to pieejamību izglītojamiem mācību procesā, lai paaugstinātu mācību efektivitāti un mazinātu nevienlīdzību.</p> <p>Ņemot vērā, ka projekta sadarbības partneri bija visas Latvijas Republikas pašvaldības, tad tā investīcijas tika veiktas vienmērīgi visā Latvijas teritorijā, atbilstoši/proporcionāli katras pašvaldības izglītojamo skaitam 7.–9. klašu grupā.</p> <p>Pasākuma rezultātus labi raksturo tajā īstenotās aktivitātes, kas aprakstītas augstāk.</p>
<p>Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus</p>	<p>Attiecībā uz administratīvo slogu pašvaldības norādījušas uz pārāk ilgo iepirkšanas procesu, kas iesākās 2021. gadā, bet reālas datoru piegādes notika tikai 2022. g. otrajā pusē un gada beigās, kad Covid-19 ierobežojumi jau tika samazināti un atcelti. Faktiski tas tiešā veidā nepalīdzēja risināt Covid-19 problēmas laikā, kad to vajadzēja visvairāk, lai nodrošinātu tūlītēju risinājumu sakarā ar mācību "pārceļšanu" tiešsaistes režīmā. Šajā gadījumā noderīgāki bija tādi risinājumi, kā LMT un "Bite" viedierīču piedāvājums skolām, ko operatīvi risināja IZM sadarbībā ar privātajiem partneriem 2020. g. Tomēr datori bija noderīgi skolām arī vēlākā periodā un palīdzēja uzlabot situāciju ar datortehnikas nodrošinājumu kopumā.</p> <p>Citas problēmas saistītas ar datoru ierobežotajām iespējām, ņemot vērā "Google for Education" specifisko vidi, dažādas tehniskas un tehnoloģiskas problēmas, ko skolām nācās sākotnēji risināt, kā arī problēmas saistībā ar datoru uzlādi, kam skolas nebija pilnībā gatavas. Daugavpils pašvaldība norādīja uz problēmām skolās saistībā ar nepietiekamu interneta pieslēguma jaudu vajadzīgajā daudzumā un ātrumā.</p>
<p>Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" aspekti atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos</p>	<p>Saskaņa ar horizontālo principu „Vienlīdzīgas iespējas”:</p> <p>Projekta vadībā un īstenošanā nodrošināta nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmēm. Projekta sadarbības partneri bija visas Latvijas Republikas pašvaldības, tādējādi investīcijas tika veiktas vienmērīgi visā Latvijas teritorijā, atbilstoši/proporcionāli katras pašvaldības izglītojamo skaitam 7.–9. klašu grupā (atbilstoši Valsts izglītības informācijas sistēmas datiem uz 2021. gada 1. septembri).</p> <p>Informāciju un tehnoloģiju aprīkojuma iegādē tika iepirkti portatīvie datori, kas nodrošināja skolēnu iesaisti mācību procesā arī esot attālināti – īslaicīgu vai ilgstošu veselības traucējumu (arī karantīnas) dēļ atrodoties savā dzīves vietā. Tas nodrošināja iespēju robežās turpināt mācību vielas apguvi attālināti, saņemot uzdevumus no pedagoga, izmantojot mācībās papildus izziņas materiālus. Iegādātie portatīvie datori arī izmantojami personām ar invaliditāti, taču neiekļauj speciālos taustes vai citādi individuāli pielāgojumus piekļūstamības risinājumus, jo projekta mērķis ir iegādāties tipveida zemu izmaksu iekārtas, lai nodrošinātu maksimālu iegādāto datoru skaitu.</p> <p>Saskaņa ar horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība”:</p> <p>Projektā tika piemērots horizontālā principa "Ilgtspējīga attīstība" sasniedzamais rādītājs - Zaļais iepirkums vai zaļais publiskais iepirkums.</p> <p>Zaļais iepirkums vai zaļais publiskais iepirkums portatīvajiem datoriem</p>

Sasniedzamā vērtība	Sasniegtā vērtība	Mēr-vienība	Piezīmes
10 560 002	10 758 159,01	EUR	Projekta ietvaros iegādāti kopā 25 687 portatīvie datori par kopējo summu 10 758 159,01 EUR (25080 vienības - Acer Chromebook 314 par summu 10 499 992,80 EUR, piegādātājs SIA "Baltijas Informācijas Tehnoloģijas"; un papildus piegādē 607 vienības - Asus Chromebook CX1 par summu 258 166,21 EUR, piegādātājs AS "Capital")
<p>Datu avots: projekta noslēguma atskaite KPVIS</p> <p>Projektā paredzētā iepirkuma "Par datortehnikas piegādi izglītības procesa nodrošināšanai" Identifikācijas numurs: IZM Nr. IZM2021/22/AK/ERAF specifikācijā ir izvirzītas prasības, kas atbilst 20.06.2017.g. MK noteikumiem Nr. 353 "Prasības zaļam publiskam iepirkumam un to piemērošanas kārtība".</p> <p>Projekta rezultātu uzturēšanai pēc projekta beigām nav paredzēts piesaistīt papildu līdzekļus no valsts budžeta. Nepieciešamais ilgspējas monitorings tiks nodrošināts no IZM pieejamiem resursiem.</p> <p>Projekta sadarbības partneri nodomu protokolos apliecinājuši, ka uzņemas saistības nodrošināt iegādāto un saņemto iekārtu darbību un aizvietošanu vismaz 3 gadus pēc projekta beigām par pašvaldību līdzekļiem. Projektā paredzēts pašvaldības un izglītības iestāžu speciālistiem sniegt apmācības, kā arī nodrošināt konsultatīvo un metodisko atbalstu, tai skaitā tulkot un adaptēt datoru pārvaldībai nepieciešamās instrukcijas un administrēšanas rokasgrāmatas. Pašvaldības nodomu protokolos uzņemas pienākumu nodrošināt digitalizācijas procesu vadītāju, kas izstrādā un īsteno skolu digitalizācijas stratēģiju, apmācību. Pašvaldībām jāizveido atbilstošas kapacitātes tehniskā un metodiskā atbalsta vienība, kas nodrošinās atbalstu arī pēc projekta beigām.</p> <p>Būtiska projekta finansējuma daļa paredzēta pasākumiem, kas pašvaldībām un izglītības iestādēm nodrošina metodisko atbalstu, kas sniedz ieguldījumu stratēģiskai un profesionālai izglītības tehnoloģiju izmantošanai mācībās. Projekta laikā iegūtās atbalsta un pedagoģiskā personāla zināšanas ir pielietojamas arī pēc šī projekta beigām.</p> <p>Visi ar projekta finansējumu izveidotie, tulkotie tehniskās uzturēšanas un mācību metodiskie materiāli ir publiski pieejami un publicēti IZM vai VISC tīmekļa vietnēs vismaz trīs gadus pēc projekta beigām, kā arī turpmāk līdz laikam, kamēr konkrētais materiāls ir izmantojams, ņemot vērā tehnoloģiju attīstību vai citu iemeslu kāpēc tas vairs nav aktuāls.</p>			
Saistītie pētījumi	<p>Saistītā 8.1.2. SAM izvērtējums ietverts "ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda DP "Izaugsme un nodarbinātība" 8. prioritārā virziena "Izglītība, prasmes un mūžizglītība" noslēguma izvērtējums" ziņojumā, SIA CSE COE, 2023. g.</p> <p>Pieejams: https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2022/fm_dp_8pv_nosl_izv_final.pdf</p> <p>Informācija par projekta aktualitātēm regulāri tikusi publicēta IZM mājaslapā: https://www.izm.gov.lv/lv/projekts/izglitibas-iestazu-digitalizacija-7-9-klasem, kā arī pašvaldību mājaslapās, piemēram, Rīgas pilsētas: https://iksd.riga.lv/lv/rd-iksd/projekti?target=25</p> <p>Bauskas novada: https://www.bauskasnovads.lv/lv/jaunums/sanemti-pirmie-70-datori-izglitibas-iestazu-digitalizacijai?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F</p> <p>Jelgavas pilsētas: https://www.jelgava.lv/jip/projekts-izglitibas-iestazu-digitalizacija-7-9-klasem-projekts-nr-8-1-2-0-22-i-001-2/ un arī izglītības iestāžu mājaslapās, piemēram, Murjāņu sporta ģimnāzijas: https://msq.edu.lv/projekti/iestazu-digitalizacija/</p>		

14.1.1.1. pasākums "Digitalizācijas iniciatīvas studiju kvalitātes pilnveidei"

14.1.1.1. pasākuma "Digitalizācijas iniciatīvas studiju kvalitātes pilnveidei" apraksts

9. tabula. 14.1.1.1. pasākuma "Digitalizācijas iniciatīvas studiju kvalitātes pilnveidei" apraksts

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	14.1.1.1. pasākums "Digitalizācijas iniciatīvas studiju kvalitātes pilnveidei"

Pasākuma ieviesējs	Pasākuma ietvaros atbildīgās iestādes funkcijas pilda Izglītības un zinātnes ministrija. Projekta iesniedzējs pasākuma ietvaros var būt augstskola, kas pēc tam, kad ir noslēgta vienošanās vai līgums par projekta īstenošanu ar sadarbības iestādi un apstiprināts projekta iesniegums, ir arī finansējuma saņēmējs.		
Plānotais finansējums	Plānotais attiecināmais finansējums REACT-EU ietvaros: 7 860 001 EUR, tai skaitā Eiropas Sociālā fonda finansējums no programmas "Atveseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām" (REACT-EU) – 5 627 882 EUR un valsts budžeta finansējums – 2 232 119 EUR. Pasākuma ietvaros augstskola īsteno projektu, kas nav kvalificējams kā komercdarbības atbalsts, un tā maksimālā publiskā finansējuma intensitāte ir 100%. Maksimālais attiecināmais REACT-EU finansējuma apmērs nepārsniedz 71,60% no pasākumam pieejamā kopējā attiecināmā finansējuma.		
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	Faktiski veiktās investīcijas ir 6 994 914,33 EUR jeb 88,99% no plānotā, t.sk. ESF finansējuma 5 008 358,6 EUR un valsts budžeta finansējums 1 986 555,7 EUR.		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Iznākuma rādītājs: Augstskolu skaits, kas saņēmušas ESF atbalstu digitalizācijas iniciatīvu ieviešanai, kas veicina mūsdienīgu, inovatīvos tehnoloģiskos risinājumos balstītu studiju procesu	7	12
	Rezultāta rādītājs: Augstskolu skaits, kuras ieviešas digitalizācijas iniciatīvas, kas veicina mūsdienīgu, inovatīvos tehnoloģiskos risinājumos balstītu studiju procesu	7	12
Sasniegtie un pārsniegtie rādītāji: <ul style="list-style-type: none"> • Gan rezultāta, gan iznākuma rādītāji tika pārsniegti un izpildīti par 171,4% - 7 plānoto augstskolu vietā atbalstu saņēma, un digitalizācijas iniciatīvas ieviesa 12 augstskolas. Rādītāja ievērojamā pārsniegšana saistīta ar to, ka bija liela interese no sadarbības partneru - augstskolu puses, ņemot vērā aktualitāti (Covid-19) un nepieciešamību digitalizēt studijas. Sadarbības augstskolu izvēli lielā mērā ietekmēja augstskolu reorganizācijas process, lai uzsāktu sadarbību varētu veiksmīgi turpināt arī nākotnē. Plānotie iznākuma un rezultātu rādītāji ir sasniegti un pārsniegti. Tas, ka 14.1.1.1. pasākuma ietvaros plānotie rādītāji tika ievērojami pārsniegti liecina par minētā pasākuma lietderību un REACT-EU finansējuma izlietošanas efektivitāti, kā arī par šāda pasākuma nepieciešamību.			
Saistītais pasākums, finansējuma apmērs sasniedzamie rezultāti	tā un	Saistītais pasākums: 8.2.3. SAM "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās". Kopējais plānotais attiecināmais SAM 8.2.3. finansējums bija 18 612 079 EUR, ko veidoja Eiropas Sociālā fonda finansējums – 15 820 266 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 2 791 813 EUR. Plānotie uzraudzības rādītāji: Pirmās atlases kārtas ietvaros: <ul style="list-style-type: none"> • iznākuma rādītājs – augstākās izglītības institūciju skaits, kurām piešķirts Eiropas Sociālā fonda atbalsts attīstības stratēģiju un rezultātu pārvaldības ieviešanai, – 20, • rezultāta rādītājs – augstākās izglītības institūciju skaits, kurš ir ieviesis attīstības stratēģijas un rezultātu pārvaldību, – 20, • finanšu rādītājs – līdz 2018. gada 31. decembrim sertificēti izdevumi 1 000 000 EUR apmērā; Otrās atlases kārtas ietvaros: <ul style="list-style-type: none"> • Ministru kabinetā apstiprināto valsts dibinātu augstskolu stratēģisko specializāciju skaits – 14; • augstskolu padomēs apstiprināto un ar Izglītības un zinātnes ministriju saskaņoto valsts dibinātu augstskolu attīstības stratēģiju skaits – 14; • valsts dibinātās augstskolās izveidoto padomju skaits, kurām sniegts atbalsts darbības nodrošināšanai, – 14. 	
Izvērtējamā pasākuma ietekme	14.1.1.1. pasākums īstenots ciešā sasaistītē ar darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.2.3. SAM - 14.1.1.1. pasākuma ietvaros ir uzlabots studiju saturs, mācību metodes un ieviesti attiecīgi digitālie tehnoloģiskie risinājumi, tādā veidā papildinot SAM		

<p>pret pasākumu saistīto</p>	<p>8.2.3. pirmajā kārtā paredzēto esošo studiju programmu satura pilnveidi, tai skaitā inovatīvu mācību metožu, studiju kursu un prakses izstrādi; e-mācību un digitalizācijas risinājumu, studentu pašnovērtējuma e-risinājumu izstrādi vai pilnveidi studiju efektivitātes un kvalitātes paaugstināšanai.</p> <p>14.1.1.1. pasākums tika īstenots atklātas projektu iesniegumu atlases veidā kā 8.2.3. SAM "Nodrošināt labāku pārvaldību augstākās izglītības institūcijās", 3. kārtā. Tiem ir vienots mērķis – pilnveidot augstākās izglītības institūciju studiju programmu satura kvalitāti un, efektīvi izmantojot pieejamos resursus, nodrošināt labāku augstākās izglītības institūciju pārvaldību un vadības personāla kompetenču un prasmju paaugstināšanu.</p>
<p>MK noteikumu izveide</p>	<p>14.1.1.1. pasākuma īstenošanai tika pieņemti Ministru kabineta 2021. gada 14. decembra noteikumi Nr. 836 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 14.1.1. SAM "Atveseļošanas pasākumi izglītības nozarē (ESF)" 14.1.1.1. pasākuma "Digitalizācijas iniciatīvas studiju kvalitātes pilnveidei" īstenošanas noteikumi"⁶⁷.</p>
<p>Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē</p>	<p>14.1.1.1. pasākuma ietvaros plānotās atbalstāmās darbības atbilst darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8. prioritārajam virzienam "Izglītība, prasmes un mūžizglītība" noteiktajai intervences kategorijai – "Terciārās izglītības vai pielīdzināma līmeņa izglītības kvalitātes, efektivitātes un pieejamības uzlabošana nolūkā palielināt līdzdalības un sasniegumu līmeni, jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām".</p> <p>14.1.1.1. pasākuma atbalstāmās darbības bija augstskolu digitālās kapacitātes stiprināšana, pilnveidojot studiju saturu un mācību metodiku studējošo digitālo prasmju attīstīšanai, tai skaitā ieviešot un integrējot digitālos tehnoloģiskos risinājumus studiju saturā un studiju procesā, kā arī konsultatīvs atbalsts docētājiem jaunā digitālā satura, mācību metožu un tehnoloģisko risinājumu ieviešanai. Tās sasauca un papildina SAM 8.2.3. atbalstāmās darbības: esošo studiju programmu satura pilnveide un salāgošana nozares attīstības vajadzībām (inovatīvu mācību metožu, studiju kursu un prakses izstrāde), e-risinājumu izstrāde, pilnveide un ieviešana (e-koplietošanas risinājumu, e-mācību un digitalizācijas risinājumu, personālvadības e-risinājumu, studentu servisa e-risinājumu un studentu pašnovērtējuma e-risinājumu izstrāde vai pilnveide studiju efektivitātes un kvalitātes paaugstināšanai, koplietošanas risinājumu attīstībai un pārvaldības struktūras stiprināšanai, tai skaitā tehniskā aprīkojuma iegāde attālināta studiju procesa nodrošināšanai).</p> <p>8.2.3. SAM Eiropas Sociālā fonda finansējuma apmērs nepārsniedz 85% no projekta kopējā attiecināmā finansējuma, valsts budžeta finansējums – 15% no projekta kopējā attiecināmā finansējuma.</p> <p>14.1.1.1. pasākuma maksimālā publiskā finansējuma intensitāte ir 100%. Maksimālais attiecināmais REACT-EU finansējuma apmērs nepārsniedz 71,60% no pasākumam pieejamā kopējā attiecināmā finansējuma.</p>
<p>Atsevišķa noslēguma atskaite</p>	<p>Atbilstoši 14.1.1.1. pasākuma MK noteikumu Nr. 836 prasībām projektu noslēgumā finansējuma saņēmēji sagatavoja atskaites par projektu rezultātiem, lai Eiropas Komisijas (EK) ekspertu datubāzē iekļauti eksperti veiktu visu projektu galarezultātu kvalitātes izvērtējumus.</p> <p>Atskaitēs tika ietverta informācija par projekta īstenošanu, t.sk. par mērķa un plānoto rezultātu sasniegšanu. Atskaitē bija jāpievieno pārskats par projekta laikā veikto digitalizācijas institucionālo pašvērtējumu/bāzes mērījumu (aprakstīts izvēlētais un adaptētais EUA ietvars, analizēti bāzes mērījuma rezultāti, apkopoti galvenie secinājumi un priekšlikumi).</p>
<p>Īstenoto pasākumu apraksts</p>	<p>Projektu īstenoto pasākumu kopsavilkums:</p> <ul style="list-style-type: none"> Izstrādāti gan jauni oriģinālkursi, gan pielāgoti "Coursera" un "edX" platformu digitālie kursi, kas uzlabo studējošo digitālās prasmes, gan pilnveidoti esošie kursi (LU kopā 40 kursi; LiepU - 10 jauni oriģināli e-kursi, 31 pielāgoti Coursera un EdX; EKA 7 specializēti kursi/moduļi radošajās industrijās; LBTU 24 jauni studiju kursi/moduļi, pilnveidoti 59 kursi). Izveidoti koplietošanas portāli, kur pieejami izstrādātie kursi (LiepU, EKA, LU), piemēram, www.eduaim.eu (jebkuram brīvi pieejami izveidotie kursi u.c.). Izstrādāti un ieviesti digitālo prasmju novērtēšanas rīki (LiepU – Fit4Internet aplikācija; LBTU – vienota digitālo kompetenču vērtēšanas sistēma; LU – studējošo digitālo prasmju novērtējuma un progresu monitoringa sistēmas adaptēšana un pilotēšana). Izstrādāti un ieviesti mācību analītikas rīki (LBTU, LU, LiepU).

⁶⁷ <https://likumi.lv/ta/id/328541-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-14-1-1-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-izglitibas-nozare>

	<ul style="list-style-type: none"> • Studiju saturā integrēti dažādi digitālie tehnoloģiskie risinājumi (LU - virtuālais asistents, mākslīgā intelekta, spējošanas elementu integrācija, virtuālās laboratorijas, EKA - digitālās tehnoloģijas piecās radošo industriju laboratorijās, LiepU ieviesti mākslīgā intelekta risinājumi, lai atbalstītu lietotājus ar īpašām vajadzībām u.c.). • Iegādāts tehnoloģiju ieviešanai nepieciešamais aprīkojums (EKA un LBTU – izveidotas hibrīdauditorijas). Aprīkojuma iegādei varēja izmantot līdz 20% no kopējām attiecināmajām izmaksām (izmantoja EKA – 20%; LBTU – 20%, LU – 2,3%, LiepU – 3%).
<p>Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā</p>	<p>Covid-19 krīze pirmo reizi radīja apstākļus, kad izglītību un mācības varēja nodrošināt vienīgi izmantojot digitālās tehnoloģijas, kuru pielietojums ir tieši atkarīgs no digitālajām prasmēm. 14.1.1.1. pasākuma īstenošanas rezultātā tika nodrošinātas iespējas attālināti apgūt jaunus un pilnveidotus kursus, kuros integrētas digitālās tehnoloģijas, tādā veidā uzlabojot studējošo digitālās prasmes (detalizētāku informāciju par sagatavotajiem studiju kursiem/moduļiem skatīt pielikumā projektu aprakstos). Būtisks ieguvums studējošajiem, kā arī citiem interesentiem, ir iespēja savas digitālās prasmes uzlabot neatkarīgi no vietas un laika, jo tos ir iespējams apgūt attālināti, kā arī pārbaudīt savas zināšanu un prasmju līmeni pirms un pēc to apguves, izmantojot attiecīgus projektos izstrādātos digitālo prasmju novērtēšanas rīkus.</p> <p>Visas projektu aktivitātes (atbalstāmās darbības) bija savstarpēji saistītas. Piemēram, digitālo prasmju attīstošā studiju satura izveide un pilnveide nebija iespējama bez attiecīgu tehnoloģiju integrācijas studiju procesā, kā arī bez atbalsta docētājiem. Līdz ar to visas aktivitātes kopumā palīdzēja risināt Covid-19 izaicinājumus.</p> <p>Projektu aktivitātes uzlaboja studējošo iespējas neatkarīgi no vietas un laika apgūt projektos izstrādātos studiju kursus/moduļus.</p> <p>Tā kā 14.1.1.1. pasākuma projektos piedalījās visu Latvijas reģionu augstskolas, šīs investīcijas deva ieguldījumu Covid-19 krīzes seku likvidēšanai visos Latvijas reģionos.</p> <p>Analizējot atbalsta saņēmējus (projektu pieteikumu iesniedzējus) reģionālā griezumā, var secināt, ka 2 augstskolas ir Rīgas reģionā (50%) un pa vienai – Kurzemē (25%) un Zemgalē (25%). Ņemot vērā sadarbības partnerus, reģionālais sadalījums ir šāds - Rīgas reģions: 6 augstskolas (50%); Kurzemes reģions: 2 augstskolas (17%); Vidzemes reģions: 1 augstskola (8%); Zemgales reģions: 1 augstskola (8%); Latgales reģions: 2 augstskolas (17%).</p>
<p>Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību</p>	<p>14.1.1.1. pasākums tiešā veidā veicina REACT-EU finansēto projektu mērķi atbalstītu investīcijas, kas sekmē pāreju uz digitālu un zaļu ekonomiku. Pasākums palīdzēja risināt augsta līmeņa digitālo prasmju pilnveidi un apguvi, investējot digitālo prasmju attīstību veicinoša studiju satura un atbilstošas mācību metodikas iegādei, izstrādei vai pilnveidei, tai skaitā pārņemot pasaules labo praksi un adaptējot to. Iesniegtās projektu atskaites kopumā liecina par to, ka projekti ir veicinājuši mūsdienīgu mācību pieredzi, integrējot digitālās tehnoloģijas studiju saturā un studiju procesā (tai skaitā virtuālās studiju vides, mākslīgā intelekta un mašīnmācīšanās tehnoloģijas u.c.), tādējādi stiprinot personalizētu mācīšanos, veicinot individuālās un grupu mācības, labāku mācīšanās organizāciju, tostarp resursu koplietošanu un efektīvāku atgriezenisko saiti.</p> <p>Pasākuma īstenošanas rezultātā tika nodrošinātas iespējas attālināti apgūt jaunus un pilnveidotus kursus, kuros integrētas digitālās tehnoloģijas, tādā veidā uzlabojot studējošo digitālās prasmes (detalizētāku informāciju par sagatavotajiem studiju kursiem/moduļiem skatīt pielikumā projektu aprakstos). Būtisks ieguvums studējošajiem, kā arī citiem interesentiem, ir iespēja savas digitālās prasmes uzlabot neatkarīgi no vietas un laika, jo tos ir iespējams apgūt attālināti, kā arī pārbaudīt savu zināšanu un prasmju līmeni pirms un pēc to apguves, izmantojot attiecīgus projektos izstrādātos digitālo prasmju novērtēšanas rīkus.</p> <p>Projektā bija iesaistītas augstskolas no visiem Latvijas reģioniem. Projektā iesaistīto valsts augstskolu studentu skaits veido 72% no kopējā studentu skaita visās Latvijas valsts augstskolās. Projektā iesaistīto privāto augstskolu studentu skaits veido 62% no kopējā privāto augstskolu studentu skaita 2021. gadā.</p> <p>Salīdzinot studējošo digitālo prasmju izvērtējumu projekta sākumā un beigās, visu projektā iesaistīto augstskolu studējošajiem kopējais digitālo prasmju līmenis ir uzlabojies.</p>
<p>Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai</p>	<p>Saskaņā ar IZM sniegto informāciju, pasākuma ieviešanu kavēja relatīvi garais laika periods no 14.1.1.1. pasākuma nosacījumu (MK noteikumi, projektu vērtēšanas kritēriji) izstrādes un saskaņošanas līdz projektu īstenošanas uzsākšanai (2020. gada oktobris – 2022. gada septembris), kā rezultātā projektu īstenošana uzsākās tikai 2022. gada septembrī/oktobrī, bet noslēdzās jau 2023. gada decembrī.</p>

<p>pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus</p>	<p>Līdz ar to viena no problēmām bija īsais projektu īstenošanas laiks (14 - 15 mēneši), kas ir pārāk īss periods, lai apgūtu pasaules labāko pieredzi, izstrādātu, pilnībā pilotētu un uzlabotu studiju kursus, kā arī pilnībā ieviestu plānotos tehniskos risinājumus. Īsais laika periods mazināja iespēju objektīvi novērtēt projekta ietekmi uz studējošo digitālajām prasmēm un augstskolas studiju procesa kvalitāti (lai gan projektu noslēgumā izvērtējums tika veikts, un tas uzrādīja pozitīvu ietekmi).</p> <p>Projektu ieviešanu intervijas liecina, ka problēmas radušās arī ar MK noteikumu interpretāciju. Lai gan augstskolām bijušas vienas ekspektācijas attiecībā uz MK noteikumiem, bet IZM izpratnē bija nepieciešama savādāka (moduļu) pieeja, kas zināmā mērā ierobežoja augstskolas, jo dažas no tām ir labāk attīstītas IT jomā nekā citas. Tāpēc būtu vajadzējis atļaut katram īstenot projektus pēc sava iespējamā un vēlāmā risinājuma, kas būtu ļāvis vieglāk sasniegt rezultātus un padarīt tos izmantojamākus. Turklāt IZM uzstādījumi un redzējums attiecībā uz sasniedzamo rezultātu ir strauji mainījušies, izmainot spēles noteikumus projektu ieviešanā ik pa pāris mēnešiem.</p> <p>Atklātā atlase, lielais partneru (augstskolu) skaits un iespēja augstskolai piedalīties vairākos projektos radīja situāciju, ka atsevišķu augstskolu projekti netika apstiprināti un tās vispār neieguva finansējumu digitalizācijai (Rīgas Stradiņa universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Banku Augstskola), savukārt citas augstskolas ieguva finansējumu vairākos projektos, kas radīja darbību pārklāšanās risku, kā arī sarežģījumus no projektu administrēšanas viedokļa. Līdz ar to, gan projekta iesniedzējam (vadošajam partnerim), gan sadarbības partnerim bija sarežģīta projektu darbību un rezultātu plānošana, lai viena un tā pati augstskola dažādos projektos neiesaistītos viena un tās pašas darbības īstenošanā (nedarītu vienu un to pašu), kā arī, plānojot iepirkumus, novērstu iepirkumu sadalījuma risku (neattiecināmās izmaksas tika konstatētas LBTU un EKA projektos, kuros sadarbības partnerim RTA konstatēja nepamatotu iepirkuma sadalījumu). Atsevišķi finansējuma saņēmēji ir atzinuši, ka vadošajam projekta partnerim īsti nebija iespējas pārliecināties, vai kāds no sadarbības partneriem šajā pasākumā neveic līdzīgas darbības aliansē ar citu augstskolu (bija jāpaļaujas uz parakstīto vienošanos, kur sadarbības partneri apliecina, ka neveiks to pašu darbu citā projektā).</p> <p>Pasākuma nosacījumu izstrādes procesā vēl nebija pieņemti konkrēti lēmumi par augstskolu konsolidāciju, līdz ar to konsolidējamo augstskolu (Latvijas Jūras akadēmija, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Liepājas Universitāte) iesaiste projektos nebija saskaņota ar to augstskolu plāniem, kuros tās tika konsolidētas. Līdz ar to nebija iespējas 14.1.1.1. pasākuma nosacījumu izstrādi saskaņot ar augstskolu konsolidācijas procesu, un no ilgtspējas viedokļa tas var radīt risku, ka pēc konsolidācijas daļa no projektā ieviestajiem risinājumiem var nebūt aktuāli.</p>
<p>Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti atbilstoši darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība” noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos</p>	<p>Saskaņa ar horizontālo principu „Vienlīdzīgas iespējas”</p> <p>Visos gadījumos projekta aktivitātes vērstas uz abiem dzimumiem, t.i., mērķa grupa bija gan sievietes, gan vīrieši, ievērojot nediskriminācijas principu, sekmējot vienādu iespēju ievērošanu projekta īstenošanā un tā rezultātu izmantošanā. Dzimumu līdztiesības veicināšana ir integrēta kā horizontāls princips visās projekta aktivitātēs.</p> <p>Projekta ietvaros veiktās aktivitātes ir atbilstošas Rīcības plānam Eiropas sociālo tiesību pīlāra (“EPSR”) ieviešanai (https://est1.etuc.org/lv/), sekmējot iekļaušanu, cilvēktiesību ievērošanu, labus un taisnīgus darba apstākļus, kvalitatīvu izglītību, veicinot dažādību un dzimumu līdztiesību.</p> <p>Piemēram, LU panākts uzlabotu e-studiju metodoloģiju pieaugums, tostarp lietotājam draudzīgas mācību vides, uz mākslīgo intelektu balstītu mācību atbalstu izglītojamajiem, zināšanu vajadzību apzināšana un papildu izglītojošo aktivitāšu nodrošināšana, paaugstina mācīšanās kapacitāti sievietēm un vīriešiem ar zināšanu nepilnībām. Aktivitāšu ietekmē projekta aktivitātes pastarpināti ietekmēs - paaugstinās sieviešu gatavību strādāt IT jomā, mazinot dzimumu segregāciju jo, lai gan ES All 54% studējošo ir sievietes, IT nozarē strādājošo sieviešu skaits ir tikai 17%.⁶⁸</p> <p>Savukārt LiepU projekta EduAim izstrādātie jaunie izglītības rīki palielinās gan sieviešu, gan vīriešu, izglītojamo ar speciālajām vajadzībām mācību motivāciju neatkarīgi no viņu etniskās piederības. EduAim projekts atbilst horizontālajam principam "Vienlīdzīgas iespējas", nodrošinot papildu izglītības iespējas sievietēm, bezdarbniekiem ar speciālajām vajadzībām, mazākumtautībām un palielinot viņu konkurētspēju darba tirgū. Projekts veicinās darba un ģimenes dzīves saskaņošanas iespēju. Iespēju robežās tiks atbalstīta cilvēku ar invaliditāti iesaiste projekta īstenošanā. Projekta vadībā un īstenošanā sievietēm un vīriešiem tiks nodrošināts vienāds atalgojums par līdzvērtīgu darbu, atbilstoši darbinieka kvalifikācijai, izglītībai un pieredzei.</p>

⁶⁸ European Commission. (2020). Digital Education Action Plan 2021-2027, <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>

	<p>Saskaņa ar horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība”:</p> <p>Visos projektos nodrošināta atbilstība horizontālajam principam “Ilgtspējīga attīstība”, t.sk. pielietojot Zaļā publiskā iepirkuma principus, kā arī liela daļa tikšanos notikusi attālināti, samazinot transporta rezultātā radušos SEG emisiju daudzumu.</p> <p>Latvijas Universitātē ir izstrādāta ilgtspējīgas attīstības stratēģija un politikas dokumenti, izveidota LU Ekopadome, kura tiks iesaistīta projekta realizācijā. Turklāt LU ir izveidota Īpaša Studiju inovāciju nodaļa, lai nodrošinātu studiju procesa inovācijā sasniegto rezultātu ilgtspēju un aktualizēšanu. LU, kā arī sadarbības partnerim, Vidzemes Augstskolai ir Eko augstskolas statuss, un tās aktīvi darbojas starptautiskajā ekoskolu un ekoaugstskolu tīklā. Projekta ietvaros realizētajās publicitātes aktivitātēs Īpaši tiks uzsvērtā digitalizācijas procesa loma ilgtspējas nodrošināšanai.</p> <p>Organizējot darba grupu tikšanās un/vai darbnīcas tiks ievēroti definētie ilgtspējīga pasākuma kritēriji, atbilstoši ISO 20121 standartiem (pieejams: https://www.iso.org/iso-20121-sustainable-events.html)</p> <p>LiepU projektā izstrādātā tehnoloģija ir balstīta uz ekoinovācijām; tā spēj efektīvi izmantot resursus un sniegt pakalpojumus e-studiju vidēs. Tas veicina elektroniskās tehnoloģijas izmantošanu, samazina pārvietošanās vajadzības un sekmē vides faktorus. Ilgtspējas nodrošināšanai jārisina jautājumi, kas saistīti ar starptautisku kursu nodrošināšanu www.eduaim.eu platformā, jo tiešsaistes kursu licences, kuras piedāvā Coursera un Edix var iegādāties tikai uz gadu, pēc tam projekta līdzekļi vairs nav pieejami un jāmeklē citi risinājumi.</p> <p>EKA projektā, ņemot vērā digitalizācijas nepārtraukto attīstību, projektos paredzēts nodrošināt ieviesto digitālo risinājumu uzturēšanu un pilnveidošanu arī pēc projekta beigām, kā arī projekta iesniedzējs un sadarbības partneri plāno turpmāk uzlabot projektā ieviestās digitalizācijas iniciatīvas / risinājumus, ņemot vērā tehnoloģiju, nozaru attīstības tendences, lietotāju paradumus u.c. faktorus.</p> <p>Projektu rezultātu ilgtspēja tiks nodrošināta vismaz piecus gadus pēc noslēguma maksājuma veikšanas. Ņemot vērā projektā sasniegtos rezultātus un iesaistīto pušu pozitīvo novērtējumu, sasniegtie rezultāti tiks uzturēti un uzlaboti, kā arī pēc iespējas plašāk izmantoti un izmantoti citos projektos. Projekta rezultātiem tiks nodrošināta atvērta piekļuve - tie būs pieejami izmantošanai un lietošanai arī citās izglītības iestādēs.</p>
<p>Saistītie pētījumi</p>	<p>Saistītā 8.2.3. SAM izvērtējums ietverts “ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda DP “Izaugsme un nodarbinātība” 8. prioritārā virziena “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” noslēguma izvērtējums” ziņojumā, SIA CSE COE, 2023. g.</p> <p>Pieejams: https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2022/fm_d_p_8pv_nosl_izv_final.pdf</p> <p>Projektu ietvaros izstrādāti jauni studiju kursi un moduļi, izmantojot jaunākās tehnoloģijas, koplietošanas platformas, piemēram: www.eduaim.eu</p> <p>Projektu rezultāti publicēti dalības partneru mājaslapās un sociālajos tīklos, piemēram:</p> <p>LU: https://www.ozolzile.lu.lv/projekti/eiropas-socialais-fonds/; https://www.lumic.lu.lv/en/noderigi/digiteka/</p> <p>LBTU: https://www.lbtu.lv/lv/projekti/apstiprinatie-projekti/2022/digitalizācijas-iniciatīvas-studiju-kvalitātes-pilnveidei</p> <p>VA: https://www.venta.lv/zinatne/projekti/digi</p> <p>TSI: https://tsi.lv/lv/projekta-digitalizācijas-iniciatīvas-studejoso-iesaistei-un-studiju-kvalitātes-pilnveidei-latvijas-universitate-un-projekta-sadarbības-partneru-augstskolas-nr-8-2-3-0-22-a-006/</p> <p>BA “Turība”: https://www.turiba.lv/lv/jaunumi/istenotas-apjomīgas-digitalizācijas-iniciatīvas-augstākā-izglītība</p> <p>Tilde: https://www.tilde.lv/par-tildi/projekti/es/disi</p>

14.1.1.2. pasākums “Atbalsts NEET jauniešiem”

14.1.1.2. pasākuma “Atbalsts NEET jauniešiem” apraksts

10. tabula. 14.1.1.2. pasākuma “Atbalsts NEET jauniešiem” apraksts

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	14.1.1.2. pasākums “Atbalsts NEET jauniešiem”

Pasākuma ieviesējs	Pasākuma ieviesējs: Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (JSPA) Atbildīgā iestāde: Izglītības un zinātnes ministrija		
Plānotais finansējums	Plānotais attiecināmais finansējums REACT-EU ietvaros: 1 500 001 EUR, tai skaitā REACT-EU finansējums – 1 074 024 EUR un valsts budžeta finansējums – 425 977 EUR. Maksimālais attiecināmais Eiropas Sociālā fonda finansējuma apmērs nepārsniedz 85% no kopējā attiecināmā finansējuma.		
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	Faktiski veiktās investīcijas ir 1 484 879,44 EUR jeb 98,99% no plānotā, t.sk. ESF finansējuma 1 063 173,68 EUR un valsts budžeta finansējums 421 705,76 EUR.		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Iznākuma rādītājs: NEET jaunieši, kas saņēmuši atbalstu REACT-EU atbalsta ietvaros	573	796 vīrieši -284 sievietes - 512
	Rezultāta rādītājs: NEET jaunieši, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu REACT-EU finansējuma ietvaros	401	552 vīrieši -192 sievietes - 360
	Sasniegtie un pārsniegtie rādītāji: <ul style="list-style-type: none"> • NEET jaunieši, kas saņēmuši atbalstu REACT-EU atbalsta ietvaros – 138,9% • NEET jaunieši, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu REACT-EU finansējuma ietvaros – 137,6% Plānotie iznākuma un rezultātu rādītāji ir sasniegti un pārsniegti. Atbalstu saņēmušie jaunieši (796) veido 3,0% no kopējā NEET jauniešu skaita 2023. gadā, bet NEET jaunieši, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu REACT-EU finansējuma ietvaros (401), veido 2,1% no kopējā NEET jauniešu skaita 2023. g. Tas, ka 14.1.1.2.pasākuma ietvaros plānotie rādītāji tika ievērojami pārsniegti liecina par minētā pasākuma lietderību un REACT-EU finansējuma izlietošanas efektivitāti, kā arī par šāda pasākuma nepieciešamību.		
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	Saistītais pasākums 8.3.3. SAM 8.3.3. SAM "Attīstīt NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā". Izvērtējot iespējas sniegt papildu atbalstu NEET jauniešiem Covid-19 ietekmes mazināšanai, tika piešķirts papildu finansējums, lai SAM 8.3.3. projekta "PROTI un DARI!" ietvaros uzsāktu 14.1.1.2. pasākuma "Atbalsts NEET jauniešiem" īstenošanu. Atbalsta mērķim pieejamais kopējais plānotais attiecināmais finansējums bija 9 960 331 EUR, tai skaitā Eiropas Sociālā fonda finansējums – 8 265 304 EUR un valsts budžeta finansējums – 1 695 027 EUR, tai skaitā: <ul style="list-style-type: none"> • 8.3.3. SAM pieejamais kopējais attiecināmais finansējums ir 8 460 330 EUR, tai skaitā Eiropas Sociālā fonda finansējums – 7 191 280 EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 1 269 050 EUR; • 14.1.1.2. pasākumam "Atbalsts NEET jauniešiem" pieejamais kopējais attiecināmais finansējums - 1 500 001 EUR, tai skaitā REACT-EU finansējums – 1 074 024 EUR un valsts budžeta finansējums – 425 977 EUR. Kopējais iznākuma rādītājs – NEET jauniešu skaits, kas saņēmuši atbalstu Eiropas Sociālā fonda finansējuma ietvaros, – 4808, tai skaitā: <ul style="list-style-type: none"> • 8.3.3. SAM ietvaros sasniedzamais iznākuma rādītājs - NEET jauniešu skaits, kas saņēmuši atbalstu Eiropas Sociālā fonda finansējuma ietvaros, – 4 235; • 14.1.1.2. pasākuma sasniedzamais iznākuma rādītājs NEET jauniešu skaits, kas saņēmuši atbalstu Eiropas Sociālā fonda finansējuma ietvaros no programmas "Atveseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām" (REACT-EU) finanšu līdzekļiem, – 573; Kopējais rezultāta rādītājs – NEET jauniešu skaits, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu ESF atbalsta ietvaros – 3 366, tai skaitā:		

	<ul style="list-style-type: none"> 8.3.3. SAM ietvaros sasniedzamais iznākuma rādītājs – NEET jauniešu skaits, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu Eiropas Sociālā fonda finansējuma ietvaros, – 2 965; 14.1.1.2. pasākuma sasniedzamais rezultāta rādītājs – NEET jauniešu skaits, kas sekmīgi izpildījuši individuālo pasākumu programmu REACT-EU finansējuma ietvaros, – 401.
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret pasākumu saistīto pasākumu	<p>Kopumā projektā "PROTI UN DARI!" tika iesaistīti 5206 NEET jaunieši, kas veido 108,28 % no kopējā plānotā rādītāja (4808 NEET jaunieši, kas saņēmuši atbalstu).</p> <p>REACT – EU finansējums 14.1.1.2. pasākumam sniedza iespēju nodrošināt atbalstu papildus 796 NEET jauniešiem jeb 18% no SAM 8.3.3. ietvaros atbalstītajiem 4410 jauniešiem vai 15% no visiem projektā iesaistītajiem jauniešiem.</p>
MK noteikumu izveide	<p>Līdz ar projekta finansējuma palielinājumu no REACT – EU finansējuma, 14.12.2021.⁶⁹ un 06.12.2022.⁷⁰ tika veikti grozījumi 2015. gada 7. jūlija Ministru kabineta noteikumos Nr. 385 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.3. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt NEET jauniešu prasmes un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā"⁷¹, atsevišķi MK noteikumi 14.1.1.2. pasākumam nav izveidoti.</p> <p>Pēc grozījumu izdarīšanas veikti grozījumi līgumā Nr.8.3.3.0/15/I/001, kas bija noslēgts starp Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru un Centrālo finanšu līgumu aģentūru par SAM 8.3.3. ietvaros īstenotā projekta "PROTI un DARI!" īstenošanu, iestrādājot tajā atbilstošās izmaiņas - projekta termiņa pagarinājumu un papildus finansējuma piešķiršanu projekta īstenošanai.</p>
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	<p>Tika atbalstītas tās pašas darbības, kas saistītajā pasākumā.</p> <p>Atbalsta intensitāte 14.1.1.2. pasākumam saglabājās tāda pati kā 8.3.3. SAM</p>
Atsevišķa noslēguma atskaite	<p>Atsevišķa noslēguma atskaite netiek veidota, informācija par 14.1.1.2. pasākumu iekļauta 8.3.3. SAM noslēguma atskaitē.</p>
Īstenoto pasākumu apraksts	<p>Pasākuma ietvaros tika īstenotas sekojošas aktivitātes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. veikta jauniešu profilēšana, apzinot jaunieša prasmes, intereses un iegūto izglītību, kā arī nosakot attīstības virzienus, 2. sadarbībā ar katru jauniešu, balstoties uz tā profilēšanas rezultātiem, izstrādāta viņa individuālā pasākumu programma, kas sastāv no četrām obligātajām komponentēm (UNESCO izstrādātie mācīšanās pīlāri): personības attīstība, iekļaušanās sabiedrībā, "darba tikums", mūžizglītības kompetences, 3. noslēgta vienošanās ar mērķa grupas jauniešu par dalību individuālās pasākumu programmas īstenošanā projekta ietvaros, 4. Īstenota jauniešu individuālā pasākumu programma līdz 9 mēnešiem ilgā laika periodā, nodrošinot tajā paredzētos pasākumus, kas var ietvert šādas aktivitātes: <ul style="list-style-type: none"> • regulārs individuāls mentora atbalsts (ne mazāk kā 20 stundas mēnesī), kura laikā mentors sniedz atbalstu mērķa grupas jauniešiem individuālās pasākumu programmas īstenošanā; • neformālās un ikdienas mācīšanās; • speciālistu konsultācijas (psihologs, karjeras konsultants u.c., izņemot ārstniecības personālu); • dalība pasākumos (nometnes, semināri, sporta aktivitātes, • kultūras pasākumi); • brīvprātīgā darba aktivitātes, • iesaiste nevalstisko organizāciju un jauniešu centru aktivitātēs, pasākumos un projektos; • profesijas specifikas iepazīšana, tai skaitā vizītes uzņēmumos, lai izvēlētos iegūt profesionālo kvalifikāciju vai apgūt arodu pie amata meistara; - iesaisti vietējās sabiedriskajās aktivitātēs, • specifiski pasākumi mērķa grupas jauniešiem ar invaliditāti (ar surdotulka, asistenta palīdzību, specializēto transportu).

⁶⁹ <https://likumi.lv/ta/id/328433-grozijumi-ministru-kabineta-2015-gada-7-julija-noteikumos-nr-385-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-3-3-specifiska...>

⁷⁰ <https://likumi.lv/ta/id/337729-grozijumi-ministru-kabineta-2015-gada-7-julija-noteikumos-nr-385-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-3-3-specifiska...>

⁷¹ <https://likumi.lv/ta/id/275554-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-3-3-specifiska-atbalsta-merka-attistit-nva-neregistreto-need-jauniesu>

<p>Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā, tai skaitā izvērtējot ieguldījumus/pasākumus plānošanas reģionu griezumā</p>	<p>Pasākuma ietvaros tika nodrošināts operatīvs atbalsts jauniešiem Covid-19 krīzes situācijā, tai skaitā nodrošinot individualizētu pieeju katram un atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai Covid-19 kontekstā.</p> <p>Atbalsta pieejamību un sasniedzamību visā Latvijas teritorijā nodrošināja projekta "PROTI un DARI!" sadarbības partneri - valstspilsētu un novadu pašvaldības un to mentori un programmu vadītāji. Projekts tika īstenots visu plānošanas reģionu pašvaldībās. Saskaņā ar projektu reglamentējošajiem MK noteikumiem jaunieši varēja tikt iesaistīti projektā pie jebkura sadarbības partnera neatkarīgi no jaunieša deklarētās dzīvesvietas, tādējādi netika ierobežotas NEET jauniešu iespējas saņemt atbalstu pat tad, ja viņš dzīvo citā pašvaldībā vai gadījumos, kad viņa pašvaldība projekta īstenošanā nepiedalās.</p> <p>Atbilstoši KPVIS datiem, sadalījumā pa reģioniem, konstatējams, ka Latgales reģionā tika sniegts atbalsts 250 jauniešiem, kas ir 31,41% jeb trešā daļa no visiem iesaistītajiem jauniešiem. Rīgas reģionā atbalsts tika sniegts 145 jauniešiem, kas veido 18,22%, bet Vidzemes reģionā atbalsts tika sniegts 144 jauniešiem, kas ir 18,09% no visiem iesaistītajiem. Zemgales reģionā tika nodrošināts atbalsts 138 jauniešiem (17,34%), bet Kurzemes reģionā 119 jauniešiem, kas ir 14,95% no visiem iesaistītajiem.</p>
<p>Sniegt analīzi par rezultātiem attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem REACT-EU finansētajos projektos, tai skaitā novērtēt ietekmi uz atbalstītajām mērķa grupām un plānošanas reģionu sociālekonomisko attīstību</p>	<p>14.1.1.2. pasākums tiešā veidā veicina REACT-EU finansēto projektu mērķi attiecībā uz jauniešu nodarbinātību un prasmju attīstīšanu.</p> <p>Pasākuma ietvaros tika attīstītas mērķa grupas jauniešu prasmes un veicināta viņu iesaiste izglītībā, tai skaitā aroda apguvē pie amata meistara, nodarbinātībā, Jauniešu garantijas ietvaros īstenotajos pasākumos vai Nodarbinātības valsts aģentūras īstenotajos aktīvajos nodarbinātības vai preventīvajos bezdarba samazināšanas pasākumos, kā arī nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.</p> <p>Katram mērķa grupas jauniešiem tika veikta profilēšana ar mērķi noskaidrot viņa vajadzības un jomas, kurās ir problēmas, attiecīgi izstrādāta konkrētam jauniešiem piemērota individuāla pasākumu programma, kurā esošie atbalsta pasākumi ir vērsti tieši uz jaunieša vajadzību nodrošināšanu un problēmu risināšanu. Tādējādi pasākums ir veicinājis jauniešu NEET situācijā atgriešanu izglītības sistēmā, veicinot mērķa grupas jauniešu prasmju apguvi.</p> <p>Finansējuma saņēmēja sadarbības partneri bija valstspilsētas, novadu pašvaldības vai šādu pašvaldību apvienības. Sadarbības partneris projektā nodrošināja mērķa grupas jauniešu iesaisti un atbalsta pasākumu sniegšanu mērķa grupas jauniešiem saskaņā ar mērķa grupas jauniešu individuālajām pasākumu programmām. Pašvaldība projekta īstenošanā sniedza savu ieguldījumu un pieredzi jauniešu apzināšanā, sociālajā rehabilitācijā un sociālo pakalpojumu sniegšanā, kā arī informēja par izglītības, aroda apguves un lokālajām nodarbinātības iespējām. Projekts tika īstenots visu plānošanas reģionu pašvaldībās. No pašvaldību puses tika īpaši akcentēta projekta "PROTI un DARI!" pozitīvā ietekme uz jauniešu nodarbinātības situāciju un iesaisti izglītībā, kā arī veiksmīgu sociālo iekļaušanos un turpmākā dzīves ceļa izvēli.</p> <p>Projekta rezultāti atspoguļo jauniešu skaitu, kas nemācās, nestrādā un neatrodas valsts iestāžu uzmanības lokā, tādā šos jauniešus nesaņemot citas atbalsta programmas un atbalsta pasākumi. Tādējādi, ņemot vērā individualizēto pieeju un grūtības sasniegt mērķa grupu, projekts, kurā ir izveidota sistēmiska pieeja mērķa grupas uzrunāšanai, kā arī tā lietderība, ir īpaši pozitīvi jāvērtē.</p>
<p>Identificēt problēmas un šķēršļus sekmīgākai pasākumu ieviešanai, tai skaitā analizējot administratīvos šķēršļus</p>	<p>Projekts noritēja veiksmīgi, un būtiski administratīvie šķēršļi netika identificēti.</p> <p>Papildus piešķirtais REACT-EU finansējums tika iekļauts 8.3.3.SAM ietvaros īstenotajā projektā, tāpēc šī papildus finansējuma apguvei netika rīkota jauna projektu atlase, tādā veidā nepalielinot iesaistīto institūciju administratīvo slogu un nodrošinot efektīvu finanšu līdzekļu izmantošanu un apguvi.</p> <p>Zināmas problēmas radīja nepieciešamie grozījumi sadarbības līgumos ar pašvaldībām, jo sākotnējais projekta īstenošanas termiņš bija 31.10.2021. Sakarā ar MK noteikumu Nr. 385 grozījumu izstrādes aizkavēšanos, tika veikti sadarbības līgumu grozījumi ar termiņa pagarinājumu līdz 31.12.2021., lai pašvaldībās varētu turpināties darbs, līdz MK noteikumu Nr.385 grozījumu pieņemšanai. Šis process radīja papildus administratīvo slogu, bet bija paveicams. Vienlaikus tas ietvēra arī darbības, kas bija saistītas ar pašvaldībās nodarbinātā projekta personāla darba līgumu termiņiem un prasīja no pašvaldībām uzticēšanos JSPA un IZM, ka šāds pagarinājums tiks apstiprināts. Attiecīgi tas ietekmēja arī jauniešu individuālo pasākumu programmu sākotnēji noteiktos termiņus, jo tie nevarēja būt ilgāki par MK noteikumos un sadarbības līgumos noteiktajiem. Vēlāk attiecīgi tika veikti programmu pagarinājumi, kas uzskatāmi par papildus administratīvo slogu gan pašvaldībām, gan JSPA. Bet, veiksmīgi sadarbojoties, viss tika izdarīts, un pašvaldības, pateicoties JSPA skaidrojošajam un konsultatīvajam darbam, to uztvēra ar izpratni.</p> <p>Interviju laikā iezīmējās vairāki trūkumi NEET jauniešu problēmu risināšanā. Viena no šādām problēmām ir latviešu valodas nezināšana krievvalodīgiem jauniešiem, kas izauguši</p>

	t.s. "burbuļi" un līdz ar to nespēj iegūt izglītību latviešu valodā un iekļauties darba tirgū. Šobrīd nav nevienas programmas vai atbalsta veida, kas šo problēmu palīdzētu risināt. Piemēram, Liepājas gadījumā šādu jauniešu īpatsvars bija apmēram 10% (4 no 44 NEET jauniešiem, kas saņēma atbalstu). Otra problēma, kurai jau ilgu gadu nav rasts risinājums, ir izveidojusies sakarā ar jauniešiem, kas atrodas iestādēs un kuriem pēc pilngadības sasniegšanas jāuzsāk patstāvīga dzīve. Daudzos gadījumos šādiem jauniešiem nav nekāda atbalsta, lai risinātu praktiskus sadzīves jautājumus, ar kādiem viņi iepriekš nekad nav saskārušies.
<p>Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" aspekti atbilstoši darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" noteiktajam par šo prioritāšu ievērošanu projektos</p>	<p>Projekta mērķa grupas jauniešus – vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot), kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, raksturo vairākas kopējas iezīmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vājas latviešu valodas zināšanas (etniskām minoritātēm vai migrantiem); 2. Darba pieredzes un prasmju trūkums; 3. Zems izglītības līmenis (pamatizglītība vai vidējā izglītība); 4. Slikts veselības stāvoklis, arī invaliditāte. <p>Jauniešiem ar vājām valsts valodas zināšanām ir salīdzinoši mazākas iespējas atrast darbu noteiktos darba tirgus sektoros (piemēram, mazumtirdzniecības vai pakalpojumu nozares uzņēmumos). Latvijā darba tirgū ir identificējamas arī reģionālās atšķirības. Rīgā dzīvojošajiem ir vieglāk atrast darbu un iegūt darba pieredzi nekā atsevišķos Latvijas reģionos un novados. Nodarbinātības problēmas ir saistītas ne tikai ar nepietiekamo izglītību un darba pieredzes trūkumu, bet arī ar iegūto izglītību, kas šobrīd vairs neatbilst jaunieša interesēm vai darba piedāvājumiem. Turklāt īpaši grūti iekļauties darba tirgū ir mātēm pēc ilgstoša bērna kopšanas posma, kura laikā viņas bieži vien var pazaudēt savas darba iemaņas un nepieciešamos sociālos kontaktus. Savukārt jauniešiem ar sliktu veselības stāvokli vai pat invaliditāti ir vēl mazākas iespējas iekļauties darba tirgū, jo šobrīd trūkst nepieciešamo aprikojumu iekļūšanai un izkļūšanai no telpām, pielāgotu darba telpu personām ar invaliditāti un pielāgotu informācijas tehnoloģiju.</p> <p>Visas iepriekš minētās iezīmes neveicina mērķa grupas – jauniešu - veiksmīgu integrāciju un funkcionēšanu sabiedrībā, tādēļ tās risinātas projekta sniegtā atbalsta ietvaros – novirzot jauniešus uz VIAA īstenoto Jauniešu garantijas projekta pasākumu vai NVA īstenotajiem aktīvajiem nodarbinātības vai preventīvajiem bezdarba samazināšanas pasākumiem, strādājot ar šo mērķa grupu projektā "PROTI un DARI!", lai aktivizētu, motivētu viņus iesaistīties izglītībā, nodarbinātībā, aroda apgūvē, nevalstisko organizāciju, jauniešu centru darbībā, brīvprātīgā darba aktivitātēs.</p> <p>Mērķa grupas jauniešu atbalsta pasākumi ir vērsti uz jauniešu prasmju attīstību, un ietver tādas aktivitātes kā neformālās un formālās izglītības pasākumi, speciālistu konsultācijas (psihologs, karjeras konsultants u.c., izņemot ārstniecības personālu), dalība pasākumos (nometnes, semināri, sporta aktivitātes, kultūras pasākumi), iesaisti nevalstisko organizāciju un jauniešu centru aktivitātēs, dažādu profesiju specifikas iepazīšana, tai skaitā vizītes uzņēmumos, lai izvēlētos iegūt profesionālo kvalifikāciju vai apgūt arodu pie amata meistara, iesaisti vietējās sabiedriskajās aktivitātēs, specifiski pasākumi mērķa grupas jauniešiem ar invaliditāti (ar surdotulka, asistenta palīdzību, nepieciešamības gadījumā – specializēto transportu). Turklāt atbalsta pasākumu plānošanā ievērota katra mērķa grupas jaunieša individuālā situācija un atbalsta pasākumu izmantošanas reālās iespējas, kas nodrošinās zemāk norādītās vienlīdzīgas iespējas.</p> <p>Lai vērtētu sasniegto rezultātu ilgtspēju individuālā līmenī, veikts monitorings, izmantojot VID un VIIS datus par projektā iesaistīto jauniešu iesaisti nodarbinātībā un/vai izglītībā 6 un 12 mēnešus pēc dalības projektā. Kopējie sasniegtie rādītāji liecina par pozitīvu tendenci un to, ka dalība projektā ir veicinājusi jauniešu iesaisti nodarbinātībā un izglītībā.</p> <p>Interviju laikā iezīmējās vairāki trūkumi NEET jauniešu problēmu risināšanā. Viena no šādām problēmām ir latviešu valodas nezināšana krievvalodīgiem jauniešiem, kas izauguši t.s. "burbuļi" un līdz ar to nespēj iegūt izglītību latviešu valodā un iekļauties darba tirgū. Šobrīd nav nevienas programmas vai atbalsta veida, kas šo problēmu palīdzētu risināt. Piemēram, Liepājas gadījumā šādu jauniešu īpatsvars bija apmēram 10% (4 no 44 NEET jauniešiem, kas saņēma atbalstu). Otra problēma, kurai jau ilgu gadu nav rasts risinājums, ir izveidojusies sakarā ar jauniešiem, kas atrodas iestādēs un kuriem pēc pilngadības sasniegšanas jāuzsāk patstāvīga dzīve. Daudzos gadījumos šādiem jauniešiem nav nekāda atbalsta, lai risinātu praktiskus sadzīves jautājumus, ar kādiem viņi iepriekš nekad nav saskārušies.</p>
<p>Saistītie pētījumi</p>	<p>Projekta "PROTI un DARI!" īstenošanas laikā veikti vairāki Finanšu ministrijas, Labklājības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas pasūtīti izvērtējumi un pētījumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Noslēguma izvērtējums "Eiropas Sociālā fonda atbalsta un īpašā piešķiruma Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas, tostarp garantijas jauniešiem shēmas

	<p>īstenošanai, investīciju lietderība, efektivitāte un ietekme”, <i>Ernst & Young Baltic</i>, 19.03.2019.</p> <p>Pieejams: https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2019/nosleguma_izvertejums_jauniesu_garantija.pdf.</p> <p>2. “Vidusposma izvērtējums par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas ietekmi uz dzimumu līdztiesības veicināšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, diskriminācijas novēršanu 2014.-2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā”, <i>Baltic Institute of Social Sciences</i>, 08.03.2019.</p> <p>Pieejams: https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2019/biss_petijuma_zinojums_08_03_2019.pdf</p> <p>3. “Horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas ietekmes 2014.-2020. gada ES fondu plānošanas periodā izvērtējums”, SIA “Projektu un kvalitātes vadība”, 2023. g.</p> <p>Pieejams: https://www.lm.gov.lv/lv/horizontala-principa-vienlidzigas-iespejas-istenosanas-ietekmes-2014-2020-gada-es-fondu-planosanas-perioda-izvertejums-0</p> <p>4. “ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda DP “Izaugsme un nodarbinātība” 8. prioritārā virziena “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” noslēguma izvērtējums”, SIA CSE COE, 2023.g.</p> <p>Pieejams: https://www.esfondi.lv/assets/izv%C4%93rt%C4%93jumi/2014_2020/2022/fm_dp_8pv_nosl_izv_final.pdf</p> <p>REACT-EU pasākuma publicitāte nodrošināta gan radiopārraidēs, gan TV sižetos, laikrakstos un sociālajos medijos.</p> <p>Piemēram, no Ogres: https://www.ogresnovads.lv/lv/jaunums/projekta-proti-un-dari-ietvaros-jauniesi-apgust-jaunas-prasmes?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR10sV8rm5XTX4y-JEXnzBVZudpy-zMc_Iz6yWwhT69HDfnaKlmjRUrYJo_aem_VSZ8xUswVk38HCjxQ4RoFA&utm_source=https%3A%2F%2Ffi.facebook.com%2F un https://www.ogresnovads.lv/lv/jaunums/ar-svinigu-pasakumu-nosledzies-projekts-proti-un-dari</p> <p>LSM par Ludzas novada jauniem un projektu: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/02.01.2024-jauniesu-nodarbinatibas-projektu-proti-un-dari-atzist-par-veiksmigu-un-turpinas-vel-6-gadus.a537318/</p> <p>Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības sociālo tīklu FB profils: https://www.facebook.com/jurmalas.protiundari</p> <p>Liepājas valstspilsētas pašvaldības sociālo tīklu FB profils: https://www.facebook.com/protiundariliepaja</p> <p>PROTI un DARI!” atzīts par labu praksi arī Eiropas mērogā, jo īpaši saistībā ar neaktīvo jauniešu iekļaušanu, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Starptautiskās Darba Organizācijas publikācijā. “<i>Guide for developing national outreach strategies for inactive young people</i> / Corbanese Valli, Rosas Gianni; International Labour Office – Geneva: ILO, 2017. Pieejams: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_613351.pdf (14. lapa, 33. lapa, 27.lapa, 40.lapa) – Eiropas Komisijas Nodarbinātības, Sociālo jautājumu un iekļaušanas direktorāta publikācijā. <i>EUROPEAN COMMISSION Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion “Effective outreach to NEETs Experience from the ground”</i>. <p>Pieejams: https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20118&langId=en (8. lapa, 13. lapa, 22. lapa).</p> <p>OECD (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas) publikācija un sanāksme, kurā prezentēta projekta “PROTI un DARI!” pieredze un nodrošināta labās prakses pārņemšanas ietvara informācija, jo sevišķi Slovēnijai un citām valstīm. <i>OECD Working Party on Social Policy 41st SESSION OF THE WORKING PARTY ON SOCIAL POLICY POLICY CHALLENGES IN SUPPORTING YOUTH: THE HIDDEN NEETs</i>. https://www.oecd.org/employment/youth/OECD-2020-Hidden-NEETs-Slovenia.pdf</p>
--	---

13.1.4. SAM "Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā (ERAF)"

11. tabula. 13.1.4. SAM Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā (ERAF) - Atbalsts profesionālām nevalstiskām kultūras nozares organizācijām

Apraksts	Esošā situācija						
Pasākums	Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā 13.1.4. SAM 1. kārtā "Atbalsts profesionālām nevalstiskām kultūras nozares organizācijām" ⁷²						
Pasākuma ieviesējs	Kultūras ministrija Mērķa grupa - kultūras nozares nevalstiskās organizācijas Finansējuma saņēmēji – profesionālās radošās organizācijas un profesionālo radošo organizāciju apvienības, biedrības un nodibinājumi, kam KM deleģējusi ar valsts kultūrpolitiku saistītus valsts pārvaldes uzdevumus.						
Plānotais finansējums	1 700 000 EUR, tai skaitā ERAF finansējums – 1 353 455 EUR un valsts budžeta finansējums – 346 546 545 EUR Finansējuma saņēmēji noteikti, izvērtējot kultūras nevalstisko organizāciju atbilstību diviem kritērijiem: <ol style="list-style-type: none"> organizācija atbilst Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likuma 3. p. nosacījumiem un ir iekļauta Kultūras ministrijas profesionālo radošo organizāciju sarakstā (https://www.km.gov.lv/lv/media/1162/download?attachment). organizācijai ir deleģēta ar valsts kultūrpolitiku saistītu valsts pārvaldes uzdevumu izpilde (https://www.km.gov.lv/lv/lidzdarbibas-ligumi-1), papildus vērtējot, vai to veiktais valsts pārvaldes uzdevums atbilst Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027. gadam, Kultūrpolitikas pamatnostādņēs 2021.-2027. gadam „Kultūrvalsts” un Kultūrpolitikas pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam „Radošā Latvija” uzdevumiem. 						
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	1 239 607,60 EUR, tai skaitā ERAF finansējums – 986 968,47 EUR un valsts budžeta finansējums – 252 639,13 EUR (ERAF apguve – 73% apmērā) <ul style="list-style-type: none"> - Biedrība "Latvijas Kinematogrāfistu savienība", 10523,79 EUR - Biedrība "Mākslas centrs NOASS" 42460,36 EUR - Biedrība "Pašnodarbināto mūziķu biedrība" 13062,54 EUR - Biedrība "Horeogrāfu asociācija", 12183,89 EUR - Biedrība "Latvijas Dizaineru savienība", 7897,48 EUR - Nodibinājums "Creativity Lab", 7855,96 EUR - Biedrība "Latvijas Dejas informācijas centrs" 10811,2 EUR - Biedrība "Kim?" 20699,84 EUR - Biedrība "Latvijas Mākslinieku savienība", 306466,18 EUR - Biedrība "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība", 81590,21 EUR - Biedrība "Latvijas Arhitektu savienība", 29731,36 EUR - Biedrība "Operetes un muzikālā teātra biedrība", 11608,2 EUR - Biedrība "Latvijas Radošo savienību padome", 8355,13 EUR - Biedrība "Ascendum", 10711,84 EUR - Biedrība "Latvijas Mūzikas attīstības biedrība/Latvijas Mūzikas eksports", 8492,17 EUR - Biedrība "Latvijas Rakstnieku savienība", 28512,77 EUR - Biedrība "Latvijas Jaunā teātra institūts", 13791,9 EUR - Biedrība "Latvijas Grāmatizdevēju asociācija", 9024,58 EUR - Biedrība "Latvijas Komponistu savienība", 11132,75 EUR - Biedrība "LRMA" 16085,15 EUR - Biedrība "Latvijas Mūzikas informācijas centrs", 10 101,72 EUR - Biedrība "Latvijas Teātra darbinieku savienība", sadarbības partneri – atvasināta publiska persona "Latvijas Kultūras akadēmija", biedrība "Savienojums" 135552,13 EUR - Biedrība "Pedvāle", 69729,02 EUR - Biedrība "Jauno mediju kultūras centrs RIX-C", 13941,04 EUR - Biedrība "Latvijas Kultūras darbinieku biedrība", 7914,12 EUR - Biedrība "Latvijas Laikmetīgās mākslas centrs", 19803,9 EUR - Biedrība "Latvijas Dizaina centrs", 7947,42 EUR - Biedrība "I. Kozakēvičas Latvijas Nacionālo Kultūras Biedrību asociācija", 44669,82 EUR - Biedrība "LATVIEŠI PASAULĒ – muzejs un pētniecības centrs", 16312 EUR 						
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Rādītājs</th> <th>Plānotā vērtība</th> <th>Faktiskā vērtība</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība			
Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība					

⁷² <https://likumi.lv/ta/id/338259-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-prioritara-virziena-pasakumi-covid-19-pandemijas-seku-mazinasanai-13-1-4>

Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Atbalstīto kultūras nozares organizāciju skaits	33	31
	Attīstīti jauni pakalpojumi	33	31
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	NA		
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	NA		
MK noteikumu izveide	Katras atlases kārtas īstenošanai izstrādāti atsevišķi Ministru kabineta noteikumi.		
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	NA		
Atsevišķa noslēguma atskaite	Projekta noslēgumā finansējuma saņēmējs sagatavoja atskaiti par projekta rezultātiem. Atskaitē tika ietverta informācija par projekta īstenošanu, t.sk. par mērķa un plānoto rezultātu sasniegšanu.		
Īstenoto pasākumu apraksts	Atbalsta ar kultūru vai mākslu saistītām darbībām, kam nav saimnieciska rakstura ⁷³ . 1.telpu noma un uzturēšana, kas nepieciešamas nevalstiskās kultūras organizācijas ikdienas darbības nodrošināšanai, mazinot krīzes izraisīto seku ietekmi; 2.starptautiskās sadarbības veicināšana un profesionālās kapacitātes un izaugsmes stiprināšana, lai sekmētu kultūras attīstību, tostarp dažādas mākslas norises un to popularizēšanu publiskajā telpā; 3.publicitātes un informācijas nodrošināšana par projekta īstenošanu.		
Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā un katrā no plānošanas reģioniem	Ieguldījumi/pasākumi nav vērtējami plānošanas reģionu griezumā. Pasākuma ietvaros īstenotie projekti ir bijuši tieši vērsti uz Covid-19 radītās krīzes un tās seku novēršanu un to rezultāti ir praktiski izmantojami. Lai gan Covid-19 krīzes aktualitāte ir mazinājusies, taču iegūtie rezultāti ir izmantojami arī nākotnē un daļa rezultātu vēl tikai būs pieejami plašākai sabiedrībai. Īstenotie projekti ne tikai palīdzēja mazināt Covid-19 krīzes sekas, bet arī mazināja Covid-19 ietekmi uz kultūras jomā strādājošām iestādēm.		
Problēmas un šķēršļi, kas kavēja pasākumu ieviešanu, t.sk. administratīvais slogs	Informācijas apmaiņu ar Valsts kultūrkapitāla fondu, paredzot, ka 13.1.4. SAM pirmās atlases kārtas projekta īstenošanas periodā 13.1.4. SAM pirmās atlases kārtas projekta īstenošanai nevarēs pretendēt Valsts kultūrkapitāla fonda rīkotajos konkursos atbalstam par tām pašām attiecināmajām izmaksām, kas ar Projektu noteiktas kā 13.1.4. SAM pirmās atlases kārtas attiecināmās izmaksas. Atšķirīgas telpas, grūti piemērojama vienkāršoto izmaksu metodika Ieņēmumu/izdevumu attiecībā uz NVO uzraudzību valsts atbalsta jautājumos. Valsts atbalsts – gan projekta laikā, gan pēc projekta īstenošanas. Komunikācija pēc projekta īstenošanas (MK noteikumi paredz, bet NVO neatbild) – slogs KM. Netiek izmantotas e-adrešes, neizlasa informāciju. Pasākuma ieviešanai viens no izaicinājumiem bija leroģežotais laiks līdz 13.1.4.SAM beigām, kas radīja papildu spriedzi finansējuma saņēmēja un ministrijas pusē saistībā noteikto rādītāju sasniegšanu.		
Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās	13.1.4.SAM ir netieša ietekme uz horizontālo principu „Vienlīdzīgas iespējas”. 13.1.4.SAM pirmās atlases kārtas ietvaros tiks īstenotas vispārīgas darbības, kas vērstas uz personu ar invaliditāti vienlīdzīgām iespējām un tiesībām, piemēram, ja kultūras organizācijas rīkos pasākumus: - īstenojot projektus, kur attiecināms, tiks nodrošināts, ka pasākumu (tai skaitā informācija		

⁷³ Saimniecisks raksturs nav tādām ar kultūru vai mākslu saistītām darbībām, ja finansējuma saņēmēja un sadarbības partnera paša ieņēmumi no šādām darbībām ir mazāki par 50 % no kopējā finansējuma saņēmēja un sadarbības partnera gada budžeta, veicot ar kultūru vai mākslu saistītās darbības.

prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti	par pasākumu) saturs ir piekļūstams cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, izmantojot vairākus sensoros (redze, dzirde, tauste) kanālus; - tiks nodrošināta fiziska pasākumu piekļūstamība cilvēkiem ar invaliditāti – gan kā apmeklētājiem, gan kā dalībniekiem; - organizējot pasākumus, tiks nodrošināti nediskriminācijas principi attiecībā pret dalībniekiem ar invaliditāti, dažāda vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes dalībniekiem u.c. 13.1.4.SAM ir netieša ietekme uz horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība”. Ietekme uz horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība” ir „zaļā” publiskā iepirkuma principu ievērošana publiskajos iepirkumos. Projektu vērtēšanā tiks piešķirti papildu punkti projektam, kas paredzēs „zaļā” iepirkuma nosacījumus projekta ietvaros veicamajos publiskajos iepirkumos. Lai nodrošinātu šī principa uzraudzību, finansējuma saņēmējiem bija pienākums uzkrāt datus par horizontālā principa „Ilgtspējīga attīstība” rādītāju sasniegšanu, t.i., par projekta ietvaros veikto to publisko iepirkumu, kur līgumu vērtību (euro), kuros izmantoti zaļā iepirkuma principi (ja attiecināms).
Saistītie pētījumi	Pētījums par kultūras jomas nevalstisko organizāciju sociāli ekonomisko ietekmi (2018), Kultūras pieejamība Latvijā: faktori un iespējamie risinājumi Kultūras aktivitātes barometrs 2022 - kultūras patēriņa un līdzdalības ietekmes pētījums

12. tabula. 13.1.4. SAM Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā (ERAF) - Daudzpusīgas profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centros Latvijā

Apraksts	Esošā situācija																							
Pasākums	Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā 13.1.4. SAM 2.kārta “Daudzpusīgas profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centros Latvijā” ⁷⁴																							
Pasākuma ieviesējs	Kultūras ministrija Mērķa grupa - kultūras organizācijas, kas nodrošina profesionālās mākslas pieejamību, un vietējie iedzīvotāji Finansējuma saņēmēji - SIA "Vidzemes koncertzāle"; SIA "Kurzemes filharmonija"; SIA "Austrumlatvijas koncertzāle"; SIA "Lielais Dzintars"; Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestāde "Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs"; SIA "Dzintaru koncertzāle"; SIA "Liepājas teātris"																							
Plānotais finansējums	3 850 000 EUR, tai skaitā ERAF finansējums – ne vairāk kā 3 272 500 EUR un valsts budžeta finansējums – 577 500 EUR																							
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	3 849 809,07 EUR, tai skaitā ERAF finansējums – 3 272 337,70 EUR un valsts budžeta finansējums – 577 471,37 EUR (izpilde 99,99 %) <table border="1" data-bbox="571 1415 1495 1751"> <tr> <td>1.</td> <td>SIA "Vidzemes koncertzāle"</td> <td>467499,99</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>SIA "Kurzemes filharmonija"</td> <td>467500,00</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>SIA "Austrumlatvijas koncertzāle"</td> <td>467499,99</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>SIA "Lielais Dzintars"</td> <td>467499,99</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestāde "Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs"</td> <td>467338,46</td> </tr> <tr> <td>6.</td> <td>SIA "Dzintaru koncertzāle"</td> <td>467499,87</td> </tr> <tr> <td>7.</td> <td>SIA "Liepājas teātris"</td> <td>467499,39</td> </tr> </table>			1.	SIA "Vidzemes koncertzāle"	467499,99	2.	SIA "Kurzemes filharmonija"	467500,00	3.	SIA "Austrumlatvijas koncertzāle"	467499,99	4.	SIA "Lielais Dzintars"	467499,99	5.	Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestāde "Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs"	467338,46	6.	SIA "Dzintaru koncertzāle"	467499,87	7.	SIA "Liepājas teātris"	467499,39
1.	SIA "Vidzemes koncertzāle"	467499,99																						
2.	SIA "Kurzemes filharmonija"	467500,00																						
3.	SIA "Austrumlatvijas koncertzāle"	467499,99																						
4.	SIA "Lielais Dzintars"	467499,99																						
5.	Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestāde "Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs"	467338,46																						
6.	SIA "Dzintaru koncertzāle"	467499,87																						
7.	SIA "Liepājas teātris"	467499,39																						
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Rādītājs Atbalstīto kultūras nozares organizāciju skaits Attīstīti jauni pakalpojumi	Plānotā vērtība 7 7	Faktiskā vērtība 7 14																					

⁷⁴ <https://likumi.lv/ta/id/331753-darbibas-programmas-izaugsmes-un-nodarbinatiba-prioritara-virziena-pasakumi-covid-19-pandemijas-seku-mazinasanai-1314-specifiska-atbalsta-merka-atveselosanas-pasakumi-kulturas-joma-otras-projektu-iesniegumu-atlases-kartas-daudzpusigas-profesionalas-makslas-pieejamibas-nodrosinasana-nacionalas-vai-rejonalas-nozimes-attistibas-centros-latvija-istenosanas-noteikumi>

Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	NA
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	NA
MK noteikumu izveide	Katras atlases kārtas īstenošanai izstrādāti atsevišķi Ministru kabineta noteikumi.
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Veikti MK noteikumu grozījumi par ieņēmumu uzskaiti, lai neveidotos peļņa atbalstāmajām darbībām. Ieņēmumu ieguldījums iestādes darbībā.
Atsevišķa noslēguma atskaite	Projekta noslēgumā finansējuma saņēmējs sagatavoja atskaiti par projekta rezultātiem. Atskaitē tika ietverta informācija par projekta īstenošanu, t.sk. par mērķa un plānoto rezultātu sasniegšanu.
Īstenoto pasākumu apraksts	<ol style="list-style-type: none"> 1. reģionālo daudzfunkcionālo centru darbības un daudzpusīgas profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšana nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centros Latvijas reģionos; 2. projekta vadības personāla un īstenošanas personāla nodrošināšana; 3. informācijas un publicitātes pasākumi par projekta īstenošanu.
Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes sekū mazināšanā Latvijā un katrā no plānošanas reģioniem	Nodrošināta iestādes darbība, pasākumu gada plāns īstenots – pasākumu pieejamība reģionos. Profesionālās kultūras pieejamības nodrošināšana reģionos.
Problēmas un šķēršļi, kas kavēja pasākumu ieviešanu, t.sk. administratīvais slogs	<p>Noteikts, ka projekta netiešās attiecināmās izmaksas plāno kā vienu izmaksu pozīciju, piemērojot netiešo izmaksu vienoto likmi 15% apmērā no projekta vadības personāla un īstenošanas personāla izmaksām.</p> <p>Lai mazinātu administratīvo slogu gan finansējuma saņēmējam, gan uzraugošajām institūcijām, tika rasts risinājums vienotās likmes metodes izmantošanai.</p> <p>Projekta iesniedzējam jāpiemēro Finanšu ministrijas metodikā "Vienas vienības izmaksu standarta likmes aprēķina un piemērošanas metodika iekšzemes komandējumu izmaksām darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" īstenošanai" noteiktās vienas vienības izmaksu standarta likmes un Finanšu ministrijas metodikā "Vienas vienības izmaksu standarta likmes aprēķina un piemērošanas metodika 1 km izmaksām darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" īstenošanai" noteiktās vienas vienības izmaksu standarta likmes, lai aprēķinātu projekta vadības personāla un īstenošanas personāla degvielas izmaksas vieglajam transportlīdzeklī un reģionālās starppilsētu nozīmes un reģionālās vietējas nozīmes sabiedriskā transporta izmaksas.</p> <p>Izteiktāks jautājums par ieņēmumu/izdevumu proporciju. Papildu izaicinājums gan Kultūras ministrijai kā atbildīgajai iestādei, gan pašiem projektu īstenošanai bija valsts atbalsta jeb <i>de minimis</i> atbalsta uzskaitē un uzraudzība, ievērojot Regulas 2023/2831 prasības.</p>
Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" aspekti	<p>MK noteikumi nosaka projektu rezultātu ilgtspēju vismaz piecus gadus pēc tam, kad sadarbības iestāde ir veikusi noslēguma maksājumu. Šis nosacījums un tā uzraudzība attiecas uz projektiem, kur tiks veikti ieguldījumi pamatlīdzekļos, tas ir, tiks iegādātas mākslinieciskā pasākuma plāna īstenošanai nepieciešamās iekārtas un aprīkojums.</p> <p>13.1.4.SAM ir netieša ietekme uz horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība”. Ietekme uz horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība” ir „zaļā” publiskā iepirkuma principu ieviešana publiskajos iepirkumos. Projektu vērtēšanā tiks piešķirti papildu punkti projektam, kas paredzēs „zaļā” iepirkuma nosacījumus projekta ietvaros veicamajos publiskajos iepirkumos. Lai nodrošinātu šī principa uzraudzību, Projekts paredz finansējuma saņēmējiem pienākumu uzkrāt datus par horizontālā principa „Ilgtspējīga attīstība” rādītāju sasniegšanu, t.i., par projekta ietvaros veikto to publisko iepirkumu, kur līgumu vērtību (euro), kuros izmantoti zaļā iepirkuma principi (ja attiecināms).</p> <p>13.1.4.SAM ir netieša ietekme uz horizontālo principu “Vienlīdzīgas iespējas”. 13.1.4.SAM otrās atlases kārtas ietvaros tiks īstenotas vispārīgas darbības, kas vērstas uz personu ar invaliditāti vienlīdzīgām iespējām un tiesībām, piemēram:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - īstenojot projektus, kur attiecināms, tiks nodrošināts, ka kultūras pasākumu (t.sk. informācija par pasākumu) un kultūras produktu saturs ir piekļūstams cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, izmantojot vairākus sensoros (redze, dzirde, tauste) kanālus; - tiks nodrošināta fiziska pasākumu piekļūstamība cilvēkiem ar invaliditāti - gan kā skatītājiem, gan kā māksliniekiem; - organizējot mākslas kolektīvu un mākslinieku, kā arī viesmākslinieku koncertus, izrādes vai izstādes, vai filmu skates vai festivālus, kā arī teātra izrāžu iestudēšanu, tiks nodrošināti nediskriminācijas principi attiecībā pret māksliniekiem ar invaliditāti, dažāda vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes dalībniekiem u.c. <p>Lai veicinātu dzimumu līdztiesību, projektu ietvaros tiks īstenotas vispārīgas darbības, kas attiecas uz projektu vadības personālu un projektu publicitātes pasākumiem, kā piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sievietēm un vīriešiem tiks nodrošināta vienāda samaksa par vienādas vērtības darbu (t.sk. piemērota vienlīdzīga bonusu sistēma, veselības apdrošināšana u.c.); - projektu vadībā un īstenošanā tiks virzīti pasākumi, kas sekmē darba un ģimenes dzīves saskaņošanu, paredzot attālināta un nepilna laika darba iespēju radīšanu vecākiem ar bērniem; - īstenojot projekta komunikācijas aktivitātes, tiks izvēlēta valoda un vizuālie tēli, kas mazina diskrimināciju un stereotipu veidošanos par kādu no dzimumiem. <p>Projektu vērtēšanā tika piešķirti papildu punkti, ja projektā tiks paredzētas specifiskas darbības, kas veicina vienlīdzīgas iespējas un kultūras pasākumu piekļūstamību visām sabiedrības grupām, tostarp nodrošināta informācijas un vides piekļūstamība cilvēkiem ar invaliditāti, nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes. Tādējādi tiks atbalstīti projekti, kas veicina vienlīdzīgas iespējas un nediskrimināciju.</p>
Saistītie pētījumi	NA

13. tabula. 13.1.4. SAM Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā (ERAF) - Atbalsts kino industrijas uzņēmumiem, veicinot to profesionālo kapacitāti un izaugsmi

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	Atveseļošanas pasākumi kultūras jomā 13.1.4. SAM 3.kārta, "Atbalsts kino industrijas uzņēmumiem, veicinot to profesionālo kapacitāti un izaugsmi" ⁷⁵
Pasākuma ieviesējs	Kultūras ministrija Mērķa grupa - filmu producenti (ražotāji) Finansējuma saņēmējs - Nacionālais kino centrs (valsts tiešās pārvaldes iestāde)
Plānotais finansējums	6 450 001 EUR, tai skaitā ERAF finansējums - ne vairāk kā 5 482 500 EUR un valsts budžeta finansējums - 967 501 EUR
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	8 003 979,34 EUR, tai skaitā ERAF finansējums - 5 482 337,22 EUR un valsts budžeta finansējums - 967 471,49 EUR 8 organizācijas - producenti ir saņēmušas atbalstu, veidojot māksliniecišķi un tematiski ļoti dažādu kvalitatīvu darbu kopumu. Filmu veidošana būtiski veicināja filmu nozares - producentu un arī citu, konkrēto filmu veidošanā iesaistīto nozaru nodarbinātību, jo diezgan īsā laika posmā tapa vairākas nepieciešamā darba un cilvēku iesaistes ziņā ļoti apjomīgas filmas un seriāli. Darbs pie šīm filmām un seriāliem būtiski stiprinājis nozares veiktspēju, it īpaši kvalitatīvu daudzsēriju spēlfilmu veidošanā. Izveidoto filmu stāsti pēta dažādus Latvijas vēstures notikumus un šodienas norises, tādējādi sniedzot būtisku pienesumu sabiedrības izpratnē par līdz šim mazāk pētītām tēmām un sabiedrības norisēm. Gan atbalsta programma, gan tās rezultātā topošie darbi ir izpelnījušies arī starptautisku uzmanību un tādējādi veicina Latvijas filmu nozares starptautisko atpazīstamību.

⁷⁵ <https://likumi.lv/ta/id/329705>

Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Atbalstīto kultūras nozares organizāciju skaits	6	8
	Attīstīti jauni pakalpojumi	6	9
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	NA		
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	NA		
MK noteikumu izveide	Katras atlases kārtas īstenošanai izstrādāti atsevišķi Ministru kabineta noteikumi.		
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	NA		
Atsevišķa noslēguma atskaite	Sagatavota atsevišķa noslēguma atskaite.		
Īstenoto pasākumu apraksts	1. filmu producēšana un ražošana; 2. projekta vadības nodrošināšana; 3. informācijas un publicitātes pasākumi par projekta īstenošanu.		
Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā	Pirmā reize, kad tika piešķirts finansējums valsts atbalsta ietvaros kino ražošanas nozarei. Nacionālā kino centra īstenotais projekts ir ļāvis īsā periodā sasniegt ievērojamus rezultātus – radītas 9 spēlfilmās.		
Problēmas un šķēršļi, kas kavēja pasākumu ieviešanu, t.sk. administratīvais slogs	Lai filmu producenti neiet tieši uz CFLA, papildu slodze bija NKC atlases procesā. Pieteikums ar priekšlasītiem projektiem tika iesniegts CFLA. Juridiskais un administratīvais slogs NKC. Atbalsta summas aprēķins – izaicinājums. Sarežģītas prasības projekta administrēšanā. Par valsts atbalstu - ziņošana un uzraudzība no NKC puses. Ārkārtīgi īss periods, kurā īstenot projektus. Ilgs MK noteikumu izstrādes process. Filmas (jaunie pakalpojumi) profesionāli top ilgākā laika periodā parasti. Lēmums – augusta beigās, bet projektu īstenošana – 31.12.2023. (pārāk īss īstenošanas termiņš).		
Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti	Zaļais iepirkums → ēdināšanas iepirkumiem. Vienlīdzīgas iespējas – princips jau “darbojas” kino nozarē. Tieša ietekme.		
Saistītie pētījumi	Latvijas kinomāksla. Jaunie laiki. 1990-2020; ISBN13: 9789934595516. (t.sk. ražošanas aspekts).		

14.1.2. SAM “Atveseļošanas pasākumi labklājības jomā (ESF)”

14. tabula. 14.1.2. SAM Atveseļošanās pasākumi labklājības jomā - veicināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspēju darba tirgū, kā arī mazināt Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas nodarbinātības jomā

Apraksts	Esošā situācija		
Pasākums	Atveseļošanas pasākumi labklājības jomā - veicināt bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu konkurētspēju darba tirgū, kā arī mazināt Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes sekas nodarbinātības jomā.		
Pasākuma ieviesējs	Labklājības ministrija Finansējuma saņēmējs - Nodarbinātības valsts aģentūru (turpmāk – NVA) Mērķa grupa - bezdarba riskam pakļautās personas, īpaši nodarbinātās personas, kurām noteikta invaliditāte, un nodarbinātās personas, kuras sasniegušas 50 gadu vecumu.		
Plānotais finansējums	Ne mazāk kā 16 100 001 EUR, tai skaitā ESF finansējums no REACT-EU – 11 527 850 EUR, valsts budžeta finansējums – 4 219 561 EUR un privātais līdzfinansējums – ne mazāk kā 352 590 EUR.		
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	Karjeras konsultācijas, t.sk. finansēts no REACT-EU finansējuma.	28000	Dalību skaits karjeras konsultācijās
	Atvērto tiešsaistes kursu platformā piedāvātu augstākās izglītības iestādes vai nozares uzņēmuma izstrādātu mācību programmu apguve	915	Bezdarbnieki, darba meklētāji, bezdarba riskam pakļautās personas (unikālo personu skaits)
	Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	2520	
	Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	3000	Bezdarbnieki, darba meklētāji, bezdarba riskam pakļautās personas (dalības)
	Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšana.	1445	Bezdarbnieki (unikālo personu skaits)
	Atbalstu profesionālās kompetences novērtēšanai	7	Bezdarbnieki (unikālo personu skaits)
	Atbalstu profesionālās kompetences novērtēšanai, kas atbilst otrajam, trešajam vai ceturtajam kvalifikācijas līmenim un ir apgūta ārpus formālās izglītības sistēmas. Novērtēšanu (ietverot profesionālās kvalifikācijas eksāmena organizēšanu) nodrošina saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas iegūto profesionālo kompetenci	13	Bezdarbnieki (dalības)
	Neformālās izglītības programmu apguve	18523	Bezdarbnieki, darba meklētāji, bezdarba riskam pakļautās personas (unikālo personu skaits)
	Transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācība	2612	Bezdarbnieki, darba meklētāji, bezdarba riskam pakļautās personas (unikālo personu skaits)
	Apmācība pie darba devēja, t.sk. ar nozaru asociāciju iesaisti	439	Bezdarbnieki (unikālo personu skaits)
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem – Veselības aprūpes infrastruktūra	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Nodarbinātībā iesaistītie dalībnieki, tostarp pašnodarbinātie, sešus mēnešus pēc aiziešanas (pēc dalības projektā)	3093	4 704
	Dalībnieki, kas pēc dalības pasākumā un tā pabeigšanas ieguvuši kvalifikāciju, tādējādi	3170	2 368

	cīnoties ar Covid-19 pandēmijas izraisītajām sekām		
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	14.1.2.SAM tika īstenots ciešā sasaistē ar 7.1.1 SAM		
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	REACT-EU finansējums ļāva padarīt NVA pakalpojumus pieejamākus un intensīvākus (t.sk. esošiem bezdarbniekiem). Pārprofilējot mācību formas uz tiešsaistes formātu, tika nodrošināta nepārtrauktība apmācības procesā, neraugoties uz pandēmijas ierobežojumiem un esošās mācību programmas tika pielāgotas jaunajai situācijai, tādējādi optimizējot resursu izmantošanu. Iekļaujot bezdarba riskam pakļautas personas mērķa grupā, tika nodrošināts, ka atbalsts tiek sniegts tieši tiem, kuriem tas ir visvairāk nepieciešams.		
MK noteikumu izveide	Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumu Nr. 836 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 7.1.1.SAM "Paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam" īstenošanas noteikumi" (turpmāk – noteikumi Nr. 836). Ņemot vērā 7.1.1. SAM īstenošanu sasaisti ar 14.1.2. SAM, tika veikti grozījumi MK noteikumos Nr.836 (08.02.2022. MK noteikumi Nr. 101)		
Īstenoto pasākumu apraksts	1.konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi, kas ietver individuālās konsultācijas un grupu nodarbības (kursi, semināri, lekcijas un citas nodarbības) darba meklēšanas metožu apguvei, psiholoģiskajam atbalstam un darba tirgum nepieciešamo pamatprasmju un iemaņu apguvei, tai skaitā darba tiesisko attiecību veidošanā, darba tiesībās un darba aizsardzībā; 2. karjeras konsultācijas; 3. profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšana bezdarbniekam; 4.neformālās izglītības programmu apguve (tai skaitā elektronisku apmācību formā), kas ietver mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošu sistematizētu sociālo un profesionālo pamatprasmju apguvi, noslēguma pārbaudījumu organizēšanu, tai skaitā valsts valodas prasmes pārbaudes. Mērķa grupas personai pēc neformālās izglītības programmu apguves izsniedz iegūtās zināšanas apliecināšanu dokumentu. Mērķa grupas personai, kura nokārtojusi valsts valodas prasmes pārbaudes eksāmenu, izsniedz valsts valodas prasmes apliecināšanu; 5. transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācības, kas ietver noslēguma pārbaudījumu organizēšanu, transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāja kvalifikācijas iegūšanas eksāmenu kārtošana un attiecīgas kategorijas vadītāja apliecināšanu iegūvi saskaņā ar transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju tiesību iegūvi regulējošajiem normatīvajiem aktiem; 5. All studiju moduļu vai studiju kursu apguve bezdarbniekiem; 6. atvērto tiešsaistes kursu platformā piedāvātu All vai nozares uzņēmuma izstrādātu mācību programmu apguve kādā no ES oficiālajām valodām, kas dod iespēju pilnveidot vai iegūt darba tirgum nepieciešamās zināšanas, prasmes un specializāciju un ietver attiecīgās programmas apguvi un apliecinājuma dokumenta saņemšanu; 7. apmācība pie darba devēja; 8. darbam nepieciešamo iemaņu attīstība bezdarbniekiem vecumā no 18 līdz 29 gadiem (ieskaitot) vai bezdarbniekiem ar invaliditāti; 9. praktiskā apmācība bezdarbniekiem ar nozaru asociāciju iesaisti; 10. konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu izstrāde elektronisku apmācību formā un to īstenošana; 11. atbalsts reģionālajai mobilitātei bezdarbniekiem; 12. projekta īstenošanas personāla apmācība darbam ar mērķa grupu.		
Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku	No REACT – kompetences celšana, darba vietu iespējama saglabāšana. Lai veicinātu cilvēkkapitāla pilnvērtīgas izmantošanas iespējas, Covid-19 radītajos apstākļos un lai sekmētu bezdarbnieku iespējami ātrāku atgriešanos darba tirgū pēc krīzes periodā, bija nepieciešams paplašināt mācību mērķa grupu ar bezdarba riskam		

<p>mazināšanā un katrā no plānošanas reģioniem</p>	<p>pakļautajiem darbiniekiem. Atbilstoši 14.1.2. SAM REACT-EU finansējums tika izmantots, lai Nodarbinātības valsts aģentūra (turpmāk - NVA) spētu ātri un efektīvi reaģētu uz Covid-19 pandēmijas radītajiem izaicinājumiem darba tirgū.</p>
<p>Problēmas un šķēršļi, kas kavēja pasākumu ieviešanu, t.sk. administratīvais slogs</p>	<p>Izaicinājums – mācības attālināti → pieejamība (bezdarbnieku tehniskā aprīkojuma (datora, planšetes utt.) neesamība, lai pieslēgtos attālinātajām mācībām), IT prasmes piedalīties – pārorientēšanās</p> <p>Atviegloja nosacījumu iestrāde esoša projekta ietvaros. Efektīvāk un operatīvāk grozot MK noteikumus, nemainot kopējos nosacījumus.</p> <p>NAV – finansējuma avotu nodalīšana (finanšu avoti nodalīti ar atsevišķiem finanšu centriem, IT sistēmas ietīstījumi, dubultā finansējuma risks tiek novērsts, jo neīstenoja kā atsevišķu aktivitāti, bet papildināja esošo projektu). Nebija iespējams pieteikties vienlaicīgi gan REACT-EU, gan 7.1.1. pasākumos. Vienota BURVIS sistēma izslēdz dubultā finansējuma risku gala labuma saņēmēju līmenī.</p> <p>Apmācību nodrošināšana nodarbinātām personām principā bija kā jauns atsevišķs pasākums, jo visi procesi - gan izglītības iestāžu piesaisti, gan apmācību organizēšanu tika rīkots kā jauns pasākums, atsevišķi konkursi, piedāvājumu uzturēšana, apmācāmo pieteikumu vērtēšana (viss no nulles) īstenoja esošās kapacitātes ietvaros. Ieviešot jaunus pasākumus, NVA varēja piesaistīt esošos resursus funkcijas nodrošināšanai, t.sk. īstenojot digitālus uzlabojumus (NVA nebija jāatlaiz savi darbinieki, kas potenciāli bija plānoti, kā atbrīvojami). Projektam piesaistīti, ne tikai projekta darbiniekiem, bet arī NVA (budžeta) darbinieki. Liels apjoms īstenoja apmācību. 2023. gads – rekorda gads apmācību intensitātei.</p>
<p>Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgspējīga attīstība” aspekti</p>	<p>Tieša pozitīva ietekme → vienlīdzīgas iespējas. MK 836 – 27.11. apakšpunkts (rādītāji, kas ievērojami projekta ietvaros). NVA piedāvā papildinošus pasākumus - tulks, mācību vietas aprīkošana – tikai personām ar invaliditāti. Nav skaitliski daudz šādu gadījumu.</p> <p>Ilgspējīga attīstība → ESF fondiem pēcuzraudzības posmā nav plānota. Netieša ietekme.</p> <p>NVA apmācību pāreja uz neformālu izglītību un attālinātām programmām palielināja iespēju piedalīties mācībās cilvēkiem, kuriem ir aprūpējamie (lielākoties sievietes) un normālos apstākļos nevarētu piedalīties. Cilvēki ar invaliditāti ar IT prasmēm – vairāk iespējas piedalīties mācībās.</p> <p>Grupu komplektācija reģionos bija efektīvāka attālināto mācību organizēšanā, teritoriālās atstumtības plaisas mazināšana.</p> <p>Apmācību nodrošināšana attālināti viennozīmīgi sniedza plašākas iespējas apmācāmajiem, īpaši reģionos. Šobrīd arī plaši tiek izmantotas iespējas mācīties attālināti. Novecojušie uzskati apmācību īstenošanā tika lauzti. Turpina paplašināties pakalpojumu grozs, nebijuši pakalpojumi. Ir iespējas arī mācīties patstāvīgi, izmantojot platformas.</p> <p>Lielam cilvēku skaitam bija IT prasmes un pieejamas tehnoloģijas, lai piedalītos attālinātās mācībās (80% klientu šādas iespējas bija).</p>
<p>Saistītie pētījumi</p>	<p>NVA klientu aptauju dati (bezdarba riskam pakļautās personas). Bezdarbnieku apmācībās nav iespējams nodalīt REACT-EU finansējumu.</p> <p>Statistika par reģionālo pārklājumu, izglītības līmenis, dalībnieku portrets, izglītības programmas.</p>

13.1.5. SAM Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (ERAF) - Veselības aprūpes infrastruktūra

15. tabula. 13.1.5. SAM Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (ERAF) - Veselības aprūpes infrastruktūra

<p>Apraksts</p>	<p>Esošā situācija</p>
<p>Pasākums</p>	<p>Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (ERAF) - Veselības aprūpes infrastruktūra</p>
<p>Pasākuma ieviesējs</p>	<p>Veselības ministrija</p> <p>Mērķa grupa un finansējuma saņēmējas ir ārstniecības iestādes Rīgā un reģionos.</p>
<p>Plānotais finansējums</p>	<p>51 573 785 EUR REACT-EU</p> <p>67 600 001 Kopā REACT-EU DP un Nacionālais finansējums ārpus DP</p>

	<p>1.kārtas 1.apakškārta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca", finansējums kopā 10 200 000,00 EUR, t.sk. REACT EU 7 781 843,00 EUR - SIA "Liepājas reģionālā slimnīca", finansējums kopā 2 900 109,00 EUR, t.sk. REACT EU 2 212 568,00 EUR - SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca", finansējums kopā 598 620,00 EUR, t.sk. REACT EU 456 703,00 EUR - SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca", finansējums kopā 2 900 109,00 EUR, t.sk. REACT EU 2 212 568,00 EUR - SIA "Vidzemes slimnīca", finansējums kopā 2 900 109,00 EUR, t.sk. REACT EU 2 212 568,00 EUR - SIA "Rēzeknes slimnīca", finansējums kopā 2 900 109,00 EUR, t.sk. REACT EU 2 212 568,00 EUR <p>1.kārtas 2.apakškārta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"⁷⁶, finansējums kopā 23 029 099,00 EUR, t.sk. REACT EU 17 569 494 EUR (iesk. 13.1.5. SAM finansējumu, kas apstiprināts ar Ministru kabineta 2020. gada 1. decembra noteikumiem Nr. 717) <p>1.kārtas 3.apakškārta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca", finansējums kopā 22 171 846 EUR, t.sk. REACT EU 16 915 473 EUR.
<p>Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS</p>	<p>1.kārtas 1.apakškārta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca", projekts "VSIA „Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” veselības aprūpes infrastruktūras attīstība „21.korpusa kas saistīta ar Neatliekamās medicīniskās palīdzības un observācijas nodaļas, pārbūves, teritorijas labiekārtošanas un aprīkošanas darbi”, finansējums kopā 10 319 800,00 EUR. Projekts ir noslēdzies. - SIA "Liepājas reģionālā slimnīca", projekts "Infrastrukturā attīstība SIA "Liepājas reģionālā slimnīca", uzlabojot kardioloģijas, onkoloģijas un bērnu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un kvalitāti Kurzemē" atjaunošanas un pārbūves izmaksas, kopā finansējums kopā 2 107 200,82 EUR. Projekts ir noslēdzies. - SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca", projekts "Sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Daugavpils reģionālā slimnīca" kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošana un infrastruktūras attīstība", starpposmā apgūts finansējums kopā 644 364,47 EUR. Projekts ir īstenošanas fāzē. - SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca", projekts SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca" veselības aprūpes infrastruktūras attīstība", Uzņemšanas nodaļas pārbūve un labiekārtošanas darbi, finansējums kopā 1 737 917,27 EUR. Projekts ir noslēdzies. - SIA "Vidzemes slimnīca", projekts "Kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošana Vidzemes slimnīcā, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru" Nodaļu pārbūves darbi, Reanimācijas nodaļa paplašināta no 6-8 gultām, nodalot infekciozos pacientus, izbūvētas vairākas vienvietīgas palātas, (+ pacientiem, + personālam) un NMP nodaļas. Nodalāmas palātas. Ļāva paplašināt telpas, nodalīja infekciozo pacientu plūsmu, filtrācijas iekārtas. Pneimopasta izveide. Finansējums kopā 3 726 028,20 EUR. Projekts ir noslēdzies. - SIA "Rēzeknes slimnīca", projekts "Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru SIA "RĒZEKNES SLIMNĪCA"" atjaunošanas un pārbūves izmaksas (Infekcijas slimību nodaļas un tās piegulošā teritorija) starpposmā apgūts finansējums kopā 2 909 609,00 EUR. Projekts ir īstenošanas fāzē. <p>1.kārtas 2.apakškārta:</p>

⁷⁶ Stacionārā tiek nodrošināta neatliekama un tūlītēja palīdzība smagu pacientu ārstēšanai (šeit atrodas Neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanas un pacientu uzņemšanas klīnika un Intensīvās terapijas klīnika).

	<ul style="list-style-type: none"> • SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca", projekts "SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" ēkas Hipokrāta ielā 4 infrastruktūras attīstība", finansējums kopā 26 770 345,58 EUR. Projekts ir noslēdzies. Īstenotie pasākumi: <ul style="list-style-type: none"> ○ Neatliekamās medicīnas un pacientu uzņemšanas klīnikas infekciju bloka būvdarbu autoruzraudzība 24 211,00 EUR; ○ Neatliekamās medicīnas un pacientu uzņemšanas klīnikas infekciju bloka būvniecība - 7 562 947,12 EUR; ○ Neatliekamās medicīnas un pacientu uzņemšanas klīnikas infekciju bloka aprīkošana – 1 647 047,54 EUR; ○ Medicīniskā un informācijas tehnoloģiju aprīkojuma iegāde – 3 849 268,41 EUR; ○ Stacionāra "Latvijas Onkoloģijas centrs" Ķīmijterapijas Dienas stacionāra paplašināšana - 2 477 656,69 EUR; ○ Stacionāra "Gaiļezers" 10.korpusa un Reanimācijas nodaļas pārbūves projektēšana, būvuzraudzība un autoruzraudzība – 285 827,11 EUR; ○ Stacionāra "Gaiļezers" 10.korpusa un Reanimācijas nodaļas pārbūve – 6 754 240,34 EUR; ○ Diagnostiskās radioloģijas centra nodaļas stacionārā "Gaiļezers" pārbūves projektēšana - 141 673,68 EUR; ○ Diagnostiskās radioloģijas centra nodaļas stacionārā "Gaiļezers" pārbūve - 1 569 136,37 EUR; ○ Stacionāra "Gaiļezers" Reanimācijas nodaļas aprīkošana - 102 891,21 EUR; ○ Stacionāra "Gaiļezers" ēkas pagraba stāva atjaunošana - 2 355 446,11 EUR. <p>1.kārtas 3.apakškārta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca" projekts "Stradiņa slimnīcas attīstība kvalitatīvu pakalpojumu nodrošināšanai", finansējums kopā 8 450 798 EUR, t.sk. REACT EU 6 523 911 EUR. Projekts ir īstenošanas fāzē. 		
<p>Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem – Veselības aprūpes infrastruktūra</p>	<p>Rādītājs</p>	<p>Plānotā vērtība</p>	<p>Faktiskā vērtība</p>
	<p>Uzlaboto ārstniecības iestāžu skaits, kurās attīstīta infrastruktūra veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai</p>	<p>Vismaz 7</p>	<p>4</p>
	<p>Attīstītās infrastruktūras vērtība COVID-19 seku mazināšanai</p>	<p>51 573 785,00</p>	<p>32 958 650</p>
	<p>COVID-19 pandēmija spilgti parādīja, cik būtiska ir attīstīta veselības aprūpes infrastruktūra. Tā ir bijusi ne tikai kritisks faktors pandēmijas seku mazināšanā, bet arī pamats efektīvai reaģēšanai uz citām veselības krīzēm nākotnē. Investīcijas veselības aprūpē ir ilgtermiņa investīcijas, kas nodrošina ne tikai iedzīvotāju veselību, bet arī valsts ekonomisko stabilitāti.</p> <p>Īstenotie pasākumi ļāva uzņemt lielāku skaitu pacientu, nodrošinot viņiem nepieciešamo aprūpi, papildus izmantojot iegādātās medicīnas iekārtas un mazinot pakalpojumu kvalitātes atšķirības dažādos reģionos.</p> <p>Valsts finansējums veselības jomai ir kā katalizators, kas veicina veselības infrastruktūras attīstību, ļaujot īstenot modernus, operatīvus izmeklējumus un ārstēšanas metodes, kas ir būtiski, lai sasniegtu gan SAM 9.3.2., gan SAM 13.1.5. mērķus.</p>		
<p>Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti</p>	<p>13.1.5.SAM tiks īstenots ciešā sasaistē ar 9.3.2. SAM.</p> <p>SAM 9.3.2. "Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru"</p> <p>Darbības programma "Izaugsme un nodarbinātība" paredz 9.3.2. SAM,, Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru" (turpmāk – SAM) īstenošanu, paredzot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanu prioritārajās (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, bērnu (sākot no perinatālā un neonatālā perioda) un garīgās veselības) veselības jomās,</p>		

	<p>attīstot veselības aprūpē tehnisko nodrošinājumu un izveidojot infrastruktūru kvalitātes nodrošināšanas sistēmas ieviešanai.</p> <p>SAM mērķis ir uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru. SAM 9.3.2. īstenošanā svarīgs ir teritoriālais aspekts, lai nodrošinātu, ka veselības pakalpojumi vienlīdz kvalitatīvi tiek nodrošināti gan iedzīvotājiem pilsētās, gan lauku teritorijās.</p> <p>SAM 9.3.2. mērķa grupa ir ārstniecības iestādes, un kopējais pieejamais finansējums ir 194 364 718 EUR, tai skaitā ERAF finansējums 152 136 253 EUR.</p> <p>SAM paredz šādu rādītāju sniegumu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • līdz 2023. gada 31. decembrim rezultāta uzraudzības rādītājs – Ilgtermiņa un akūto guļtu skaits slimnīcās uz 100 000 iedzīvotājiem – 422 skaits; <p>un līdz 2023. gada 31. decembrim iznākuma uzraudzības rādītāji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ uzlaboto ārstniecības iestāžu skaits, kurās attīstīta infrastruktūra veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai – 49 ārstniecības iestādes; ○ iedzīvotāju skaits, kuriem ir pieejami uzlaboti veselības aprūpes pakalpojumi – 1 839 598 iedzīvotāji.
<p>Izvērtējamā pasākuma pret pasākumu</p> <p>Ietekme saistīto pasākumu</p>	<p>SAM 9.3.2. plānotais ERAF finansējums bija apmēram 152 milj. EUR, savukārt SAM 13.1.5. pieejamais finansējums 51,5 milj. EUR, kas no kopējā abu SAM finansējuma veido 25 %.</p> <p>SAM 13.1.5. ietvaros tika skaidri definētas vajadzības pirms projektu ieviešanas. Lai gan infrastruktūras projekti ir saņēmuši ievērojamu finansējumu, mērķis ir ne tikai uzturēt esošo, bet arī veidot modernu un konkurētspējīgu infrastruktūru, kas prasa papildu investīcijas. Infrastruktūras fonda pilnvērtīga atjaunošana ir ilgtermiņa mērķis, kura sasniegšanai ir nepieciešams ne tikai valsts budžeta finansējums, bet arī dažādi citi finansējuma avoti, piemēram, privātās investīcijas, ES fondi un citi starptautiskie finansējuma instrumenti.</p>
<p>MK noteikumu izveide</p>	<p>Veikti grozījumi MK 2016. gada 20. decembra noteikumos Nr. 870 "Noteikumi par darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.3.2. SAM "Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru" projektu iesniegumu atlases pirmo un otro kārtu, papildinot tos ar 13.1.5. SAM finansējumu, sasniedzamajiem rādītājiem un finansējuma sadalījumu pa iesniegumu atlases kārtām.</p> <p>21.06.2022. veikti grozījumi MK noteikumu nosaukumā, izteikts 9.1.apakšpunkts jaunā redakcijā, nosakot finansējumu sadalījumā pa projektu iesniegumu atlases kārtām, papildināts 30.3.apakšpunkts, kas paredz, SAM 9.3.2. virsskaitību finansējuma ietvaros ir attiecināmas ārstniecības procesam tieši nepieciešamo tehnoloģiju piegādes izmaksas (medicīniskās tehnoloģijas un iekārtas, iebūvējamās medicīniskās tehnoloģijas un iekārtas, mēbeles, saimnieciskās ierīces un aprīkojums, informāciju tehnoloģiju aprīkojums un cits aprīkojums telpu funkcionalitātes nodrošināšanai), kuru vienas vienības piegādes izmaksas nepārsniedz 20 000 euro un kuriem nav nepieciešams Veselības ministrijas saskaņojums, kā arī veikti tehniska rakstura precizējumi⁷⁷.</p> <p>28.03.2023. veikti grozījumi MK noteikumos, precizējot un nosakot uzraudzības rādītāju vērtības bez dalījuma pa REACT-EU piešķirumiem, precizēts SAM 13.1.5. pieejamā attiecināmā finansējuma sadalījums un maksimālais attiecināmā ERAF finansējuma apmērs, un precizēts 1. pielikums atbilstoši Darbības programmā veiktajām izmaiņām attiecībā uz SAM 13.1.5. piešķirumu⁷⁸.</p> <p>13.07.2023. veikti grozījumi MK noteikumos, papildinot ar punktu, kas paredz darbības, ja finansējuma saņēmējs neizpilda noteiktās prasības un gadījumus, kad nefunkcionējošs projekts tiek turpināts īstenot pēc 31.12.2023. sasniedzot pilnu funkcionalitāti līdz 15.02.2026⁷⁹.</p>

⁷⁷ <https://likumi.lv/ta/id/333483-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-20-decembra-noteikumos-nr-870-noteikumi-par-darbibas-programmas-izaugsmu-un-nodarbinatiba...>

⁷⁸ <https://likumi.lv/ta/id/340679-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-20-decembra-noteikumos-nr-870-noteikumi-par-darbibas-programmas-izaugsmu-un-nodarbinatiba...>

⁷⁹ <https://likumi.lv/ta/id/343844-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-20-decembra-noteikumos-nr-870-noteikumi-par-darbibas-programmas-izaugsmu-un-nodarbinatiba...>

	12.12.2023. veikti grozījumi MK noteikumos, paredzot finansējuma pārdali starp projektiem ⁸⁰ . Jauna atlases procesa rīkošana radītu papildu slodzi, tika veikti grozījumi projektu līgumos.
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Nav mainīti atbalstāmie pasākumi un atbalsta intensitāte. Izmaiņas tikai finansējuma apjomā un rādītājos.
Atsevišķa noslēguma atskaite	Katram projektam tiek sagatavota atsevišķa noslēguma atskaite.
Īstenoto pasākumu apraksts	<p>Sasniegtie rezultāti projektos, kas ir noslēgušies (4):</p> <ul style="list-style-type: none"> - SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca" Covid-19 pacientu ārstēšanai, intensīvās terapijas kapacitātes palielināšanai, epidemioloģiskās drošības uzlabošanai, ambulatoro/stacionāro, kā arī potenciāli infekciozo pacientu plūsmu nodalīšanai. <p>Infekciju nodaļas un citu slimnīcas nodaļu vajadzībām, kurās tiek ārstēti Covid-19 pacienti, ir iegādāts papildu aprīkojums ārstniecības kvalitātes un kapacitātes palielināšanai.</p> <p>Lai nodalītu infekciozos pacientus, Operāciju blokā izbūvēta un aprīkota 4. operāciju zāle ar atsevišķu ieeju, kas var tikt izmantota operāciju zāle Covid-19 vai citiem infekciozajiem slimniekiem.</p> <p>Iegādātas 2 stacionārās plaušu ventilācijas iekārtas Ventspils slimnīcā un Talsu filiālē.</p> <p>Ventspils slimnīcas Dzemdību nodaļā iegādāta papildu dzemdību gulta un izveidota izolēta dzemdību palāta grūtniecēm ar infekciju.</p> <p>Lai nodalītu pacientu plūsmas un ierobežotu iespējamu infekciju izplatīšanos, Talsu filiāles Hemodialīzes nodaļas telpas pārceltas uz 1.stāvu pie ieejas, lai samazinātu pacientu pārvietošanos slimnīcas telpās.</p> <p>Uzņemšanas nodaļas pārbūvei, izveidojot slēgtu Uzņemšanas nodaļu ar infekciozo pacientu boksiem, akūto pacientu zāli, apskates kabinetiem un manipulāciju telpām, tādējādi nodrošinot pacientu plūsmu nodalīšanu, kā arī iegādāts aprīkojums un medicīnas iekārtas.</p> <p>VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" 21. korpusa pārbūves darbu ietvaros nodrošināta grīdas pamatnes betonēšana pa zonām visā ēkā, fasādes apdares darbi, tajā skaitā stikloto perimetra daļu pabeigšana. Veikta medicīnas tehnoloģiju sistēmu izbūve – medicīnas gāzes un vadības sistēma. Visos stāvos nodrošināta starpsienu izbūve, pagrabstāvā veikti flīzēšanas darbi. Īstenoti jumta hidroizolācijas izbūves darbi virs otrā stāva un virs jumta stāva. Projekta darbu fāze, kas tika attiecināta uz REACT – EU finansējumu ir noslēgusies un šī projekta ietvaros aktivitāte tiek definēta kā nepabeigta būve. Projekta aktivitātes 2024. gadā tiek īstenotas Atveseļošanas fonda finansējuma ietvaros.</p> <ul style="list-style-type: none"> - SIA "Liepājas reģionālā slimnīca" - Projekta ietvaros veikta Liepājas slimnīcas telpu pārbūve un atjaunošana Neatliekamās medicīnas nodaļā, t.sk. paredzot nodaļas paplašināšanu papildus observācijas gultu izvietojumam; Bērnu nodaļas telpu vienkāršotā atjaunošana (izolācijas boksu izbūve) ~ 50 m² apmērā. Tehnoloģiju iegāde, piegāde un montāža, kas ietver ārstniecības procesam tieši nepieciešamo tehnoloģiju iegāde - 6 vienības: angiogrāfijas iekārta 1 gab., datortomogrāfijas iekārta 1gab., ultrasonogrāfijas iekārta 2 gab., ķirurģiskā lāzeriekārta 1 gab., videodermatoskops 1 gab. - SIA "Vidzemes slimnīca" - veikta Rehabilitācijas centra pārbūve, paplašinot nodaļu, mainīta telpu konfigurācija un izbūvēti individuālie izolācijas boksi hospitālo infekciju ierobežošanai. Pārbūvēta arī Reanimācijas un anestezioloģijas nodaļa, to paplašinot un iekārtojot individuālos izolatorus atbilstīgi epidemioloģiskajām prasībām, kā arī nodrošinot par ergonomisku un ērtu darba vidi personālam.
Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā	REACT-EU finansējums ir spēlējis nozīmīgu lomu veselības nozares atveseļošanā pēc pandēmijas. Tas ir palīdzējis stiprināt veselības sistēmu, uzlabot pacientu aprūpi un veicināt inovācijas, modernizējot ārstniecības iestādes, t.sk. iegādājoties jaunu medicīnisko aprīkojumu, kā arī ieviešot motivācijas sistēmu NMPD darbiniekiem, lai kompensētu radītās fiziskās un psihoemocionālās pārslodzes ietekmi speciālistiem.

⁸⁰ <https://likumi.lv/ta/id/348274-grozijumi-ministru-kabineta-2016-gada-20-decembra-noteikumos-nr-870-noteikumi-par-darbibas-programmas-izaugsmu-un-nodarbinatiba...>

un katrā no plānošanas reģioniem	
Problēmas un šķēršļi, kas kavēja pasākumu ieviešanu, t.sk. administratīvais slogs	Finansējuma apmērs dubultojās SAM ietvaros. Cilvēkresursu apjoms nepalielinājās, būtisks administratīvais slogs. Ģeopolitiska situācijas ietekme - būvmateriāli, cenas, pakalpojumu izmaksas, izaicinājums REACT-EU projektiem. Termiņi (31.12.2023) prevalē pār iespējām. Laika resursi (arī izstrādājot MK grozījumus).
Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas", kā arī "Ilgtspējīga attīstība" aspekti	SAM 13.1.5. ietvaros tika plānotas specifiskas darbības attiecībā uz vides un informācijas pieejamības nodrošināšanu personām ar funkcionāliem traucējumiem (paredzot HP rādītāju "Objekti, kuros ERAF/KF ieguldījumu rezultātā ir nodrošināta vides un informācijas pieejamība"), piemēram, vides pieejamības ekspertu konsultācijas būvniecības projektu izstrādes un īstenošanas gaitā, vides un informācijas pieejamības nodrošināšanas pasākumi personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga (psihiskā) rakstura traucējumiem, piemēram, reljefa virsma un vadlīnijas būvēs, kontrastējošs krāsojums pie līmeņu un virsmu maiņas, marķējumi un piktogrammas, aizsargmargas, automātiski veramas durvis, u.c. specifiskas darbības. Horizontālā principa "Vienlīdzīgas iespējas" ieviešanā vērojama tieša pozitīva ietekme - vides pieejamība, zaļais iepirkums.
Saistītie pētījumi	Informatīvais ziņojums "Par veselības aprūpes nodrošināšanas infrastruktūras attīstības investīciju stratēģiju 2021.-2027.gadam" Kohēzijas fonda 2014.—2020. gada plānošanas perioda darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.prioritārā virziena "Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana" noslēguma izvērtējums

14.1.3. SAM Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (ESF) - Atbalsts ārstniecības personām, kas nodrošina pacientu ārstēšanu sabiedrības veselības krīžu situāciju novēršanai un atveseļošanas pasākumi veselības nozarē

16. tabula. 14.1.3. SAM Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (ESF) - Atbalsts ārstniecības personām, kas nodrošina pacientu ārstēšanu sabiedrības veselības krīžu situāciju novēršanai un atveseļošanas pasākumi veselības nozarē

Apraksts	Esošā situācija		
Pasākums	Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (ERAF) - Atbalsts ārstniecības personām, kas nodrošina pacientu ārstēšanu sabiedrības veselības krīžu situāciju novēršanai un atveseļošanas pasākumi veselības nozarē (piemaksas par darbu COVID-19 apstākļos).		
Pasākuma ieviesējs	Veselības ministrija (finansējuma saņēmējs) Mērķa grupa: Veselības ministrija, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests.		
Plānotais finansējums	4 259 331 EUR REACT-EU 5 948 658 Kopā REACT-EU DP un Nacionālais finansējums ārpus DP. SAM maksimālais attiecināmais Eiropas Sociālā fonda finansējums no REACT-EU nepārsniedz 71,61%.		
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	5 948 658 EUR		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem – ārstniecības personām	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	ESF aktivitāšu vērtība, lai cīnītos pret Covid-19 pandēmiju	4 259 331,00	4 259 331,00
	Veselības aprūpes personāls, kas saņēmis ESF atbalstu	1 146	1 600
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un	14.1.3.SAM tiks īstenots ciešā sasaistē ar 9.2.7 SAM. 9.2.7. SAM „Atbalsts ārstniecības personām, kas nodrošina pacientu ārstēšanu sabiedrības veselības krīžu situāciju novēršanai”		

sasniedzamie rezultāti	SAM mērķis ir sniegt atbalstu ārstniecības personām, kas nodrošina pacientu ārstēšanu sabiedrības veselības krīžu situāciju novēršanai. 9.2.7. SAM pieejamais kopējais attiecināmais finansējums ir 3 000 000 EUR, tai skaitā ESF finansējums – 2 550 000 EUR un valsts budžeta finansējums – 450 000 EUR.
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret pasākumu saistīto pasākumu	9.2.7. SAM plānotais ESF finansējums bija 2,550 milj. EUR, savukārt 14.1.3. SAM pieejamais finansējums 4,259milj. EUR, kas no kopējā abu SAM finansējuma veido 70 %.
MK noteikumu izveide	Saskaņā ar 2021. gada 8. jūnija grozījumiem Darbības programmā, kas tika apstiprināti 2021. gada 8. jūnijā ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.406 "Grozījumi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020. gada plānošanas perioda darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" (protokols Nr.46 32.§) un kurus Eiropas Komisija (turpmāk – EK) apstiprinājusi 2021.gada 30.jūnijā, Darbības programma papildināta ar REACT-EU papildu finansējuma ietvaros īstenojamajiem SAM. Balstoties uz šiem grozījumiem un ņemot vērā SAM 9.2.7. līdzību ar SAM 14.1.3., tika papildināti 2020.gada 17.decembra noteikumi Nr.802 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.7. SAM "Atbalsts ārstniecības personām, kas nodrošina pacientu ārstēšanu sabiedrības veselības krīžu situāciju novēršanai un 14.1.3. SAM "Atveseļošanas pasākumi veselības nozarē" īstenošanas noteikumi" ar SAM 14.1.3. īstenošanas nosacījumiem. 2022. gadā tika nolemts, ka starpība starp sākotnējiem aprēķiniem REACT-EU plānotajam 2022. gada piešķirumam un EK lemto – tiks iezīmēta kā valsts budžeta finansējums, tādējādi nodrošinot REACT-EU atbalstāmajiem pasākumiem sākotnēji plānoto finansējumu pilna apjomā. Atbilstoši, Darbības programmā tika veikti grozījumi REACT-EU pieejamajos resursos un īstenošanas kārtībā. Vienlaikus tika veikti grozījumi MK noteikumos par SAM 14.1.3. īstenošanu: Finansējums SAM 14.1.3. projektam plānots Veselības ministrijas (Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta) apakšprogrammā 39.04.00 "Neatliekamā medicīniskā palīdzība". SAM 14.1.3. finansējumu tika plānots apgūt (refinansēt) atbilstoši Ministru kabineta 2021. gada 8. jūnija sēdes protokola Nr. 46 32.§ 4.1.9.apakšpunktā un Darbības programmas grozījumos noteiktajam.
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	06.12.2022. grozījumi MK 17.12.2020. noteikumos Nr. 802: - samazināts SAM 14.1.3. pieejamais REACT-EU ESF finansējuma apjoms, vienlaikus paredzot, ka kopējais SAM 14.1.3. REACT-EU finansējums tiek saglabāts pilnā apjomā un finansējuma daļa (REACT-EU ESF finansējuma samazinājums) tiek kompensēta no valsts budžeta līdzekļiem. 5 948 658 EUR, kas veidojas no REACT-EU ESF finansējuma – 4 259 331 EUR (~ 71,60 %) un nacionālā līdzfinansējuma – 1 689 327 EUR (~ 28,40 %). - samazināti SAM 14.1.3. sasniedzamie iznākuma rādītāji atbilstoši SAM 14.1.3. samazinātajam REACT-EU ESF finansējuma apjomam – 1 146 personas (iepriekš tika plānota 1600 persona).
Atsevišķa noslēguma atskaite	Sagatavota atsevišķa noslēguma atskaite.
Īstenoto pasākumu apraksts	Ņemot vērā NMPD personāla sastāva nepietiekamo skaitu un papildu slodzi, NMPD darbiniekiem, kuri 2021. gadā veica nepieciešamos uzdevumus Covid-19 slimības ierobežošanā - gan analīžu paraugu paņemšanu mobilajā punktā, lidostā, patversmēs un sociālās aprūpes iestādēs, gan sniedza palīdzību un nogādāja slimnīcās Covid-19 inficētus pacientus, kad stāvoklis bija kritisks un saslimšanas simptomi smagi, bija nepieciešams nodrošināt motivācijas sistēmu, lai kompensētu radītās fiziskās un psihoemocionālās pārslodzes ietekmi speciālistiem. Motivācijas sistēmas ietvarā, NMPD piesaistot kā sadarbības partneri, piešķirts finansējums kopā 1600 NMPD darbiniekiem. Projekts noslēgts 2023.gada 31.decembrī.
Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā un katrā no	Latvijā pakalpojumu pieejamību būtiski ietekmēja ārstniecības personu trūkums slimnīcās un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestā (NMPD) Rīgā, kur tika novērots vislielākais Covid-19 pacientu skaits, tika ārstēti smagākie saslimšanas gadījumi visās diagnožu un pacientu grupās. REACT-EU finansējums tika piešķirts, refinansējot jau 2020. gadā veiktās piemaksas NMPD darbiniekiem, projekta ietvaros piešķirtais finansējums tika apgūts ~5 mēnešu laikā, bet piemaksas darbiniekiem par darbu Covid-19 apstākļos tika maksātas kopumā ~2 gadu periodā. Vidēji mēnesī NMPD izdevumi piemaksu nodrošināšanai bija

plānošanas reģioniem	nepieciešami 1,9 milj. EUR. Lai gan REACT-EU finansējums palīdzēja atslogot valsts budžetu, ir secināms, ka nepietiekams finansējums varēja negatīvi ietekmēt NMPD darbību un, līdz ar to, arī pacientu aprūpes kvalitāti.
Problēmas un šķēršļi, kas kavēja pasākumu ieviešanu, t.sk. administratīvais slogs	<p>Netiešās izmaksas saskaņā ar vienoto izmaksu likmi - 15% no tiešajām attiecināmajām personāla atlīdzības izmaksām</p> <p>Projekta vadības un īstenošanas personāla atlīdzības izmaksas, piemērojot vienoto likmi 7% apmērā no pārējām tiešajām attiecināmajām izmaksām</p> <p>Lai mazinātu administratīvo slogu, MK noteikumos tika paredzēts piemērot Finanšu ministrijas metodiku.</p> <p>Izaicinājums – iesaistīties tad, kad atbalsta maksājums, personām faktiski jau ir izmaksāts. Grūti atlasīt atbalstāmās personas.</p> <p>Piemaksas motivēja darbiniekus strādāt Covid-19 pandēmijas laikā. Bija vitāli svarīgi, lai darbinieki paliek strādāt NMPD.</p> <p>Kritēriji – ārstniecības personas, pievienota pazīme (C19), ka sniegts atbalsts. VM rīkojums – kam un kādos gadījumos nosakāmas piemaksas (ne tikai ārstniecības personas). No REACT – tikai ārstniecības personas 90+% no visām ārstniecības personām.</p> <p>CFLA – ļoti daudz dokumentu, pierādījumi par aprēķinātajām un ieturētajām summām, FM papildus izlases veidā prasīja dokumentus. Juridiski jāpamato maksājumi. Jāskaidro maksājumu veikšana, ja veikts maksājums par C19 + atvaļinājums_+ vēl kas cits – nācās sniegt skaidrojumus.</p> <p>Izmaksāts vairāk no Līdz neparedzētiem gadījumiem, nekā REACT-EU finansējums.</p>
Vai īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti	<p>SAM 14.1.3. ietvaros tika plānots specifisks HP rādītājs “Atbalstu saņēmušie sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautie iedzīvotāji.</p> <p>Horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” ieviešanā vērojama tieša pozitīva ietekme.</p> <p>Nav kritēriju/dalījumu, izvēloties atbalstāmās personas.</p> <p>Ja darbinieks neievēro konkrētās NMPD prasības attiecībā uz individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, tad <u>konkrētajā mēnesī</u> atbalsts netika sniegts. Atbildīgās personas sekoja līdzī noteikumu ievērošanai (atsevišķi gadījumi).</p> <p>Projekta ietvaros finansējums tika apgūts principā ~5 mēnešu laikā, bet C19 piemaksas tika maksātas ~2 gadu periodā. Vidēji mēnesī 1,9 milj. EUR ir izmaksājamā summa NMPD darbiniekiem.</p>
Saistītie pētījumi	NA

13.1.3.1. pasākums “Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību infrastruktūrā ekonomiskās situācijas uzlabošanai”

17. tabula. 13.1.3.1. pasākums “Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību infrastruktūrā ekonomiskās situācijas uzlabošanai”

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	13.1.3.1. pasākums Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību infrastruktūrā ekonomiskās situācijas uzlabošanai
Pasākuma ieviešējs	Finansējuma saņēmēji: <ul style="list-style-type: none"> - Valstspilsētas pašvaldības un to izveidotās iestādes - Novadu pašvaldības un to izveidotās iestādes - Pašvaldību kapitālsabiedrības vai publiski privātās kapitālsabiedrības, kurās kapitāla daļas vai balsstiesīgās akcijas pieder vismaz vienai pašvaldībai un kapitālsabiedrības veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi vai ir noslēgušas pakalpojumu līgumu par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu
Plānotais finansējums	37 090 697 EUR, tai skaitā ERAF finansējums - 28 808 246 EUR, pašvaldību finansējums un valsts budžeta dotācija pašvaldībām - vismaz 5 563 605 EUR un valsts budžeta finansējums - 2 718 846 EUR <p>Piektās kārtas projekti tiek finansēti gan no ERAF līdzekļiem 4.2.2. SAM ietvaros, gan REACT-EU līdzekļiem 13.1.3.1. pasākuma ietvaros.</p>

Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	33 276 927,11 EUR, tai skaitā ERAF finansējums – 24 725 187,97 EUR, pašvaldību finansējums un valsts budžeta dotācija pašvaldībām - vismaz 7 769 773,57 EUR un valsts budžeta finansējums – 781 966,17 EUR (apguve – 85,8% no plānotā uz izvērtējuma veikšanas brīdi) Īstenots: pabeigti 53 projekti (t.sk. 40 ir ēku un 13 ir ūdenssaimniecības pakalpojumu tehnoloģisko procesu energoefektivitātes projekti)		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem – Veselības aprūpes infrastruktūra	Rādītājs Primārās enerģijas gada patēriņa samazinājums sabiedriskajās ēkās Aprēķinātais siltumnīcefekta gāzu samazinājums gadā Vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei	Plānotā vērtība 4 702 062 1 818 120	Faktiskā vērtība 10 682 310 2 430,54 124,21
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	13.1.3.1. pasākums īstenots ciešā sasaistē ar 4.2.2.SAM Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu pašvaldību ēkās.		
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	REACT-EU pasākumus 13.1.3. SAM "Atveseļošanas pasākumi vides un reģionālās attīstības jomā" ietvaros – 13.1.3.1. pasākums "Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību infrastruktūrā ekonomiskās situācijas uzlabošanai" (ERAF 28,8 milj. EUR) un 13.1.3.3. pasākums "Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās" (ERAF 24,16 milj. EUR). Kopā 13.1.3.1.pasākuma ietvaros tika pabeigti 53 projekti (t.sk. 40 ir ēku un 13 ir ūdenssaimniecības pakalpojumu tehnoloģisko procesu energoefektivitātes projekti) par kopējo ERAF finansējumu 23,9 milj. EUR un 13.1.3.3.pasākuma ietvaros īstenošanā bija 14 projekti par ERAF finansējumu 14,9 milj. EUR. Pasākums īstenots ciešā sasaistē ar 4.2.2.SAM "Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu pašvaldību ēkās".		
MK noteikumu izveide	Grozījumi 4.2.2. SAM "Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu pašvaldību ēkās" (turpmāk – 4.2.2. SAM) un 13.1.3. SAM "Atveseļošanas pasākumi vides un reģionālās attīstības jomā" 13.1.3.1. pasākuma "Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību infrastruktūrā ekonomiskās situācijas uzlabošanai" (turpmāk – 13.1.3.1. pasākums) ieviešanu regulējošajos Ministru kabineta 2016. gada 8. marta noteikumos Nr. 152 attiecīgi tika precizēts finansējuma apmērs un avoti . Noteikumu projektā paredzēto finansējuma avotu izmaiņu rezultātā atsevišķās jau noslēgtajās vienošanās par projektu īstenošanu veikti grozījumi, ņemot vērā, ka Noteikumu projekts piektās kārtas ietvaros paredz ERAF finansējuma pārdali 10 465 225 euro apmērā no 13.1.3.1. pasākuma uz 4.2.2. SAM un jaunu finansējuma avotu – valsts budžeta finansējumu. Prioritāri finansējuma avots no REACT-EU uz 4.2.2. ERAF tiks mainīts projektiem, kuros sasniegts, vai plānots sasniegt iznākuma rādītāju "No atjaunojamiem energoresursiem ražotā papildjauda" (i.4.2.2.bk (CO30)), kā arī projektiem, kuriem ir agrāki īstenošanas termiņi.		
Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Lai gan Covid-19 ierobežojumi Latvijā sākās 13.03.2020., REACT-EU finansējums nebija pieejams uzreiz, ietilga programmas izstrāde un DP grozījumu neformālā saskaņošana ar EK, kurai sekoja oficiālā saskaņošana, kas noslēdzās 2021. gada vidū (UK 17.05.2021. apstiprināti rakstiskajā procedūrā, MK 08.06.2021. sēdē ir apstiprināti DP grozījumi Nr. 7., Latvija oficiāli EK iesniedza grozījumus DP apstiprināšanai 16.06.2021., EK 30.06.2021. apstiprināja DP grozījumus). Secīgi pēc tam tika apstiprināti pasākuma ieviešanas nosacījumi (MKN grozījumi; skat. 14.09.2021. MK noteikumus Nr. 639) un izsludināta atlase, t.sk. pārcelti atsevišķu jau izsludināto kārtu projekti finansēšanai no REACT-EU (izvērstu informāciju skat. 14.09.2021. MK noteikumu Nr. 639 anotācijā), atslodot budžeta līdzekļus, kas bija nepieciešami citu neparedzētu prioritāro vajadzību risināšanai. Papildu projektu faktiskā īstenošana varēja pilnvērtīgi notikt sākot ar 2022.gada būvniecības sezonu, kas vienlaikus sākās jauni kavējošie faktori (Krievijas karadarbība Ukrainā).		
Atsevišķa noslēguma atskaite	Atsevišķa noslēguma atskaite netiek sagatavota. Projekti sagatavo atskaites par projektu īstenošanu, nodalot finansējuma avotus.		

<p>Īstenoto pasākumu apraksts</p>	<p>Pašvaldību ēku energoefektivitātes projektiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Esošu ēku un lokālās vai autonomās siltumapgādes infrastruktūras pārbūve un atjaunošana; - Gaisa attīrīšanas iekārtu iegāde un nomaina; - Atjaunojamās energoresursus izmantojošu enerģiju ražojošu iekārtu un ēkas enerģijas patēriņa vadības viedo tehnoloģiju iegāde un uzstādīšana <p>Pašvaldību sniegto sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu tehnoloģisko procesu energoefektivitātes projektiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Atjaunojamās energoresursus izmantojošu enerģiju ražojošu iekārtu iegāde un uzstādīšana; - Tehnoloģisko procesu iekārtu nomaina un inženierbūvju pārbūve, atjaunošana, nojaukšana vai ierīkošana; - Viedo tehnoloģiju uzstādīšana enerģijas patēriņa un siltumnīcefekta gāzu apjoma samazināšanai
<p>Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā un katrā no plānošanas reģioniem</p>	<p>Veiktā projektu analīze liecina, ka investīcijas publiskās infrastruktūras attīstībā ir bijušas ļoti veiksmīgas. Veiktie energoefektivitātes uzlabojumi ēkās ir tieši saistīti ar ievērojamu sociālekonomisko izmaksu samazinājumu. Īstenotie projekti ir ne tikai veicinājuši ilgtspējīgu attīstību, bet arī palielinājuši nekustamā īpašuma vērtību, tādējādi veicinot ekonomisko izaugsmi reģionā.</p>
<p>Problēmas un šķēršļi, kas kavēja pasākumu ieviešanu, t.sk. administratīvais slogs</p>	<p>Noteikumu projektam ir pozitīva ietekme uz tautsaimniecību, jo tiek veicināta ekonomikas attīstība un investīciju nonākšana tautsaimniecībā. Vērtējot projektu īstenošanas ietekmi uz administratīvajām procedūrām un to izmaksām, nav identificēts administratīvā sloga palielinājums ne potenciālajiem finansējuma saņēmējiem</p> <p>Laika rāmis → izaicinājums. 1-2 gadi būvniecības projektu īstenošanai. 2 būvniecības sezonas, iepirkumi, +2022.gada ģeopolitiskā situācija (būvmateriāli, pakalpojumi)</p> <p>8 nefunkcionējoši projekti – beigsies 2024. gadā</p> <p>Energosertifikāti – dažādas kvalitātes, kļūdas, atšķirīgi vērtējumi. Nekvalitatīvi aprēķini</p>
<p>Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti</p>	<p>Pašvaldību infrastruktūras energoefektivitātes pasākumiem – tieša pozitīva ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”. HP ieviešana nodrošināta, piemērojot kvalitātes vai atbilstības kritērijus un iekļaujot darbības MK noteikumos par SAM ieviešanu. 13.1.3. SAM darbībām, kas tiks vērstas uz komersantu vajadzībām nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstību degradētajās teritorijās ir netieši pozitīva ietekme uz HP “Ilgtspējīga attīstība”, ņemot vērā, ka noteikumi paredz, ka vienai no atbalstāmajām darbībām (ēkām, ceļiem, teritorijas labiekārtošanai) ir jābūt ar vismaz vienu zaļās infrastruktūras vai enerģiju taupošu risinājumu. AER rādītāji + HP rādītāji. Zaļais iepirkums.</p> <p>Vienlīdzīgas iespējas → dzimumu līdztiesība, vienāda samaksa, nodarbinātība, konsultācijas ar NVO kas pārstāv cilvēki ar invaliditāti, vides un piekļūstamības vērtējums, prasības.</p> <p>Projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijos tika iekļauti divi kritēriji (Nr.4.3. un Nr.4.4.), ar kuriem tika vērtēta projektu ietekme uz horizontālo principu „Vienlīdzīgas iespējas” un horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība”, piešķirot projekta iesniegumam augstāku vērtējumu, ja kritērija nosacījumi izpildījās.</p>
<p>Saistītie pētījumi</p>	<p>Specifiski pētījumi par 13.1.3.1. pasākuma ietekmi nav veikti, izņemot ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” prioritārā virziena “Pāreja uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni visās nozarēs” investīciju izvērtējumu.</p>

13.1.3.3. pasākums “Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās”

18. tabula. 13.1.3.3. pasākums “Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās”

Apraksts	Esošā situācija
Pasākums	13.1.3.3. pasākums "Teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās"

Pasākuma ieviesējs	Finansējuma saņēmēji: Valstspilsētas pašvaldība vai novada pašvaldība vai tās izveidota iestāde, vai minēto pašvaldību kapitālsabiedrība vai publiski privātā kapitālsabiedrība, kurā kapitāla daļas vai balsstiesīgās akcijas pieder vismaz vienai pašvaldībai un kapitālsabiedrības veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi		
Plānotais finansējums	Specifiskā atbalsta ietvaros (ieskaitot 5.6.2. SAM) plānotais finansējums ir ne mazāks kā 306 693 969 euro, tai skaitā Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējums – 260 689 872 euro (tai skaitā 13.1.3.3. pasākuma finansējums 24 165 500 euro) un nacionālais finansējums (pašvaldību finansējums, valsts budžeta dotācija pašvaldībām, privātais finansējums) – ne mazāks kā 46 004 097 euro (tai skaitā 13.1.3.3. pasākuma finansējums 4 264 500 euro).		
Faktiski īstenotās investīcijas saskaņā ar KPVIS	27 022 897,68 EUR, tai skaitā ERAF finansējums – 21 199 354,57 EUR, pašvaldību finansējums un valsts budžeta dotācija pašvaldībām – 4 579 621,50 EUR un valsts budžeta finansējums – 990 683,49 EUR, cits finansējums – 253 238,21 EUR (apguve – 87,7% no plānotā uz izvērtējuma veikšanas brīdi) Pasākuma ietvaros tika īstenoti 14 projektu par ERAF finansējumu 14,9 milj. EUR atjaunojot degradētās teritorijas 11 dažādās pašvaldībās – Alūksnes, Kuldīgas, Krāslavas, Cēsu, Gulbenes, Aizkraukles, Valkas un Limbažu novada pašvaldībā, kā arī Liepājas pilsētas, Ventspils un Jelgavas valstspilsētu pašvaldībās.		
Plānotā un faktiskā vērtība izvērtējamā pasākuma rādītājiem – Veselības aprūpes infrastruktūra	Rādītājs	Plānotā vērtība	Faktiskā vērtība
	Jaunizveidoto darba vietu skaits atbalstītajās teritorijās	295	44
	Atbalstītajā teritorijā atrodošos komersantu nefinanšu investīcijas pašu nemateriālajos ieguldījumos un pamatlīdzekļos	12 082 750	NI
	Kopējā atjaunotās zemes platība	19,88	16,20
	Strādājošo skaits (privātajā sektorā) komersantos, kuru ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas vieta ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru teritorija un to funkcionālas teritorijas	446 595	469 314
	Projektu iesniedzēji ir izvirzījuši sev augstus mērķus, cenšoties maksimāli izmantot pieejamos resursus un veicinot reģiona attīstību. Iesniegtajos projektos kopā plānoti lielāki rādītāji, nekā 2015. gada 10. novembra MK noteikumos Nr.64581 noteikts, piemēram, projektos plānots radīt 434 jaunas darba vietas, kas ir 147% no MK noteikumos noteiktās vērtības (295 darba vietas) un komersantu nefinanšu investīcijas projektos plānots piesaistīt 21,9 milj. EUR apmērā, kas ir 181% no MK noteikumos noteiktās vērtības (12,08 milj. EUR).		
Saistītais pasākums, tā finansējuma apmērs un sasniedzamie rezultāti	13.1.3.1. pasākums īstenots ciešā sasaistē ar 5.6.2.SAM		
Izvērtējamā pasākuma ietekme pret saistīto pasākumu	13.1.3.1. pasākums īstenots ciešā sasaistē ar 5.6.2.SAM		
MK noteikumu izveide	13.1.3. SAM finansējums (REACT-EU) tiek plānots kā papildu finansējums 5.6.2. SAM ceturtajai atlases kārtai un uz 5.6.2. SAM ceturto atlases kārtu ir nosacījums, ka rādītāju atdeve pret ieguldīto ERAF var būt 1:1 (MK noteikumu Nr. 645 11. punkts), tiek pieņemts, ka par pusi no 24 165 500 euro (12 082 750/41 000) tiek radītas 295 jaunas darba vietas un par otru pusi 12 082 750 euro tiek veikti komersantu nefinanšu ieguldījumi. Vispārējās ekonomiskās izaugsmes ietekme – 23,3 tūkst. strādājošo, 3.3.1.SAM ietekme – 1,5 tūkst. strādājošo, 5.6.2.SAM ietekme – 5,8 tūkst. strādājošo, bet 13.1.3. SAM ietekme ir vismaz 295 strādājošie, kas vienlaikus var būt robežās no 0,3 - 0,6 tūkst. strādājošo, ja rādītāju atdeve pret ieguldīto ERAF finansējumu būs lielāka kā 1:1 (ja projekta ietvaros jaunas darba vietas tiks radītas lielākā proporcijā nekā nefinanšu investīcijas).		

81 <https://likumi.lv/ta/id/278254-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-5-6-2-specifiska-atbalsta-merka-teritoriju-revitalizacija-regenerējot-degradetas>

Izmaiņas atbalstāmos pasākumos un atbalsta intensitātē	Atbilstoši MK noteikumu Nr. 593 10.3. apakšpunktam iznākuma rādītāju vērtības ir attiecināmas, ja tās ir radušās divu kalendāro gadu laikā pirms projekta iesnieguma iesniegšanas un ne vēlāk kā piektajā kalendāra gadā pēc projekta noslēguma maksājuma veikšanas, t.i., nepārsniedzot 31.12.2028.
Atsevišķa noslēguma atskaite	Projektu īstenotāji sagatavo atsevišķas noslēguma atskaites.
Īstenoto pasākumu apraksts	Investīcijas degradēto teritoriju infrastruktūrā ir ļoti svarīgas, lai veicinātu reģionu attīstību un uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Uzņēmumu vajadzībām nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai degradētajās teritorijās tika īstenotas dažādas aktivitātes - ceļu satiksmes, komercdarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšana, kā arī nepieciešamo industriālo pieslēgumu nodrošināšana un teritorijas labiekārtošana
Vai atbalstītie pasākumi ir pietiekami un atbilstoši (efektīvi) Covid-19 krīzes seku mazināšanā Latvijā un katrā no plānošanas reģioniem	Veiktā projektu analīze liecina, ka investīcijas publiskās infrastruktūras attīstībā ir bijušas ļoti veiksmīgas. Veiktie energoefektivitātes uzlabojumi ēkās ir tieši saistīti ar ievērojamu sociālekonomisko izmaksu samazinājumu. Īstenotie projekti ir ne tikai veicinājuši ilgtspējīgu attīstību, bet arī palielinājuši nekustamā īpašuma vērtību, tādējādi veicinot ekonomisko izaugsmi reģionā.
Problēmas un šķēršļi, kas kavēja pasākumu ieviešanu, t.sk. administratīvais slogs	No 2021.jūnija-2024.jūlija – būtisks sadārdzinājums (vairāk kā 30% izmaksu). Projektu īstenotāji saskaras ar būtiskiem izaicinājumiem, kas saistīti ar darbaspēka trūkumu, būvniecības materiālu piegādes ķēžu traucējumiem, finanšu izaicinājumiem, nepieciešamām izmaiņām projekta īstenošanas termiņos. Ģeopolitiskā situācija Būvmateriāli, pakalpojumi 2022. gadā vēl veikti iepirkumi, būvniecība – 2023. gads. Gadu skaņo DP ar EK – zaudēts gads. 2020. gadā jau apzinātas problēmas. 4 mēneši projektu sagatavošanai, 2022. gada jūnijs – uzsākta līgumu slēgšana. Īss termiņš projektu atlasēm, vērtēšanai.
Vai pasākumu īstenošanā ievēroti iekļaujoši aspekti, proti, ņemti vērā horizontālās prioritātes “Vienlīdzīgas iespējas”, kā arī “Ilgtspējīga attīstība” aspekti	Pasākumi īstenoti, pilnībā ievērojot horizontālos principus "Vienlīdzīgas iespējas" un "Ilgtspējīga attīstība" principus. Papildu punkti (jābūt iekļautām specifiskā darbībām papildu obligātajām – vienlīdzīgas iespējas). Obligātās minimālās prasības ievērotas – tieša ietekme. +Zaļais iepirkums (1 projekts ieguva papildu punktu). Vismaz vienā iepirkumā jāpiemēro zaļā iepirkuma princips, pielāgošanās klimata pārmaiņām aktivitāte.
Saistītie pētījumi	Veikts 5. politikas mērķa izvērtējums.